

VERSLAG
2019
VAN HET OBSERVATORIUM

bps-bpv
.brussels

Bruxelles Prévention & Sécurité
Brussel Preventie & Veiligheid

Auteurs

Aline DISTEXHE, Sébastien DORMAELS, Dennis HAMERLINCK, Jean-Lionel LACOUR, Lucas LEPRINCE

Coördinatie

Sophie CROISET

Directie van het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid

Christine ROUFFIN

Dankwoord

We willen graag onze partners – informatieverstrekkers, deskundigen en proeflezers – bedanken. Ze droegen stuk voor stuk bij aan de kwaliteit van dit werk en zonder hen zou dit verslag niet mogelijk zijn geweest. Meer in het bijzonder:

- de Federale Politie met de Brusselse Coördinatie- en Steundirectie (CSD), met name Yves VERBRUGGHE, Laurent LANTHIER, Kristel LOWEL en Sonia AELGOET, evenals de Directie van de Politionele Informatie en de ICT-middelen (DRI) en de dienst Beleid en Beheer (BIPOL) van Patrizia KLINCKHAMERS, met inbegrip van Christiane RUIZ DE ARCAUTE;
- Alain UYTENDAELE en Mona LAAOUTNI van de Steundienst van het Openbaar Ministerie, Wouter BRAET van de steundienst van het College van hoven en rechtbanken, Ülya KÜÇÜKYILDIZ van de *Administration générale de l'Aide à la Jeunesse van de Fédération Wallonie-Bruxelles* (AGAJ), Els MEERT et Johan PEETERS van Opgroeien – Vlaanderen, Marie-Nathalie D'HOOP, Anaïs L'HÉVÉDER en Benedicte VAN BOVEN van de *Administration Générale des Maisons de Justice van de Fédération Wallonie-Bruxelles*, Tamara KÜPPER van het departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin – afdeling justitiehuisen Vlaanderen;
- de gemeentelijke sanctionerende ambtenaren;
- Marianne COURTOIS en Isabelle JANSSENS van de Directie Verkeersveiligheid van Brussel Mobiliteit.

We willen ook graag alle BPV-medewerkers bedanken die hebben bijgedragen aan het schrijven, nalezen en opmaken van dit document, in de volgende diensten:

- Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid (BOPV);
- Directie toekomstverkenning en ontwikkelingen;
- Steundirectie;
- Verbindingscel;
- Cel beheerscontrole en communicatie.

Inhoudstafel

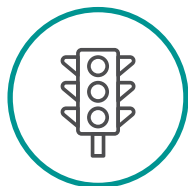
Voorwoord	7
Vooraf	8
Afkortingen en acroniemen	10
Methodologische voorzorgsmaatregelen	11
Algemene inleiding	12

1. EEN VEILIG GEWEST?	15
1.1. Hoe ziet de buitenwereld de veiligheid in het Brussels Gewest?	19
1.2. Hoe zien de burgers de veiligheid in Brussel?	21

2. ADMINISTRATIEVE STATISTIEKEN	23
2.1. Gemeentelijke administratieve sancties (GAS)	27
2.1.1. Aantal pv's/vaststellingen	27
2.1.2. Vaststellingen en bekeuringen	30
2.1.3. Aangeklaagden	31
2.1.4. Pv's/vaststellingen per type zaak	33
2.1.5. Procedurele aspecten: de gegeven gevolgen	36
2.2. Inzoomen op netheid	42
2.2.1. Gemeentelijke belastingreglementen	44
2.2.2. Gewestelijke administratieve sancties	50
2.2.3. Meldingen via het internet	50
2.3. Conclusie	52

3. POLITIONELE STATISTIEKEN	53
3.1. Personeelsbestand van de lokale politie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	57
3.2. Geregistreerde criminaliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	58
3.2.1. Algemene trends en incidentiegraad	58
3.2.2. Criminele figuren en fenomenen	63
3.3. Benadering per wijk	67
3.3.1. Slagen en/of verwondingen in de openbare ruimte	67
3.3.2. Inbraken in woningen	70
3.3.3. Diefstallen van fietsen en bromfietsen	73
3.3.4. Bezit, productie en verkoop van verdovende middelen	76
3.4. Inzoomen op de criminaliteit in het openbaar vervoer	79
3.4.1. Algemeen overzicht	80
3.4.2. Gauwdiefstallen	84
3.5. Conclusie	86

4. VERKEERSVEILIGHEID

89

4.1. Verkeersovertredingen	94
4.1.1. Algemene cijfers: omvang en tendensen	94
4.1.2. Risicovolle gedragingen: details	97
4.2. Verkeersongevallen met lichamelijke letsels	102
4.2.1. Algemene cijfers	102
4.2.2. Gedetailleerd overzicht	103
4.2.3. Slachtoffers en betrokkenen	108
4.3. Conclusie	112

5. GERECHTELIJKE STATISTIEKEN

113

5.1. Gegevens van het parket	117
5.1.1. Correctioneel parket	117
5.1.2. Federaal parket	127
5.1.3. Jeugdparquet	127
5.2. Gegevens van hoven en rechtbanken	132
5.2.1. Politierechtbank	132
5.2.2. Correctionele sectie van de rechtbank van Eerste Aanleg	132
5.2.3. Jeugdrechtbanken	135
5.3. Gegevens van veroordelingen, opschortingen en interneringen	137
5.4. Gegevens van Justitiehuisen	137
5.4.1. Franstalig Justitiehuis Brussel	138
5.4.2. Nederlandstalig Justitiehuis Brussel	140
5.4.3. Begeleidingen “Elektronisch Toezicht” (ET)	142
5.5. Conclusie	144

6. ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

147

Bibliografie	154
Lijst van de tabellen	156
Lijst van de figuren	158

Voorwoord

Brussel Preventie & Veiligheid (BPV) heeft een essentiële rol te vervullen: het coördineren van het preventie- en veiligheidsbeleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De organisatie kreeg een historische erfenis in handen die de oefening er niet eenvoudiger op maakt. Het Brussels Gewest combineert een grootstedelijke context met een hoofdstedelijke functie. Het is het ontmoetingspunt van een diverse, kosmopolitische bevolking en tezelfdertijd de vestigingsplaats van heel wat internationale instellingen. Ook de vele actoren die een rol spelen op het gebied van preventie en veiligheid zijn kenmerkend voor Brussel.

De recente context van crisisbeheer maakte een diepe indruk op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zijn burgers en zijn veiligheidsdiensten. Tijdens de gezondheids crisis rond de Covid 19-pandemie speelde Brussel Preventie & Veiligheid (BPV) een belangrijke rol op gewestelijk niveau. We ondersteunden de Minister-President en de Hoge Ambtenaar in het kader van hun respectievelijke bevoegdheden, zoals uitgebreid sinds de Zesde Staatshervorming.

Om het hoofd te kunnen bieden aan de bijzondere veiligheidsuitdagingen in het Brussels Gewest, heeft BPV haar toekomstige krachtlijnen uitgetekend rond de **ontwikkeling en de versterking van een geïntegreerde veiligheidscultuur**. Ons doel? Van BPV een geprivilegieerde partner en een onontbeerlijke gesprekspartner op het vlak van veiligheid maken. In de praktijk streven we die ambitie na door het ontwikkelen en ondersteunen van heel wat projecten: van het Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP) het strategisch referentiekader op het gewestelijk

grondgebied maken; zorgen dat het recent ingehuldigde crisiscentrum het gewestelijk punt voor ondersteuning en versterking wordt voor al onze partners en operatoren actief op het terrein; van Brusafe het eengemaakt loket maken voor rekrutering en opleiding in het domein van preventie, veiligheid en hulpverlening. Het is natuurlijk niet omdat ons een rol werd toebedeeld, dat iedereen die ook erkent. Daarom is het belangrijk onze toegevoegde waarde te onderstrepen en ons in te schrijven in een echte dynamiek van partnerschappen tussen onze organisatie en de externe actoren. Essentieel element: wederzijds respect.

Sinds de oprichting van BPV streven we ernaar om vanuit onze pioniersrol te evolueren naar een referentie-instelling. Concreet vertaalt zich dat in een **grondige analyse en de constante monitoring van het veiligheidsniveau in het Brussels Gewest**. Die opdracht werd toevertrouwd aan het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid. Het observatorium verricht onderzoek om de kennis van veiligheidsthema's in de brede zin te verrijken. Met elke publicatie draagt het BOPV bij tot een realistisch beeld van de criminaliteit in het Brussels gewest. De gerichte analyses laten toe kennis te verwerven over de manier waarop veiligheid en openbare orde worden behandeld en ervaren. Zo kan men de domeinen identificeren waar een betere coördinatie nodig is, zodat die wordt aangepast aan de reële problemen van de bevolking. Die specifieke, op kennis gebaseerde aanpak, vormt een van de grote troeven van BPV in het kader van haar coördinatieopdracht. Hij onderstreept duidelijk de nood aan concrete, geschikte, innovatieve en duurzame oplossingen.

Yves BASTAERTS
Adjunct directeur-generaal

Vooraf

Het Observatorium hecht al van bij zijn ontstaan een enorm belang aan het gebruik van verschillende gegevensbronnen. Het stelt hierbij als doel een transversaal, gecontextualiseerd en genuanceerd beeld te schetsen van veiligheid en de criminaliteitsfenomenen die waargenomen of ervaren worden op het grondgebied van het gewest. Het jaarverslag stoelt op deze benadering en voert een analyse uit van administratieve, politieke en gerechtelijke statistieken. Deze worden aangevuld met contextgegevens en volledig in het perspectief geplaatst van de burger. Dankzij het document kunnen er tendensen worden opgetekend en vaststellingen en aanbevelingen worden geformuleerd aan de actoren van de veiligheids- en preventieketen. Hoewel het Verslag 2019 voortbouwt op het vorige verslag, is het nu ook wenselijk om te evolueren naar een meer synthetische vorm van publicatie. Een richting die bij de volgende edities nog meer in de verf zal worden gezet.

De thematische, gedetailleerde en diepgaande analyses maken integraal deel uit van de opdrachten van het Observatorium. Deze worden voortaan behandeld in 2 collecties: de *Cahiers* - gelanceerd in 2018 - en de *Focus* van het Observatorium. De gezondheidssituatie heeft de afgelopen maanden natuurlijk een deel van ons denkwerk beïnvloed. Zo is er tijdens de zomer een studie verschenen over intrafamiliaal geweld¹ tijdens de lockdown, waarmee de *Focus* collectie werd ingeluid. Het betreft een beknopter formaat, de analyse met een beperktere scope en speelt meer in op de actualiteit. Binnen de cahiers werd een nummer gewijd aan de voorstelling van de resultaten van de tweede Gewestelijke Veiligheidsenquête rond het veiligheidsgevoel

en slachtofferschap². Het werd opgesteld in 2019 en is bestemd voor bedrijven die actief zijn op het grondgebied van het Brussels Gewest. Een overzicht hiervan staat overigens in de inleiding van dit verslag. De collectie werd tevens verrijkt met een speciale uitgave gewijd aan de substitutiebehandeling voor opiaten³, opgesteld door vzw Transit.

Er werd ook een *Methodologische Gids*⁴ uitgewerkt die onze werkmethode kadert en extra duiding geeft om de analyses correct te interpreteren. De publicaties van het Observatorium zullen voortaan doorverwijzen naar dit evolutieve referentiehulpmiddel dat kan geraadpleegd worden via de website van Brussel Preventie en Veiligheid. Het bevat een toelichting bij onze methodologische pijlers, een voorstelling van gegevens die telkens opnieuw aangewend worden en een verklarende woordenlijst voor vaak gebruikte termen.

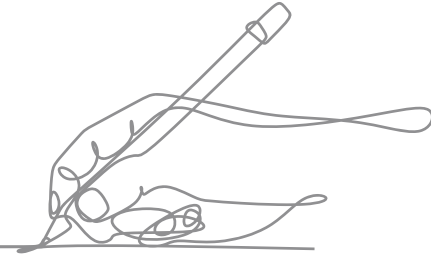
Verder wordt het Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP), ons strategisch kader, vernieuwd voor de periode 2021-2024. Het Observatorium heeft uiteraard bijgedragen aan dit omvangrijk werk door een totaalbeeld van de veiligheidsthema's te schetsen en daarbij extra aandacht te verlenen aan enkele van de meest in het oog springende fenomenen. De volgende jaren zullen we deze stand van zaken aanvullen met indicatoren en kerncijfers die voor elk thema worden ontwikkeld. De Gewestelijke veiligheidsenquêtes (zowel voor particulieren en ondernemingen) zullen hiervan de belangrijkste informatiebronnen vormen. Ze liggen het dichtst bij het gevoel en de beleving van de burgers.

1 Brussel Preventie en Veiligheid (BPV), « Intrafamiliaal Geweld in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de lockdownperiode », Focus van het Observatorium – n°1, Brussel, 2020.

2 Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid *Resultaten van de Gewestelijke veiligheidsenquête 2019*. Veiligheidsgevoel en slachtofferschap van de bedrijven binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Cahier van het Observatorium n°3). Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.

3 L. MAISSE, *De substitutiebehandeling voor opiaten (SBO) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Cahier van het BOPV, speciale publicatie, Brussel : Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.

4 Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, *Methodologische gids van het Observatorium*. Analyse en beeldvorming van de fenomenen. Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.

Tot slot behoeft het geen betoog dat de gezondheidscrisis en de gevolgen daarvan eveneens de evolutie van de criminaliteitsfenomenen hebben beïnvloed. Dit verslag werd weliswaar in 2020 opgesteld maar baseert zich op cijfers van 2019 en weerspiegelt deze crisis dus nog niet. De gevolgen van de crisis zullen onderzocht worden op basis van de gegevens van 2020. En hoewel de Covid19-crisis gevolgen heeft voor de werkzaamheden van het Observatorium, bleef de impact beperkt. In het licht van een wereldwijde pandemie vol onzekerheden, risico's en beperkingen, werd ons leven meermaals op zijn kop gezet, zowel privé als professioneel. De impact was niet te onderschatten maar we hebben ons onmiddellijk aangepast: op het vlak van organisatie, het beheer en de opvolging van dossiers, de communicatietools en -methodes voor thuiswerk en de informatie-uitwisseling

met onze partners. Het hele team heeft blijk gegeven van flexibiliteit, reactievermogen en een onnavolgbare inzet om de lopende projecten tot een goed einde te brengen. Het verslag dat u zal lezen is hier een mooi bewijs van. Ik wens iedereen te bedanken voor de inzet en richt een woord van dank aan alle collega's van Brussel Preventie en Veiligheid die deze publicatie tot een kwaliteitsvol document hebben gemaakt.

Ik wens u veel leesplezier.

Christine Rouffin
Directrice van het Observatorium

Afkortingen en acroniemen

AAG	Alternatieve administratieve geldboete	JR	Jeugdrechtbank
AEEA	Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur	LB	Leefmilieu Brussel
ANG	Algemene Nationale Gegevensbank	MACH	<i>Mammoth Central Hosting</i>
ANPR	<i>Automatic Number Plate Recognition</i>	MH	Mensenhandel
APO	Ambtshalve politieel onderzoek	MOF	Als misdrijf omschreven feit
APR	Algemeen politiereglement	OCJ	Ondersteuningscentrum Jeugdzorg
AR	Arbeidsrechtbank	OI	Onmiddellijke inning
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	OIJ	Openbare instelling voor jeugdbescherming
BIPOL	<i>Business Unit</i> Beleid en Beheer van de DRI van de Federale Politie	OR	Ondernemingsrechtbank
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	PV	Proces-verbaal
BOPV	Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid	PZ	Lokale politiezone
BPV	Brussel Preventie & Veiligheid	RCCU	<i>Regional Computer Crime Unit</i>
BS	Belgisch Staatsblad	REA	Rechtbank van eerste aanleg
CERT	<i>Computer emergency response team</i>	S&P	Stilstaan en parkeren
CSD	Coördinatie- en steundirectie van de Federale Politie	SCI	<i>Safe Cities Index</i>
DG EPI	Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen (FOD Justitie)	SDJ	Sociale Dienst Jeugdrechtbank
DRI	Directie van de politieele informatie en de ICT-middelen (DRI) van de Federale Politie	SEP	Seponering
ET	Elektronisch toezicht	SPJ	<i>Service de protection de la jeunesse</i> (Franstalige Dienst voor jeugdbescherming)
FPF	Federale politie	VCET	Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht
GAN	Gewestelijk Agentschap voor Netheid (Net Brussel)	VK	Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
GAS	Gemeentelijke administratieve sanctie	VOS	Minderjarigen in een verontrustende opvoedingssituatie
GVE	Gewestelijke veiligheidsenquête	VPV	Vereenvoudigd proces-verbaal

Methodologische voorzorgsmaatregelen

De publicaties van het Observatorium gaan gepaard met methodologische opmerkingen die nodig zijn voor een juiste interpretatie van de analyses. Hierover verneemt de lezer meer in onze “methodologische gids”⁵, waarin we de opmerkingen gebundeld hebben. We brengen hier enkele essentiële voorzorgsmaatregelen in herinnering.

- De gegevens in dit verslag zijn afkomstig van gemeentelijke, gewestelijke, communautaire besturen en van de politie, het parket en de rechtbanken. Deze weerspiegelen de geregistreerde criminaliteit, die verschilt van de werkelijke criminaliteit. Niet alle gepleegde strafbare feiten worden immers bij deze actoren gemeld, zoals blijkt uit de gewestelijke veiligheidsenquêtes⁶ van het Observatorium. Om een vollediger beeld van de realiteit te krijgen is het essentieel dat deze verschillende gegevensbronnen met elkaar worden vergeleken.
- Het BOPV hangt af van de gegevens waarover zijn partners beschikken. Dit verklaart waarom er, afhankelijk van de verwerkte gegevens, verschillen kunnen ontstaan op het vlak van referentiejaren. Dit geldt ook voor de geografische nauwkeurigheid: afhankelijk van de onderzochte problemen en de beschikbaarheid van de gegevens spitsen de analyses zich toe op het niveau van de statistische sectoren, de wijken, de gemeenten of het gewest als geheel.
- Typisch voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een groot kwantitatief verschil tussen de bevolking die er woont en de bevolking die aanwezig is op het grondgebied (pendelaars, studenten, toeristen ...). Deze realiteit komt niet altijd tot uiting in de cijfers, en zeker niet voor de berekening van het ‘criminaliteitspercentage’ dat enkel is gebaseerd op het aantal inwoners. De tendensen die eruit voortvloeien (en die onvermijdelijk de meest bezochte ruimten naar voren brengen) moeten daarom in perspectief worden geplaatst tegen deze achtergrond.

- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met zijn bevolkingsdichtheid, zijn stedelijk en kosmopolitisch karakter, zijn mobiliteitsproblemen en zijn socio-economische eigenheid kan niet worden vergeleken met de twee andere gewesten van het land. Bijgevolg heeft het BOPV ervoor gekozen om de gegevens in verband met het hele BHG te bekijken in het licht van de nationale gegevens, wat het mogelijk maakt om het Gewest te karakteriseren ten opzichte van het land als geheel. Merk op dat het eveneens moeilijk is vergelijkingen op internationale schaal uit te voeren⁷.
- Om de onderzochte fenomenen te beschrijven gebruikt het BOPV, naast het gewicht van de Brusselse criminaliteit in België (relatief criterium), ook evolutieve criteria (variëaties op lange en korte termijn) en kwantitatieve criteria, gebaseerd op het aantal feiten, processen-verbaal of dossiers in absolute cijfers.

Wat de partnerschappen van het BOPV betreft, wordt aan de instanties die hun gegevens aanleveren voor dit *verslag* systematisch gevraagd om de analyses die hierop betrekking hebben na te lezen en er opmerkingen bij te formuleren alvorens ze te publiceren.

Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid,
Methodologische gids van het Observatorium. Analyse en beeld van de fenomenen. Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.

⁵ Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, *Methodologische gids van het Observatorium. Analyse en beeld van de fenomenen.* Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.

⁶ Zie <https://bps-bpv.brussels/nl/publicaties>.

⁷ BOPV, o.c.

Algemene inleiding

Hoe kunnen we de veiligheid binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest evalueren en verbeteren? En in aanloop daartoe: wat betekent dat eigenlijk, 'veilig zijn'? Centraal in deze vragen staat het begrip 'samenleven'. Dit is de manier waarop mensen hun omgeving percipiëren, de afwezigheid of aanwezigheid van incidenten, de garantie van een onmiddellijke en doeltreffende reactie wanneer de veiligheid van alle burgers of instellingen bedreigd wordt. In deze grootstedelijke context gaat het ook om de identificatie van de oorzaken en factoren die een impact hebben op zowel de subjectieve perceptie van onveiligheid, maar ook op de objectieve risico's om een slachtoffer te worden. Om de veiligheidsproblemen in het Brussels Gewest te voorkomen en doeltreffend aan te pakken, is een aanpak nodig waarbij rekening wordt gehouden met de sociale dynamiek binnen de wijken, de specifieke kenmerken van een (inter)nationale hoofdstad en de manier waarop de preventie- en veiligheidsactoren hun acties uitvoeren in onderlinge coördinatie en samenwerking.

Dit alles vormt het conceptueel kader van het jaarverslag van het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid (BOPV). Het vormt een tool voor het gewestelijk beleid door de gegevens van lokale, gewestelijke en federale actoren die actief zijn op het vlak van preventie en veiligheid in het Brussels Gewest, te centraliseren en te analyseren. De doelstellingen zijn legio. Het komt er immers niet alleen op aan een betrouwbaar beeld te schetsen van de veiligheidsproblemen, maar ook om de inspanningen die in de hele veiligheidsketen worden geleverd in perspectief te plaatsen. Net daarom worden de veiligheidsproblemen in dit verslag behandeld op een transversale manier en beperken we ons niet tot een analyse van de criminaliteit *stricto sensu*.

We plaatsen eerst kort de veiligheid in het gewest in perspectief van de grote Europese steden op basis van globale criteria zoals de digitale veiligheid, veiligheid van de infrastructuur, gezondheidsbescherming en de individuele veiligheid. Vervolgens behandelen we het onveiligheidsgevoel dat wordt waargenomen in het Brussels Gewest aan de hand van de resultaten van de gewestelijke veiligheidsenquêtes (GVE) die BOPV uitvoert bij twee doelgroepen: particulieren (2018) en ondernemingen (2019).

Vervolgens analyseren we de statistieken van de gemeenten en de gewestelijke instellingen van openbaar nut die bevoegd zijn om overtredingen administratief te sanctioneren. Het is belangrijk om de aandacht te vestigen op dit percentage van incidenten (strafbare feiten, overlast, enz.) die niet zijn opgenomen in de politionele statistieken, maar die wel een impact hebben op de leefomgeving en de rust van de burgers en die bovendien tot meer ernstige problemen kunnen leiden als er niet op wordt gereageerd. We besteden bijzondere aandacht aan overtredingen op het vlak van netheid en milieu.

Daarna analyseren we de politiestatistieken op meerdere niveaus: na een korte stand van zaken inzake het personeelsbestand van de politie in het Brussels Gewest, wordt een totaalbeeld geschetst van de geregistreerde criminaliteit. Deze wordt vervolgens verfijnd op het niveau van de Brusselse wijken. Dit is een manier om de criminaliteit beter te begrijpen, met name door lokale evolutie van bepaalde fenomenen en de manier waarop ze verspreid zijn over de wijken te identificeren. Dit hoofdstuk bevat ook een deel dat gewijd is aan de criminaliteit die wordt gepleegd op het openbaar vervoer.

Verder wordt ook het subjectieve en objectieve beeld van de verkeersveiligheid in het Brussels Gewest geschetst via de analyse van de enquêtes over de zelfverklearde verkeerscriminaliteit, de statistieken in verband met de verkeersovertredingen en de verkeersongevallen en de slachtoffers ervan. We stellen niet enkel de lokale tendensen voor maar bekijken de cijfers ook in relatie tot de inspanningen die de politie en de gewestelijke middelen leveren op het vlak van verkeersveiligheid.

Tot slot worden de gerechtelijke statistieken voorgesteld, rekening houdend met de besluitvormingsprocessen in de hele strafrechtketen: van het Openbaar Ministerie (correctionele, jeugd- en federale parketten) tot de beslissingen van de rechtbanken (politierechtbank, rechtbank van eerste aanleg en jeugdrechtbank). Naast de repressieve fase zijn er ook de fases van tenlasteneming, rehabilitatie en reïntegratie van de veroordeelden in de maatschappij. Een bijzondere aandacht voor de statistieken van de Brusselse Justitiehuzen laat toe om de activiteiten van de gemeenschapdiensten te belichten.

Het verslag wordt afgesloten met een reeks algemene aanbevelingen die gericht zijn op de preventie- en veiligheidsactoren en tegelijk oog hebben voor de mogelijkheden op het vlak van verzameling, verwerking en verbetering van de kwaliteit van de statistieken.

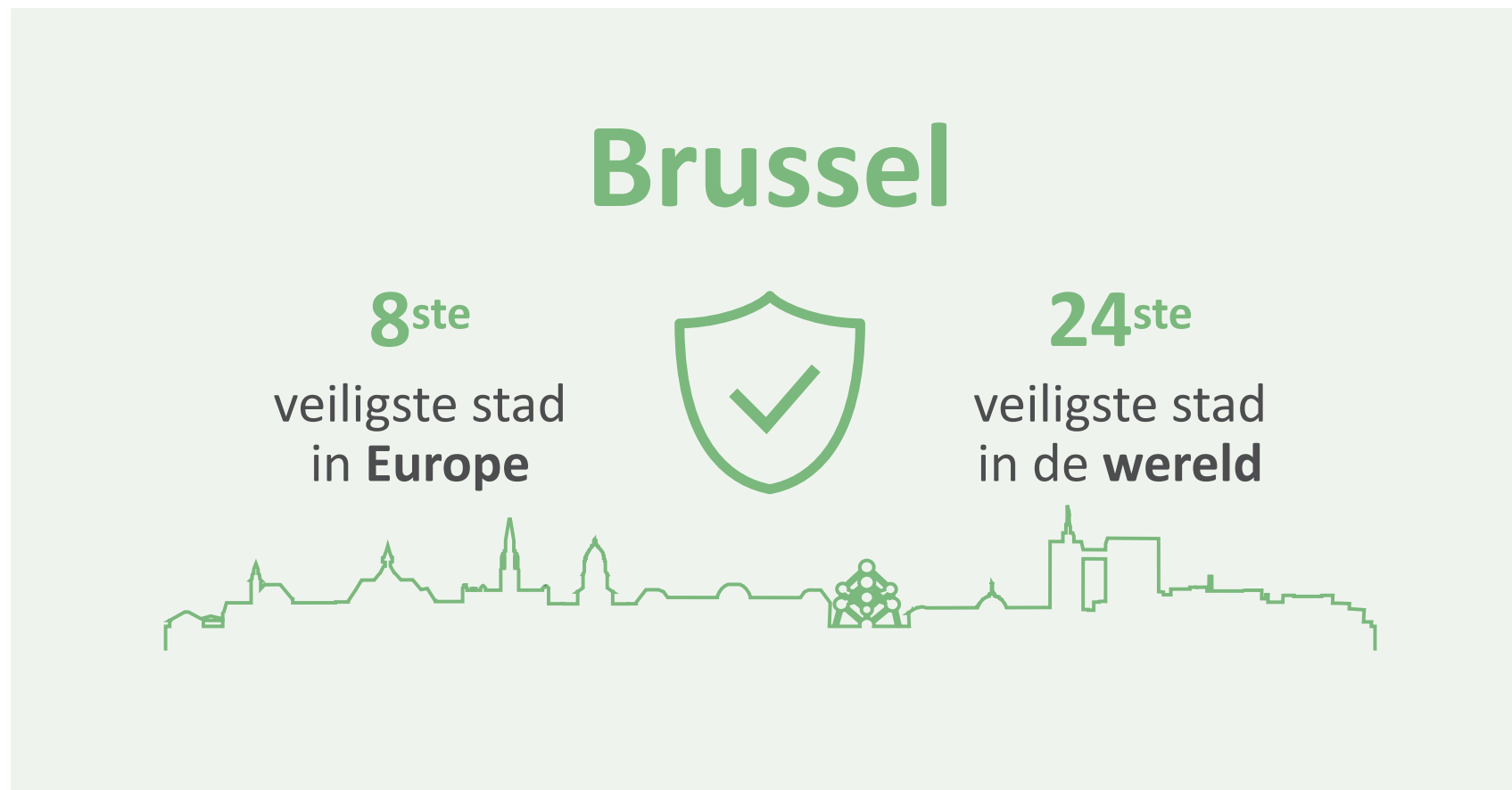

EEN
veilig geweest?

Kerncijfers Internationale kijk

Bron: The Economist Intelligence Unit (UK)

Kerncijfers

Perceptie van burgers - Gewestelijke Veiligheidsenquêtes

voelt zich nooit of zelden onveilig

60%

Inwoners

62%

Pendelaars

79%

Toeristen

PARTICULIEREN

minstens een keer slachtoffer
van een feit (12 maanden)

44%

Inwoners

27%

Pendelaars

13%

Toeristen

14%
discriminatie15%
opmerkingen/
beledigingen
in de openbare
ruimtevoelt zich nooit
of zelden onveilig

71%

ONDER-
NEMINGENminstens een keer slachtoffer
van een feit (12 maanden)

83%

60%
afval/sluisstort45%
agressiviteit/
verbaal
geweld

Laag aangiftepercentage buiten vermogensdelicten

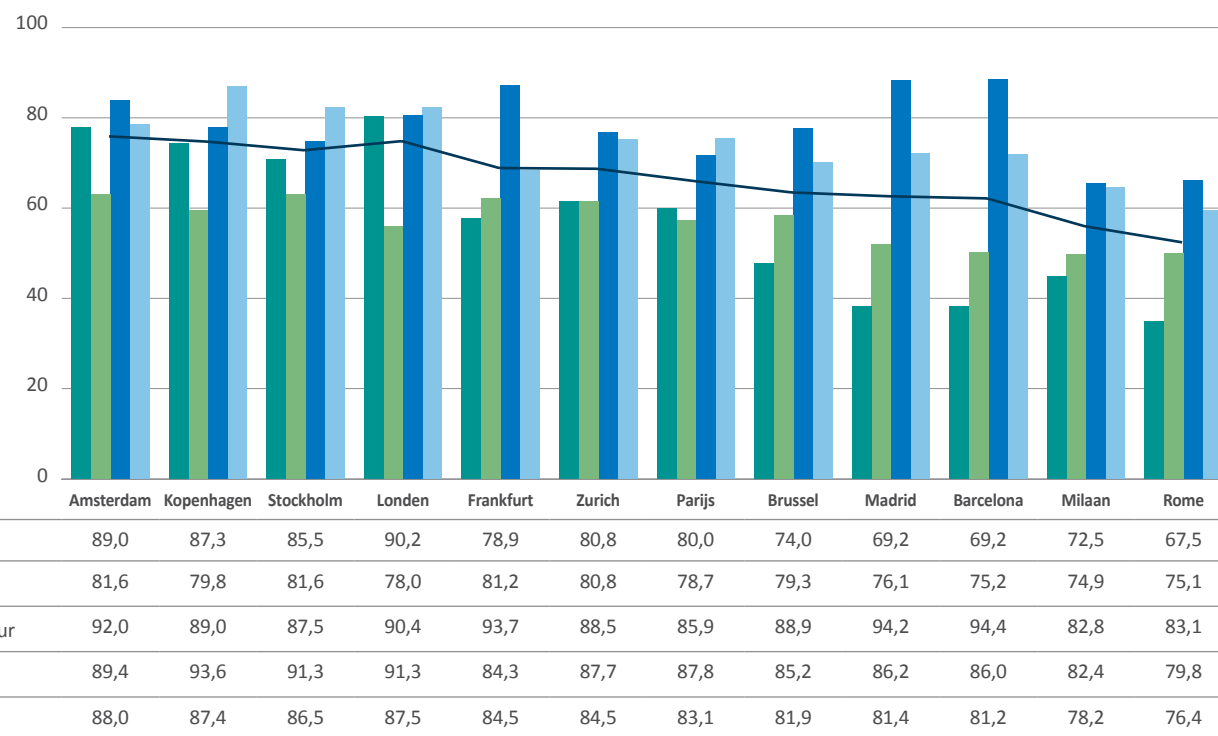
Veiligheid lijkt een *conditio sine qua non* voor de duurzame ontwikkeling van een stad⁸. Veiligheid wordt beschouwd als een fundamenteel onderdeel van het overheidsbeleid, in die zin dat ze levenskwaliteit moet garanderen voor iedereen. Om relevant en efficiënt te zijn, moet het stedelijk veiligheidsbeleid kunnen steunen op kennis – ‘beeldvorming’ – die zo dicht mogelijk aanleunt bij de realiteit. Een beeld is echter altijd een vertekening van de realiteit die complex en veelzijdig is. Bovendien hangt het beeld af van de manier van kijken. Er bestaat dus geen unieke visie op de veiligheid, maar meerdere visies.

⁸ In 2016 hebben de Verenigde Naties de stedelijke veiligheid opgenomen in de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

1.1. HOE ZIET DE BUITENWERELD DE VEILIGHEID IN HET BRUSSELS GEWEST?

De veiligheid van grote steden wordt op internationaal niveau bestudeerd aan de hand van tools die de veiligheid proberen te meten. De *Safe Cities Index* (SCI), ontwikkeld door *The Economist*, vormt één van de meest gebruikte tools om de veiligheid van de steden onderling te vergelijken. De SCI is gebaseerd op verschillende categorieën van indicatoren: digitale veiligheid, gezondheidsbescherming, veiligheid van de infrastructuur en persoonlijke veiligheid. Het poogt de veiligheid te meten, waarbij in de laatste editie (2019) metingen inzake de veerkracht van de steden zijn opgenomen. Daartoe houdt de index onder meer rekening met indicatoren zoals de interventiesnelheid van de hulpdiensten, de institutionele capaciteit om op rampen te reageren, de monitoring van natuurrampen. In 2019 nam Brussel in de globale rangschikking de 24e plaats in (op 60) van de veiligste steden ter wereld, net na Parijs. Die positie varieert naargelang de verschillende vastgestelde categorieën van de index. Zo neemt Brussel de 13e plaats in wat de gezondheidsbescherming betreft, de 17e voor de persoonlijke veiligheid, de 21e voor de veiligheid van de infrastructuur en de 26e voor de digitale veiligheid. Als we enkel de grote Europese steden in aanmerking nemen, staat Brussel op de 8e plaats.

Figuur 1: Safe Cities Index van de belangrijkste Europese steden 2019 – BPV/BOPV. Bron: The Economist Intelligence Unit (UK)

Over het algemeen wordt de veiligheid in Brussel gekwalificeerd als ‘zeer goed’ (behalve dan wat de digitale veiligheid betreft, die als ‘goed’ wordt gekwalificeerd). Ter illustratie van het type indicatoren dat in de SCI wordt gehanteerd, halen we er enkele aan waarvoor Brussel bovengemiddeld scoort: de lage prevalentie van kleine criminaliteit, het bestaan van een voetgangersvriendelijk beleid, het bestaan van een gewestelijk milieubeleid en de zeer goede kwaliteit van het water. De indicatoren waarvoor Brussel onder het gemiddelde scoort, zijn: de afwezigheid van een gewestelijk team dat zich specifiek bezighoudt met de bestrijding van cybercriminaliteit⁹, het hoge sterftecijfer als gevolg van kanker of het hoge onveiligheidsgevoel van de bevolking (ook al weerspiegelen de veiligheidsenquêtes van het BOPV niet het bestaan van een hoog onveiligheidsgevoel in Brussel, *cf. infra*).

Hoewel de SCI een internationale referentie is, moeten de methodologie voor het opstellen van de index en de resultaten in een context geplaatst worden. Zo kunnen we op methodologisch niveau vragen stellen bij de vergelijkbaarheid van de verzamelde cijfers tussen de steden onderling. Vanuit technisch oogpunt kan de registratiemethodologie van cijfers sterk verschillen, net als de betekenis van bepaalde cijfers als indicator. Kan het recidivecijfer tussen twee landen vergeleken worden, bijvoorbeeld, als we weten dat deze een zeer verschillend gevangenisbeleid hanteren? Kan het beheer van natuurrampen in Brussel op dezelfde manier worden bekeken als in grote Aziatische steden die veel vaker met dit soort rampen worden geconfronteerd?

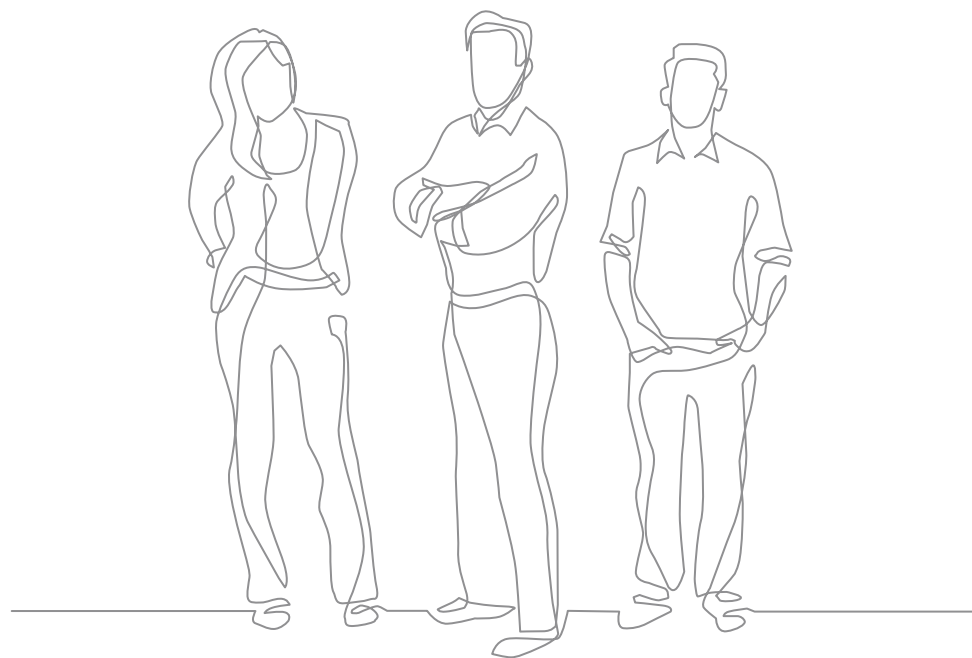
⁹ Merk op dat dit sinds 2018 is veranderd, want het Gewest beschikt nu over een gewestelijk centrum voor cyberveiligheid in de lokalen van de *Regional Computer Crime Unit* (RCCU) van de Federale Politie.

1.2. HOE ZIEN DE BURGERS DE VEILIGHEID IN BRUSSEL?

Hoe percipiëren de burgers de veiligheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Deze vraag houdt het BOPV onafgebroken bezig. Bij het BOPV vinden we het erg belangrijk om het veiligheidsgevoel en het zelfverklaarde slachtofferschap te karakteriseren aan de hand van de gewestelijke veiligheidsenquêtes (GVE). Die maken het mogelijk om de gevoelens van de burgers, in de brede zin, en hun ervaring in kaart te brengen. Ze vormen een aanvulling op de cijfers van de geregistreerde criminaliteit, die de realiteit slechts gedeeltelijk weergeven, en sluiten perfect aan bij de methodologie van het BOPV.

In 2018 heeft het BOPV een eerste enquête uitgevoerd bij de bewoners, pendelaars en toeristen van het Gewest om zo de verschillende manieren van perceptie en beleving van de veiligheid op het grondgebied in kaart te brengen¹⁰. Daaruit komt over het algemeen een positieve kijk op veiligheid naar voren, mits specifieke aandachtspunten zoals vervuiling, verkeersdrukke of problemen inzake de netheid. Deze omgevingselementen voeden het onveiligheidsgevoel, net als het slachtofferschap in de strikte zin. Dit laatste – dat meestal wordt gekenmerkt door discriminatie, opmerkingen en beledigingen in de openbare ruimte, diefstallen zonder geweld en seksuele intimidatie – maakte trouwens ook duidelijk dat er een grote kloof bestaat tussen de feiten die in de enquête worden aangegeven en de feiten die bij de politiediensten worden gemeld. Immers, behalve voor de eigendomsdelicten (eenvoudige diefstal, inbraak, diefstallen in en van voertuigen) die vaak worden aangegeven, is het aangiftepercentage van feiten bij de politie erg gering (tussen 0 en 10%). Dit wordt door de respondenten enerzijds verklaard door de noodzaak om bepaalde soorten feiten aan te geven om een schadevergoeding te krijgen van de verzekeringen of door de ernst van de feiten (lichamelijke aandoeningen enz.) en anderzijds door een gevoel dat het zinloos is verdere stappen te ondernemen. Het organiseren van dit type van enquête bleek dan ook zeer nuttig.

In 2019 heeft het Observatorium een verdere stap gezet in het opbouwen van een interne visie op de veiligheid door een enquête uit te voeren die volledig is gewijd aan de ondernemingen op het grondgebied. Die laatste spelen een essentiële rol in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest omdat ze bijdragen aan de economie, banen creëren, goederen en diensten aanbieden en vorm geven aan de leefomgeving van de burgers. Het is daarom cruciaal om rekening te houden met hun standpunt om de inzichten in veiligheid te verfijnen. Een dergelijke enquête was de eerste op gewestelijke schaal. De resultaten ervan werden in 2020 gepubliceerd in de collectie *Cahiers van het Observatorium*¹¹.

¹⁰ Zie BPV (Brussel Preventie & Veiligheid), *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 over het veiligheidsgevoel en het slachtofferschap ervaren door inwoners, pendelaars en toeristen*, Brussel, 2019.

¹¹ Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2019. Veiligheidsgevoelens en slachtofferschap van bedrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Cahier van het Observatorium nr. 3)*. Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.

In het algemeen is meer dan 60% van de bedrijven in het BHG tevreden of zeer tevreden over de veiligheid in hun wijk. Deze grote groep werd ingedeeld in twee groepen: enerzijds de natuurlijke personen – met andere woorden de ‘eenmanszaken’ met een vereenvoudigde bedrijfsvoering¹², en anderzijds de rechtspersonen – dus de ‘ondernemingen’ met een meer gestructureerde en complexe organisatie¹³. 73% van de natuurlijke personen en 71% van de rechtspersonen zeggen zich zelden of nooit onveilig te voelen bij de uitoefening van hun activiteiten. Het onveiligheidsgevoel in deze groep is minder groot dan dat van de bewoners en pendelaars¹⁴. Deze kloof tussen de realiteit van de bedrijven en die van de burgers wijst op duidelijk onderscheiden dynamieken die we moeten proberen af te bakenen om de opvolging zo goed mogelijk te kunnen afstemmen op die realiteit.

De frequentie van zelfverklaard slachtofferschap van de bedrijven is nochtans hoger dan die van de particulieren. 83% van de natuurlijke personen en 89% van de rechtspersonen werden in de twaalf maanden voor de enquête het slachtoffer van ten minste één feit. 44% van de bewoners, 27% van de pendelaars en 13% van de toeristen verklaarden minstens één feit te hebben meegemaakt. De GVE *Ondernemingen* heeft het belang aangetoond van overlast, zowel wat betreft de impact op het veiligheidsgevoel, maar ook als feit van daadwerkelijk slachtofferschap. De feiten die door de respondenten als meest storend gedrag¹⁵ worden ervaren zijn sluikestorten van afval/vuilnis (problemen bij meer dan 60% van de ondernemingen) en agressiviteit/verbaal geweld. Net zoals de resultaten van de GVE van 2018 merken we dat deze soort feiten niet vaak worden gemeld bij de politie.

Meestal wordt gewezen op een emotionele impact van het slachtofferschap. Het is niet verwonderlijk dat slachtofferschap invloed uitoefent op het veiligheidsgevoel – zoals reeds vastgesteld via de GVE *Particulieren*. Het leidt echter niet tot nieuwe maatregelen op het vlak van bescherming. Slechts één op de twee ondernemingen zegt preventie- en veiligheidsmaatregelen te hebben genomen, het vaakst mechanisch of elektronisch. Ondernemingen doen minder vaak beroep op organisatorische maatregelen, zoals opleidingen op het vlak van IT/gegevensveiligheid of professionele netwerken om cybercriminaliteit te voorkomen.

Het mag dan wel van essentieel belang blijken om beschermingsmiddelen te implementeren, met name om een integraal intern veiligheidsbeleid te ontwikkelen voor een stevig en doeltreffend veiligheidsbeheer. Het is ook cruciaal om de misdrijven aan te geven, ongeacht de aard ervan en de omvang van de schade. Door een aangifte kunnen de politiediensten sneller de omvang van een fenomeen identificeren en *de facto* geschikte maatregelen nemen om het te bestrijden.

In de volgende hoofdstukken worden de verschillende vormen van ‘geregistreerde criminaliteit’ besproken aan de hand van een analyse van verschillende soorten statistieken: administratieve, politionele en justitiële. Samen vormen ze, aangevuld met de resultaten van de enquêtes, een beeld van de veiligheid en de inbreuken erop, op basis van meerdere en complementaire bronnen.

12 De zelfstandigen, met inbegrip van de eenpersoonszaken met beperkte aansprakelijkheid.

13 Van alle rechtsvormen.

14 35% van de bewoners, 34% van de pendelaars en 79% van de toeristen gaven in 2018 aan zich nooit onveilig te voelen op het Brusselse grondgebied.

15 Samenscholingen, personen onder invloed van alcohol, drugs of zwervers, enz.

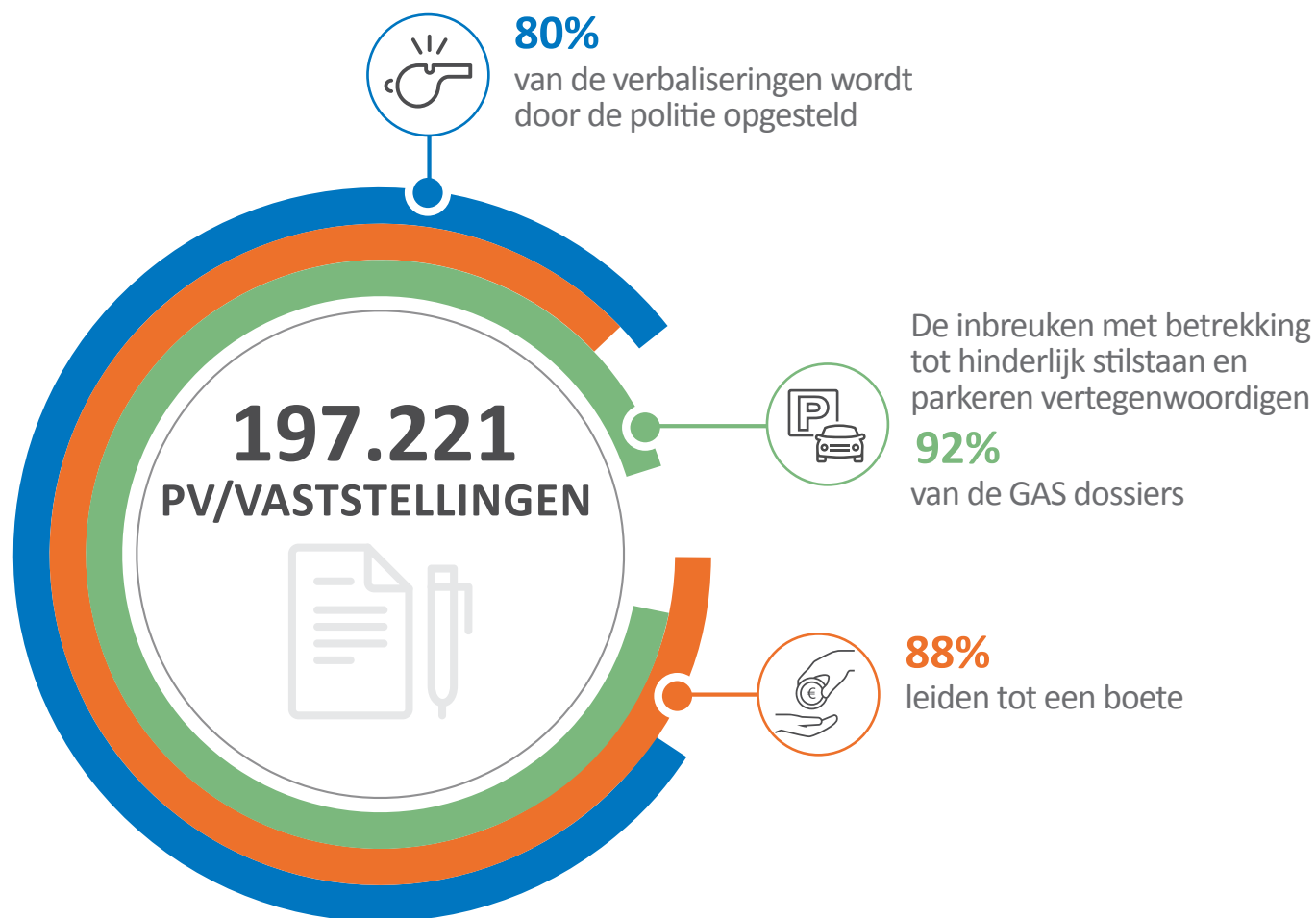

Administratiexe
STATISTIEKEN

Kerncijfers

Gemeentelijke administratieve sancties in 2019

2017-2019
-18%

In dit hoofdstuk worden de gegevens onderzocht in verband met overtredingen en overlast die de directe omgeving van de burger aantasten, omdat ze een negatieve impact hebben op de leefomgeving en de levenskwaliteit van die burger.

De meeste van de hier gebruikte gegevens hebben betrekking op feiten die worden bestraft met zogenaamde ‘administratieve’ sancties, opgelegd door de gemeenten of door gewestelijke instanties zoals Leefmilieu Brussel (LB) of Net Brussel (‘Gewestelijk Agentschap voor Netheid’, GAN). Om een zo volledig mogelijk beeld te schetsen, zullen ook de gemeentelijke belastingen op openbare netheid en de vaststellingen die online gebeuren (*Fix My Street*)¹⁶ worden behandeld.

De gegevens worden hoofdzakelijk onderzocht op gewestelijke schaal maar opmerkelijke gemeentelijke variaties worden ook vermeld.

¹⁶ Online meldingsplatform om incidenten in de openbare ruimte en materiële schade te melden. Zie <https://fixmystreet.brussels/>.

2.1. GEMEENTELIJKE ADMINISTRatieve SANCTIES (GAS)¹⁷

2.1.1. AANTAL PV'S/VASTSTELLINGEN

Politieagenten (via een pv) en opgeleide en daartoe aangestelde gemeentelijke ambtenaren (via een vaststelling) kunnen misdrijven vaststellen die aanleiding vormen voor GAS. Het aantal pv's/vaststellingen dat jaarlijks door de sanctionerende ambtenaren van de 19 Brusselse gemeenten wordt behandeld, was tussen 2012 en 2017 sterk gestegen (+304%)¹⁸. Het neemt af en stabiliseert zich rond 200.000 voor het hele BHG in 2018 en 2019.

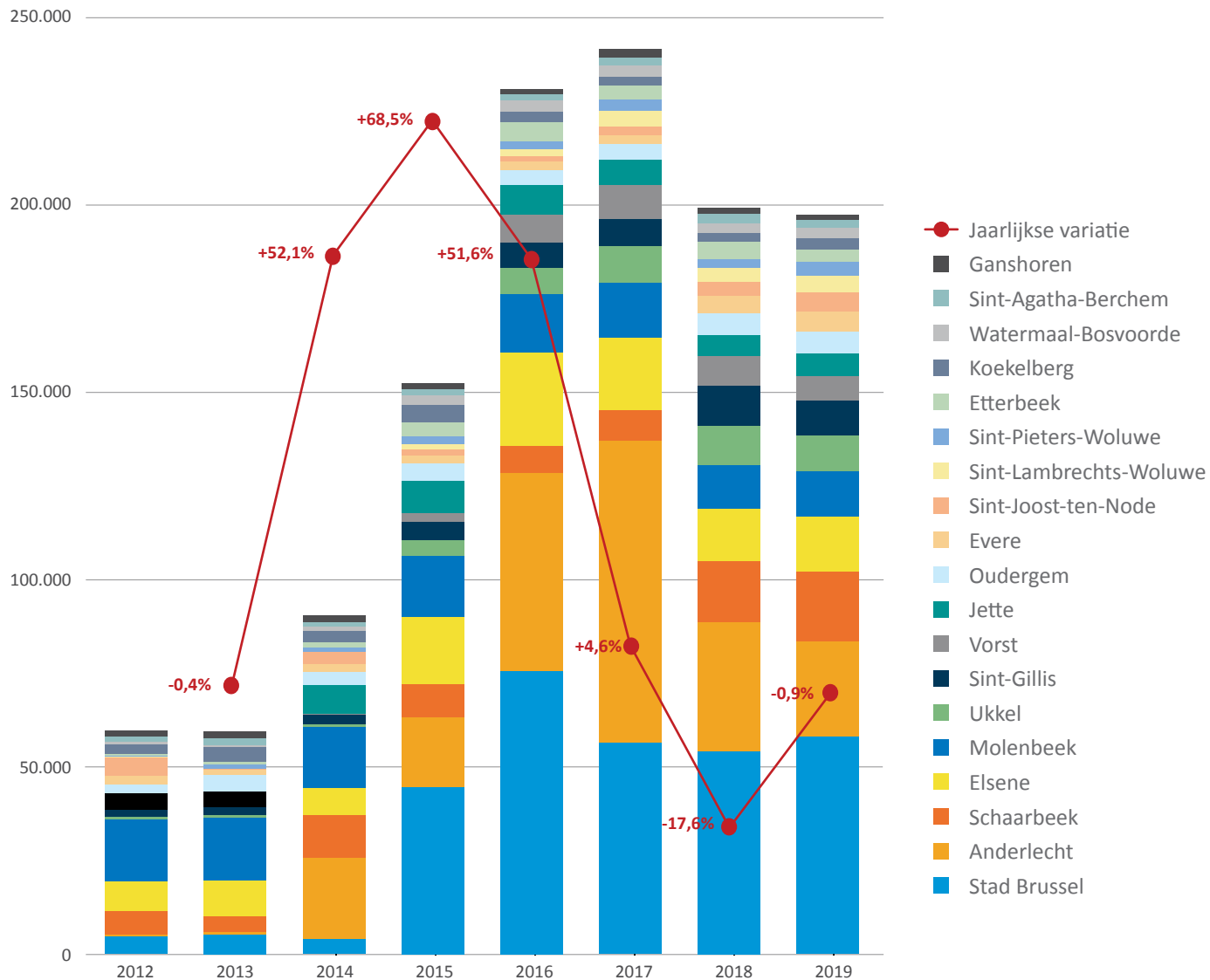
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2012-2019 (%)	Var. 2017-2019 (%)
59.713	59.471	90.431	152.353	230.927	241.462	199.072	197.221	+230,28%	-18,32%

Tabel 1: Totaal aantal pv's/vaststellingen GAS in het BHG. 2012-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

¹⁷ Deze analyse betreft de gemeentelijke administratieve sancties die leiden tot een administratieve boete of een alternatieve maatregel. De andere types administratieve sancties zoals vastgelegd in de Wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (sluiting van een instelling, intrekking of schorsing van een vergunning), waarvoor het gemeentecollege bevoegd is, worden hier niet behandeld.

¹⁸ Zie vorige 'Verslagen' van het BOPV voor meer informatie: <https://bps-bpv.brussels/nl/publicaties>.

Figuur 2: Evolutie van het aantal de pv's/vaststellingen GAS per gemeente, 2012-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

19 Sint-Jans-Molenbeek, Jette, Koekelberg, Stad Brussel, Etterbeek, Elsene, Watermaal-Bosvoorde, Vorst, Ganshoren, Sint-Lambrechts-Woluwe.

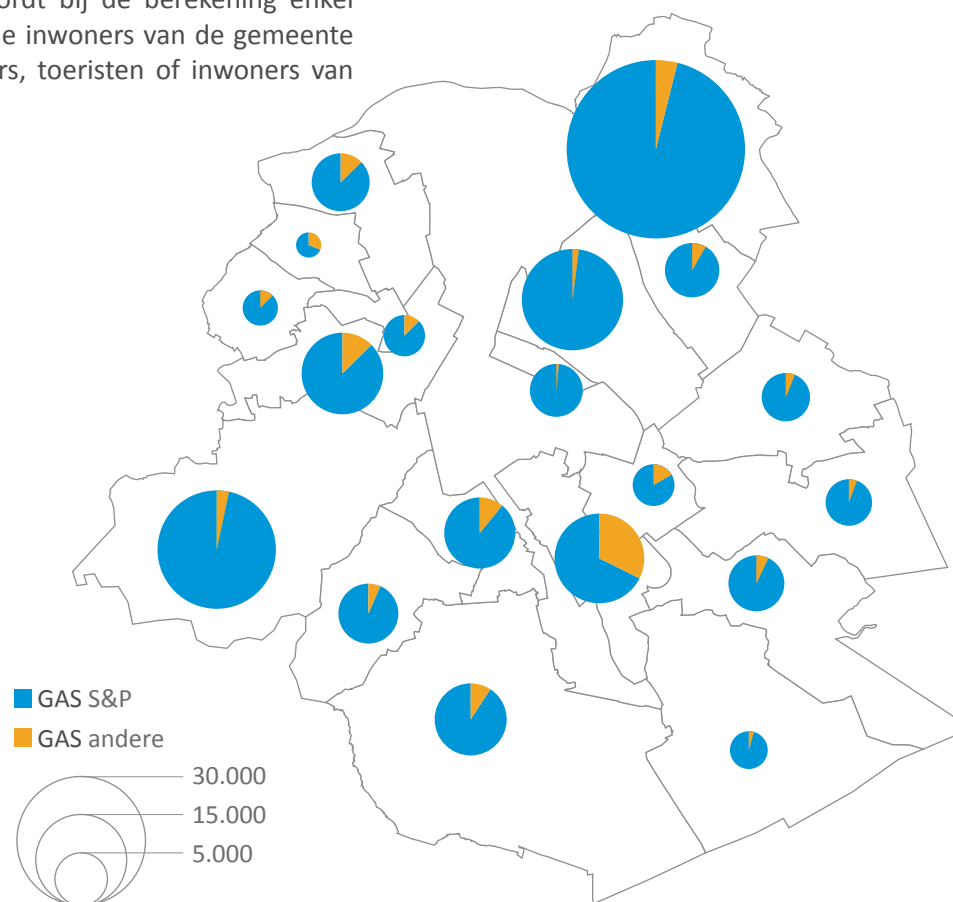
20 Oudergem, Sint-Agatha-Berchem, Evere, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Ukkel en Sint-Pieters-Woluwe.

21 Voor het aantal pv's/vaststellingen met betrekking tot GAS opgesplitst per gemeente tussen 2012 en 2017, zie BPV (Brussel Preventie & Veiligheid) – BOPV, Verslag 2018, Brussel, 2020, p. 44.

De grootste groei (jaarlijks groeipercentage van meer dan 50%) deed zich voor tussen 2014 en 2016, met de toevoeging van stilstaan en parkeren (S&P) dat in verschillende gemeenten in aanmerking komt voor GAS. De daling die sinds 2017 wordt waargenomen, is grotendeels toe te schrijven aan de gemeente Anderlecht (-68% tussen 2017 en 2019), waar het aantal pv's/vaststellingen S&P in 2016 en 2017 heel hoog was. In tien andere gemeenten¹⁹ is er sprake van een stabilisering of zelfs een daling van de cijfers. Voor acht ervan²⁰ stellen we daarentegen een (soms aanzienlijke) toename vast van het aantal pv's/vaststellingen inzake GAS in de laatste twee jaar²¹.

De Stad Brussel maakt nu het vaakst gebruik van GAS, gevolgd door Anderlecht. Als we de percentages per 100 inwoners bekijken, wordt de top 3 gevormd door de Stad Brussel (31,8%), Anderlecht (21,3%) en Sint-Joost-ten-Node (18,9%). Deze verhoudingen moeten wel worden genuanceerd, want er wordt bij de berekening enkel rekening gehouden met de inwoners van de gemeente en niet met de pendelaars, toeristen of inwoners van andere gemeenten.

Figuur 3: Pv's/vaststellingen met betrekking tot GAS per gemeente en aandeel van dossiers in verband met S&P in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

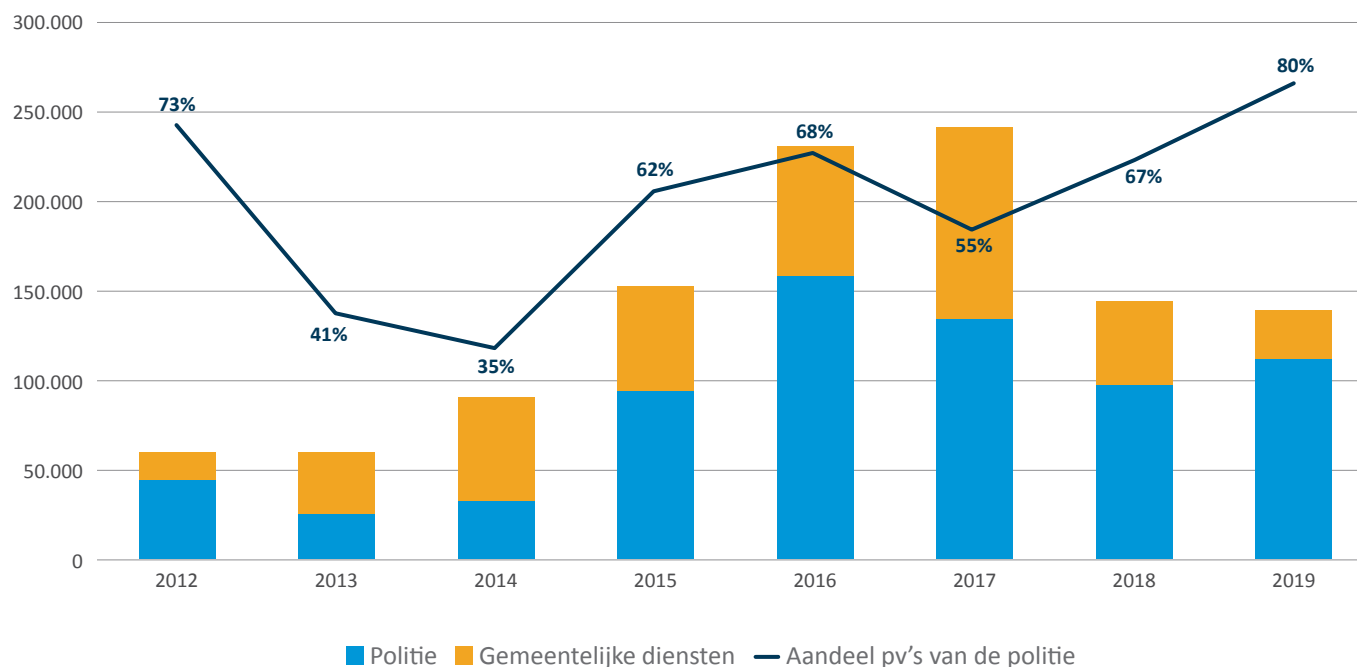
	2018	2019
Stad Brussel	54.058	57.854
Anderlecht	34.433	25.518
Schaarbeek	16.246	18.665
Elsene	14.159	14.639
Sint-Jans-Molenbeek	11.623	12.234
Ukkel	10.296	9.514
Sint-Gillis	10.733	9.170
Vorst	8.026	6.577
Jette	5.640	6.100
Oudergem	5.744	5.751
Evere	4.647	5.404
Sint-Joost-ten-Node	3.671	5.176
Sint-Lambrechts-Woluwe	3.832	4.299
Sint-Pieters-Woluwe	2.334	3.906
Etterbeek	4.635	3.178
Koekelberg	2.374	3.140
Watermaal-Bosvoorde	2.450	2.638
Sint-Agatha-Berchem	2.701	2.291
Ganshoren	1.470	1.178
TOTAAL BHG	199.072	197.221

Tabel 2: Aantal pv's/vaststellingen per gemeente tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

2.1.2. VASTSTELLINGEN EN BEKEURINGEN

Het aandeel van de door de politie opgestelde pv's/vaststellingen varieert soms aanzienlijk, van jaar tot jaar en van gemeente tot gemeente, maar vertoont een stijgende trend (+129% tussen 2014, het jaar met de laagste cijfers, en 2019²²).

Enkel Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe (2018 et 2019) en Anderlecht (alleen 2018) hebben meer pv's/vaststellingen die door de gemeentelijke ambtenaren zijn opgesteld. Overal elders maken de pv's van de politie het grootste aandeel uit (tussen 58 en 100%). Sint-Joost-ten-Node springt eruit met 100% door de politie opgestelde pv's, aangezien de gemeente geen enkele vaststellende ambtenaar heeft.

Figuur 4: Pv's en vaststellingen naargelang het type verbalisant. Aantal en aandeel 2012-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

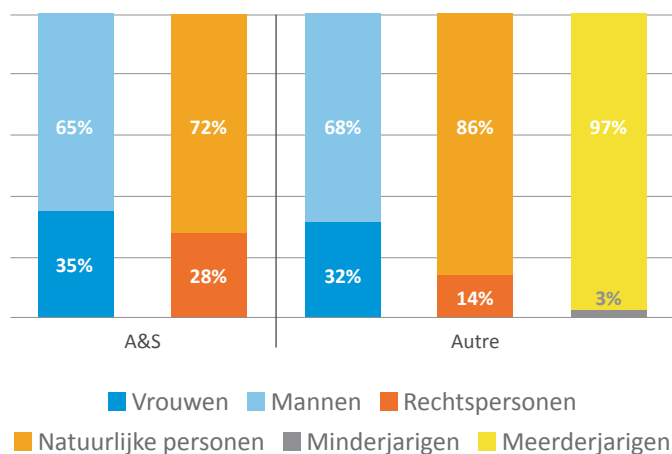
In 2018 en 2019 zijn de meeste vaststellingen door gemeentelijke ambtenaren afkomstig van de 'netheidsdiensten'. Dit is met name het geval in Elsene, Etterbeek en Ukkel, waar de overtredingen op het vlak van de netheid het talrijkst zijn, net als in Sint-Jans-Molenbeek. Daarna volgen de vaststellingen opgemaakt door de ambtenaren van de preventiediensten, in groot aantal in Schaarbeek en Anderlecht, en in mindere mate

in Etterbeek, Ganshoren, Watermaal-Bosvoorde en Sint-Lambrechts-Woluwe. De ambtenaren van de mobiliteits-/wegendiensten of de diensten voor parkeercontrole schrijven ook vaststellingen uit (Oudergem, Ukkel, Evere). Bepaalde vaststellende ambtenaren zijn ook rechtstreeks verbonden aan de dienst 'Administratieve sancties' of, minder vaak, aan de diensten stedenbouw of handel.

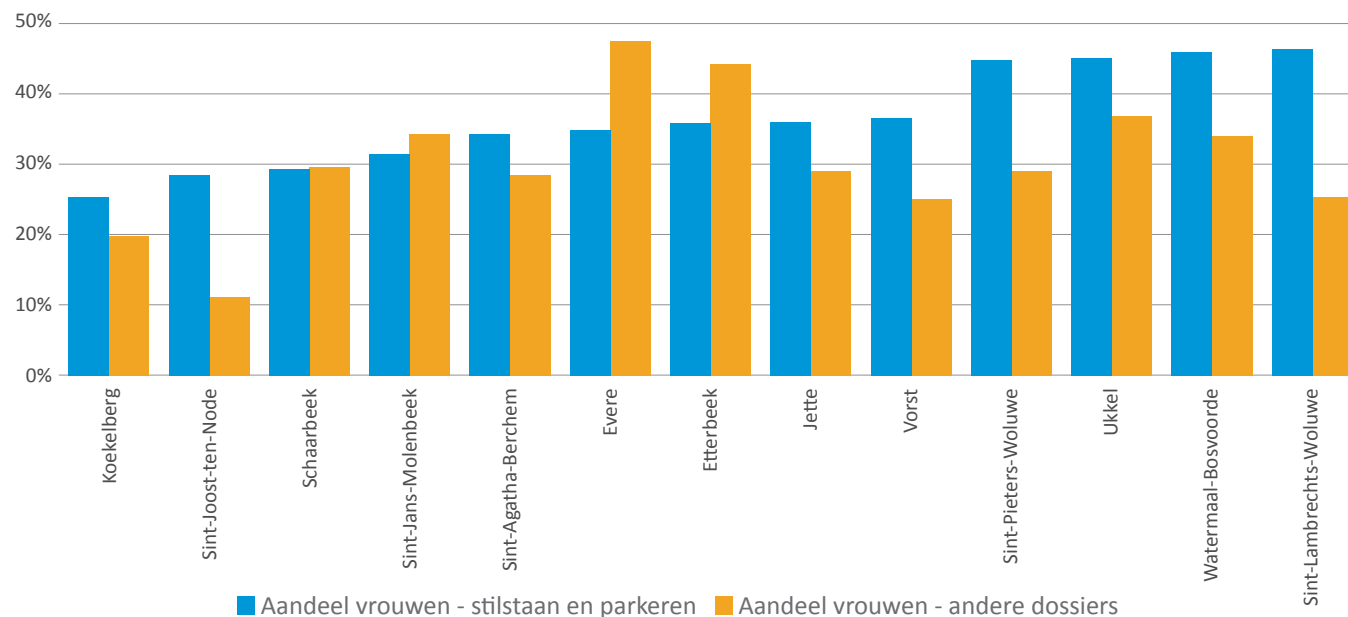
²² De Stad Brussel heeft voor 2018 en 2019 geen verdeling volgens het type verbalisant doorgegeven. Het totale aantal pv's van de politie en gemeentelijke vaststellingen (Figuur 4) is dus lager dan het totale aantal pv's/vaststellingen dat in die twee jaar is geregistreerd (Tabel 1).

2.1.3. AANGEKLAAGDEN

Zowel natuurlijke personen als rechtspersonen kunnen worden aangeklaagd in GAS-dossiers. De verdeling van de overtreders is ongeveer identiek in 2018 en in 2019 en van gemeente tot gemeente. Hieronder worden de geraamde gemiddelde waarden voor 2019 weergegeven op basis van de informatie over de profielen van de overtreders die bepaalde gemeenten hebben meegedeeld.

Figuur 5: Profiel van de aangeklaagden in 2019 – BPV/BOPV.
Bron: gemeenten

Figuur 6: Percentage vrouwen onder de overtreders-natuurlijke personen in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

Het percentage rechtspersonen²³ is verhoudingsgewijs hoger voor de overtredingen op het vlak van S&P (28%) dan voor de andere soorten dossiers (14%), wat verband houdt met het hoge aantal leasewagens in omloop.

Van de natuurlijke personen maken vrouwen 35% van de beklagden uit in S&P-zaken en 32% in de andere dossiers²⁴. Dit gegeven is niet noodzakelijkerwijs relevant:

voor S&P wordt het geslacht ingevoerd van de persoon op wiens naam het voertuig is ingeschreven. Voor de inbreuken in verband met de openbare netheid gaat het dan weer vaak om de persoon die is geïdentificeerd aan de hand van aanwijzingen die zijn gevonden in de vuilniszak in kwestie. Het is daarom moeilijk om hier te spreken van echte gendergerelateerde trends.

²³ Op basis van informatie met betrekking tot Sint-Agatha-Berchem, Stad Brussel, Etterbeek, Evere, Vorst, Jette, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe.

²⁴ Volgens informatie over Sint-Joost-ten-Node, Koekelberg, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Pieters-Woluwe, Jette, Schaarbeek, Watermaal-Bosvoorde, Sint-Jans-Molenbeek, Etterbeek, Evere.

Merk wel op dat, tussen 2018 en 2019, het gemiddelde aandeel van pv's/vaststellingen waarbij vrouwen betrokken zijn stabiel blijft. Maar het varieert sterk naargelang de gemeenten: van 11% in Sint-Joost-ten-Node tot 48% in Evere (2019, behalve S&P). Voor 2016 en 2017 werd een verband gesuggereerd tussen gunstige socio-economische kenmerken van de gemeenten en het percentage pv's/vaststellingen waarbij vrouwen zijn betrokken. De gegevens voor 2018 en 2019 (Figuur 6) nuanceren deze vaststelling, die enkel betrekking heeft op de overtredingen van het type S&P.

Minderjarigen zijn dan weer betrokken bij gemiddeld 2 tot 3% van de dossiers 'natuurlijke personen', behalve voor S&P²⁵. Wat het geheel aan de GAS-dossiers betreft, is hun aandeel nagenoeg verwaarloosbaar (0,2%)²⁶. Vijf gemeenten hebben in 2019 trouwens geen enkel dossier met minderjarigen gemeld²⁷. In bepaalde gemeenten die zelden GAS toepassen, bereikt het aantal minderjarigen toch 11% van de dossiers van natuurlijke personen, behalve voor S&P (Sint-Agatha-Berchem en Koekelberg in 2019). In de Stad Brussel (8%) en in Vorst (6%) is dat cijfer ook lichtjes hoger dan het gewestelijk gemiddelde.

25 Met de gemeenten die de pv's/vaststellingen in verband met minderjarigen niet kunnen afzonderen in hun statistieken, wordt in deze analyse geen rekening gehouden.

26 De meer omslachtige procedure voor de minderjarigen (geen onmiddellijke inning mogelijk, ouderlijke aansprakelijkheid, verplichting om een alternatieve maatregel voor te stellen ...) is een factor waarmee rekening moet worden gehouden bij de interpretatie van deze cijfers.

27 Evere, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Watermaal-Bosvoorde en Ukkel.

Aantal pv's/ vaststellingen minderjarigen	2018	2019
Ukkel	1	0
Etterbeek	1	1
Sint-Lambrechts-Woluwe	1	3
Ganshoren	4	8
Sint-Pieters-Woluwe	3	10
Jette	12	11
Vorst	9	17
Sint-Agatha-Berchem	25	28
Sint-Jans-Molenbeek	14	36
Koekelberg	37	40
Elsene	34	50
Stad Brussel	116	172

Tabel 3: Aantal pv's/vaststellingen met betrekking tot minderjarigen gemeld door de gemeenten tussen 2018-2019 – BPV/BOPV.

Bron: gemeenten

2.1.4. PV'S/VASTSTELLINGEN PER TYPE ZAAK

Stilstaan en parkeren (S&P)

	2018		2019	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
GAS S&P	185.510	90,68%	181.426	91,99%
GAS overige	18.562	9,32%	15.795	8,01%

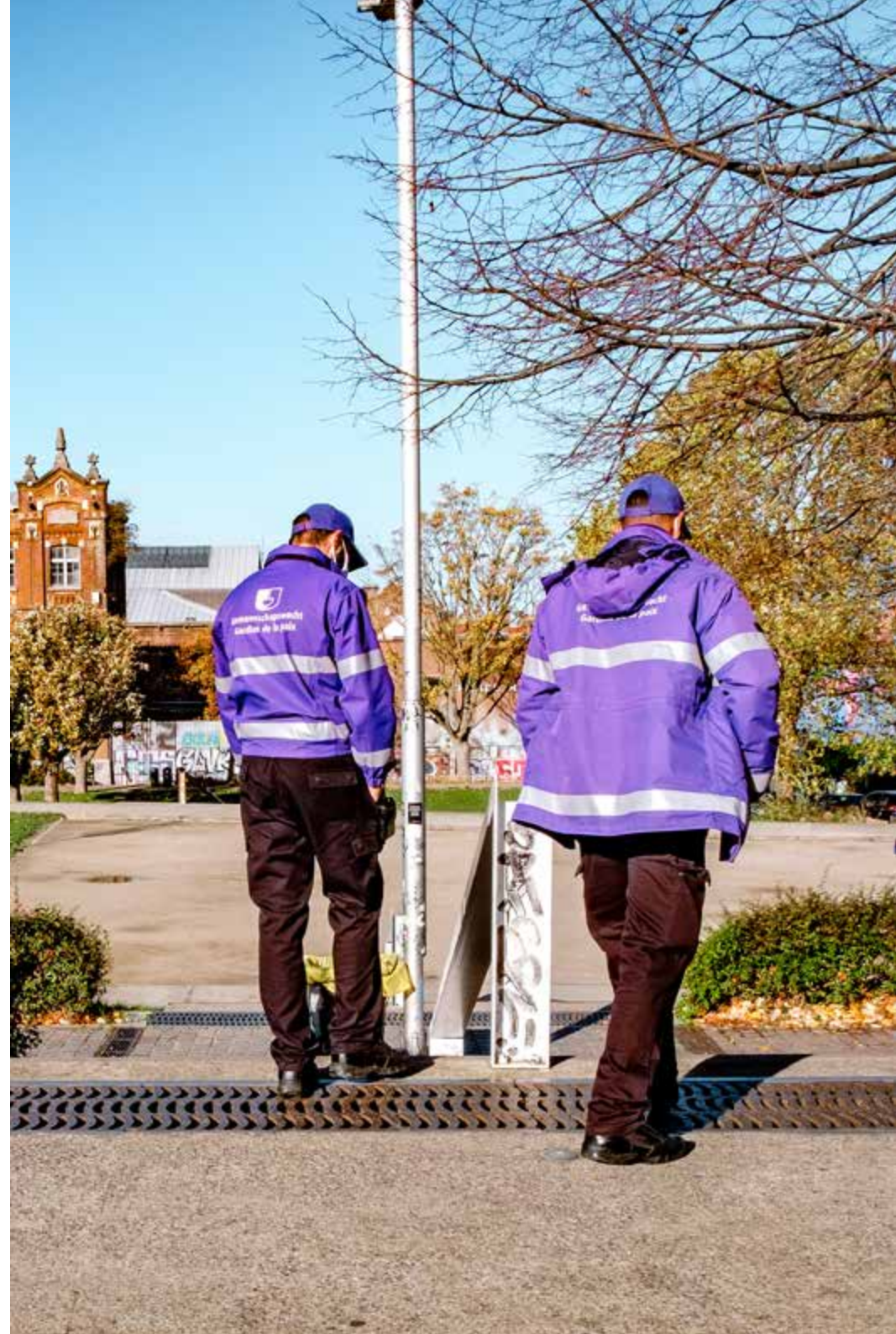
Tabel 4: Pv's/vaststellingen GAS S&P – Overige tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

In het BHG zijn stilstaan en parkeren goed voor iets meer dan 90% van de GAS-pv's/-vaststellingen in 2018 en 2019. Het gaat om een stabilisering ten opzichte van 2016-2017 (gemiddeld 91,2% S&P voor de gemeenten die toen informatie hebben doorgegeven). De Stad Brussel, Anderlecht, Schaarbeek en vooral Sint-Joost-ten-Node geven nagenoeg uitsluitend S&P-dossiers (> 96%)²⁸ aan. Elsene (32%) en Ganshoren (31%) vertonen in 2019 het hoogste aandeel PV's/vaststellingen buiten S&P.

Voor Elsene noteren we, naast de traditionele pv's/vaststellingen voor S&P, ook 82.883 vaststellingen van administratieve sancties "verkeer" die in 2019 werden opgesteld door de gewestelijke vaststellende ambtenaren van parking.brussels. Dit gebeurde op basis van camerabeelden van auto's die geflitst werden in de zone met beperkte toegang die eind 2018 werd ingesteld rond de Naamsepoort²⁹.

28 De Stad Brussel is de gemeente met het grootste wagenpark (zie de cijfers van 2017 – de meest recente beschikbare, gepresenteerd in het *Verslag 2018* van het BOPV, o.c., p. 65). De betrokken GAS hebben echter niet enkel betrekking op de voertuigen die zijn ingeschreven in de gemeente, maar ook op alle voertuigen op doortocht, met name in de omgeving van de grote treinstations die zich bevinden op het grondgebied van de gemeenten met de meeste pv's/vaststellingen inzake S&P.

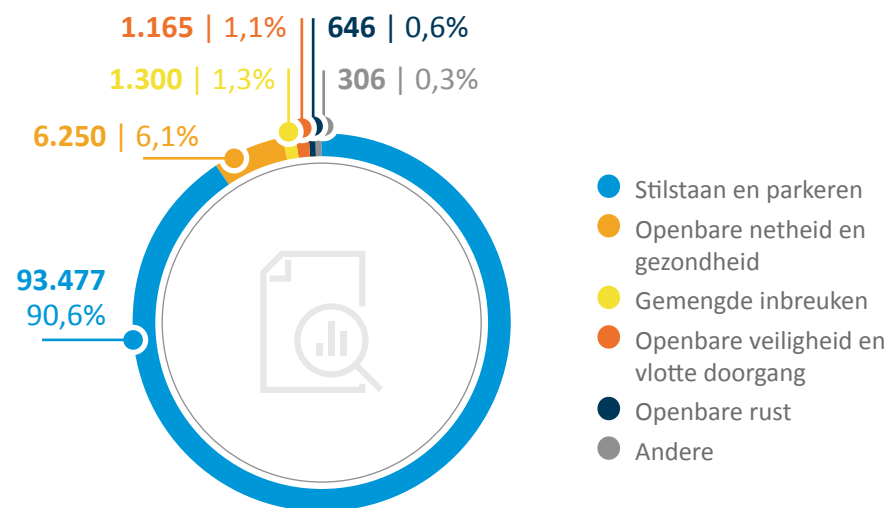
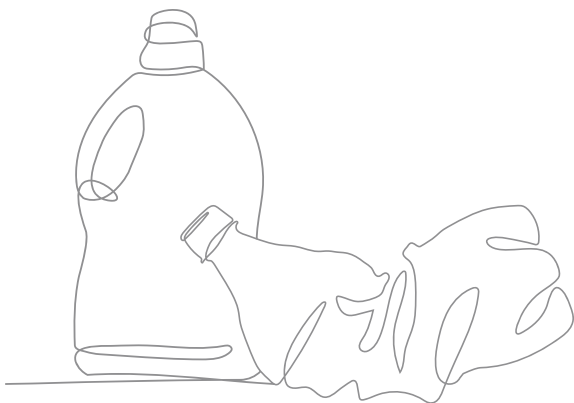
29 Om de vergelijkbaarheid met de vorige jaren te verzekeren, en aangezien Elsene momenteel de enige gemeente is die met dit soort vaststellingen te maken krijgt, werden ze niet opgenomen in de bovenstaande totalen (die ze sterk zouden beïnvloeden).

Behalve stilstaan en parkeren

13 gemeenten³⁰ hebben gedetailleerde informatie verstrekt over de categorieën overtredingen behalve S&P. Net als in 2016 en 2017 is netheid de meest vertegenwoordigde categorie (11% van de dossiers voor die gemeenten in 2018 en 6% in 2019)³¹.

We kunnen aanzienlijke verschillen vaststellen tussen de gemeenten. De pv's en vaststellingen in verband met netheid zijn het sterkst vertegenwoordigd in Elsene, Etterbeek en Evere³². Anderlecht en Sint-Joost maken vooral gebruik van GAS voor 'gemengde inbreuken'³³. In nog andere gemeenten is de verdeling evenwichtiger³⁴ (zie Figuur 8). Elsene telt het grootste aantal GAS behalve S&P.

Figuur 7: Verdeling van de dossiers per juridische categorie. 13/19 gemeenten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

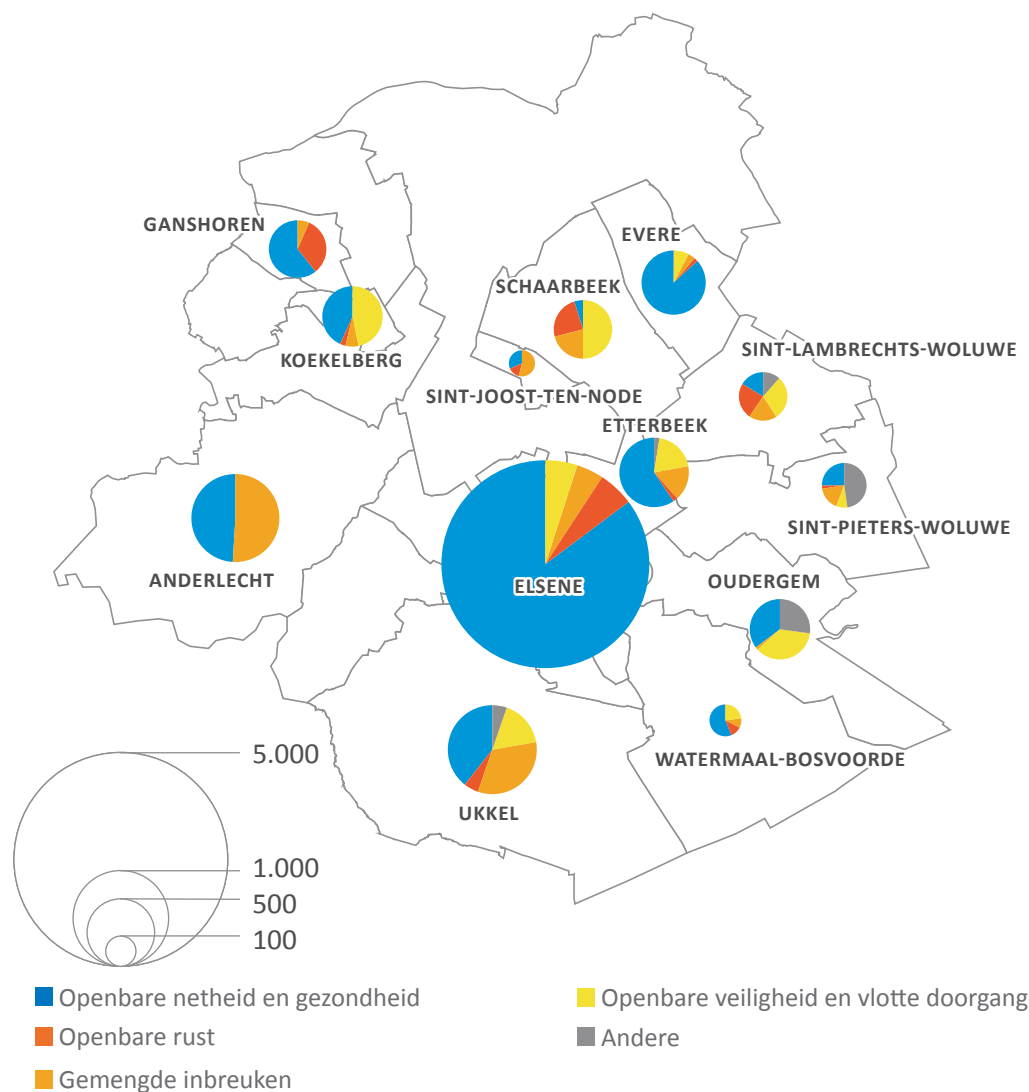
30 Elsene, Etterbeek, Ukkel, Evere, Anderlecht, Koekelberg, Ganshoren, Oudergem, Watermaal-Bosvoorde, Sint-Pieters-Woluwe, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Joost-ten-Node en Schaarbeek.

31 Sint-Gillis heeft geen details verstrekt over alle categorieën, maar enkel wat S&P en netheid betreft. Het percentage zaken in verband met netheid met inbegrip van Sint-Gillis naast de 13 bovengenoemde gemeenten is 12% in 2018 en 6% in 2019

32 Dat is ook zo in Sint-Gillis, waar de overtredingen op het vlak van de netheid goed zijn voor 80,5% van de overtredingen behalve S&P in 2019 (75,5% in 2018), en in Sint-Jans-Molenbeek.

33 We zien wel een grote toename van het aantal GAS voor netheid in 2019 in Anderlecht. Dit houdt verband met het *Actieprogramma van de meerderheid*, legislatuur 2018-2024, p. 5: "Naast de belasting op het bevuiden van de openbare ruimte, zullen de GAS-boetes beter worden ingezet om overlast te bestrijden (en niet enkel foutparkeren zoals momenteel het geval is)."

34 De zogenaamde 'andere' overtredingen hebben betrekking op de algemene bepalingen van de 'algemene politiereglementen' (APR) (bv. het gebrek aan respect voor politieagenten of bevoegde ambtenaren), bepalingen met betrekking tot vergunningen, dieren of groene ruimten.

Figuur 8: Verdeling van de overtredingen behalve S&P per gemeente (13/19 gemeenten) in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

Op basis van de drie kwantitatief meest vertegenwoordigde overtredingen in de 19 gemeenten (buiten S&P), kunnen we vaststellen dat de GAS in het BHG vooral worden gebruikt voor de volgende feiten (in volgorde van belangrijkheid):

- inbreuken op de openbare netheid (veruit het talrijkst, en vermeld in de top 3 van 12 van de 19 gemeenten). Er zijn twee types: enerzijds de niet-naleving van de uren en bepalingen voor het buitenzetten van het vuilnis (en/of gebruik van openbare vuilnisbakken voor huishoudelijk afval), en anderzijds het vervuilen van de openbare ruimte (met inbegrip van het weggooien van peukjes, spuwen, plassen, zijn behoefte doen);
- de niet-naleving van de bevelen van politieagenten of ambtenaren met vaststellingsbevoegdheid, beledigingen of agressie jegens hen (6 gemeenten in 2018 en 7 in 2019);
- gemengde inbreuken (9 gemeenten in 2018 en 7 in 2019), en meer in het bijzonder nachtlawaai en diefstallen.

Voor rechtspersonen zijn de overtredingen in verband met privégebruik van de openbare ruimte³⁵ het meest vertegenwoordigd in de top 3 van de gemeenten, gevolgd door het belemmeren van het verkeer (voetgangers, toegang tot gebouwen, voertuigen van de hulpdiensten) en op de derde plaats overtredingen op het vlak van de netheid.

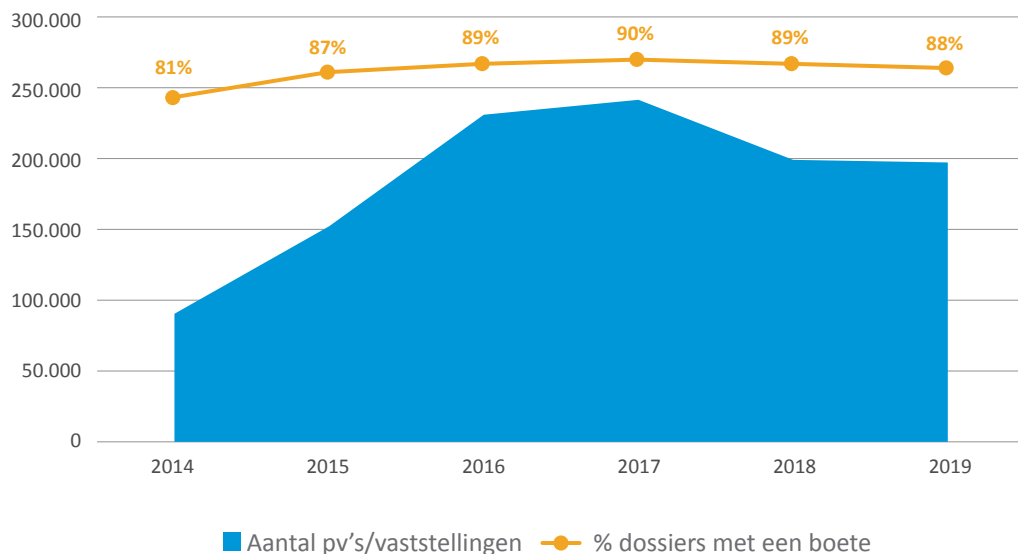
Wat minderjarigen betreft staat het gebrek aan respect voor politieagenten/gemachtigde ambtenaren en hun bevelen ruim bovenaan, gevolgd door overtredingen op het vlak van de netheid (met name 'spuwen, plassen, zijn behoefte doen'), het bezetten van de openbare ruimte (ingangen van gebouwen) en het belemmeren van het verkeer van de voorbijgangers.

³⁵ Vorst, Sint-Gillis, Schaarbeek en Ukkel hebben deze overtreding ook vermeld in hun algemene top 3.

2.1.5. PROCEDURELE ASPECTEN: DE GEGEVEN GEVOLGEN

Administratieve boetes

Het aandeel van de pv's/vaststellingen die tot een boete leiden, dat eerst een opwaartse trend liet zien, stabiliseert zich onder 90% in 2018 en 2019³⁶. In tegenstelling tot de voorgaande jaren is het aandeel van de dossiers met een boete vergelijkbaar voor de S&P-dossiers³⁷ en voor de andere.

Figuur 9: Evolutie van het aantal dossiers met een boete tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

36 Berekening uitgevoerd over het geheel van de gemeenten, behalve Anderlecht en Oudergem in 2018 en Anderlecht in 2019, die het aantal dossiers met een boete niet hebben doorgegeven.

37 89% van de S&P-dossiers in 2018 en 87% in 2019 leidt tot een boete.

	2019	Var. 2017-2019
Anderlecht	1.530.000€	-56%
Schaarbeek	1.361.086€	+130%
Sint-Jans-Molenbeek	874.520€	-20%
Ukkel	660.581€	-7%
Oudergem ³⁸	447.467€	+66%
Sint-Joost-ten-Node	367.472€	+100%
Vorst	348.867€	-27%
Evere	312.466€	+123%
Jette	297.588€	-25%
Sint-Lambechts-Woluwe	279.942€	+1%
Elsene	270.518€	-76%
Sint-Pieters-Woluwe	192.296€	+36%
Sint-Agatha-Berchem	176.889€	+31%
Koekelberg	134.300€	-1%
Ganshoren	58.746€	-45%

Tabel 5: Bedragen van de boetes (€) per gemeente in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

38 Voor Oudergem gaat het om het totaal van de financiële waarde van de dossiers, maar er zijn ook dossiers waarvoor er niet systematisch een boete werd opgelegd (succesvolle bemiddeling, afsluiting, aanvaard beroep ...).

Enkel in Vorst, Sint-Pieters-Woluwe, Jette, Ganshoren en Elsene³⁹ is het aandeel van de dossiers met een boete in 2019 lager dan of gelijk aan 70%. Negen gemeenten⁴⁰ passen in meer dan 90% van de gevallen een boete toe (tot 100% in Koekelberg in 2019).

De boetes die door de 19 gemeenten werden uitgeschreven, brachten in 2017 meer dan 14 miljoen euro op. Voor 2018 en 2019 hebben meerdere gemeenten, waaronder sommige die vaak GAS toepassen⁴¹, deze cijfers niet meegedeeld. Er kan echter een daling van het totaalbedrag van de boetes worden verondersteld, gezien de waargenomen afname in Anderlecht⁴² (-56% tussen 2017 en 2019), maar ook in Sint-Jans-Molenbeek en Elsene (Tabel 5). De enkele miljoenen euro die de GAS vertegenwoordigen, moeten in perspectief worden geplaatst ten aanzien van de gemeentelijke ontvangsten, in 2018 goed voor 2,3 miljard euro⁴³.

39 In de cijfers voor Elsene zijn de bedragen die worden gegenereerd door de boetes met betrekking tot de 'zone met beperkte toegang' rond de Naamsepoort (*cf. supra* 2.1.4. *Stilstaan en parkeren*), niet opgenomen.

40 Oudergem, Sint-Agatha-Berchem, Stad Brussel, Etterbeek, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek.

41 Stad Brussel, Elsene (dat enkel een cijfer heeft meegedeeld voor de boetes behalve S&P, die maar een minderheid uitmaken), Etterbeek, Sint-Gillis en Watermaal-Bosvoorde.

42 Anderlecht heeft het aantal dossiers met boete niet meegedeeld, maar wel het totaalbedrag van deze boetes.

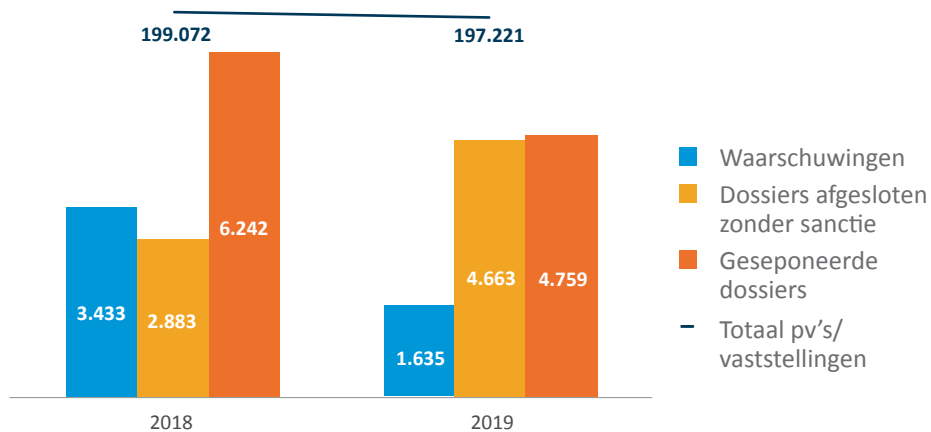
43 Brussel Plaatselijke Besturen (BPB), "Etat des finances des communes bruxelloises 2014-2018", in *Focus 4*, november 2019, p. 30 (ontvangsten van het boekjaar buiten het gesubsidieerd onderwijs).

Seponering en andere beslissingen tot afsluiting

Het percentage geseponeerde dossiers neemt af met de jaren en daalt tot 3% in 2019⁴⁴. Ganshoren, Oudergem, Evere en Elsene springen eruit met meer dan 10% geseponeerde dossiers in de laatste twee jaar. Het betreft dossiers waarvoor geen procedure is opgestart omdat het om dubbele dossiers gaat, omdat de termijnen zijn overschreden of omdat er geen aanwijsbare overtreding of bekende dader is.

Naast de geseponeerde dossiers worden bepaalde dossiers afgesloten zonder sanctie, bijvoorbeeld op grond van een klacht die gegrond wordt geacht. De sanctionerende ambtenaren van de gemeenten kunnen ook een waarschuwing geven in gevallen van niet-ernstige overtredingen (bv. niet onderhouden haag) of voor een eerste feit. Soms wordt een waarschuwing ook gebruikt in uitzonderlijke omstandigheden van medische, familiale of materiële aard (panne ...).

Figuur 10: Waarschuwing, afsluiting zonder sanctie en seponering gemeld door de gemeenten tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

⁴⁴ Berekening uitgevoerd voor alle gemeenten samen behalve Anderlecht, Etterbeek en Watermaal-Bosvoorde, die hun aantal geseponeerde dossiers in 2018 en 2019 niet hebben meegedeeld.

Bemiddeling en gemeenschapsdienst

Voor de dossiers behalve S&P kan de sanctionerende ambtenaar in geval van meerderjarige overtreders, vooraleer een boete op te leggen, een bemiddeling of een gemeenschapsdienst voorstellen, met name een opleiding of een onbetaalde dienst onder begeleiding van de gemeente. De hier gepresenteerde cijfers gaan over 2018. Voor 2019 was een deel van de bemiddelingen op het moment van opstellen van dit verslag nog aan de gang. Bijgevolg kan het afrondingspercentage dus niet nauwkeurig worden geëvalueerd.

De cijfers rond gemeenschapsdienst in 2018 (Tabel 6)⁴⁵ worden door vijf gemeenten meegedeeld, met hoge gemiddelde afrondingspercentages (81% in 2018 en 82% in 2019). Enkel de Stad Brussel⁴⁶ en Elsene maken er regelmatig gebruik van. De betrokken overtredingen hebben vooral te maken met netheid. De dienstverlening bestaat dan uit het leveren van een bijdrage aan de netheid van de openbare ruimte. Meerdere gemeenten melden dat ze er gebruik van willen maken maar dat ze moeilijkheden ondervinden bij de uitvoering (bv. instanties vinden die bereid zijn om de overtreders de desbetreffende dienst te laten uitvoeren).

14 gemeenten delen mee dat ze een beroep doen op bemiddeling (Tabel 7)⁴⁷. Het gemiddelde afrondingspercentage van de bemiddelingen is 68% in 2018⁴⁸ (59% voor dossiers met minderjarigen⁴⁹). Oudergem⁵⁰ en Sint-Gillis alleen al zijn goed voor meer dan 40% van alle voorgestelde bemiddelingen, met in beide gevallen hoge afrondingspercentages. Voor meerderjarigen wordt bemiddeling vooral voorgesteld waarin er sprake is van een geïdentificeerd slachtoffer, met name de gemengde inbreuken (geluidsoverlast, beschadigingen, diefstallen), buurthinder of beledigingen.

In het BHG is er één GAS-bemiddelaar per politiezone. Verschillende gemeenten wijzen echter op de afwezigheid van een bemiddelaar op bepaalde momenten, en dus de onmogelijkheid om bemiddelingen op te zetten.

2018 Gemeente	Gemeenschapsdiensten	
	Voorgesteld aantal	% afgeronde gemeenschapsdiensten
Stad Brussel	116	Niet meegedeeld
Elsene	170	91,2%
Koekelberg	12	58,3%
Sint-Jans-Molenbeek	3	33,3%
Jette	16	0,0%
Totaal (uitgezonderd Stad Brussel)	201	81,1%

Tabel 6: Voorgestelde en afgeronde gemeenschapsdiensten. 5/19 gemeenten in 2018 – BPV/BOPV.
Bron: gemeenten

45 Voor 2019 hebben naast deze vijf gemeenten ook Vorst en Ganshoren gemeenschapsdiensten doorgegeven.

46 Voor de Stad Brussel hebben de meegedeelde cijfers enkel betrekking op de gemeenschapsdiensten die werden voorgesteld aan minderjarigen.

47 De 12 gemeenten uit Tabel 7 en Anderlecht en Jette, die enkel het aantal voorgestelde bemiddelingen hebben doorgegeven: 4 in 2018 en 1 in 2019 voor Anderlecht, 165 in 2018 en 89 in 2019 voor Jette.

48 Voor de 12 gemeenten (Tabel 7) die deze informatie hebben verstrekt. Voor 2019 bedraagt dit percentage 62%, met 13% van de bemiddelingen die nog aan de gang zijn.

49 Berekening voor Sint-Agatha-Berchem, Etterbeek, Vorst, Elsene, Koekelberg en Sint-Jans-Molenbeek. Het betreft 16 afgeronde bemiddelingen op 27 voorgestelde. Net als voor de meerderjarigen (cf. supra) geeft Jette ook voor de minderjarigen de voorgestelde bemiddelingen door (6 in 2018 en 10 in 2019), maar niet het aantal afgeronde bemiddelingen.

50 Oudergem beschouwt de gemeenschapsdiensten als een vorm van bemiddeling, wat de hoge bemiddelingscijfers voor deze gemeente verklaart.

2018 Gemeente	Bemiddelingen	
	Voorgesteld aantal	% afgeronde gemeenschapdiensten
Etterbeek	4	100%
Oudergem	121	95%
Elsene	24	83%
Sint-Gillis	138	83%
Vorst	5	80%
Sint-Lambrechts-Woluwe	7	57%
Koekelberg	9	56%
Ganshoren	15	47%
Sint-Jans-Molenbeek	16	44%
Watermaal-Bosvoorde	19	21%
Sint-Agatha-Berchem	60	20%
Ukkel	22	14%
TOTAAL	440	68%

Tabel 7: Voorgestelde en afgeronde bemiddelingen. 12/19 gemeenten in 2018 – BPV/BOPV.
Bron: gemeenten

Wat de minderjarigen betreft, is het voorstellen van bemiddeling verplicht. 5,4% van de in 2018 aangeboden bemiddelingen hebben betrekking op hen (3,6% in 2019). Elsene, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Jette en de Stad Brussel vermelden ook gemeenschapdiensten voor dit type van overtreders.

Tot slot kan de sanctionerende ambtenaar ook een beroep doen op de ouderlijke betrokkenheid. Hierdoor wordt het mogelijk om een dossier van een minderjarige af te sluiten op basis van waarnemingen en maatregelen die zijn opgesteld door de gezagvoerders van de minderjarige. Er wordt weinig gebruik van gemaakt (behalve in de politiezone Brussel-West), maar de gemeenten geven aan dat ze er de ouders steeds bij betrekken, ofwel tijdens het verhoor, ofwel bij de bemiddeling.

Beroep en gedwongen tenuitvoerlegging

De overtreder kan in beroep gaan tegen de opgelegde straf, eerst door zijn verweermiddelen voor te leggen aan de sanctionerende ambtenaar, in tweede instantie door een beroep in te stellen bij de politierechtbank⁵¹. Een beroep bij de jeugdrechtbank is ook mogelijk voor dossiers met minderjarigen: enkel Elsene meldt dat het geconfronteerd werd met een dergelijk beroep (eenmaal in 2019). Voor de gemeenten die de informatie hebben verstrekt⁵², dient 5% van de verdachten in S&P-dossiers een klacht in tegen de gemeente. Er worden verhoudingsgewijs meer klachten ingediend voor de andere dossiers (30% in 2018; 27% in 2019⁵³). In beide gevallen gaat minder dan 1% van de verdachten in beroep bij een rechtbank.

	2018		2019	
	S&P	behalve S&P	S&P	behalve S&P
Verdediging voor de SA	2.787	3.577	4.125	2.805
% pv's/vaststellingen	5%	34%	6%	30%
Beroep bij de rechtbank	54	13	44	14
% pv's/vaststellingen	0,05%	0,09%	0,04%	0,12%

Tabel 8: Verweermiddelen en beroepsprocedures tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

51 Artikel 31 van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, BS van 1 juli 2013.

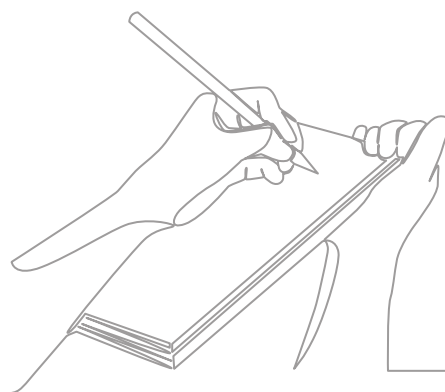
52 Wat de verweermiddelen betreft, hebben Sint-Agatha-Berchem, Etterbeek, Evere, Vorst, Ganshoren, Elsene, Jette, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe inlichtingen verstrekt voor 2018. In 2019 komt Ukkel daar nog bij. Wat een beroepsprocedure voor een rechtbank betreft, komen de gegevens van Anderlecht, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Elsene, Koekelberg, Molenbeek-St-Jean, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Ukkel en Sint-Lambrechts-Woluwe.

53 Bijna 2/3 van de doorgegeven klachten voor dossiers behalve S&P betreft echter de gemeente Elsene. Over het geheel genomen zijn deze cijfers over de verweermiddelen ongetwijfeld ondergewaardeerd, aangezien ze niet systematisch worden geregistreerd in de gemeenten.

Bij niet-betaling van de boete kan de sanctionerende ambtenaar een beroep doen op een gerechtsdeurwaarder voor gedwongen tenuitvoerlegging. Deze tenuitvoerleggingen lijken sterk te stijgen tussen 2014 en 2019 (+164%) maar het is moeilijk om de evolutie ervan nauwkeurig te beoordelen aangezien de gegevens van de gemeenten sterk kunnen variëren. Zo heeft de daling in 2018 en 2019 vooral te maken met het gebrek aan cijfers van Anderlecht, waar in het verleden veel gedwongen tenuitvoerleggingen plaatsvonden. Voor de gemeenten die recente cijfers hebben bezorgd, kan een percentage gedwongen tenuitvoerlegging worden berekend (in verhouding tot hun aantal dossiers met boete) van 19% in 2018 en 17% in 2019, wat zou betekenen dat bijna 1 op de 5 personen de betalingstermijn van de boete niet respecteert⁵⁴.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BHG	2.755	3.326	14.058	22.549	9.387	7.263

Tabel 9: Gedwongen tenuitvoerlegging in het BHG tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

	2017	2018	2019
Anderlecht	18.186		
Elsene	1.227	4.612	2.750
Etterbeek		650	162
Evere		456	n.b.
Ganshoren	312	210	n.b.
Koekelberg	170	163	473
Oudergem	76		
Sint-Agatha-Berchem	20		
Sint-Gillis		1912	958
Sint-Joost-ten-Node	366	683	972
Ukkel	1.467	219	1.357
Vorst	725	482	591

Tabel 10: Gedwongen tenuitvoerlegging per gemeente tussen 2017-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

⁵⁴ De overtreder heeft 30 dagen de tijd om de boete te betalen vanaf het moment dat die hem wordt betekend (wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, art. 29, § 1, BS van 1 juli 2013).

2.2. INZOOMEN OP NETHEID

Sinds 2016 komen overtredingen in verband met openbare netheid en hygiëne op de tweede plaats in de GAS-dossiers, na stilstaan en parkeren. Netheid is ook een belangrijke bekommernis van de burgers in het BHG, zoals blijkt uit de gewestelijke veiligheidsenquêtes van BPV. In 2018 zei bijna één op de twee bewoners vaak of altijd last te hebben van een gebrek aan netheid (46%). Dit was ook het geval voor 46% van de pendelaars en 42% van de toeristen⁵⁵. Wat betreft de professionals die werken op het gewestelijk grondgebied, zei 45% van hen, volgens de GVE 2019, ontevreden te zijn over de netheid in de wijk waar ze hun activiteit uitoefenen⁵⁶. Het sluikestorten van afval en vuilnis is trouwens het risico waarmee de ondernemingen het vaakst geconfronteerd worden (26% van de natuurlijke personen en 29% van de rechtspersonen ervaren dit probleem 'vaak' of 'altijd'). Het is tegelijk het feit waarvan ze het vaakst het slachtoffer werden tijdens de 12 maanden voorafgaand aan de enquête (62% van de natuurlijke personen en 63% van de rechtspersonen). Om deze redenen, en net als in het vorige verslag van het Observatorium⁵⁷, wordt hier stilgestaan bij het beheer van de netheid op lokaal en gewestelijk niveau om de bovenstaande cijfers over de GAS te kunnen aanvullen.

55 BOPV, *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 – Over het veiligheidsgevoel en het slachtofferschap ervaren door inwoners, pendelaars en toeristen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2019.

56 *Ibidem*.

57 BPV-BOPV, *Verslag 2018*, o.c., pp. 73-79.

2.2.1. GEMEENTELIJKE BELASTINGSREGLEMENTEN

Afgezien van het stelsel van de GAS kunnen de gemeenten ook reageren op gedragingen die de openbare netheid schaden. Het doet dit door middel van belastingen, op basis van een gemeentelijk 'belastingreglement'. De gemeenten die niet zijn vermeld in de onderstaande tabel 11, beschikken niet over een dergelijk reglement of maken er geen gebruik van⁵⁸.

De gemeentelijke belastingreglementen op netheid van de openbare ruimte

Een belasting is geen sanctie maar een heffing die bestemd is voor diensten van openbaar nut. Meerdere gemeenten maken dus gebruik van belastingen naast de administratieve sancties om de kosten verbonden aan het herstel van de netheid of de verwijdering van het afval te dekken. Recidive is een factor die sommige gemeenten ertoe aanzet om een belasting op te leggen, naast de administratieve boete. Anderzijds gebruiken enkele gemeenten hoofdzakelijk hun belastingreglement (en niet de GAS) om de netheid in de openbare ruimte te reguleren. Zo komen bij de pv's/vaststellingen van de gemeenten in de categorie 'openbare netheid en hygiëne', ook een aanzienlijk aantal gevallen van overlast die buiten het GAS-stelsel om worden aangepakt.

De belastingen op openbare netheid vertonen een stijgende trend tussen 2016 en 2019 (+35%). De Stad Brussel, het sterkst vertegenwoordigd op kwantitatief vlak, bereikt 7.666 belastingen in 2019 (+67%). In andere gemeenten waar de cijfers in 2016 heel laag waren, merken we een belangrijke toename (Ukkel, Sint-Agatha-Berchem). De geïnde bedragen zijn niet bekendgemaakt door de gemeenten die dit type van belastingen het meeste innen (Tabel 11). Voor de andere gemeenten schommelen ze van enkele duizenden euro's tot meer dan 100.000 euro voor Vorst in 2018 en voor Anderlecht in 2019.

58 *Ibid.*, pp. 73-75.

Gemeente	Aantal belastingen				Bedragen (€)	
	2016	2017	2018	2019	2018	2019
Anderlecht	351*	1.044*	546	699	97.060	195.250
Etterbeek	261	836	838	427	ND	ND
Koekelberg	11	0	0	2	0	800
Schaarbeek	1.274	1.242	2.989	1.928	ND	ND
Sint-Agatha-Berchem	3	10	51	169	9.853	24.633
Sint-Gillis	1.338	720	0	0	/	/
Sint-Joost-ten-Node	241	98	180	201	26.700	35.275
Sint-Lambrechts-Woluwe ⁵⁹	21	23	72	101	4.740	9.975
Stad Brussel	4.592	4.590	7.211	7.666	ND	ND
Ukkel	8	19	10	23	6.025	11.700
Vorst	1.186	892	1.359	950	129.195	91.955
TOTAAL	9.004	8.615	13.256	12.166	273.573	369.588

*Raming BOPV op basis van door de gemeente verstrekte inlichtingen.

Tabel 11: Belastingen op openbare netheid die in de Brusselse gemeenten werden geheven tussen 2016-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten

59 Voor Sint-Lambrechts-Woluwe is het cijfer niet representatief voor de gepleegde overlast op het vlak van netheid, want de niet-naleving van de dagen en uren voor de vuilnisophaling maakt eerst het voorwerp uit van een waarschuwing. De belasting wordt enkel in het geval van recidive toegepast.

2.2.2. GEWESTELIJKE ADMINISTRATIEVE SANCTIES

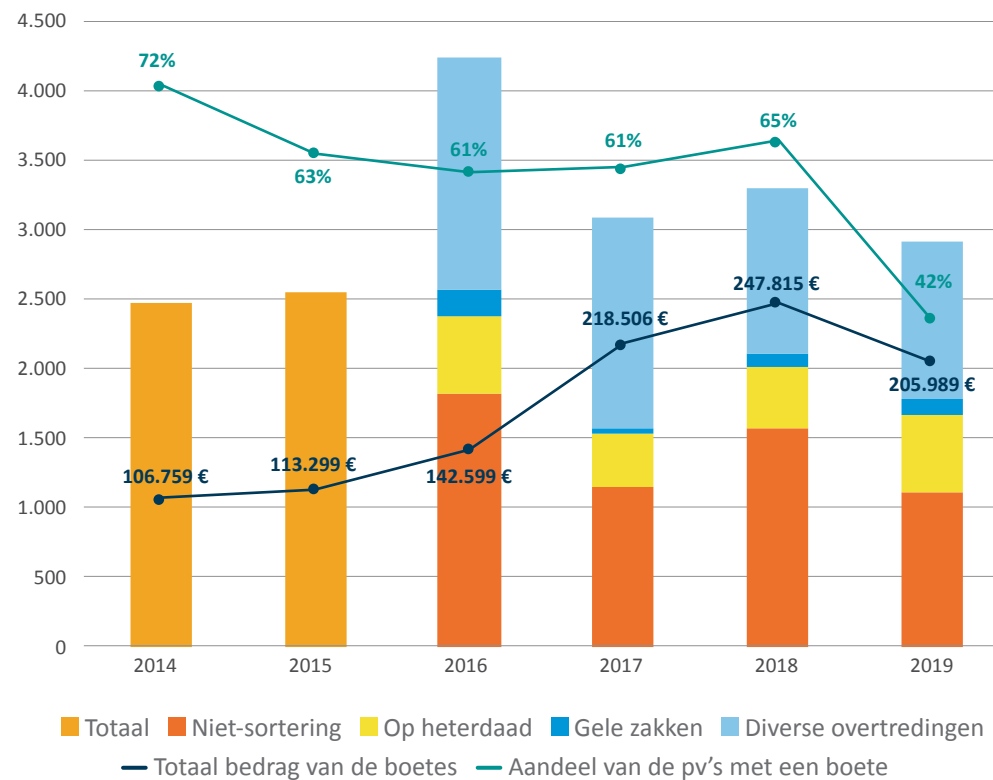
Net Brussel ('Gewestelijk Agentschap voor Netheid' – GAN) en Leefmilieu Brussel (LB) behandelen de milieuovertredingen op basis van het 'Wetboek van inspectie, preventie, vaststellingen bestraffing van milieumisdrijven en milieuaansprakelijkheid'⁶⁰. De strafbare feiten die onder dit wetboek vallen, kunnen aanleiding geven tot strafrechtelijke sancties of tot een alternatieve administratieve boete (AAB) die door deze gewestelijke instellingen wordt opgelegd.

Net Brussel

Net Brussel is bevoegd om misdrijven op het vlak van afval te bekeuren op grond van de artikelen 18, § 1 en 19, § 4 van de Ordonnantie van 14 juni 2012⁶¹. De pv's die door Net Brussel worden behandeld, zijn opgesteld door gewestelijke inspecteurs en door het gemeentecollege aangestelde ambtenaren of politieagenten.

Het totaal aantal van die pv's bereikte een hoogtepunt in 2016 (het jaar waarin het agentschap over 30 inspecteurs beschikte, terwijl dat er doorgaans 24 tot 26 zijn). Sindsdien zijn het er ongeveer 3.000 per jaar. Het aandeel zaken dat leidt tot een administratieve boete lijkt relatief laag in 2019 (42%, tegenover 61 tot 65% van 2015 tot 2018) maar op het moment van het schrijven van dit verslag was het totaal van de boetes nog niet berekend.

Ondanks de onvolledige cijfers zien we een sterke stijging van het bedrag van de boetes (+93% tussen 2014 en 2019), met een piek van bijna € 250.000 in 2018. Dit blijft echter een gering bedrag in vergelijking met de bedragen die de gemeenten innen via GAS. Nochtans kan Net Brussel, net als Leefmilieu Brussel, boetes opleggen gaande van € 50 tot € 62.500, terwijl de boetes in het kader van GAS beperkt zijn tot € 350 voor meerderjarige overtreders en € 175 voor minderjarige overtreders.

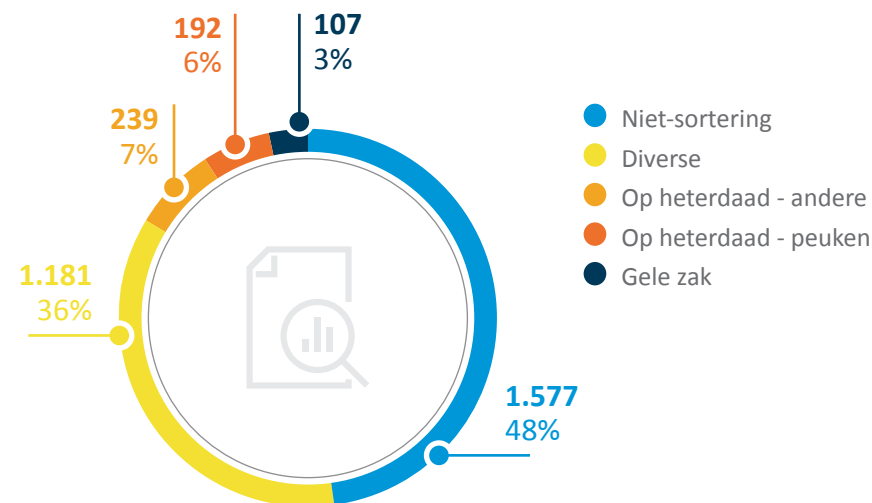
Figuur 11: Door Net Brussel behandelde pv's en opgelegde boetes tussen 2014-2019 – BPV/BOPV.
Bron: GAN

60 Ordonnantie van 25 maart 1999 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu en de milieuaansprakelijkheid, BS van 24 juni 1999, gewijzigd door de Ordonnantie van 8 mei 2014, BS van 18 juni 2014.

61 Ordonnantie van 14 juni 2012 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende afvalstoffen, BS van 27 juni 2012.

De pv's worden door Net Brussel ingedeeld in 4 grote categorieën. Enkel voor 2018 tonen we hier de opgesplitste cijfers (de boetebedragen voor 2019 zijn immers niet volledig). Net als vroeger wordt de eerste plaats ingenomen door vaststellingen van niet-sortering in de 500 witte zaken die dagelijks worden doorzocht door Net Brussel. Daarna volgen 'diverse' overtredingen (niet-gesorteerde zakken ontdekt tijdens de dagelijkse rondes of andere specifieke acties, sluikestorten met aanwijzing, invoer van afval naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, afgedankte voertuigen ...).

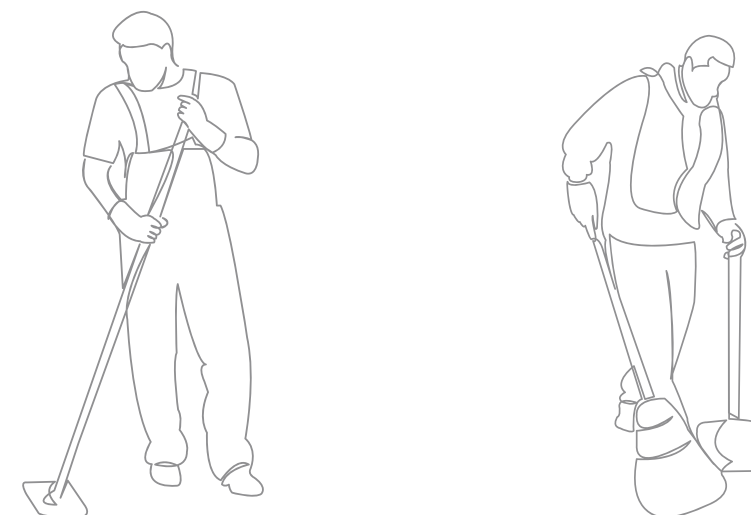
Er worden ook iets meer dan 400 pv's opgesteld voor mensen die op heterdaad worden betrapt. Het weggooien van sigarettenpeuken is goed voor bijna de helft (45%) van deze pv's 'op heterdaad'. De andere overtredingen in die categorie betreffen inzameling van metaal, uitvoer van afval van elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) naar Afrika, sluikestorten en invoer van afval. Tot slot hebben enkele pv's betrekking op gesorteerde gele zakken die buiten de ophaaluren worden buitengezet. Het weggooien van peuken leidt het vaakst tot een administratieve boete (93% in 2019, ten opzichte van slechts 30% pv's voor 'gele zakken').

Figuur 12: Pv's Net Brussel per type overtreiding in 2018 – BPV/BOPV. Bron: GAN

De samenwerking tussen Net Brussel en de gemeenten

Voor de vaststelling van overtredingen kunnen de gemeentelijke ambtenaren die zijn aangesteld door het schepencollege vaststellingen opmaken op basis van het gewestelijk Inspectiewetboek. Omgekeerd kunnen de ambtenaren van Net Brussel vaststellingen versturen naar de sanctionerende ambtenaren. In werkelijkheid sturen de gemeentelijke en de gewestelijke ambtenaren in deze fase weinig vaststellingen naar elkaar door⁶². Er is wel sprake van een goede samenwerking op het vlak van de controleactiviteiten: Net Brussel organiseert dergelijke activiteiten samen met de gemeenten, de politiezones, en, afhankelijk van het geval, diverse partners (sociale inspectie, verkeerspolitie ...). In 2019 waren 13 gemeenten betrokken bij de 78 acties van dit type onder leiding van Net Brussel. Etterbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Elsene zijn de gemeenten die hier het meest bij betrokken zijn, met meer dan 10 acties per jaar sinds 2014.

62 Op het moment van schrijven van dit rapport meldde Anderlecht dat het 2 vaststellingen had ontvangen van Net Brussel in 2020.

Leefmilieu Brussel

Leefmilieu Brussel (LB) behandelt via zijn inspectiedienst⁶³ alle milieuovertredingen die onder het gewestelijk Inspectiewetboek (zie *supra*) vallen, met inbegrip van de geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer en dierenwelzijn. Dit in tegenstelling tot Net Brussel dat zich beperkt tot overtredingen in verband met afval. Deze overtredingen kunnen worden vastgesteld door de inspecteurs van LB, politieagenten of daarvoor aangestelde gemeenteambtenaren.

De preventieve fase

Alvorens een pv op te stellen spitst Leefmilieu Brussel zijn optreden toe op preventie door de overtreeders te sensibiliseren en met hen in gesprek te treden. Een groot deel⁶⁴ van de inspectiedossiers (preventief of curatief, na een klacht) leidt niet onmiddellijk tot een pv maar tot het regulariseren van de situatie na een waarschuwing⁶⁵ of een ingebrekestelling. Bovendien wordt voor een deel van de gecontroleerde ondernemingen geen overtreding vastgesteld door de inspecteurs van LB.

63 Zie voor meer informatie Leefmilieu Brussel, *De milieu-inspectie ten dienste van de Brusselaars. Het wetboek van inspectie, drijvende kracht achter verschillende projecten in de periode 2014-2018*, Brussel, november 2019. Beschikbaar op: https://document.environnement.brussels/opac_css/elecfile/RAP_20191216_Inspectie_PolPreventieve_Curatieve_nl.pdf.

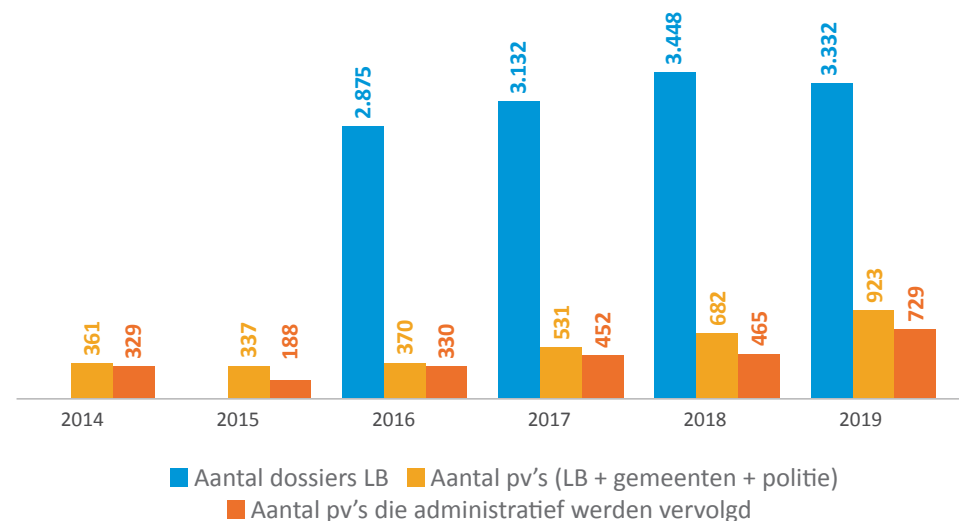
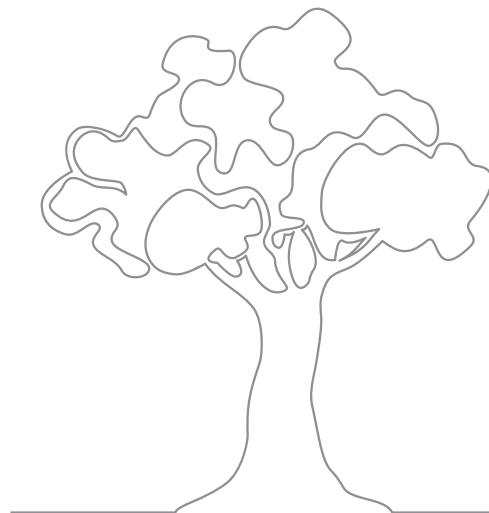
64 Dit kan in deze fase niet precies worden berekend want de beschikbare cijfers betreffen het aantal dossiers dat wordt geopend in jaar N enerzijds, en het aantal pv's dat wordt opgesteld in datzelfde jaar anderzijds. Een in jaar N geopend dossier kan evenwel leiden tot een pv in datzelfde jaar of in jaar N+1.

65 Net Brussel maakt ook gebruik van waarschuwingen, maar minder vaak (66 waarschuwingen tegenover 2.917 pv's in 2019).

In 2019 kwam de inspectie van LB tussenbeide in 3.332 inspectiedossiers. In datzelfde jaar werden 923 pv's uitgeschreven door de inspecteurs van LB en door de Brusselse gemeenten en politieagenten. Het Parket heeft er in 2014 slechts 9 vervolgd, geen enkel in 2015 en 2016, in tussen 2017 en 2019 respectievelijk 2, 5 en 3. Wat de laatste drie jaar betreft, hadden 5 van de 10 door het Parket vervolgd dossiers betrekking op dierenwelzijn. De feiten waarop de pv's betrekking hebben, worden dus vooral administratief beboet⁶⁶.

Merk op dat een pv betrekking kan hebben op meerdere overtreders en kan leiden tot meerdere beslissingen tot een administratieve boete. Omgekeerd kan eenzelfde overtreder het voorwerp uitmaken van meerdere pv's die aanleiding geven tot één enkele boetebeslissing⁶⁷.

In 2019 had 27% van de pv's die administratief werden vervolgd door LB, betrekking op milieuovertredingen, 69% betrof vliegtuiglawaai⁶⁸ en 4% dierenwelzijn.

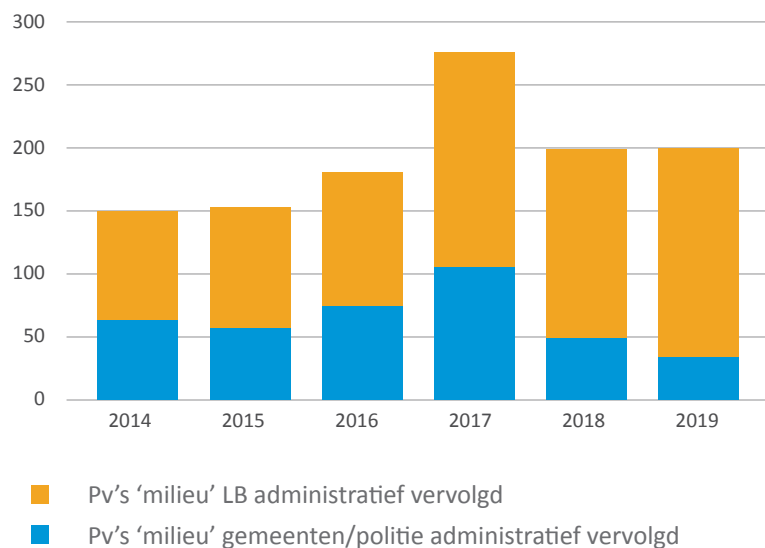
Figuur 13: Dossiers en pv's. Alle thema's tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel

⁶⁶ Zie voor de administratieve procedure <https://leefmilieu.brussels/inspectie/de-procedure-geval-van-een-overtreding-video> of het technisch verslag: Leefmilieu Brussel, *Alternatieve administratieve geldboetes, een aanvullend preventie-instrument. Het wetboek van inspectie, drijvende kracht achter verschillende projecten in de periode 2014-2018*, Brussel, november 2019. Beschikbaar op: https://document.environnement.brussels/opac_css/electfile/ALTERNATIEVE%20ADMINISTRATIEVE%20GELDBOETES,%20EEN%20AANVULLEND%20PREVENTIE-INSTRUMENT%20.

⁶⁷ Dit is zeker zo voor overtredingen 'vliegtuiglawaai', waar het beheer van de pv's per periode van 4 maanden gevolgen heeft voor het aantal opgelegde beslissingen. Zo werden in 2019 de 503 pv's op dit vlak gebundeld tot 193 boetebeslissingen.

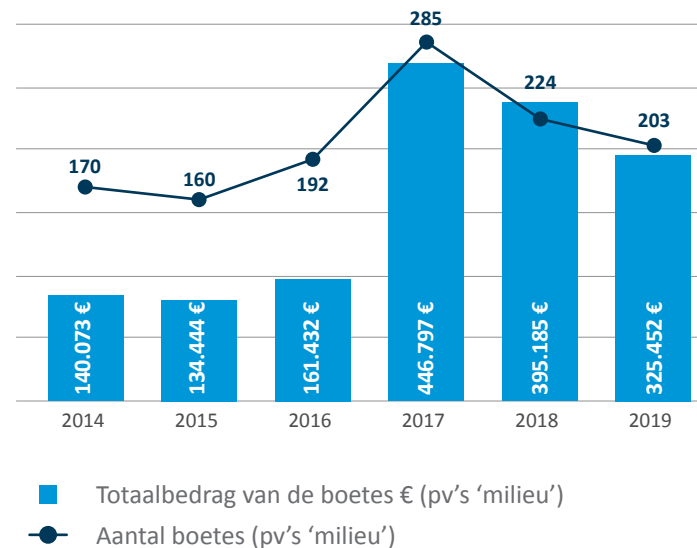
⁶⁸ Voor meer informatie over vliegtuiglawaai, zie <https://leefmilieu.brussels/inspectie/de-procedure-geval-van-een-overtreding-video/de-overtredingen-inzake-vliegtuiglawaai>.

Wat de categorie 'milieu' betreft (met uitzondering van vliegtuiglawaai en dierenwelzijn) werden in 2018 en in 2019 ongeveer 200 pv's administratief vervolgd, na een piek in 2017⁶⁹. Het percentage van deze pv's dat werd opgesteld door de gemeenteambtenaren of door de politie, neemt sterk af tussen 2014 (42%) en 2019 (17%), ten gunste van pv's opgesteld door de inspecteurs van LB (Figuur 14).

Figuur 14: Aantal pv's 'milieu' tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel

De opgelegde boetes in het kader van pv's 'milieu' (Figuur 15) zijn ook sterk toegenomen in 2017, met name door de verbetering van interne procedures, de versterking van het team en de prioritering van bepaalde van deze dossiers. De 203 boetes die in 2019 werden opgelegd, zijn goed voor een totaalbedrag van € 325.452. Ter vergelijking: de boetes in het kader van dossiers voor 'vliegtuiglawaai' zijn in 2019 goed voor € 3.238.771.

Figuur 15: Pv's 'milieu': boetes tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel

⁶⁹ Aangezien het jaar van de sanctie niet steeds het jaar is waarin het pv is opgesteld, kunnen we momenteel het percentage pv's dat tot een boete leidt, niet berekenen.

In 2019 hadden 124 van deze pv's voor 'milieu' betrekking op afvalkwesties. In 2019 werden voor dit probleem 99 boetes opgelegd, goed voor € 84.101. Merk op dat deze boetes betrekking hebben op overtredingen die zijn vastgesteld in 2018 of in 2019. De meest voorkomende overtredingen hebben betrekking op de sorteerverplichting die wordt opgelegd aan de ondernemingen (gecontroleerd door LB, in tegenstelling tot de huishoudens, die door Net Brussel worden gecontroleerd).

Het verbod op plastic zakken voor eenmalig gebruik in het BHG levert vanaf 2019 ook enkele boetes op.

	Aantal door de inspectie van LB geopende dossiers ⁷⁰	Aantal opgestelde pv's	Aantal opgelegde boetes ⁷¹	Bedrag van de opgelegde boetes (€)
'AFVAL' (TOTAAL)	788	124	99	84.101
sorteerplicht - ondernemingen	498	99	77	53.196
plastic zakken voor eenmalig gebruik	97	53	11	5.010
'GELUIDSHINDER' (TOTAAL BEHALVE VLIEGTUIGEN)	545	26	13	10.045
versterkt geluid	87	0	1	195
buurtlawaai	458	12	5	4.588

Tabel 12: Details 'afval' en 'geluidshinder' in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel

70 Geopend in 2019 of eerder geopend en nog lopend in 2019.

71 Boetes opgelegd in 2019 voor pv's uit 2018 of 2019.

Tot slot behandelt LB, in navolging van de door de gemeenten in het kader van GAS vastgestelde overtredingen inzake "nachtlawaai", ook milieuovertredingen voor het niet-respecteren van geluidsnormen voor versterkt geluid in publiek toegankelijke ruimten en de overlast die wordt veroorzaakt door buurtlawaai (of lawaai dat wordt veroorzaakt door geklasseerde installaties) dat luider is dan de getolereerde waarden⁷².

72 Leefmilieu Brussel, *Vademecum van de milieu-inbreuken voor professionelen, hoofdstuk 3 'Geluidshinder'*, Brussel, 2018. Beschikbaar op: https://document.environnement.brussels/opac_css/elecfile/Hoofdstuk_3_Geluidshinder_NL.pdf.

2.2.3. MELDINGEN VIA HET INTERNET

De tool *Fix My Street*⁷³ stelt iedereen in staat om materiële incidenten in de openbare ruimte te melden. Van de 16.840 vaststellingen in verband met de openbare netheid⁷⁴ die in 2019 via deze tool zijn geregistreerd, is het meest gemelde feit sluikstorten van grof huisvuil van minder dan 1 m³ (7.362 vaststellingen). Deze gegevens kunnen wel vertekend zijn door 'superactieve' gebruikers, die het kleinste incident melden, en omdat het personeel van de dienst openbare netheid of de gemeenschapswachten in bepaalde gemeenten ook gebruikmaken van deze tool.

⁷³ <https://fixmystreet.brussels/>.

⁷⁴ Gescheurde zak, niet opgehaalde zak, sluikstorten, achtergelaten fietsen, afval in de buurt van glascontainers.

2.2.4. OVERZICHT

Een beeld schetsen van de overlast in verband met netheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op het niveau van de gemeenten is een complexe opdracht. Er is niet alleen een hele waaier aan actoren die in verschillende mate interveniëren en interageren, maar daarnaast moeten we ook wijzen op het volgende:

- Sommige gemeenten hebben het aantal GAS in de categorie 'openbare netheid en hygiëne' niet gespecificeerd, noch de bedragen van de belastingen inzake netheid. Bepaalde feiten die kunnen worden gelijkgesteld aan netheidsproblemen (bv. hondenpoep) zijn niet inbegrepen in het hoofdstuk met dezelfde naam van de APR's, maar eerder in een hoofdstuk gewijd aan dieren.
- Bepaalde belastingen waren nog niet geregistreerd in de gemeenten en niet alle boetes (GAN) waren reeds vastgesteld bij de analyse.
- De pv's die zijn opgesteld door de inspecteurs van LB, zijn niet gelokaliseerd op het niveau van de gemeenten. De cijfers voor de 'pv's afval – LB' hierna hebben enkel betrekking op de door de gemeenten opgestelde pv's die aan LB zijn doorgegeven.
- Bepaalde vaststellingen op *Fix My Street* zouden tot een GAS-vaststelling of een GAN-pv kunnen hebben geleid aangezien *Fix My Street* de diensten waarschuwt die betrokken zijn bij de verwijdering van het gemelde sluikstorten.
- Naast al deze pv's/vaststellingen/belastingen zijn er ook nog een onbepaald aantal gevallen van overlast die nergens zijn geregistreerd.

Ondanks deze beperkingen komen we tot het volgende totaalbeeld.

2019	GAS Netheid	Belasting Netheid	Pv GAN	Pv afval LB	Vaststellingen FMS
Anderlecht	417	699	273	0	3.316
Elsene	4.035	/	124	2	1.168
Etterbeek	315	427	80	0	96
Evere	393	/	71	0	1.376
Ganshoren	223	/	53	0	161
Jette	n.b.	/	131	0	283
Koekelberg	174	2	55	0	40
Oudergem	143	0	32	0	162
Schaarbeek	18	1.928	404	0	980
Sint-Agatha-Berchem	n.b.	169	158	0	798
Sint-Gillis	805	0	132	15	465
Sint-Jans-Molenbeek	n.b.	/	334	0	1.397
Sint-Joost-ten-Node	24	201	38	0	59
Sint-Lambrechts-Woluwe	43	101	81	0	132
Sint-Pieters-Woluwe	56	/	24	0	32
Stad Brussel	n.b.	7.666	735	1	5.675
Ukkel	345	23	36	0	316
Vorst	n.b.	950	139	0	361
Watermaal-Bosvoorde	64	/	17	0	23
Totaal BHG	>7.055	12.166	2.917	124	16.840
BEDRAGEN BHG €	?	369.588	205.989	84.101	/

Tabel 13: Misdriften in verband met netheid per gemeente in 2019 – BPV/BOPV. Bronnen: gemeenten, Leefmilieu Brussel, GAN, Fix My Street

2.3. CONCLUSIE

Wat de gemeentelijke administratieve sancties betreft, blijft het aantal pv's/vaststellingen in 2018 en 2019 stabiel rond 200.000 per jaar, na een sterke stijging tussen 2012 en 2017 (+304%) en een piek in 2017 (\pm 240.000). Het percentage pv's/vaststellingen voor stilstaan en parkeren stabiliseert zich ook op een niveau net onder 90% van alle dossiers. Netheid is na stilstaan en parkeren de meest vertegenwoordigde categorie (6% van de dossiers in 2019 voor de 13 gemeenten die deze informatie hebben doorgegeven). De overtredingen inzake het buitenzetten van vuilnis op het verkeerde tijdstip en het vervuilen van de openbare ruimte komen het vaakst voor. Meer in het bijzonder is voor de rechtspersonen de privébezetting van de openbare ruimte de meest voorkomende overtreding. Voor minderjarigen gaat het om het gebrek aan respect voor de politie of voor de bevoegde ambtenaren.

80% van de pv's/vaststellingen wordt in 2019 opgesteld door de politie (stijgende trend sinds 2014). Een niet te verwaarlozen deel daarvan heeft betrekking op rechtspersonen (28% van S&P, 14% van de andere dossiers). Vrouwen vertegenwoordigen ongeveer 1/3 van de overtreders-natuurlijke personen. Minderjarigen, die enkel betrokken zijn bij dossiers voor natuurlijke personen behalve S&P, vertegenwoordigen 2 tot 3% van de aangeklaagden.

De meeste pv's/vaststellingen (88% in 2019) leiden tot een boete. De gemeenten maken momenteel weinig gebruik van bemiddeling en nog minder van gemeenschapsdiensten (behalve de verplichte bemiddeling in dossiers waarbij minderjarigen betrokken zijn). Maar deze alternatieven wekken wel hun belangstelling. In 2018 bedraagt het gemiddelde afrondingspercentage 68% voor de bemiddelingen en zelfs 81% voor de gemeenschapsdiensten.

Op het niveau van de gemeenten opent Stad Brussel het grootste aantal GAS-dossiers (57.854 in 2019), gevolgd door Anderlecht, waar het aantal pv's/vaststellingen (dat in 2016 en 2017 erg hoog was) sterk afneemt. Elsene heeft het hoogste percentage pv's/vaststellingen behalve S&P (32% in 2019).

Voor het beheer van de openbare netheid maken sommige gemeenten niet enkel gebruik van GAS maar ook van een belastingreglement, dat in 2018 en 2019 gemiddeld vaker werd ingezet dan in de twee voorgaande jaren. Net Brussel stelt ook verschillende overtredingen vast op het vlak van niet-sorteren, buitenplaatsen van vuilnisbakken op de verkeerde tijdstippen maar ook inzake onder andere illegale invoer/uitvoer van afval (2.917 pv's in 2019 en bijna € 206.000 aan boetes). Van de vele pv's die door Leefmilieu Brussel worden behandeld, hebben bepaalde trouwens ook betrekking op problemen in verband met afval, met name de niet-naleving van de sorteerverplichting door ondernemingen of het gebruik van plastic wegwerpzakken (124 pv's in 2019 en ongeveer € 84.000 aan boetes). Tot slot bieden bepaalde tools de burgers – en in sommige gemeenten ook de gemeentebestuurders – de kans om zelf melding te maken van sluikestorten of problemen met vuilnisbakken. In 2019 werden via *Fix My Street* 16.840 vaststellingen opgesteld.

Het zal er in de toekomst op aankomen om meer aandacht te besteden aan de interacties tussen alle actoren die betrokken zijn bij de vaststelling, de bekeuring en de sanctie van feiten in verband met netheid, om een vollediger beeld te krijgen van enerzijds de omvang van dit probleem, en anderzijds de manier waarop het wordt aangepakt door de verschillende actoren.

Positionele
STATISTIEKEN

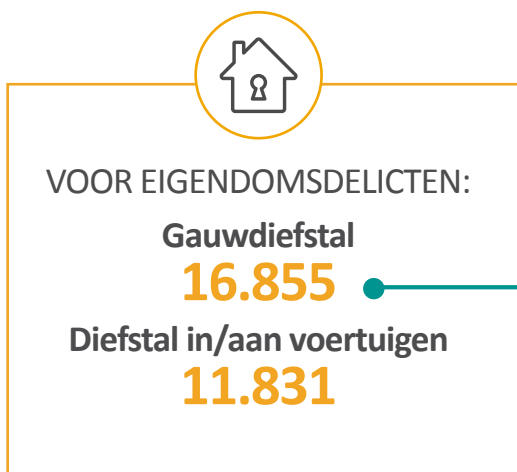
Politie
Police

Police
Politie

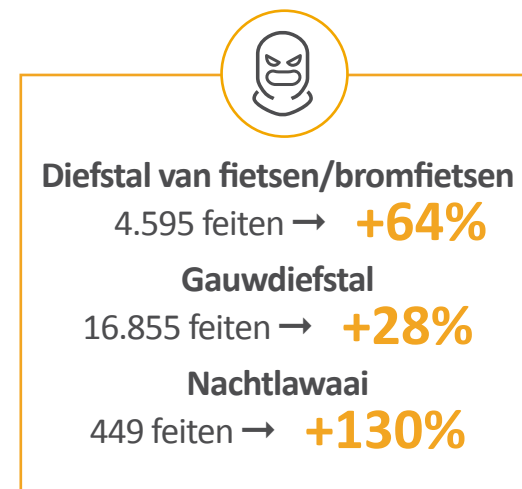
Kerncijfers

Feiten geregistreerd door de politie in 2019

Meest geregistreeerde feiten:

Sinds 2010 is er voor
bepaalde feiten een
aanzienlijke stijging:

Behalve enkele gemengde overtredingen die administratief worden bestraft, worden de gerechtelijke feiten doorgaans vastgesteld door de politiediensten. De algemene cijfers van deze geregistreeerde criminaliteit en de tendensen – op korte en langere termijn – worden in dit hoofdstuk behandeld.

Na een inventarisatie van de capaciteit van de Brusselse lokale politiezones en een herinnering aan hun basisopdrachten, wordt de evolutie van de geregistreeerde criminaliteit in de gemeenten behandeld en gaan vervolgens meer specifiek in op de situatie in de Brusselse wijken voor bepaalde fenomenen die we als prioritair beschouwen op grond van hun reikwijdte, evolutie en/of impact op het creëren van een gevoel van onveiligheid bij de burgers.

3.1. PERSONEELSBESTAND VAN DE LOKALE POLITIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Jaar (op 31/12)	OPS	CALOG	OPS per 1.000 inw.	OPS per km ²
2010	4.928	950	4,5	30,5
2011	5.165	987	4,6	32,0
2012	5.213	1.012	4,6	32,3
2013	5.459	1.028	4,7	33,8
2014	5.474	1.007	4,7	33,9
2015	5.347	1.009	4,5	33,1
2016	5.323	1.004	4,5	32,9
2017	5.349	996	4,5	33,1
2018	5.314	999	4,4	32,9
2019	5.305	1.037	4,4	32,9

Tabel 14: Daadwerkelijk aantal personeelsleden binnen de Brusselse politiezones – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR

Op 31 december 2019 bedroeg de operationele politiecapaciteit (OPS) 5.305 personeelsleden, verspreid over de zes Brusselse lokale politiezones. Het betreft een stijging van 8% in vergelijking met 2010 en blijft stabiel ten opzichte van het jaar ervoor. Dit komt neer op bijna 5 politieagenten voor 1.000 inwoners. Hierbij komen nog 1.037 personeelsleden uit het administratieve en logistieke kader (CaLog) die dagelijks een bijdrage leveren aan het politiewerk.

Een op de vier politieagenten is een vrouw. De vrouwen maken twee derde van het administratief burgerpersoneel uit.

De lokale politie staat in voor de 7 transversale basisopdrachten: onthaal, politionele slachtofferbejegening, wijkwerking, bewaking en interventie, lokale opsporing en lokaal onderzoek, handhaving van de openbare orde en verkeersveiligheid.

Bij deze basisopdrachten komen nog de opdrachten en taken van federale aard, zoals de overbrenging van gedetineerden en het behoud van orde en veiligheid in de gevangenissen bij rellen of onlusten⁷⁵, de bijstand aan de federale politie voor opdrachten van handhaving van de openbare orde⁷⁶, de opdrachten van beveiliging/bewaking en controle in het kader van de regelgeving inzake de private beveiliging⁷⁷, bepaalde taken van bijzondere bescherming van personen en (on)roerende goederen maar ook andere dienstverlening aan derden, meer bepaald betaalbaarstellingen, ondersteuning van gerechtsdeurwaarders, enz.

75 Ministeriële richtlijn MFO-1 van 13 december 2001.

76 Ministeriële richtlijn MFO-2 van 13 april 2012 betreffende het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie.

77 Ministeriële richtlijn MFO-4 van 4 november 2002.

3.2. GEREgistREERDE CRIMINALITEIT IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

3.2.1. ALGEMENE TRENDS EN INCIDENTIEGRAAD

In 2019 werden 152.196 gerechtelijke misdrijven geregistreerd op het grondgebied (17% van de in België geregistreeerde criminaliteit), dus gemiddeld 417 feiten per dag. In termen van evolutie betekent dit een daling met -13% over een periode van tien jaar en een zeer lichte verhoging (+2%) in vergelijking met het jaar ervoor. Het incidentiepercentage (per duizend inwoners) kan worden benaderd volgens de socio-economische morfologie van de gemeenten⁷⁸.

Brussel Stad

Residentiële gemeenten van het noordwesten

- Forse demografische aangroei
- "Gezinnen"
- Inkomensniveau \geq gewestelijk gemiddelde

Gemeenten "1ste gordel"

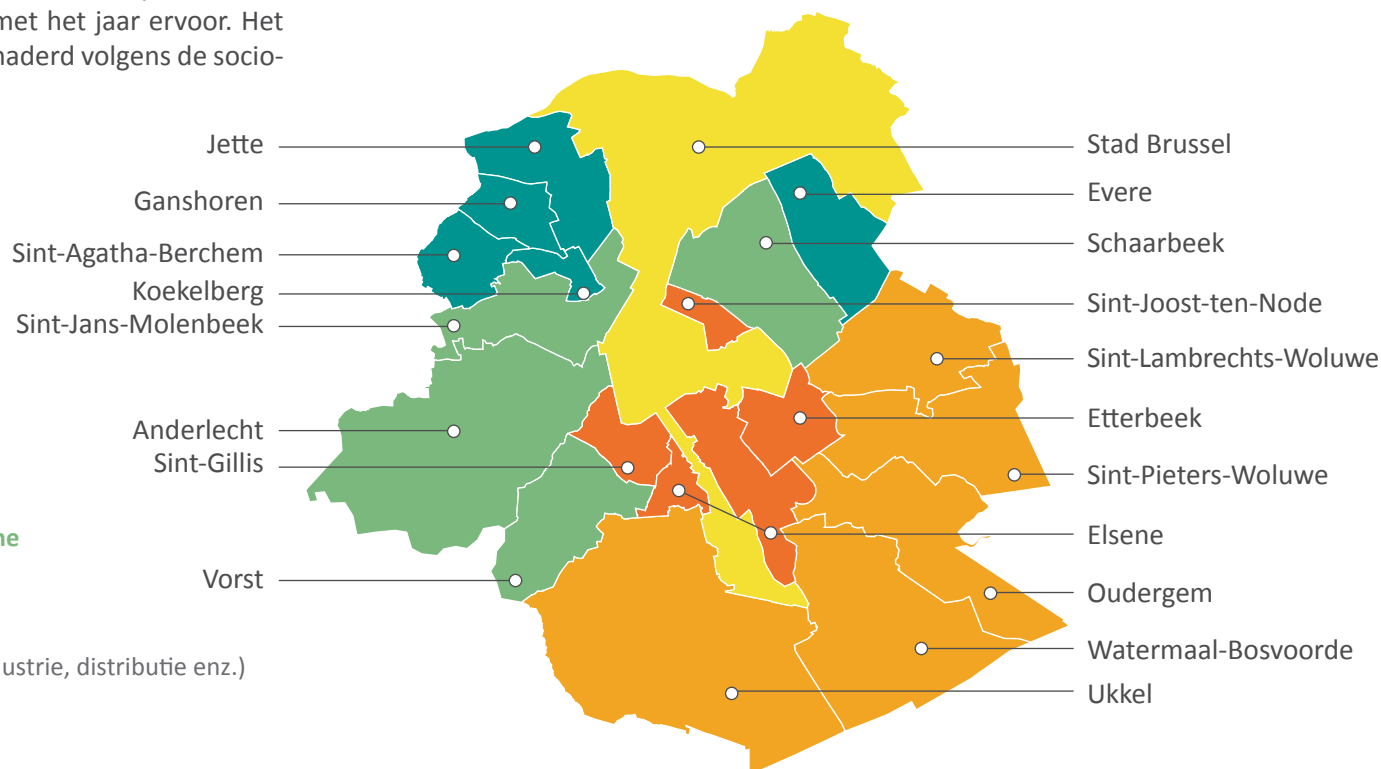
- Inkomen < gemiddelde
- Sociale indicatoren \rightarrow armoede
- Hoge bevolkingsdichtheid en dichte bebouwing
- Groot aandeel van alleenstaanden
- Grote kantooractiviteit

Gemeenten in industriële reconversie van de Kanaalzone

- Forse demografische aangroei
- Groot aandeel buitenlanders in bevolking
- Inkomen < gemiddelde
- Gemengd profiel: residentieel & econ. activiteiten (industrie, distributie enz.)

Residentiële gemeenten van het zuidoosten

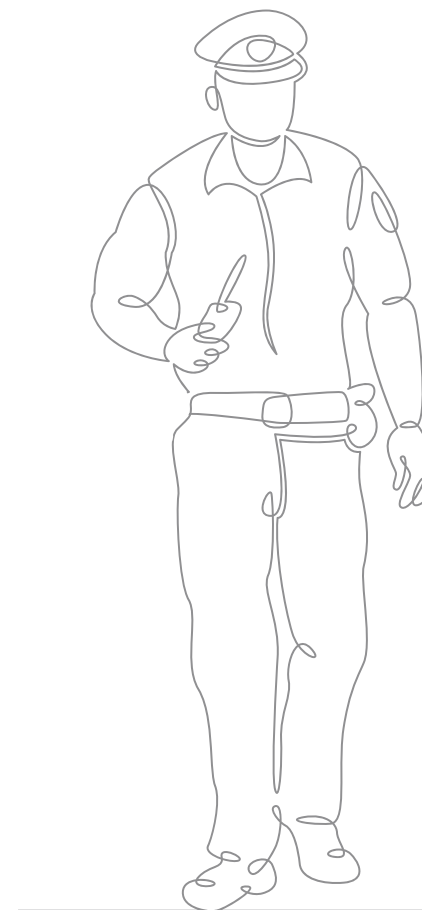
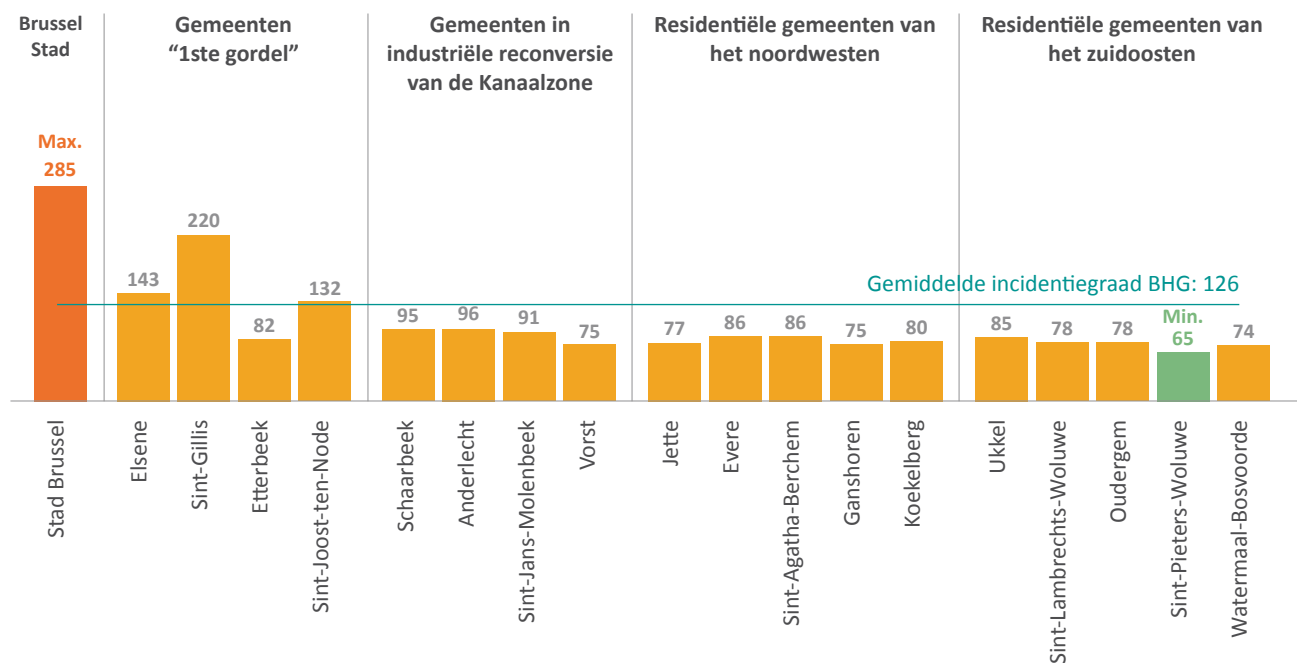
- Hoog inkomen
- Wooncomfort
- Lagere demografische aangroei
- Vergrijzing bevolking

Figuur 16: Socio-economische typologie van de Brusselse gemeenten. Bron: Belfius

⁷⁸ Zie Methodologische gids van het Observatorium, o.c.

De incidentiegraad is lager in de residentiële gemeenten en is het hoogst in de gemeenten van de eerste kroon en in de kanaalzone. Brussel-Stad blijft op zijn beurt de gemeente met het hoogste criminaliteitscijfer. Dit kan worden verklaard door de kenmerken die gepaard gaan met de centrale ligging van Brussel-Stad en de grote stromen bezoekers, pendelaars en bewoners die dagelijks zijn grondgebied met de vele economische, toeristische en recreatieve centra aandoen.

Figuur 17: Verdeling van de gemeenten volgens hun socio-economische typologie en hun incidentiegraad (voor 1.000 inw.) in 2019 – BPV/BOPV. Bronnen: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL en BISA

De schommelingen – op korte en langere termijn (*cf. infra*) – van het aantal geregistreerde misdrijven in de gemeenten zijn vooral te wijten aan vijf misdrijfcategorieën die later meer in detail zullen worden besproken. Het gaat om diefstallen en afpersing, beschadiging van eigendom, misdrijven tegen de fysieke integriteit, inbreuken op de drugswetgeving en de wetgeving inzake vreemdelingen, die op zich reeds goed zijn voor 72% van het totale aantal gerechtelijke feiten die in 2019 zijn geregistreerd in het BHG.

In het algemeen vertoont de criminaliteit een dalende trend in alle gemeenten over deze laatste tien jaar, maar er zijn wel enkele stijgingen vastgesteld op middellange (Stad Brussel, Sint-Gillis, Oudergem, Elsene, Evere, Ganshoren, Sint-Lambrechts-Woluwe) en korte termijn (*cf. infra*).

Gemeente	Aantal misdrijven				Evolution			% BHG 19	Incidentiecijfer per 1.000 inw.
	2010	2015	2018	2019	Var. 2010-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019		
Stad Brussel	54.703	43.926	47.385	51.780	-5%	+18%	+9%	34%	285
Schaarbeek	13.600	12.642	13.258	12.630	-7%	-0%	-5%	8%	95
Elsene	14.984	11.776	11.771	12.403	-17%	+5%	+5%	8%	143
Anderlecht	15.546	13.936	13.045	11.525	-26%	-17%	-12%	8%	96
Sint-Gillis	12.314	10.289	11.062	11.064	-10%	+8%	+0%	7%	220
Sint-Jans-Molenbeek	9.946	9.194	8.922	8.867	-11%	-4%	-1%	6%	91
Ukkel	9.611	6.907	6.747	7.046	-27%	+2%	+4%	5%	85
Sint-Lambrechts-Woluwe	5.577	4.261	4.488	4.412	-21%	+4%	-2%	3%	78
Vorst	5.677	4.993	5.199	4.215	-26%	-16%	-19%	3%	75
Jette	4.492	4.464	4.091	4.048	-10%	-9%	-1%	3%	77
Etterbeek	5.420	4.524	3.917	3.963	-27%	-12%	+1%	3%	82
Sint-Joost-ten-Node	4.196	3.573	3.614	3.636	-13%	+2%	+1%	2%	132
Evere	3.497	3.444	3.390	3.587	+3%	+4%	+6%	2%	86
Sint-Pieters-Woluwe	2.942	2.667	2.498	2.706	-8%	+1%	+8%	2%	65
Oudergem	3.734	2.513	2.531	2.660	-29%	+6%	+5%	2%	78
Sint-Agatha-Berchem	2.307	2.241	2.122	2.174	-6%	-3%	+2%	1%	86
Watermaal-Bosvoorde	2.165	1.982	1.811	1.869	-14%	-6%	+3%	1%	74
Ganshoren	1.999	1.792	1.908	1.857	-7%	+4%	-3%	1%	75
Koekelberg	2.074	1.813	1.780	1.754	-15%	-3%	-1%	1%	80
BHG	174.784	146.937	149.539	152.196	-13%	+4%	+2%	100%	124

Tabel 15: Evolutie van het aantal geregistreerde gerechtelijke misdrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. ANG d.d. 25/04/2020

In vergelijking met 2018 wordt een stijgende tendens waargenomen voor de Stad Brussel (+9%), Sint-Pieters-Woluwe (+8%), Evere (+6%), Elsene en Oudergem (+5%) en in mindere mate voor Ukkel (+4%), Watermaal-Bosvoorde (+3%) en Sint-Agatha-Berchem (+2%). Meer specifiek kunnen deze variaties als volgt worden verklaard:

- Stad Brussel: een toename met +9% van feiten van diefstal en afpersing, +38% inbreuken op de vreemdelingenwetgeving en +19% drugsmisdrijven;
- Elsene: +8% diefstal en afpersing, +5% fraude en +49% inbreuken op de vreemdelingenwetgeving;
- Ukkel: +10% diefstal en afpersing, +15% eigendomsdelicten en +24% inbreuken op de vreemdelingenwetgeving;
- Evere: +8% diefstal en afpersing, +14% misdrijven met betrekking tot het bevolkingsregister en +10% eigendomsdelicten;
- Sint-Pieters-Woluwe: +61% inbreuken op de vreemdelingenwet en +45% drugsmisdrijven;
- Oudergem: +9% diefstal en afpersing, +82% inbreuken op de vreemdelingenwet;
- Sint-Agatha-Berchem: +50% inbreuken op de vreemdelingenwet, +27% drugsmisdrijven en +17 misdrijven met betrekking tot het bevolkingsregister ;
- Watermaal-Bosvoorde: +19% diefstal en afpersing, +12% aantastingen van de fysieke integriteit.

Deze stijgingen zijn niet echt een weerspiegeling van de groei van een vorm van objectieve criminaliteit binnen deze gemeenten. Zij zijn immers grotendeels het gevolg van het politieoptreden in zaken die meer proactief optreden vereisen (controles enz.), zoals inbreuken op de vreemdelingenwetgeving.

Hoegaarden

Menu
Toujours
INTRE...
TOUT...
Dernier...
36,50

Les amis
du 10
d'été

WELCOME
BIENVENUE
OPEN
DAILY

Four people sitting on a wooden bench in front of the cafe, engaged in conversation and eating.

3.2.2. CRIMINELE FIGUREN EN FENOMENEN

In het kader van het *Globaal Veiligheids- en Preventieplan* en in aansluiting op de vorige jaarverslagen van het BOPV wordt een reeks criminele figuren en fenomenen opgevolgd op basis van de omvang van het fenomeen (kwantitatief criterium), het belang van de schommelingen in de tijd (evolutief criterium) en hun representativiteit ten opzichte van de op nationaal vlak geregistreeerde criminaliteit (relatief criterium).

De onderstaande tabel bevat de kerncijfers voor deze feiten. Die zijn verdeeld in twee grote categorieën: de 'objectieve criminaliteit' en de 'specifieke criminaliteit'. Dit onderscheid is noodzakelijk voor een betere interpretatie van de waargenomen tendensen. De objectieve criminaliteit groepeerde feiten die hoofdzakelijk reactief worden vastgesteld (indienen van een klacht enz.), terwijl de specifieke criminaliteit betrekking heeft op misdrijven waarbij een proactief optreden van de politie (controles, operaties enz.) de hoofdbron is voor de vaststelling van deze misdaden en wanbedrijven.

Categorie	Criminele figuren/fenomenen	Aantal feiten		Evolutie			% BHG/BEL 2019 ⁷⁹	
		2018	2019	Var. 2010-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019		
Objectieve criminaliteit	Diefstallen (zonder gebruik van geweld)	Gauwdiefstallen	13.368	16.855	+28%	+61%	+26%	56%
		Diefstal in/aan een voertuig	12.196	11.831	-56%	-16%	-3%	26%
		Inbraken in woningen ⁸⁰	7.177	7.096	-39%	-17%	-1%	15%
		Diefstallen van fietsen en bromfietsen ⁸¹	3.903	4.595	+64% ⁸²	+53%	+18%	14%
		Diefstal met list	3.828	3.177	-3%	-7%	-17%	50%
		Winkeldiefstal	2.521	2.286	-46%	-23%	-9%	10%
		Autodiefstal	1.397	1.269	-48%	-27%	-9%	19%
	Gebruik van verbaal, fysiek en psychisch geweld	Slagen en verwondingen (behalve intrafamiliaal geweld) ⁸³	7.449	7.558	+5%	+3%	+1%	14%
		Diefstallen met geweld zonder wapen	5.630	5.630	-22%	-8%	+0%	38%
		Seksueel geweld	994	1.078	+27%	+30%	+8%	14%
		Gewapende overval	870	781	-48%	-25%	-10%	27%
		Discriminatie	332	328	+46%	+12%	-1%	21%
	Beschadiging aan eigendommen/de omgeving	Moord en doodslag (inclusief pogingen)	196	146	+13%	-18%	-26%	13%
		Vandalisme (behalve opzett. brandstichting)	8.619	8.291	-34%	-16%	-4%	12%
		Nachtlawaai	456	449	+130%	-40%	-2%	14%
		Opzettelijke brandstichting	412	380	-40%	-14%	-8%	10%
	ICT-criminaliteit	Sluikstorten	63	89	-25%	+123%	+41%	2%
		Fraude met betaalkaarten	2.273	2.441	+2%	+29%	+7%	22%
		Phishing ⁸⁴	41	43	+169%	+8%	+5%	2%
		Shouldersurfing	644	502	+109%	+32%	-22%	36%
		Skimming	115	99	-84%	-27%	-14%	26%

79 Het betreft de verhouding feiten die hebben plaatsgevonden in het BHG tot het totale aantal in België geregistreerde misdrijven.

80 Gecorrigeerde waarde afkomstig uit de extractie uit de ANG van 02/06/2020 uitgevoerd door de CSD Brussel.

81 *Idem.*

82 Gecorrigeerde waarde afkomstig uit de extractie uit ANG van 24.04.2020 uitgevoerd door DRI/DGR/BIPOL.

83 *Idem.*

84 Deze cijfers zijn vrijwel zeker een onderschatting en geven alleen het aandeel weer van de feiten die door de politiediensten zijn geregistreerd. Ze hangen dus af van de kwaliteit van de registratie, de extractietechnieken en een 'dark number' (dat wat niet aan de politie is gemeld). De politiegegevens zijn bovendien niet de enige bron. Zo ontving het federale *Computer Emergency Response Team* (CERT) in 2018 648.522 klachten voor heel België, waaronder 17% gepleegd in het BHG, wat veel meer is dan het aantal pv's dat de politiediensten hierover hebben opgesteld.

Categorie	Criminele figuren/fenomenen	Aantal feiten		Evolutie			% BHG/BEL 2019 ⁷⁹	
		2018	2019	Var. 2010-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019		
Specifieke criminaliteit	Drugs	Drugsbezit ⁸⁵	6.153	6.479	+85%	+18%	+5%	14%
		Drugshandel ⁸⁶	1.292	1.541	+131%	+28%	+19%	19%
		Synthetische drugs	13	9	+80%	-59%	-31%	2%
		Cannabisplantage	16	12	+200%	-50%	-25%	5%
	Mensenhandel	Mensenhandel - seksuele uitbuiting	69	86	-43%	-14%	+25%	21%
		Huisjesmelkerij	22	38	+15%	+111%	+73%	20%
		Mensenhandel - economische uitbuiting	15	20	+0%	+18%	+33%	14%
	Wapens	Illegaal wapenbezit ⁸⁷	1.193	1.176	-16%	+2%	-1%	10%
		Illegale wapendracht/illegaal wapenvervoer ⁸⁸	694	625	-32%	-21%	-10%	10%
		Handel in vuurwapens	16	43	+43%	+13%	+169%	18%

Tabel 16: Geregistreerde feiten volgens criminele figuren/fenomenen in het BHG – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. ANG d.d. 25/04/2020

⁸⁵ Gecorrigeerde waarde afkomstig uit de extractie uit de ANG van 02/06/2020 uitgevoerd door de CSD Brussel.

⁸⁶ *Idem.*

⁸⁷ Inclusief vuurwapens en niet-vuurwapens.

⁸⁸ *Idem.*

Gauwdiefstallen, diefstallen uit/aan voertuigen, beschadigingen van eigendom en inbraken vormen kwantitatief gezien de vaakst voorkomende fenomenen onder de geregistreerde eigendomsdelicten (zonder gebruik van geweld) die in 2019 werden geregistreerd. Net als de vorige jaren zijn slagen en/of verwondingen en diefstallen met geweld zonder wapens de vaakst geregistreerde feiten op het vlak van aantastingen van de fysieke integriteit⁸⁹.

We merken aanzienlijke stijgingen op, zowel op de korte, middellange als lange termijn, van gauwdiefstallen, diefstallen van fietsen/bromfietsen, seksueel geweld⁹⁰ en van bepaalde vormen van IT-criminaliteit zoals fraude met betaalkaarten en *phishing*⁹¹ (zie tabel *supra*). Er zijn ook verhoogde politieactiviteiten vast te stellen op het vlak van bezit en verkoop van verdovende middelen, mensenhandel (vooral wat de economische uitbuiting en de huisjesmelkerij betreft) en illegale wapensmokkel.

In verhouding tot de nationale cijfers werden 56% van de gauwdiefstallen, 50% van de diefstallen door list⁹² en 38% van de diefstallen met geweld zonder wapen in 2019 gepleegd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De verhouding van feiten inzake discriminatie, gewapende diefstallen, betaalkaartfraude en *shouldersurfing*⁹³ is ook erg hoog (*cf. supra*), ook al gaat het om een geringer aantal op zich.

89 BOPV, *Verslag 2018, o.c.*

90 De toename van feiten van seksueel geweld betekent niet noodzakelijk dat het fenomeen objectief gezien toeneemt op het Brussels territorium. Het kan een weerspiegeling zijn van een vrijere meningsuiting van de slachtoffers, vooral dan in verband met de *MeToo*-beweging die in 2017 echt een hoge vlucht nam in het kader van de Weinstein-zaak.

91 Modus operandi die erin bestaat natuurlijke of rechtspersonen via IT-middelen (internet enz.) te benaderen met het oog op het frauduleus verkrijgen van persoonsgegevens om deze te verzamelen, te verkopen of te misbruiken.

92 Valse politieagenten, valse medewerkers van elektriciteits-, water-, -gasmaatschappijen enz.

93 Modus operandi die erin bestaat om op frauduleuze wijze (de aandacht afleiden enz.) de bankkaartcode van iemand die geld uit een bankautomaat aan het halen is, te ontfutselen, om vervolgens de bankkaart te stelen en frauduleuze bankopnames te doen.

3.3. BENADERING PER WIJK

3.3.1. SLAGEN EN/OF VERWONDINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Volgens de gewestelijke veiligheidsenquête (GVE) die in 2018 door het Observatorium van BVP werd uitgevoerd, is fysieke agressie een bron van angst voor 38% van de inwoners, 26% van de pendelaars en 20% van de toeristen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 5% van de Brusselse inwoners gaf aan dat ze in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête er minstens één keer het slachtoffer van waren geworden. Iets meer dan één op de twee feiten zou niet worden aangegeven bij de politie⁹⁴.

In 2019 werden 7.558 feiten van lichamelijk geweld geregistreerd door de politiediensten. Dit is een stabiele situatie in vergelijking met het voorgaande jaar en een lichte stijging ten opzichte van 2010 (+5%) en 2015 (+3%). 16% van de feiten wordt 's nachts gepleegd – voornamelijk in Elsene en de Stad Brussel – en 34% in het weekend, hoewel die verhouding in de residentiële gemeenten (Etterbeek, Evere, Oudergem, Ganshoren, Watermaal-Bosvoorde, Koekelberg) meestal lager ligt.

⁹⁴ BOPV, Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 (...), o.c., p. 21, p. 29 en p. 38.

	Aantal feiten		Tijdsaspect 2019		Evolutie			Incidentiecijfer per 1.000 inw.	% BHG ⁹⁵
	2018	2019	% nacht	% weekend	Var. 2010-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019		
Stad Brussel	2.429	2.510	22%	39%	+14%	+8%	+3%	66	33%
Anderlecht	781	691	12%	32%	-7%	-13%	-12%	32	9%
Schaarbeek	662	677	13%	32%	+4%	+12%	+2%	23	9%
Elsene	627	631	26%	38%	+20%	-4%	+1%	36	8%
Sint-Jans-Molenbeek	422	526	10%	29%	+3%	+14%	+25%	25	7%
Sint-Gillis	472	460	12%	36%	-4%	-1%	-3%	48	6%
Ukkel	343	333	11%	32%	-3%	+4%	-3%	20	4%
Sint-Lambrechts-Woluwe	205	205	13%	34%	+27%	+19%	+0%	17	3%
Vorst	186	205	10%	30%	-20%	-15%	+10%	20	3%
Jette	227	203	10%	34%	+7%	-8%	-11%	20	3%
Sint-Joost-ten-Node	180	202	14%	34%	+7%	+22%	+12%	33	3%
Etterbeek	210	194	11%	27%	+17%	+10%	-8%	19	3%
Evere	147	150	17%	27%	+24%	+22%	+2%	16	2%
Oudergem	135	113	12%	27%	-28%	-7%	-16%	19	1%
Koekelberg	88	99	9%	29%	-33%	-12%	+13%	23	1%
Sint-Pieters-Woluwe	102	99	5%	13%	+8%	-13%	-3%	12	1%
Ganshoren	87	96	5%	26%	+16%	+7%	+10%	19	1%
Sint-Agatha-Berchem	70	84	6%	33%	+12%	+11%	+20%	15	1%
Watermaal-Bosvoorde	76	80	9%	19%	+7%	-2%	+5%	17	1%
TOTAAL BHG	7.449	7.558	16%	34%	+5%	+3%	+1%	31	100%

Tabel 17: Evolutie van het aantal feiten met betrekking tot slagen en/of verwondingen (buiten de privésfeer) in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

⁹⁵ Verhouding tussen de geregistreerde criminaliteit in de gemeenten en het totaal aantal in het BHG geregistreerde feiten.

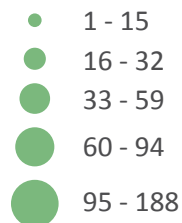
Kwantitatief gezien komt fysieke agressie in 2019 het vaakst voor in de Stad Brussel (33% van de in het BHG geregistreerde feiten) en meer specifiek in de centrale wijken: Grote Markt (188 feiten, +7% tussen 2018 en 2019), de Noordwijk (139 feiten, +8%), Dansaert (136 feiten, +13%), de Marollen (130 feiten, +7%) en de Brabantwijk (123 feiten, -12%). Deze vaststellingen behoeven wel enige nuanciering: de feiten zijn niet gelijkmatig verdeeld in deze wijken, ze zijn geconcentreerd in welbepaalde zones. Die zones worden onder meer gekenmerkt door de functionaliteit van de openbare ruimte (handelszaken, horeca enz.), zoals de omgeving rond het Zuidstation, de haltes Lemonnier en Beurs, of het Noordstation en de prostitutiewijk in de buurt (Weidestraat, Plantenstraat, Linnéstraat). Er zijn ook concentraties van feiten van slagen en/of verwondingen in de wijken waar het fenomeen minder representatief is vanuit kwantitatief oogpunt. Dit is meer bepaald het geval op de Heizel, in Matonge (Louisalaan en Naamsepoort) of in de omgeving van de universitaire campus van de ULB/VUB. In die wijken behoren de infrastructuur van het openbaar vervoer en de grote pleinen tot de belangrijkste punten van concentratie van fysiek geweld.

Sint-Jans-Molenbeek is de gemeente waar het aantal gevallen van fysieke agressie in 2019 het meest is toegenomen in vergelijking met het jaar voordien (+25%), vooral in de wijken Historisch Molenbeek (80 feiten, +31%) en in de omgeving van het Weststation (48 feiten, +54%).

2019

Slagen en/of verwondingen (buiten familie)

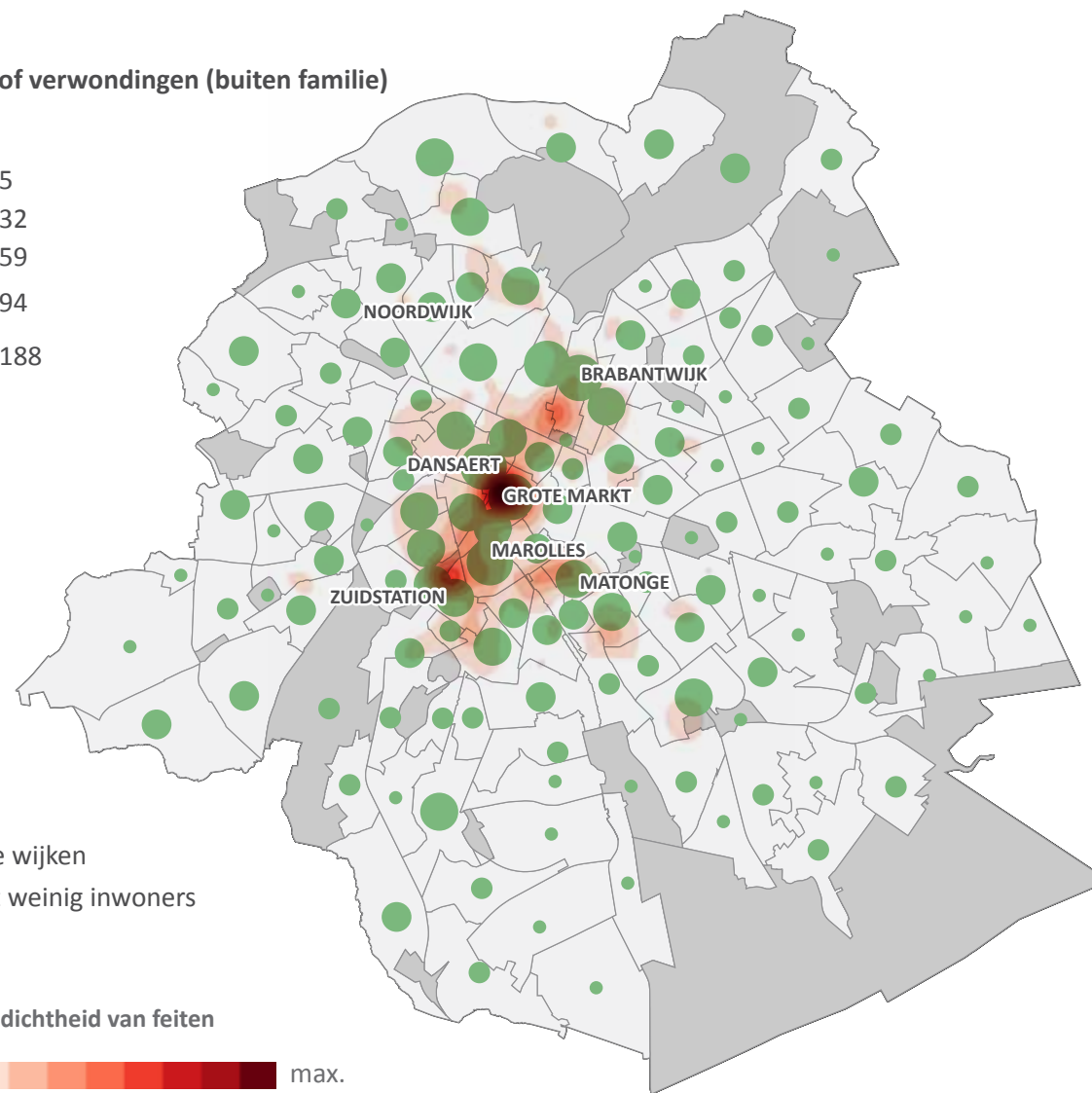
Totaal pv

- Brusselse wijken
- Wijk met weinig inwoners

Ruimtelijke dichtheid van feiten

min. max.

Figuur 18: Ruimtelijke spreiding van de feiten van slagen en/of verwondingen (buiten de privésfeer) binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

3.3.2. INBRAKEN IN WONINGEN

Volgens de GVE hadden de Brusselse inwoners in 2018 de op één na grootste angst voor inbraken (22%), na de schrik om aangevallen te worden. Toen werd een slachtofferspercentage van 5% gemeld, en 1 op de 5 inbraken zou niet zijn aangegeven aan de politiediensten⁹⁶.

In 2019 werden in het BHG 7.096 inbraken in woningen gepleegd, dus gemiddeld een twintigtal per dag. Het fenomeen blijft dan wel stabiel in vergelijking met 2018 maar het is sterk gedaald in vergelijking met tien jaar ervoor (-39%). Eén op de drie inbraken wordt gepleegd in het weekend, en 14% 's nachts. Deze feiten komen verhoudingsgewijs meer voor tijdens de werkweek, vooral op donderdag en vrijdag tussen 17.00 en 21.00 uur. Net als in de vorige jaren zijn er seizoensgebonden pieken, met name tijdens de zomer- en kerstvakantie. In de donkere maanden zijn de inbraken meer geconcentreerd in de tijdspanne van 18.00 tot 21.00 uur, terwijl ze in juli en augustus meer in de voormiddag worden gepleegd.

⁹⁶ BOPV, Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 (...), o.c.

	Aantal feiten		Tijdsaspect 2019		Evolutie			Incidentiecijfer per 1.000 inw.	% BHG ⁹⁷
	2018	2019	% nacht	% weekend	Var. 2010-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019		
Anderlecht	753	518	16%	32%	-50%	-43%	-31%	10	7%
Stad Brussel	1.164	1.242	16%	30%	-26%	-5%	+7%	15	18%
Elsene	692	679	14%	32%	-43%	-10%	-2%	13	10%
Etterbeek	198	189	14%	28%	-62%	-45%	-5%	7	3%
Evere	223	201	8%	32%	-39%	-37%	-10%	11	3%
Ganshoren	137	153	12%	24%	-51%	-20%	+12%	14	2%
Jette	297	343	12%	30%	-17%	-27%	+15%	16	5%
Koekelberg	81	93	12%	32%	-51%	-37%	+15%	11	1%
Oudergem	214	273	12%	33%	-32%	-2%	+28%	18	4%
Schaarbeek	615	490	13%	26%	-47%	-29%	-20%	9	7%
Sint-Agatha-Berchem	182	218	18%	32%	-22%	-10%	+20%	22	3%
Sint-Gillis	291	245	17%	28%	-63%	-31%	-16%	9	3%
Sint-Jans-Molenbeek	368	399	15%	28%	-39%	-33%	+8%	10	6%
Sint-Joost-ten-Node	83	90	12%	24%	-56%	-23%	+8%	7	1%
Sint-Lambrechts-Woluwe	351	333	10%	31%	-40%	-2%	-5%	12	5%
Sint-Pieters-Woluwe	279	256	10%	38%	-39%	-20%	-8%	14	4%
Ukkel	703	824	13%	32%	-30%	+26%	+17%	22	12%
Vorst	348	255	13%	25%	-56%	-23%	-27%	10	4%
Watermaal-Bosvoorde	198	295	11%	28%	+41%	+24%	+49%	26	4%
TOTAAL BHG	7.177	7.096	14%	30%	-39%	-17%	-1%	13	100%

Tabel 18: Evolutie van het aantal feiten van inbraak in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

⁹⁷ Verhouding tussen de in een gemeente geregistreerde criminaliteit en het totale aantal in het BHG geregistreerde feiten.

In tegenstelling tot slagen en verwondingen (*cf. supra*) is dit fenomeen meer gelokaliseerd in de residentiële gemeenten van het noordwesten en het zuidoosten en in de buitenwijken van de Stad Brussel. Kwantitatief gezien is het aantal inbraken in 2019 het hoogst in de wijken Machtens (164 feiten), Churchill (154 feiten), Heizel (154 feiten), Sint-Agatha-Berchem centrum (146 feiten), Woeste (139 feiten), Watermaal centrum (136 feiten) en Brugmann-Lepoutre (133 feiten). Tot de gemeenten waar het fenomeen tussen 2018 en 2019 sterkst stijgt, behoren:

- Watermaal-Bosvoorde: het aantal inbraken is verdubbeld in de wijk⁹⁸ Drie Linden en bijna verdubbeld in de wijk Watermaal centrum (van 58 naar 110 feiten);
- Oudergem: +25% (90 feiten) in de wijk Waversesteenweg-Sint-Juliaan en +29% in de wijk Centrum;
- Sint-Agatha-Berchem: vooral door een stijging van +9% in de wijk Centrum en vooral door de situatie van de Korenbeekwijk waar het aantal in één jaar tijd meer dan verdubbeld is (+125%);
- Ukkel: +54% in de Churchillwijk (154 feiten), +32% in de Globewijk (111 feiten) en +39% in de Montjoiewijk.

Om inbraken in woningen te bestrijden, verstrekken de politiezones en de gemeentelijke preventiediensten informatie over preventie aan de bevolking en brengen ze ook technisch-preventieve bezoeken om risicowoningen beter te beveiligen. Er zijn ook 16 Buurtinformatienetwerken (BIN) opgezet in verschillende wijken. Dit zijn platforms waar buurtbewoners en de politie informatie kunnen uitwisselen, zodat verdacht gedrag kan worden gemeld en zodat mensen ook sneller geïnformeerd of gesensibiliseerd kunnen worden bij inbraakgolven.

⁹⁸ De Brusselse wijken die voortvloeien uit de BISA-indeling liggen soms op de grens van meerdere gemeenten. De vermelde tendensen betreffen telkens het deel van de wijk dat tot de bestudeerde gemeente behoort.

2019

Woninginbraken

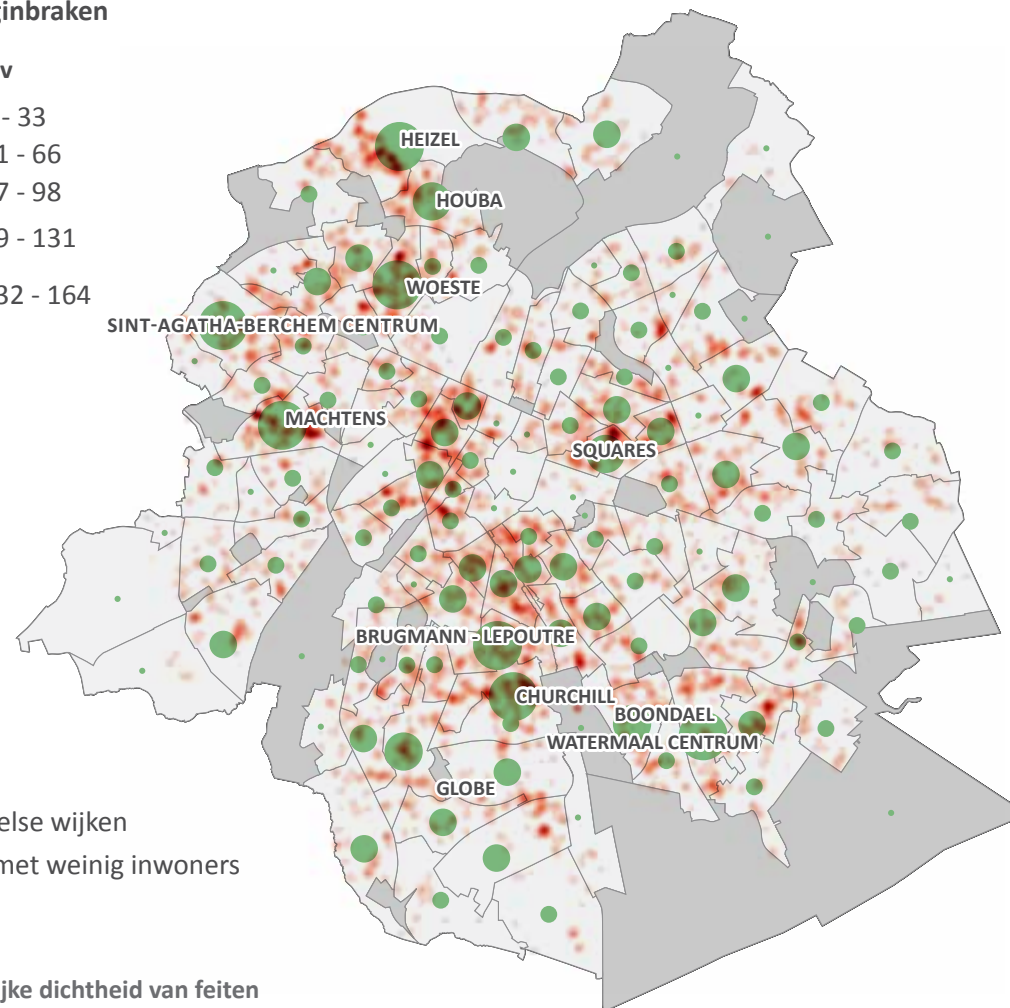
Aantal pv

- 1 - 33
- 31 - 66
- 67 - 98
- 99 - 131
- 132 - 164

- Brusselse wijken
- Wijk met weinig inwoners

Ruimtelijke dichtheid van feiten

min. max.

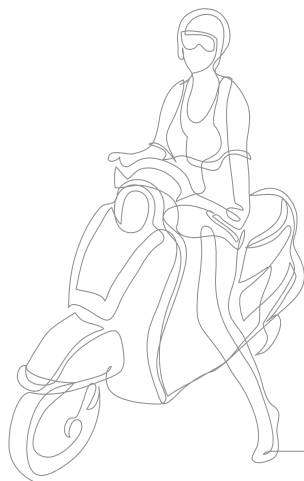
Figuur 19: Ruimtelijke spreiding van de inbraken binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

3.3.3. DIEFSTALLEN VAN FIETSEN EN BROMFIETSEN

Diefstallen van fietsen/bromfietsen vormen een groeiend fenomeen ten opzichte van 2010 en deze trend zal zich op middellange en korte termijn verderzetten. Dit moet in verband worden gezien met de evolutie van de mobiliteitspraktijken binnen het Gewest (duurzaam mobiliteitsbeleid, oplossing om het probleem van de verkeersdrukte aan te pakken enz.), en ongetwijfeld ook met de hogere waarde van fietsen en fietsuitrusting.

Uit de Veiligheidsmonitor die in 2018 door de Federale Politie werd uitgevoerd, bleek dat 18% en 6% van de Brusselaars respectievelijk fiets- en bromfietsdiefstal als echte wijkproblemen beschouwden. In 84% van de gevallen van fietsendiefstal en 97% van de gevallen van bromfiets- (en motor)diefstal verklaarden de slachtoffers dat ze de feiten nooit hebben aangegeven bij de politie⁹⁹. In tegenstelling tot de inbraken (cf. *supra*) wordt voor dit soort feiten dus een groter *dark number* vastgesteld.

In 2019 werden 4.595 diefstallen van fietsen/bromfietsen wel aangegeven aan de politie. Dit is een stijging van 64% ten opzichte van 2010 en van 12% ten opzichte van 2018. Fietsen zijn goed voor bijna 93% van deze diefstallen. De feiten worden vooral overdag tijdens de werkweek gepleegd (19% in het weekend).

⁹⁹ DGR/DRI/BIPOL, *Veiligheidsmonitor 2018. Eindverslag. Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Brussel: Federale Politie, p. 5 en p. 46.

	Aantal feiten		Tijdsaspect 2019		Evolutie			% BHG
	2018	2019	% nacht	% weekend	Var. 2010-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	
Stad Brussel	1.215	1.431	17%	28%	+88%	+43%	+18%	31%
Elsene	466	668	14%	27%	+56%	+173%	+43%	15%
Schaarbeek	253	266	14%	28%	+91%	+26%	+5%	6%
Sint-Jans-Molenbeek	187	265	9%	24%	+212%	+75%	+42%	6%
Ukkel	150	252	9%	30%	+121%	+94%	+68%	5%
Sint-Lambrechts-Woluwe	213	238	13%	40%	-7%	+70%	+12%	5%
Sint-Gillis	202	230	11%	32%	+85%	+60%	+14%	5%
Anderlecht	197	200	15%	42%	+29%	+4%	+2%	4%
Etterbeek	174	169	7%	26%	+1%	+22%	-3%	4%
Sint-Pieters-Woluwe	122	142	12%	24%	+30%	+75%	+16%	3%
Jette	147	141	19%	25%	+147%	+18%	-4%	3%
Oudergem	155	128	16%	21%	-15%	+78%	-17%	3%
Vorst	101	102	6%	47%	+46%	+17%	+1%	2%
Watermaal-Bosvoorde	85	82	12%	22%	+74%	+74%	-4%	2%
Evere	74	79	9%	29%	+55%	-19%	+7%	2%
Sint-Joost-ten-Node	63	65	12%	35%	+124%	+51%	+3%	1%
Koekelberg	29	60	13%	27%	+186%	+28%	+107%	1%
Ganshoren	33	45	14%	28%	+150%	+25%	+36%	1%
Sint-Agatha-Berchem	37	32	10%	32%	+39%	+14%	-14%	1%
TOTAAL BHG	3.903	4.595	13%	29%	+64%	+53%	+18%	100%

Tabel 19: Evolutie van het aantal diefstallen van fietsen en bromfietsen in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

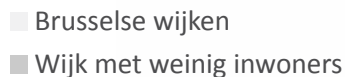
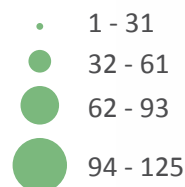
De wijken in het centrum en het zuidoosten van de Vijfhoek zijn het meest getroffen: 125 feiten in de Dansaertwijk (-1% in vergelijking met 2018), 112 in Matonge (+6%), 104 diefstallen in de Europese wijk (+31%), 92 in de wijk Brugmann-Lepoutre (-13%) en 90 feiten in de Kasteleinswijk (-26%). Concentratiepunten van diefstallen zijn ook de Beurs, het Zuidstation en het Noordstation, het Flageyplein, de campus van de ULB/VUB en Stokkel. Volgens de slachtofferenquête door de vzw Pro Velo in 2016 zou de verhouding fietsdiefstallen in de private ruimte (bv. bij een inbraak) toenemen naarmate men verder van de Vijfhoek verwijderd is¹⁰⁰. Volgens de politiestatistiek vond 60% van de fietsdiefstallen plaats in de openbare ruimte, 29% in woningen in de ruime zin (hoofdgebouw of bijgebouwen) en 4% in het openbaar vervoer.

In een context waarin duurzame mobiliteit wordt aangemoedigd, met name door het gebruik van actieve vervoersmodi, is aangetoond dat slachtofferschap in termen van fietsdiefstal een ontradend effect kan hebben op het gebruik van deze vervoerswijze, vooral wanneer het om 'nieuwe' fietsers gaat¹⁰¹. Er moeten nog bewustmakingsinspanningen worden geleverd op het vlak van basisvoorzorgsmaatregelen (fietsloten, manieren om de fiets vast te maken enz.), nieuwe technologieën om de fiets op te sporen bij diefstal (*track and trace*) en markering van de fiets.

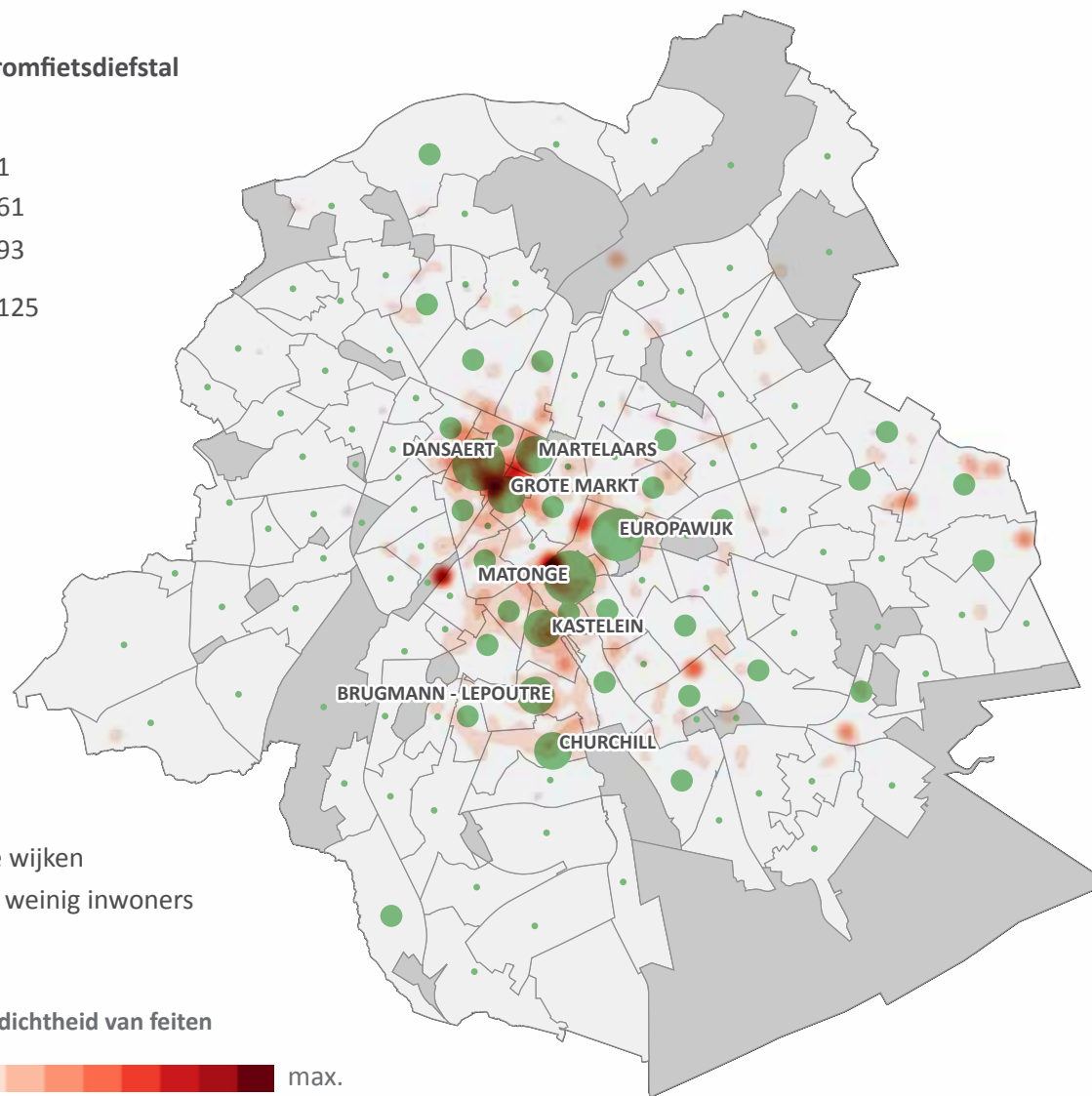
2019

Fiets- en bromfietsdiefstal

Aantal pv

Ruimtelijke dichtheid van feiten

100 Brussels Fietsobservatorium, *Verslag van de enquête 2016: fietsdiefstallen*, Brussel: Pro Velo vzw, 2017, p. 8.

101 *Ibidem*, p. 11.

Figuur 20: Ruimtelijke spreiding van de diefstallen van fietsen en bromfietsen binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

3.3.4. BEZIT, PRODUCTIE EN VERKOOP VAN VERDOVENDE MIDDELEN

Overlast verbonden aan het gebruik van drugs (en alcohol) vormt een prioritair buurtprobleem voor 13% van de Brusselaars en de handel in verdovende middelen op straat is dat voor 11% van hen¹⁰². Druggebruik en -handel worden ook beschouwd als storende factoren binnen de openbare ruimte door 23% van de inwoners, 18% van de pendelaars en 7% van de toeristen, volgens de GVE 2018¹⁰³. Naast de gezondheidsrisico's en de schade aan de leefomgeving, kunnen overlast en andere vormen van druggerelateerde afwijkende gedragingen/criminaliteit leiden tot een verhoogd onveiligheidsgevoel bij de burgers. Het probleem van de productie van drugs is ook een actueel aandachtspunt dat aandachtig moet worden opgevolgd, aangezien België een belangrijke productiezone zou zijn geworden¹⁰⁴ voor synthetische drugs (MDMA/ecstasy) en stimulerende middelen (amfetamines enz.). Daarnaast speelt de binnenlandse productie van cannabis een steeds grotere rol in de dynamiek van de drugshandel¹⁰⁵ op Europees niveau.

Op statistisch niveau weerspiegelen de cijfers vooral het proactief optreden van de politie (controles, enz.). We zullen het tijdsaspect van de feiten dus niet behandelen omdat het eerder de momenten van controles/huiszoekingen weergeeft dan het eigenlijke moment waarop de misdrijven zijn gepleegd.

102 Federale Politie, o.c., p. 5.

103 BOPV, *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 (...)*, o.c., pp. 22-24.

104 Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving, *Europees Drugsrapport 2019. Trends en ontwikkelingen*, Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2019, pp. 31-34.

105 *Ibid.*, p. 21.

	Bezit					Handel				
	2018	2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	% BHG	2018	2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	% BHG
Stad Brussel	1.847	2.135	+54%	+16%	33%	344	511	+36%	+49%	33%
Sint-Jans-Molenbeek	852	917	+84%	+8%	14%	173	121	+17%	-30%	8%
Elsene	487	378	-19%	-22%	6%	74	119	+2%	+61%	8%
Schaarbeek	261	404	-4%	+55%	6%	100	123	+46%	+23%	8%
Sint-Gillis	254	263	-52%	+4%	4%	63	56	-24%	-11%	4%
Vorst	407	326	+19%	-20%	5%	34	38	+36%	+12%	2%
Anderlecht	305	271	+4%	-11%	4%	200	194	+40%	-3%	13%
Ukkel	229	206	-40%	-10%	3%	63	73	+7%	+16%	5%
Koekelberg	317	286	+122%	-10%	4%	23	16	+45%	-30%	1%
Sint-Lambrechts-Woluwe	167	212	-3%	+27%	3%	26	41	+17%	+58%	3%
Etterbeek	169	188	-1%	+11%	3%	28	57	+159%	+104%	4%
Jette	201	170	+38%	-15%	3%	34	21	-13%	-38%	1%
Sint-Joost-ten-Node	131	124	-27%	-5%	2%	51	63	+85%	+24%	4%
Sint-Pieters-Woluwe	79	108	+17%	+37%	2%	12	36	+140%	+200%	2%
Sint-Agatha-Berchem	138	174	+222%	+26%	3%	9	16	+60%	+78%	1%
Ganshoren	115	112	+167%	-3%	2%	11	7	+75%	-36%	0%
Oudergem	60	62	-42%	+3%	1%	16	16	-11%	+0%	1%
Watermaal-Bosvoorde	74	64	-35%	-14%	1%	15	13	-57%	-13%	1%
Evere	60	79	-1%	+32%	1%	16	20	+67%	+25%	1%
TOTAAL BHG	6.153	6.479	+18%	+5%	100%	1.292	1.541	+28%	+19%	100%

Tabel 20: Evolutie van het aantal feiten met betrekking tot drugsbezit en -handel in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

- De *productie van drugs*: in 2019 werden 18 feiten met betrekking tot de productie van synthetische drugs en 12 feiten met betrekking tot cannabisproductie op grote schaal vastgesteld door de politiediensten¹⁰⁶. De feiten op het vlak van synthetische drugs zijn gelokaliseerd in het zuidoosten van het gewest (wijken Marollen, Matonge, Jacht, Universiteit, Boondaal enz.), terwijl het bij cannabis (> 50 planten) vooral gaat om de wijken in het noordwesten (Weststation, Kuregem Bara, Woeste, Houba enz.).
- *Drugshandel*: De Stad Brussel en Anderlecht zijn kwantitatief het meest betrokken, met respectievelijk 511 en 194 feiten die door de politie zijn vastgesteld in 2019 (+49% en -3% in vergelijking met 2018). De locaties voor de drugshandel zijn meer gecentraliseerd. In de Vijfhoek worden concentraties van feiten waargenomen in Anneessens/Lemonnier, Beurs, in de Alhambrawijk (IJzer, Lakensestraat enz.), de Noordwijk (aan de rand van de prostitutiezone) en ter hoogte van het Liedtsplein, Bockstaal en de Modelwijk. Ook in de wijken Moortebeek-Peterbos en Matonge worden concentraties van feiten vastgesteld.
- *Drugsbezit*: de feiten zijn talrijker in de centrale wijken, zoals de Noordwijk (122 feiten, +110%), het Zuidstation (156 feiten, +206%), de wijk Historisch Molenbeek (144 feiten, +64%). We treffen vooral rond de stations, de Graaf van Vlaanderenstraat en Matonge concentratiezones aan. Ter herinnering: deze schommelingen weerspiegelen eerder het proactieve optreden van de politie dan de daadwerkelijke stand van zaken van het fenomeen.

¹⁰⁶ Gezien het geringe aantal feiten in verband met de productie van drugs bevat de bovenstaande tabel enkel de statistieken met betrekking tot het bezit van en de handel in drugs.

2019

Fenomeen "Drugs"

- Productie van cannabis in grote hoeveelheid
- ▲ Productie van synthetische drugs

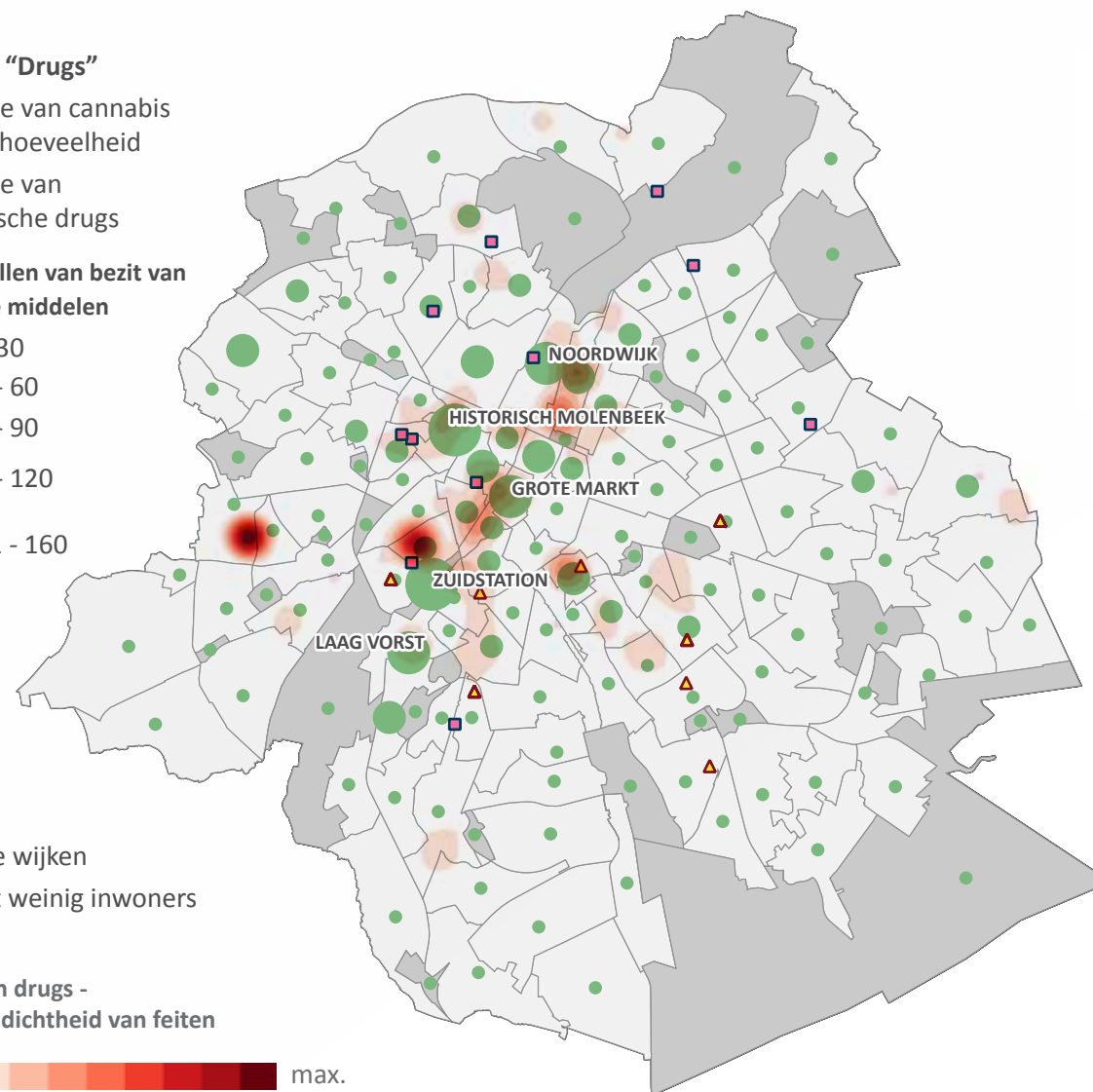
Aantal gevallen van bezit van verdoevende middelen

- 1 - 30
- 31 - 60
- 61 - 90
- 91 - 120
- 121 - 160

- Brusselse wijken
- Wijk met weinig inwoners

Verkoop van drugs - Ruimtelijke dichtheid van feiten

min. max.

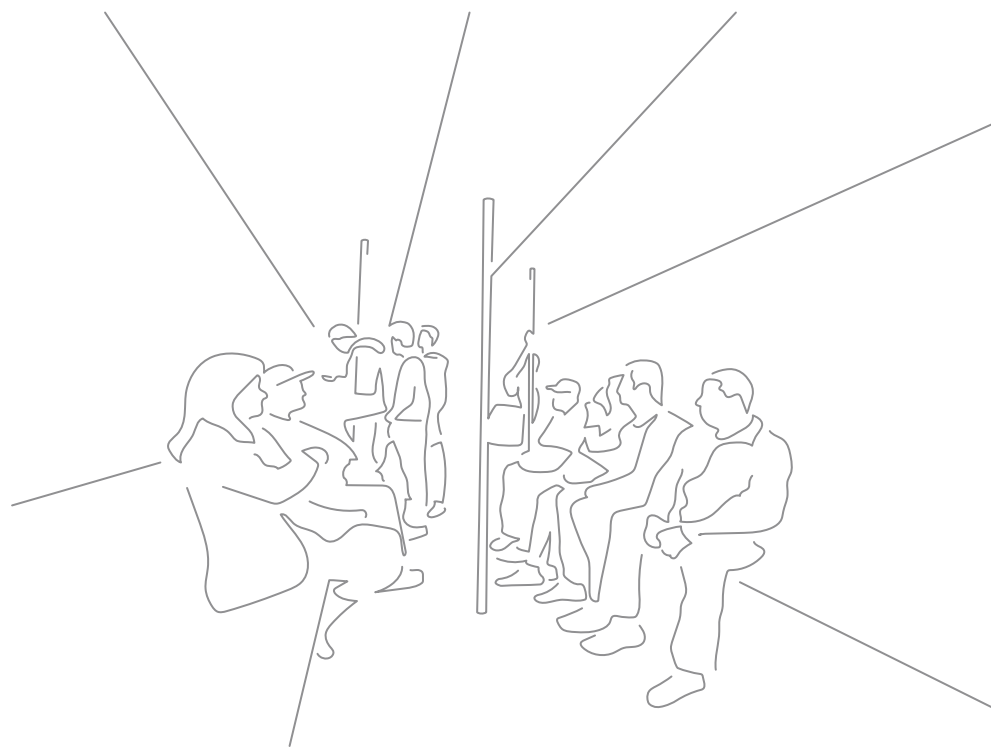

Figuur 21: Ruimtelijke spreiding van de druggerelateerde feiten (bezit, handel, productie) binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

3.4. INZOOMEN OP DE CRIMINALITEIT IN HET OPENBAAR VERVOER

Het openbaar vervoer is sinds enkele jaren steeds belangrijker geworden in de mobiliteit naar en in Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De omvang en het gebruik van het openbaarvervoersnet vertoont een stijgende lijn (aantal lijnen, voertuigen enz.)¹⁰⁷. De vervoersoperatoren (MIVB, NMBS, De Lijn, TEC) bedienen het hele gewestelijke territorium vanuit de verschillende gewesten van het land en organiseren de trajecten¹⁰⁸ binnen het Brussels Gewest. De lijnen van de MIVB hebben samen een lengte van 700 km, waarvan 40 km metrolijnen en 147 km tramlijnen (85,6 km in eigen bedding) en bedienen 2.160 haltes en 69 metrostations¹⁰⁹. De gewestelijke operatoren verplaatsen zich ook in het BHG, met 61 lijnen voor De Lijn en 9 voor de TEC¹¹⁰. Daarbij komen nog 34 treinstations, verspreid over 14 gemeenten¹¹¹. Het openbaar vervoer staat niet alleen bekend als een kruispunt waar grote mensenstromen samenkomen maar ook als een plek waar bepaalde fenomenen vaak voorkomen – zowel binnen de infrastructuur (treinstations, haltes of stations) als binnen de voertuigen. Het spreekt dus voor zich dat de criminaliteit die wordt geregistreerd in het openbaar vervoer, moet worden geanalyseerd.

In 2019 werden meer dan 417 miljoen trajecten afgelegd op het MIVB-netwerk, wat neerkomt op een verhoging van bijna 2% ten opzichte van 2018 en van bijna 15% ten opzichte van 2014 (alle modi samen). De metro was in 2019 de vaakst gebruikte transportmodus (163 miljoen trajecten, +12,9% ten opzichte van 2018), voor de tram (154 miljoen trajecten, -5,5% ten opzichte van 2018) en de bus (110 miljoen trajecten, +7,2% ten opzichte van 2018).

107 MIVB, *Rapport Statistieken 2019, 2020*, p. 2.

108 Volgens Brussel Mobiliteit (MUSTI) werden in 2018 dagelijks 5.400.000 trajecten afgelegd, waarvan 2/3 binnen het BHG (waarvan 69% te voet, per fiets of met het openbaar vervoer) en 1/3 tussen het BHG en erbuiten (waarvan 39% te voet, per fiets of met het openbaar vervoer).

109 MIVB, o.c.

110 BISA Mobiliteit en Vervoer, *Collectief en gedeeld vervoer (2018)*.

111 Gegevens BISA/Brussel Mobiliteit/NMBS.

3.4.1. ALGEMEEN OVERZICHT

De geregistreeerde criminaliteit binnen het openbaar vervoer heeft vooral betrekking op de MIVB. Enerzijds omdat het MIVB-net meer verspreid is over het grondgebied en door het grote aantal stations, en anderzijds als gevolg van de hoge gebruiksgraad (*cf. supra*). De spoorinfrastructuur, en dan vooral de treinstations van de Noord-Zuidverbinding, concentreren ook een groot deel van de geregistreeerde criminaliteit binnen het openbaar vervoer. Dit valt onder meer te verklaren door de grote reizigersstromen en hun omvang. Het houdt ook verband met de activiteiten die er aanwezig zijn of zich er afspelen (winkels enz.) en hun nabijheid tot bepaalde wijken met specifieke problemen (prostitutie, grote evenementen enz.).

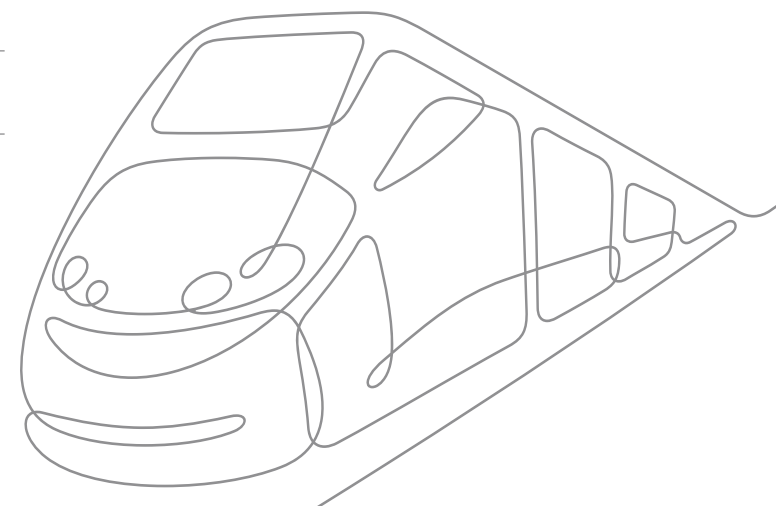
De voornaamste feiten die in het openbaar vervoer worden vastgesteld zijn diefstallen (gauwdiefstallen en diefstallen met geweld), overlast en fysiek en verbaal geweld (zie tabel hieronder). Inbreuken op de vreemdelingenwetgeving (illegaal verblijf enz.) komen ook vaak voor in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maar hun aantal vloeit eerder voort uit de politionele activiteit. Seksuele agressie is ook in de tabel opgenomen: deze vorm van criminaliteit komt dan wel minder vaak voor maar vertoont een sterke stijgende trend tijdens de laatste vijf jaar. De toename van dit soort feiten kan verband houden met een grotere geneigdheid van slachtoffers om klacht in te dienen, bijvoorbeeld voor aanrandingen van de eerbaarheid, gezien de recente aandacht voor het misbruik waarvan vrouwen het slachtoffer zijn.

We merken een grote stijging op van meer dan 50% in de periode 2015-2019 voor gauwdiefstallen, met een bijzonder significante groei in de afgelopen twee jaar. Diefstallen met geweld zijn dan weer afgenomen in de periode 2015-2019, vooral dan tussen 2015 en 2016. Op het vlak van fysiek en verbaal geweld merken we een daling in de periode 2015-2018. Het laatste jaar is er dan weer een stijging waar te nemen.

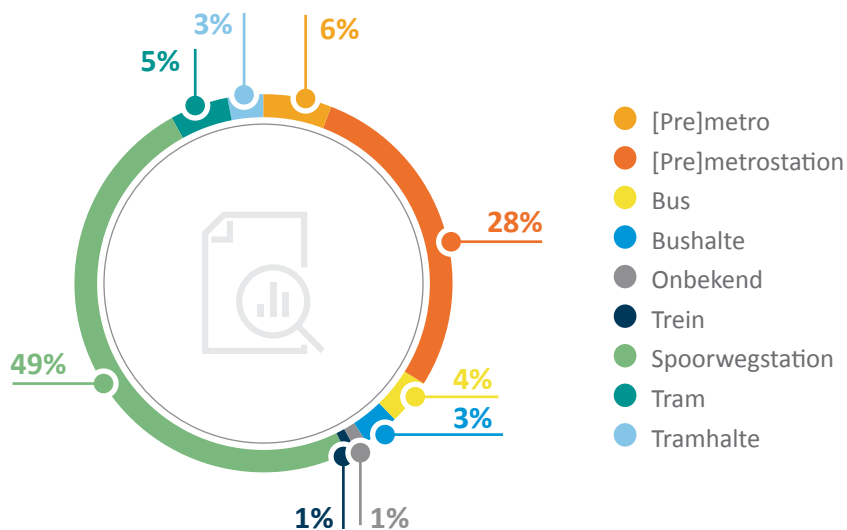
	2015	2016	2017	2018	2019	Evolutie 2015-2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019
Gauwdiefstallen	3.107	2.449	2.698	3.654	4.766		+53,40%	+30,43%
Overlast	858	1017	893	801	902		+5,13%	+12,61%
Diefstallen met geweld	793	491	536	582	555		-30,01%	-4,64%
Fysieke agressie	584	535	524	511	522		-10,62%	+2,15%
Verbale agressie	337	296	256	249	278		-17,51%	+11,65%
Vreemdelingen-wetgeving	1.539	1.217	1.393	1.696	2.301		+49,51%	+35,67%
Seksuele agressie	70	94	87	97	134		+91,43%	+38,14%

Tabel 21: Geregistreerde criminaliteit in het openbaar vervoer (2015-2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 03/06/2020

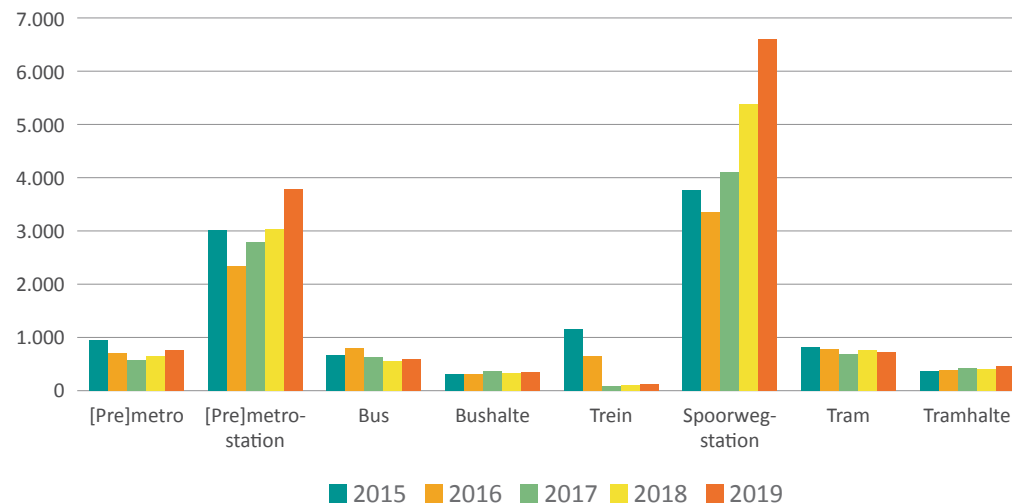

De feiten in het openbaar vervoer worden hoofdzakelijk gepleegd ‘aan de halte’, dit wil zeggen in of in de nabije omgeving van de infrastructuur (stations, treinstations, bus-/tramhaltes). Het gaat dan voornamelijk over de treinstations van Brussel Zuid, Brussel Noord, Brussel Centraal en de (pre)metrostations van Brussel Zuid, De Brouckère, Beurs, Brussel Noord en het Weststation (zie tabel hieronder). Op het vlak van de criminaliteit ‘onderweg’, dit wil zeggen in de openbare vervoersmiddelen, zijn

de metro’s en de trams het vaakst getroffen. De verdeling op het vlak van de plaatsen laat wel enkele verschillen zien naargelang het fenomeen. Wat de periode 2015-2019 betreft kenden de treinstations (+75,8%) en de (pre)metrostations (+25,5%) de grootste stijging, na een aanzienlijke daling in 2016, het jaar van de aanslagen, toen er een versterking kwam van de zichtbare aanwezigheid van de politie en militairen in de openbare ruimte, vooral dan in de premetrostations en de treinstations.

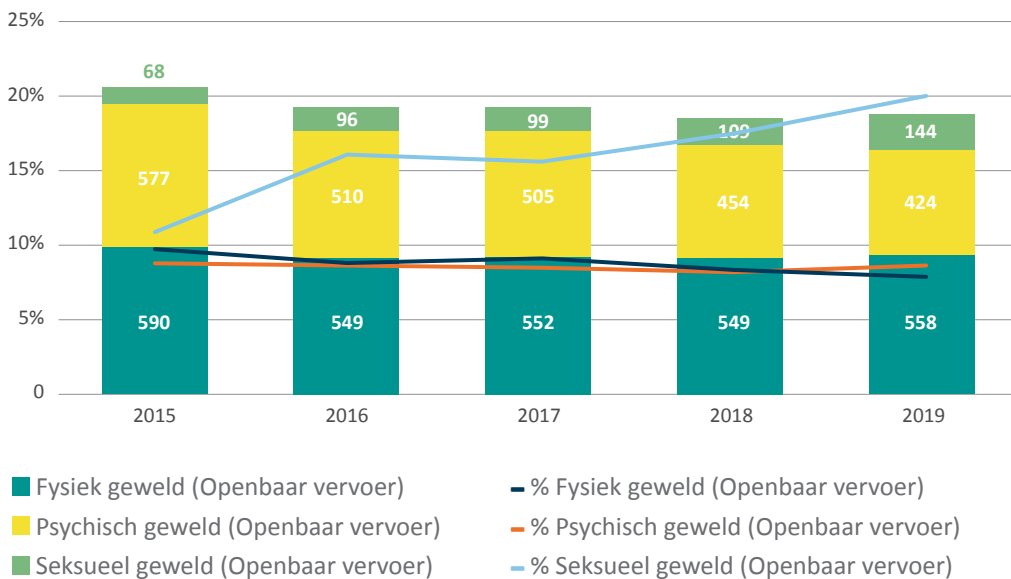

Figuur 22: Verdeling van de misdrijven in verband met het openbaar vervoer naargelang de vervoerswijze en de plaats (voertuig/station) in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD Brussel, extr. ANG d.d. 03/06/2020

Figuur 23: Evolutie van het aantal misdrijven in verband met het openbaar vervoer naargelang de vervoerswijze en de plaats (voertuig/station) tussen 2015 en 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD Brussel, extr. ANG d.d. 03/06/2020

Wat de feiten van geweld betreft bedroeg het aantal vastgestelde misdrijven in verband met het openbaar vervoer 1.126 in 2019 in vergelijking met 1.112 in 2018 (+1%) (cf. *infra*). De daling in de afgelopen tien jaar bedraagt dus -32% in het BHG. Het aantal gevallen van seksueel geweld is toegenomen sinds 2015: +32% in 2019 ten opzichte van het jaar ervoor. Psychisch en fysiek geweld is dan weer afgenomen in deze periode. Het gewicht van de feiten van psychisch en fysiek geweld in het openbaar vervoer ten opzichte van het totaal van deze feiten is stabiel gebleven over de laatste vijf jaar: gemiddeld wordt 9% van de feiten van dit type gepleegd in het openbaar vervoer. Het gewicht van de seksuele agressie is dan weer verhoogd tijdens diezelfde periode, van 11% in 2015 tot 21% in 2019.

Figuur 24: Evolutie van het aantal feiten van agressie in verband met het openbaar vervoer (2015-2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. ANG d.d. 25/04/2020

3.4.2. GAUWDIEFSTALLEN

Gezien het toenemend belang van het fenomeen van gauwdiefstallen in het openbaar vervoer, werd dit fenomeen grondig geanalyseerd.

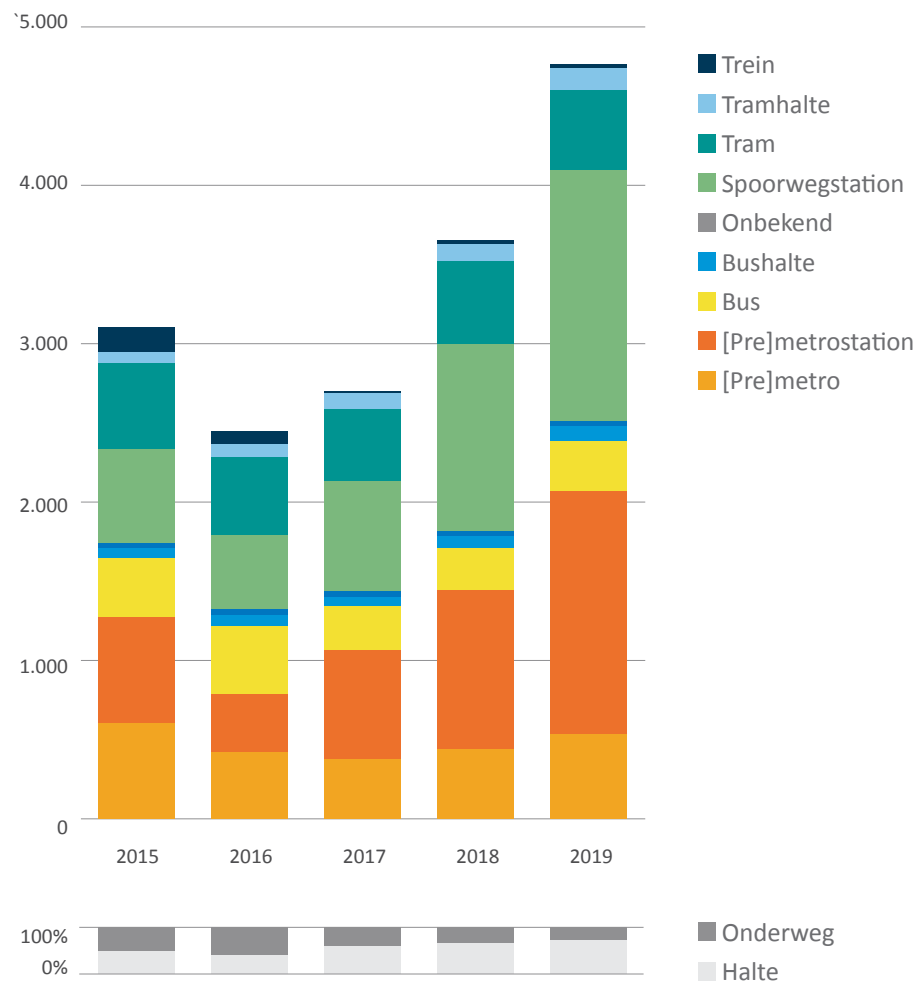
Gauwdiefstallen zijn in de periode 2015-2019 sterk toegenomen in het BHG, vooral in de (pre)metrostations en in de treinstations. Het is vooral tijdens de 'sombere maanden' (januari-maart en oktober-december) dat de meeste diefstallen zich voordoen, vooral dan op het einde van de week en 's avonds (donderdag en vrijdag, tussen 16.00-20.00 uur).

Het Zuidstation en het Noordstation krijgen er het meest mee te maken en beleven sinds 2015 een grote stijging van het aantal gauwdiefstallen (met een daling in 2016, het jaar van de aanslagen). Op deze plekken zijn de meeste gauwdiefstallen geconcentreerd in verhouding tot de geografische omgeving waarin ze zich bevinden.

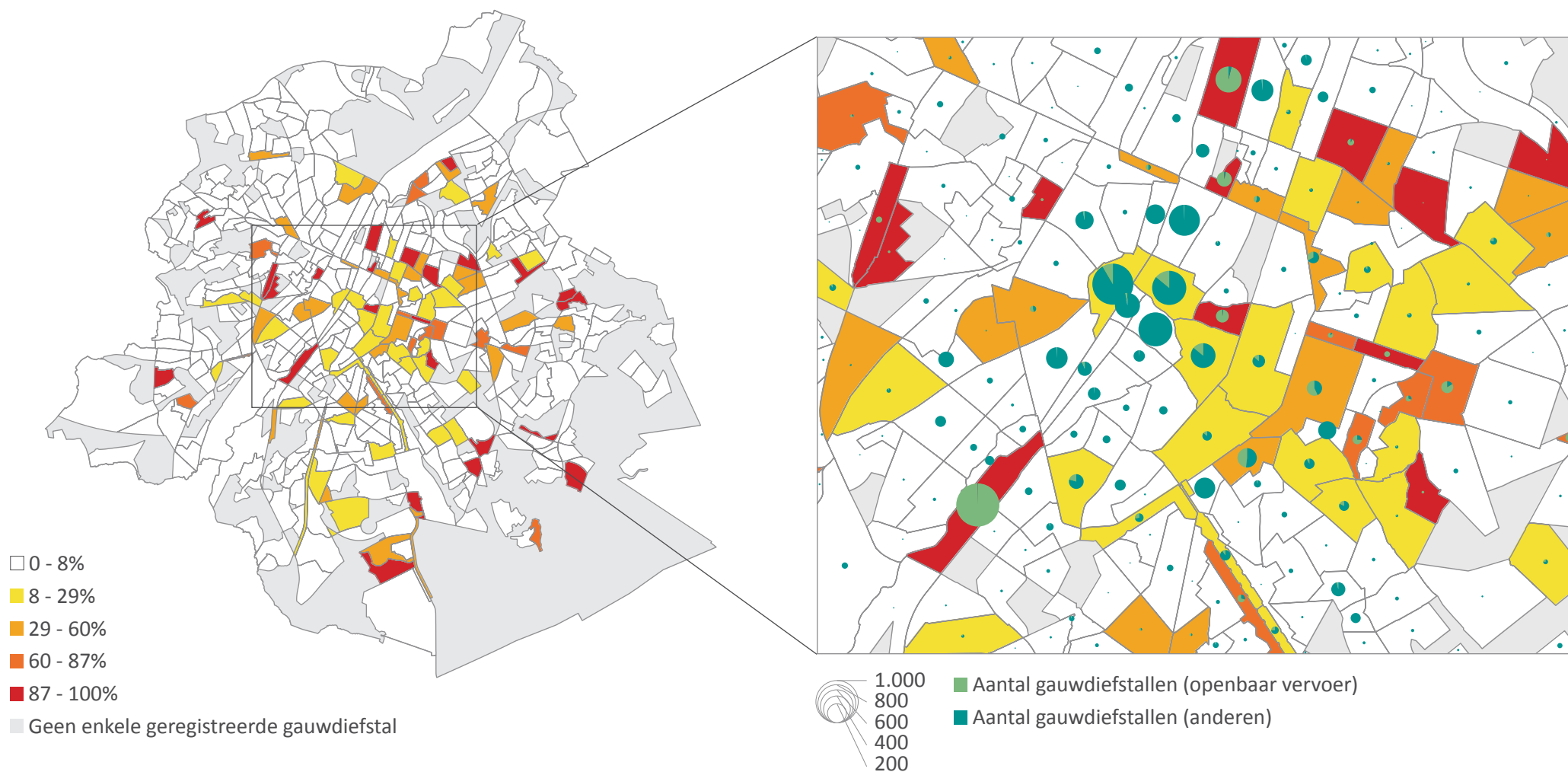
In de Vijfhoek worden veel gauwdiefstallen gepleegd, maar die doen zich verhoudingsgewijs minder voor bij de haltes van het openbaar vervoer (bv. Centraal Station, Beurs, De Brouckère). In sommige statistische perifere sectoren concentreren de metrostations en tram- en bushaltes een groot aandeel van de gauwdiefstallen van de sectoren waarin ze zijn gevestigd, ook al blijft het absolute aantal geregistreerde feiten over het algemeen laag in deze sectoren. In totaal concentreren het Zuidstation, het Noordstation en het Centraal Station ((pre)metrostations en gecombineerde stations) 34% van alle gauwdiefstallen die in 2019 in het openbaar vervoer zijn gepleegd, ten opzichte van 17% in 2015.

Top 3	2015	2016	2017	2018	2019	Evolutie 2015-2019
Brussel Zuid	308	171	307	651	1.116	
Brussel Noord	123	143	172	321	347	
Brussel Centraal	104	56	117	133	159	

Tabel 22: Evolutie van het aantal gauwdiefstallen – top 3 van de haltes – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 03/06/2020

Figuur 25: Evolutie van het aantal gauwdiefstallen in het BHG volgens de lokalisatie van de feiten en verhouding tussen de feiten aan de halte/onderweg tussen 2015 en 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 03/06/2020

Figuur 26: Links, de verhouding tussen gauwdiefstallen aan de haltes van het openbaar vervoer, in de directe omgeving (NMBS-treinstation, MIVB-station (metro, tram, bus)) en totaal aantal geregistreerde gauwdiefstallen per statistische sector (2019). Rechts, het aantal gauwdiefstallen per statistische sector naargelang de plaats (haltes van het openbaar vervoer, overige) voor de Vijfhoek – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020

3.5. CONCLUSIE

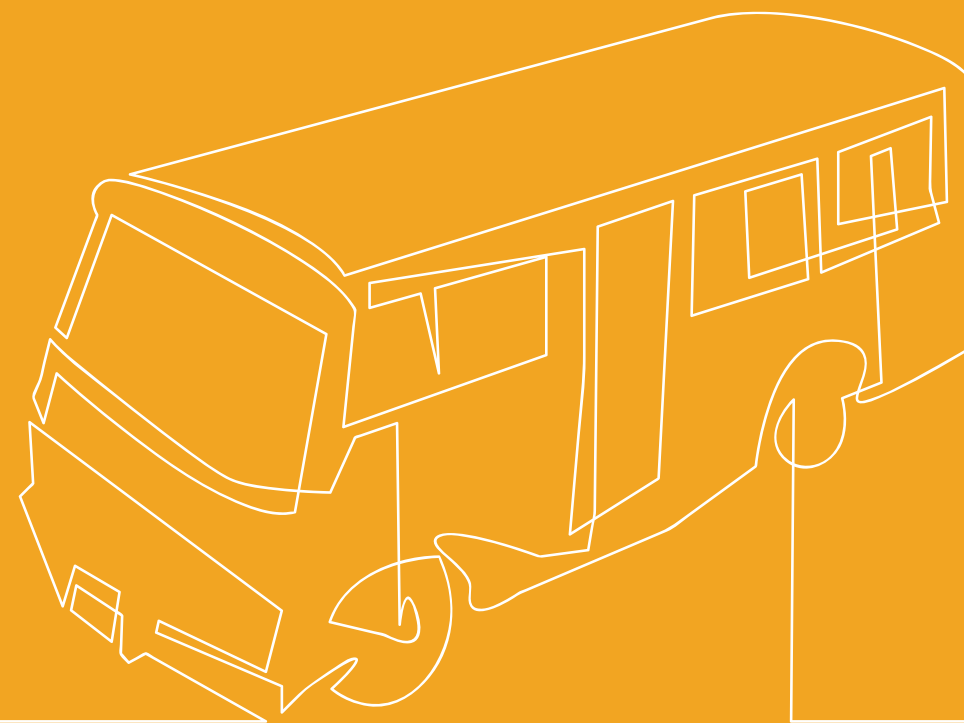
In het algemeen is de geregistreerde criminaliteit met 13% gedaald in tien jaar tijd. De situatie in 2019 blijft stabiel ten opzichte van 2018. De misdrijven die in het Brussels Gewest worden gepleegd hebben vooral te maken met drugs, schade aan eigendom, aantasting van de fysieke integriteit en diefstallen en afpersing. Het misdaadcijfer schommelt naargelang de typologie van de gemeenten. In de residentiële gemeenten is het cijfer het laagst, terwijl het in de gemeenten van de eerste kroon vaker boven het gewestelijke gemiddelde ligt. De Stad Brussel is uiteraard de gemeente waar de meeste wanbedrijven worden vastgesteld, gezien de oppervlakte, de stroom aan bezoekers, de concentratie van recreatieve, toeristische en economische centra.

Tussen 2018 en 2019 neemt de geregistreerde criminaliteit toe in de gemeenten de Stad Brussel (+9%), Sint-Pieters-Woluwe (+8%) en Sint-Agatha-Berchem (+2%) voornamelijk door een toename van drugs misdrijven en overtredingen van de vreemdelingenwetgeving. Deze spelen ook een rol in de stijgingen in de gemeenten Oudergem (+5%) en Elsene (+5%). In Ukkel (+4%) en Evere (+6%) merken we een toename van eigendomsdelicten en diefstallen en afpersing. De toename van 3% in Watermaal-Bosvoorde is dan weer te wijten aan een toename van diefstallen/afpersing en misdrijven tegen de fysieke integriteit.

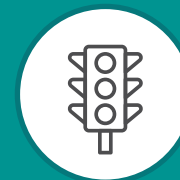
Onder deze fenomenen merken we vooral het belang van gauwdiefstallen op. Iets meer dan één op de twee feiten wordt gepleegd in het BHG (56%). Het fenomeen is de laatste vijf jaar met 61% toegenomen en blijft ook in 2019 stijgen, met +26% ten opzichte van het jaar voordien. 28% van de gauwdiefstallen wordt gepleegd op het openbaar vervoer of in de infrastructuur. Seksueel geweld is dan wel minder wijdverspreid maar neemt met respectievelijk +30% en +8% toe in vergelijking met 2015 en 2018. Dit betekent niet noodzakelijk dat de omvang van het fenomeen werkelijk is toegenomen binnen het gewest, maar het weerspiegelt deels een vlottere aangifte door de slachtoffers, met name in de context van de *MeToo*-beweging, die op gang komt in 2017 na de affaire Weinstein. Voor wat de specifieke misdrijven betreft merken we de laatste vijf jaar een stijging op het vlak van drugshandel (+18%), mensenhandel/economische uitbuiting (+18%) en handel in vuurwapens (+13%). Dit wijst op een toename van het proactieve optreden van de politie op dit vlak, onder meer in het kader van het Kanaalplan.

Binnen de Brusselse wijken kan het beeld van de criminaliteit worden geschetst door middel van vier fenomenen: slagen en/of verwondingen in de openbare ruimte, inbraken, diefstal van fietsen/motorfietsen en drugs. Deze onderscheiden zich door hun omvang en door hun impact op de leefomgeving (onveiligheidsgevoel, overlast in de openbare ruimte, individuele angstgevoelens).

Tot slot werd ook bijzondere aandacht besteed aan de geregistreerde criminaliteit op het openbaar vervoer, aangezien het openbaar vervoer van nature een ontmoetingsplaats is die grote stromen mensen bijeenbrengt en *de facto* een criminogene plaats is: door de drukte (in de voertuigen, stations, premetrostations) kan het plegen van misdrijven aanmoedigd of een onveiligheidsgevoel opgewekt worden. Dit kan gevolgen hebben voor de verplaatsingspraktijken in het Brussels Gewest. Het openbaar vervoer heeft vooral te kampen met gauwdiefstallen en, in mindere mate, met overlast. In de laatste vijf jaar zijn die respectievelijk met +53% en +5% gestegen. Een groot deel van de geregistreerde criminaliteit in het openbaar vervoer concentreert zich in de treinstations op de Noord-Zuidverbinding. Als we alle misdrijven samen bekijken, komen de strafbare feiten vooral voor in de infrastructuur (49% in de treinstations en 28% in de premetrostations), waar de geregistreerde criminaliteit sinds 2017 gestaag stijgt. Terwijl alle soorten gewelddaden samen een dalende trend vertonen in de laatste tien jaar (-32%), is het aantal gevallen van aangegeven seksueel geweld verdubbeld (+112%) in vijf jaar tijd. In 2019 werd 1 op de 5 feiten gepleegd in het openbaar vervoer of in de infrastructuur ervan.

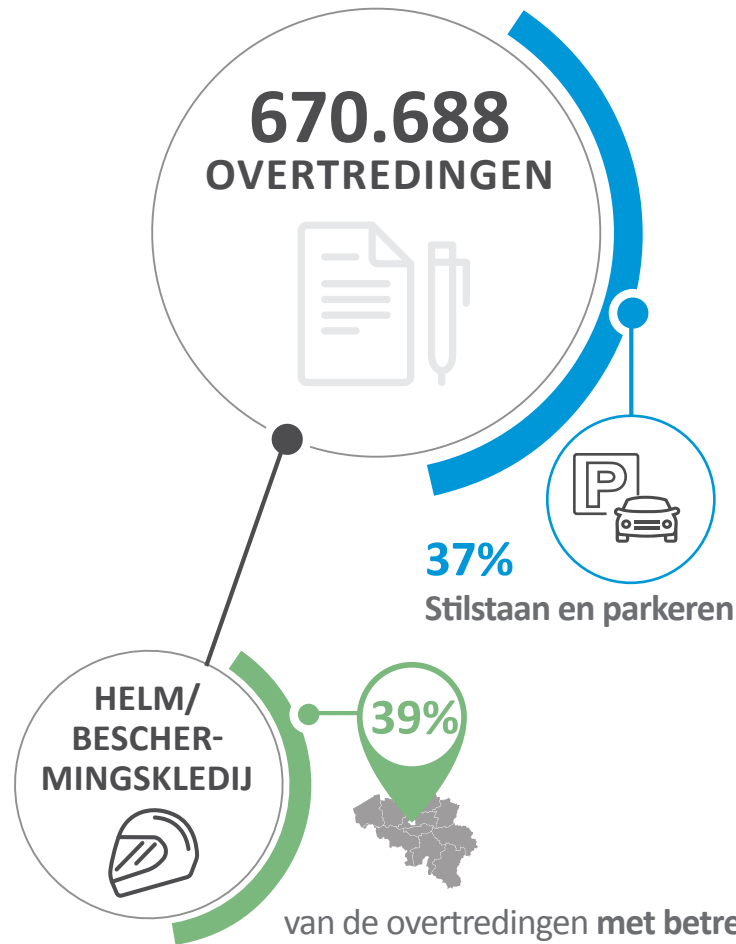

Verkeers-
VEILIGHEID

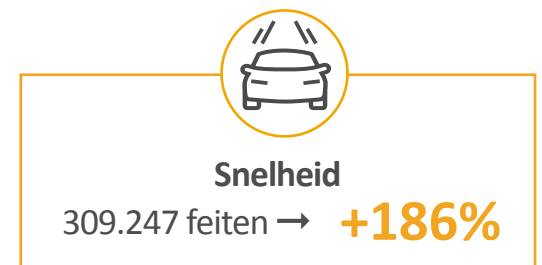
Kerncijfers Verkeersinbreuken in 2019

Meest geregistreerde feiten:

van de overtredingen met betrekking tot het dragen van een helm of beschermingskledij die worden gepleegd in België werden geregistreerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Evolutie sinds 2010:

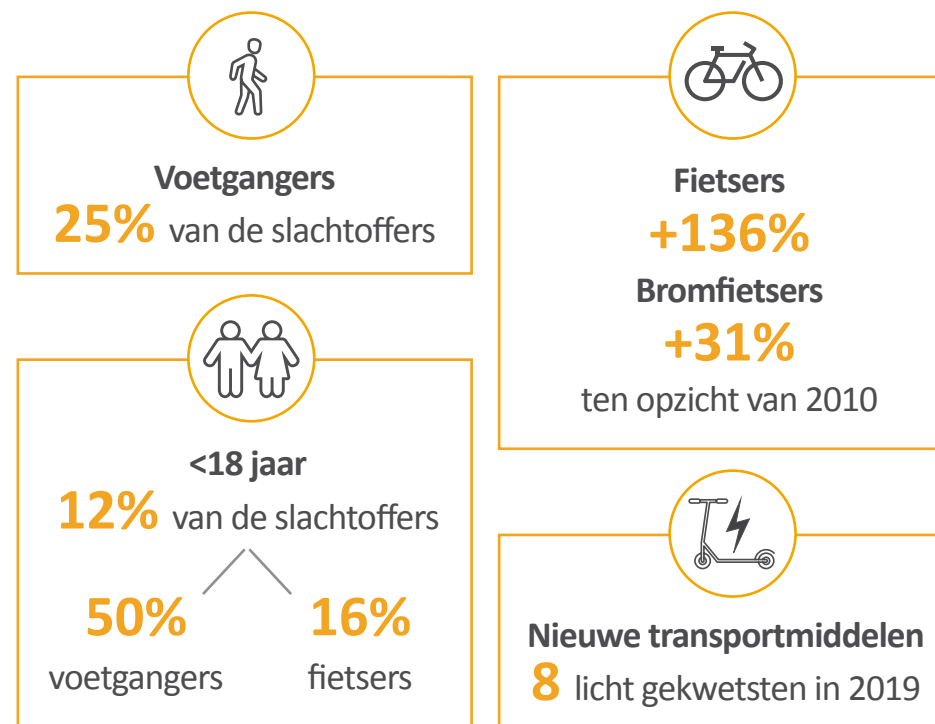
↗ Controles op snelheid, drugs en alcohol

Kerncijfers

Verkeersongevallen met lichamelijk letsel in 2019

De slachtoffers:

Het Brusselse wegennet is bijzonder dicht en strekt zich uit over 2.014 km wegen, waarvan 72% gemeentelijke wegen die ook worden ingenomen door een groot openbaar vervoersnet en door andere vormen van dienstmobiliteit (fietsen, scooters, auto's, elektrische steps, enz.). De mobiliteit binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ondervindt rechtstreeks de gevolgen van de positie van nationale en internationale hoofdstad en als toeristisch, economisch en politiek centrum. Het betreft dus een grootstedelijke context, waarin dagelijks bijna 5.400.000 verplaatsingen plaatsvinden, waarvan twee derde intern. Het netwerk heeft te kampen met verkeersopstoppingen, met name op de toegangswegen tot de autosnelwegen, waar de reistijd van het verkeer elk jaar met 2% toeneemt tijdens de spitsuren¹¹², de impact van de talrijke specifieke bouwplaatsen/stadsinrichtingen die typisch zijn voor een hoofdstad en een steeds heterogenere verkeersmix bij de gebruikers.

¹¹² Gewestelijk Mobiliteitsplan 2020-2030, goedgekeurd op 5 maart 2020 door de Brusselse ministerraad, p. 49, beschikbaar op https://goodmove.brussels/wp-content/uploads/2020/05/13405_VNL_complete-1.pdf.

Verkeersonveiligheid en actieve mobiliteit

Het aantal fietsers in het BHG blijft toenemen: +8,9% in 2019 ten opzichte van het voorgaande jaar; 13% gemiddelde jaarlijkse groei sinds 2010. Ook al komt deze verplaatsingswijze verhoudingsgewijs minder vaak voor dan in het Vlaams gewest en is ze iets hoger dan in het Waals gewest. Toch is de verkeersonveiligheid die de fietsers ervaren het hoogst in het BHG, vooral dan bij de gebruikers van een elektrische fiets.

In vergelijking met de andere gewesten onderscheidt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich ook door een frequenter gebruik van de nieuwe transportmiddelen (elektrische steps, zelfbalancerende voertuigen enz.): de Brusselaars zouden tweemaal vaker dan de Walen en driemaal vaker dan de Vlamingen gebruik maken van deze verplaatsingsmiddelen. Volgens de enquête 2018 van Brussel Mobiliteit ervaart 14% van de respondenten deze verplaatsingswijze als een factor van verkeersonveiligheid. Ook hier kan de aanpassing van de wegeninfrastructuur aan deze nieuwe vorm van mobiliteit een positieve bijdrage leveren aan het verminderen van de onveiligheid in het verkeer in Brussel, waar steeds meer verschillende vervoersmodi bestaan.

Op dit moment bezit 55% van de Brusselse huishoudens minstens één privéauto¹¹³. De auto is goed voor een modaal aandeel van 33% van de verplaatsingen in en naar het Gewest. Bijna 37% van de interne verplaatsingen wordt te voet gedaan, terwijl het aandeel van het gebruik van de fiets en andere nieuwe mobiliteitsmiddelen laag blijft, ondanks de significante groei van de laatste jaren.

Uit de resultaten van de gewestelijke veiligheidsenquête 2018 blijkt dat overdreven snelheid in het verkeer door 41% van de ondervraagde inwoners en door 31% van de pendelaars ervaren wordt als één van de meest storende factoren in het gewest¹¹⁴. Op gewestelijk niveau wordt het algemene gevoel qua verkeersveiligheid geraamd op 15% 'goed' en 'uitstekend' volgens de enquête #Goedopweg, die Brussel Mobiliteit in 2018 heeft uitgevoerd. Bijna 45% van de respondenten vond de verkeersveiligheid binnen het gewest 'niet goed' of 'helemaal niet goed'¹¹⁵. De vaakst gerapporteerde onveiligheidsfactor is het gebrek aan beleefdheid of respect onder gebruikers van alle verplaatsingswijzen samen¹¹⁶. Dit kan slaan op onbeleefd gedrag dat rechtstreeks toe te schrijven is aan de gebruikers (verbale agressie, kwetsende gebaren, bedreigingen, bumperkleven, enz.)¹¹⁷. De gebrekkige aanleg voor bepaalde verplaatsingswijzen (fiets, voetganger enz.) of de complexiteit van bepaalde verkeersinrichtingen worden aangehaald als factoren voor verkeersonveiligheid door respectievelijk 37% en 30% van de respondenten. Dit kan een impact hebben op de leesbaarheid van het verkeer door verschillende types van gebruikers en het kan dus tot spanningen leiden. De niet-naleving van de snelheidsbeperkingen (43% van de respondenten) wordt ook genoemd als factor van verkeersonveiligheid in het BHG.

Het is in deze context dat de overlast en de veiligheidsproblemen verbonden aan de Brusselse mobiliteit zullen worden besproken. Eerst schetsen we een globaal beeld van de verkeersovertredingen die in het BHG worden geregistreerd. Vervolgens voeren we een meer specifieke analyse uit van het risicogedrag in het verkeer. Tot slot schetsen we de situatie op het vlak van verkeersongevallen, in ruimte en tijd, maar ook aan de hand van de kenmerken van de slachtoffers.

113 Gegevens over het bezit van auto's, motorfietsen, bromfietsen en fietsen door huishoudens volgens de Huishoudbudgetenquête 1999-2016 (2012-2016), BISA/FOD Economie – Statbel.

114 BOPV, *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 (...)*, o.c., pp. 18-20.

115 Enquête #Goedopweg uitgevoerd door Brussel Mobiliteit tussen juni en oktober 2018 op basis van een steekproef bij 1.281 Brusselaars.

116 *Ibidem*.

117 MEUNIER et al., *Dossier thématique Sécurité routière n°20 – Prise de risques et agressivité*, Brussel: VIAS, 2019, pp. 10-11.

4.1. VERKEERSOVERTREDINGEN

4.1.1. ALGEMENE CIJFERS: OMVANG EN TENDENSEN

In 2019 werden in België 5.518.906 verkeersovertredingen – PV's en OI¹¹⁸ – vastgesteld. 12% ervan werd gepleegd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op kwantitatief vlak zijn de snelheids- en parkeerovertradingen het belangrijkste, ze maken respectievelijk 46% en 26% uit van de geregistreerde verkeersovertredingen.

Het aantal verkeersovertredingen is aanzienlijk toegenomen in het BHG: +23% in vergelijking met 2018 en +37% in vergelijking met 2010. Deze tendens is vooral toe te schrijven aan de snelheidsovertredingen waarvan het aantal bijna verdrievoudigd is tijdens het laatste decennium (309.247 in 2019). Terwijl ze in 2010 goed waren voor 22% van de verkeersovertredingen, is hun aandeel vanaf 2015 verdubbeld tot 46% in 2019. Deze trends zijn vooral te verklaren door de toenemende automatisering van de controlemethoden (snelheidscamera's, ANPR-camera's¹¹⁹ enz.). Omgekeerd maken overtradingen inzake stilstaan en parkeren, die in 2010 bijna 44% van de verkeersovertredingen vertegenwoordigden, vanaf 2014 maar 30% meer uit (26% in 2019, of 174.061 overtradingen). Ze vertegenwoordigen nochtans nog steeds de op één na meest voorkomende categorie van overtradingen die door de politiediensten worden vastgesteld. In 2019 stegen ten opzichte van het jaar ervoor (+5%). Deze daling van het aandeel van overtradingen op het vlak van stilstaan en parkeren moet worden gezien in samenhang met de toename van de administratieve verwerking van deze overtradingen door de gemeentediensten. Bijna 92% van de gemeentelijke

administratieve sancties betreft immers dit type gemengde inbreuken in 2019 (91% in 2018)¹²⁰.

In tegenstelling tot wat bij de gewone criminaliteit wordt waargenomen, waar de bronnen van onveiligheid en angst omgekeerd evenredig zijn aan de door de politiediensten geregistreerde criminaliteit¹²¹, constateren we dat de meest voorkomende vastgestelde verkeersovertredingen in overeenstemming zijn met de perceptie van de burgers. Zowel overdreven snelheid als hinderlijk parkeren, die tegelijk worden ervaren als factoren van onzekerheid (*cf. supra*) en wijkproblemen¹²², zijn immers ook oververtegenwoordigd in de politionele statistieken. De omvang van beide categorieën van overtradingen (snelheid en hinderlijk parkeren) wordt voornamelijk verklaard door de geautomatiseerde controlemethode (radars) of doordat ze sneller op grote schaal kunnen worden vastgesteld (kentekencontrole enz.).

Relatief gezien vallen overtradingen bij de verkeerslichten, stilstaan en parkeren en het niet-dragen van een helm en beschermende kledij op: ze zijn goed voor respectievelijk 32%, 37% en 39% van het totaal geregistreerde volume op nationale schaal voor dit type overtrading.

118 Onmiddellijke inning (OI).

119 Camera's voor automatische nummerplaatherkenning (*Automatic Number Plate Recognition*, ANPR).

120 Zie *supra*, hoofdstuk over de administratieve sancties.

121 BOPV, *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018* (...), o.c., p. 37.

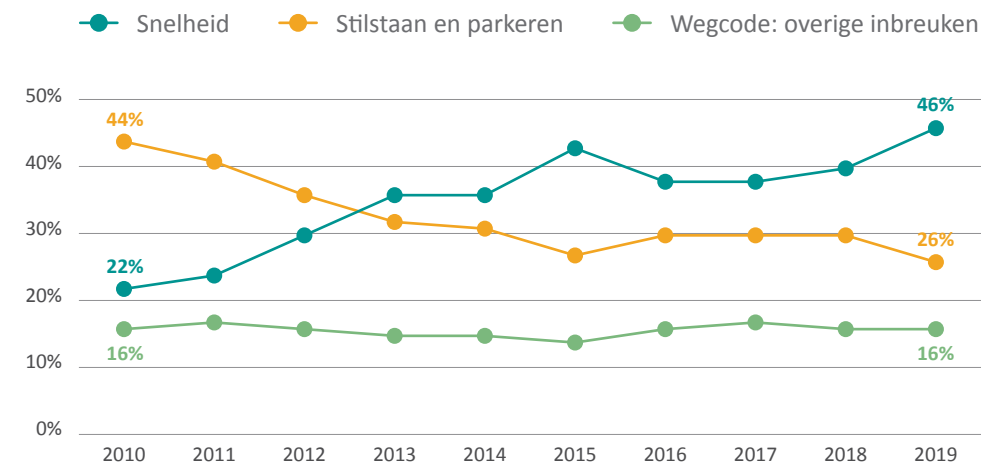
122 Deze problemen in verband met snelheid en parkeren waren respectievelijk het tweede en derde meest gesignaleerde wijkprobleem door de Brusselse inwoners. Federale Politie – DGR/DRI/BIPOL, *Veiligheidsmonitor 2018* (...), o.c., p. 5.

Categorie overtredingen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2018-2019	Var. 2010-2019	% BHG/BE 2019 ¹²³
Snelheid	108.254	119.905	170.328	212.794	225.930	226.972	228.297	212.365	220.006	309.247	+41%	+186%	8%
Stilstaan en parkeren	214.121	208.031	203.941	192.339	194.039	140.448	183.763	166.265	165.988	174.061	+5%	-19%	37%
Wegcode : overige inbreuken	78.146	87.503	92.662	90.675	91.632	75.200	94.640	93.722	84.904	105.817	+25%	+35%	22%
Verkeerslichten	27.156	27.494	26.253	24.043	26.391	24.725	37.204	36.283	28.027	26.950	-4%	-1%	32%
Gsm	23.789	29.512	30.927	29.211	31.300	22.313	25.981	23.055	18.814	22.027	+17%	-7%	21%
Documenten	17.914	20.506	20.745	20.158	18.713	12.397	13.011	11.901	12.389	14.080	+14%	-21%	13%
Gordel en kindersitje	17.211	13.077	14.798	22.691	27.213	15.031	14.384	11.259	9.464	10.532	+11%	-39%	20%
Alcohol	2.471	2.483	2.655	2.677	2.793	2.483	3.647	3.636	3.308	3.905	+18%	+58%	8%
Helm en beschermende kledij	134	267	1.443	1.673	2.356	2.054	2.190	2.272	2.589	3.100	+20%	+2.213%	39%
Drugs	43	85	117	134	142	149	206	198	226	424	+88%	+886%	4%
Zwaar vervoer	275	321	240	224	443	384	369	375	437	342	-22%	+24%	2%
Andere	132	119	195	224	127	110	101	101	77	149	+94%	+13%	6%
Onbekend	37	41	65	54	74	47	175	53	45	54	+20%	+46%	0%
TOTAAL AANTAL OVERTREDINGEN (OI + PV)	489.683	509.344	564.369	596.897	621.153	522.313	603.968	561.485	546.274	670.688	+23%	+37%	12%

Tabel 23: Verkeersovertredingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020

123 Aantal in het BHG geregistreerde verkeersovertredingen in verhouding tot het totale geregistreerde aantal in België.

Figuur 27: Verhouding van de verkeersovertredingen (top 3) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens de categorie (%) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020

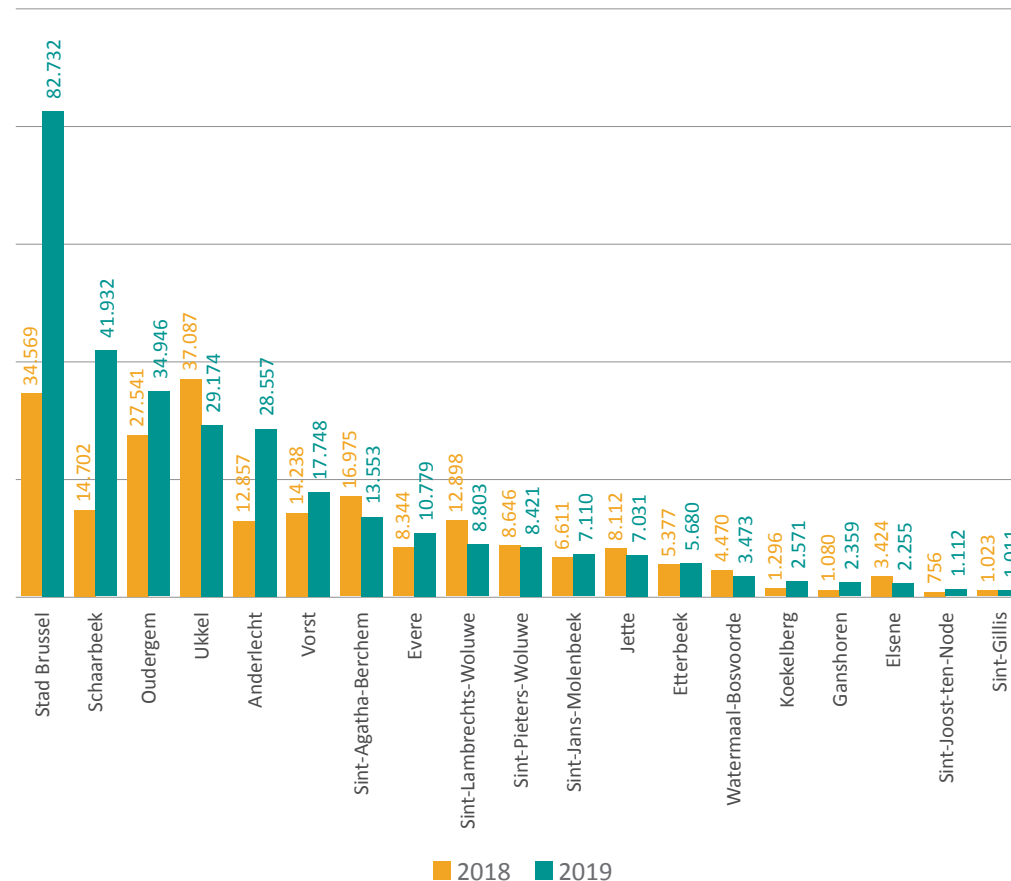
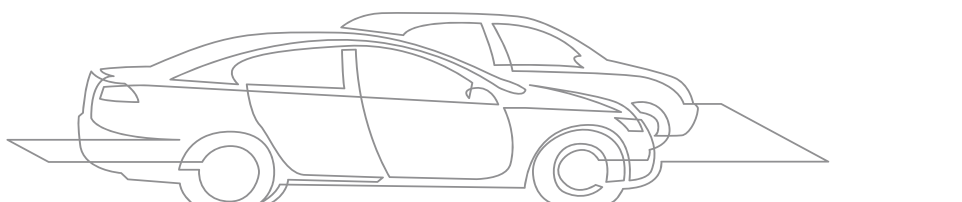
De derde meest voorkomende categorie van verkeersovertredingen, na de snelheidsovertredingen en overtredingen in verband met stilstaan en parkeren, betreft algemene inbreuken op het verkeersreglement (wegmarkeringen, borden enz.). In 2019 tellen we 105.817 overtredingen van dit type, ofwel een aanzienlijke stijging van 35% ten opzichte van 2010 en van 25% ten opzichte van 2018. Dit houdt verband met het toegenomen gebruik van ANPR-camera's. De meeste van die overtredingen hebben te maken met de niet-naleving van de wegmarkeringen (26%), de algemene voorschriften voor weggebruikers (23%), de technische voorwaarden van de voertuigen (18%) en de verbodsborden (17%).

Terwijl deze drie genoemde categorieën van overtredingen samen goed zijn voor 88% van het totaal aantal registraties in 2019 in het Brussels Gewest, betreft de resterende 12% hoofdzakelijk andere risicovolle gedragingen zoals rijden onder invloed, tekortkomingen op het vlak van passieve veiligheid (veiligheidsgordel, kindersitje, helm enz.).

4.1.2. RISICOVOLLE GEDRAGINGEN: DETAILS

Overdreven snelheid

In 2019 vonden de snelheidsovertredingen vooral plaats in de Stad Brussel (27%) en de gemeenten Schaarbeek (14%), Oudergem (14%), Ukkel (9%) en Anderlecht (9%). Overdreven snelheid in het BHG wordt in 48% van de gevallen opgetekend op de gewestwegen, in 29% op de gemeentewegen en in 8% op de snelweg¹²⁴. 68% van de snelheidsovertredingen vond plaats tijdens de werkweek. Verhoudingsgewijs worden er bijna tweemaal zoveel nachtelijke snelheidsovertredingen opgetekend tijdens het weekend (29%) als tijdens de werkweek. Dit kan enerzijds worden verklaard door minder wegverkeer in het weekend, waardoor het gemakkelijker is om te snel te rijden dan in periodes van druk verkeer, wanneer het haast niet mogelijk is om snel te rijden. Anderzijds kan de verklaring ook gezocht worden in het nachtelijke/uitgaansleven, waar een te hoge snelheid een gevolg kan zijn van ander risicogedrag, zoals alcohol- en druggebruik.

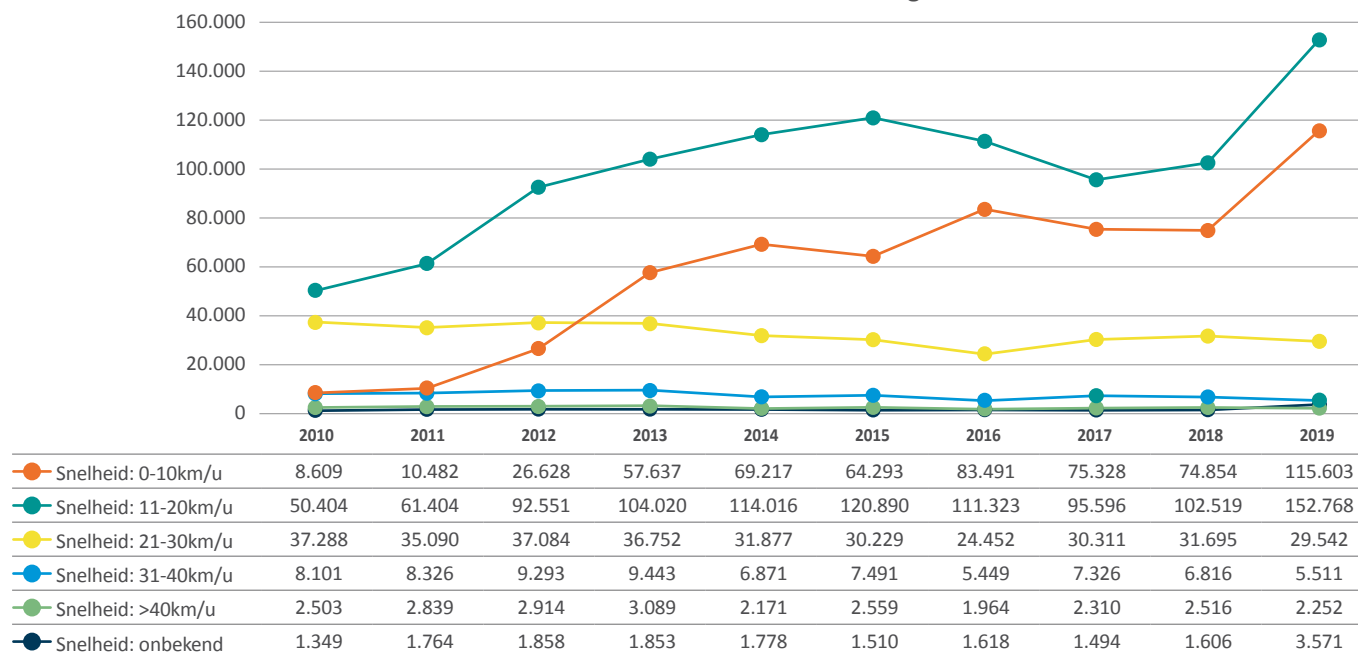
Figuur 28: Verdeling van de snelheidsovertredingen per gemeente (2018-2019) – BPV/BOPV.
Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020

124 Deze plaatsen zijn voornamelijk afhankelijk van geautomatiseerde vaste controleposten.

Wat de evolutie van de cijfers betreft is de aanzienlijke toename van verkeersovertredingen tussen 2010 en 2019 vooral te verklaren door de stijgende automatisering van de controlemethoden (ANPR, automatische radars enz.). In 2019 zijn tussen 0 tot 10 km/u te snel rijden (dertien keer hoger dan in 2010) en tussen 10 tot 20 km/u te snel rijden (drie keer hoger dan in 2010) goed voor respectievelijk 37% en 49% van de snelheidsovertredingen. Op kortere termijn merken we een toename van 11 tot 20 km/u te snel rijden in 2019 in vergelijking met het jaar ervoor (+49%). Dit stijgt tot +54% wat 21 tot 30 km/u te snel rijden betreft, en nog grotere snelheidsovertredingen (> 30km/u) dalen dan weer. Dit kan wijzen op een strikter tolerantiebeleid binnen het Gewest.

In vergelijking met de rest van het land heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de laagste gemiddelde snelheid in de bebouwde kom, of het nu in de buurt van scholen is of op de wegen met 50 km/u en in de 30/20-zones is¹²⁵, die zeer binnenkort de norm zullen worden op het grondgebied.

Toch blijft te snel rijden een risicogedraging die nauwlettend in de gaten moet worden gehouden. Volgens de resultaten van de nationale verkeersveiligheidsenquête 2019¹²⁶ geeft 31% van de Belgen toe dat ze de snelheidslimiet buiten de bebouwde kom overschrijden, 27% op de autosnelwegen en 26% in de bebouwde kom. In vergelijking met de rest van het land is de prevalentie van dit soort gedrag (zelfrapportage) hoger in het Brussels Gewest met betrekking tot het overschrijden van de toegestane snelheidslimieten in de bebouwde kom (met uitzondering van de zone 30) en op de autosnelwegen¹²⁷

Figuur 29: Snelheidsovertredingen volgens de ernstgraad – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020

125 SCHINCKUS L. en SCHOETERS A., *Rapport statistique 2018. Comportement dans le trafic*, Brussel: VIAS, 2018, p. 19.

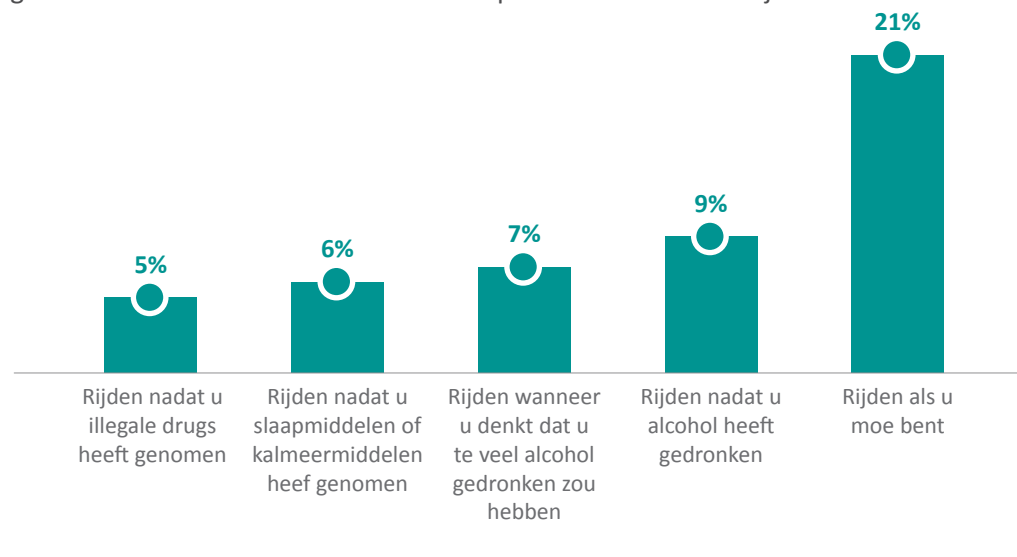
126 VIAS, *Nationaal onderzoek verkeersveiligheid 2019*, Brussel, 2019, p. 9.

127 *Ibidem*, p. 22.

Rijden onder invloed

In 2019 werden in het Brussels Gewest 3.905 strafbare feiten met alcohol en 424 gevallen van rijden onder invloed van verdovende middelen vastgesteld. Ook al vormt dit nauwelijks 1% van het totaal aantal verkeersovertredingen, toch mogen de ernst en de gevolgen van deze gedragingen niet worden onderschat, aangezien de statistieken eerder een weerspiegeling zijn van de politionele activiteit (controles, prioriteiten van de politie, vereenvoudigen van tests enz.) dan van de ware omvang van het fenomeen. Merk ook op dat, volgens de nationale verkeersveiligheidsenquête van 2019, 5% van de Belgische automobilisten verklaart al een voertuig te hebben bestuurd na het gebruik van illegale middelen en 7% na te veel te hebben gedronken. 6% van de ondervraagde Belgen verklaart ook te hebben gereden na het innemen van slaappillen of kalmerende middelen.

Het beeld van het rijden onder invloed van alcohol en drugs dat hierna wordt geschetst, geeft een overzicht van deze inbreuken op het niveau van de wijken.

Figuur 30: Zelfverklaard risicogedrag in 2019 in België – BPV/BOPV. Bron: VIAS

Alcohol achter het stuur in de Brusselse wijken

Over het algemeen genomen zijn de overtredingen op het vlak van rijden onder invloed van alcohol in 2019 met 18% gestegen in vergelijking tot het jaar ervoor. Ten opzichte van 2010 bedraagt de stijging 58%. Dit valt vooral te verklaren door de inspanningen van de lokale politiezones bij de controle van de bestuurders (in het kader van de zonale veiligheidsplannen (ZVP), het Verkeersveiligheidsplan, de BOB-campagnes enz.). Van de 27.929 ademtests¹²⁸, die in 2019 zijn uitgevoerd had 4% van de geteste personen een alcoholgehalte in het bloed tussen 0,22 en 0,35 mg/l UAL¹²⁹ en 8% had een gehalte boven 0,35 mg/l UAL, waarbij de wettelijke drempel 0,22 mg/l UAL¹³⁰ is.

De hoogste percentages overtreders die onder invloed van alcohol rijden – in verhouding tot het aantal uitgevoerde alcoholtests – zijn geconcentreerd in de zuidoostelijke wijken van het gewest, van het oosten van de Vijfhoek (Poelaertplein, Lambermontstraat), via Elsene (Flageyplein, Louizalaan en Lloyd Georgelaan en Pleinlaan) tot het Ter Kamerenbos (voornamelijk Dianalaan en Floralaan).

De meeste overtredingen voor rijden onder invloed van alcohol werden vastgesteld op weekendavonden (21.00-23.00 uur). Nochtans werd in 2019 slechts 8% van de alcoholtests op die tijdstippen afgenomen. Dit lijkt erop te wijzen dat rijden onder invloed van alcohol ongetwijfeld vaker voorkomt 's nachts en in het weekend, los van het aantal uitgevoerde politiecontroles.

De overtreders zijn vooral mannen (81%) tussen 21 en 30 jaar. Vrouwen zijn ook verhoudingsgewijs talrijker vertegenwoordigd in die leeftijdsgroep.

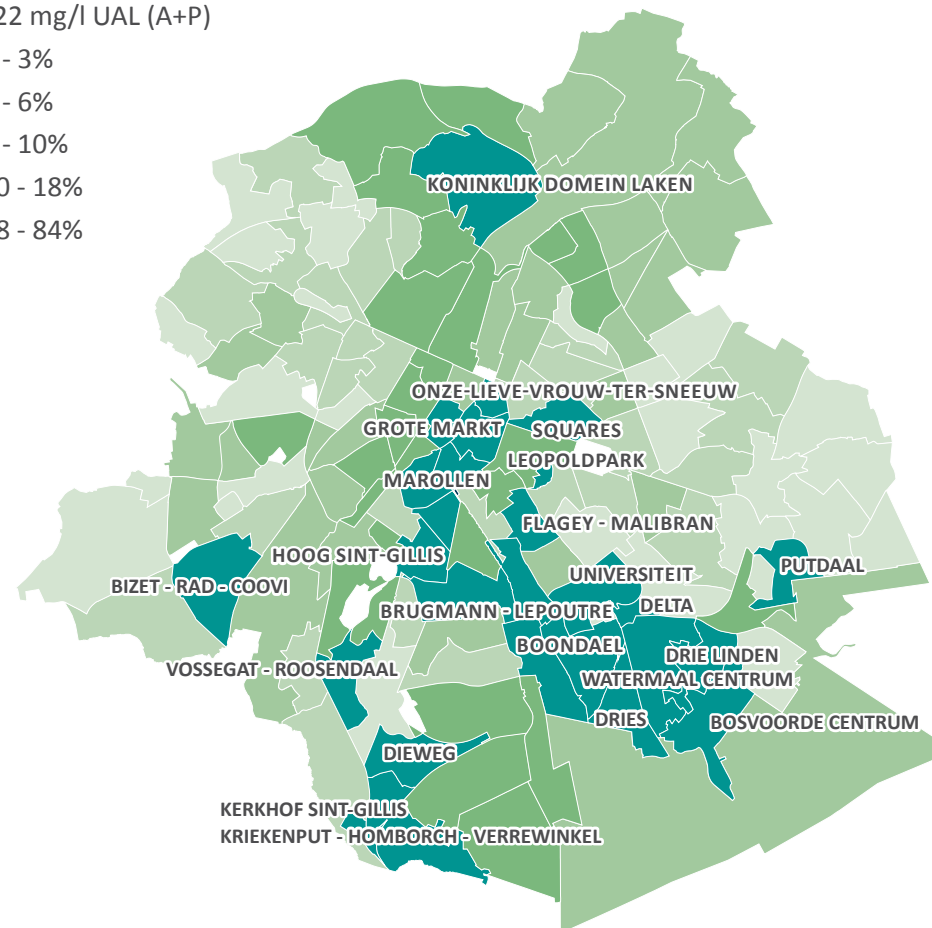
¹²⁸ De lokale politiezones zijn niet verplicht om alcoholcontroles te registreren (behalve de BOB-campagnes), wat betekent dat deze cijfers niet noodzakelijk volledig zijn.

¹²⁹ Uitgeademde alveolaire lucht (UAL).

¹³⁰ De overtredingen in verband met een alcoholgehalte waarvan het gehalte alcohol in de adem tussen 0,09 en 0,21 mg/l UAL ligt, kunnen enkel worden beboet voor professionele chauffeurs (voertuigen waarvoor een rijbewijs C, C1, C1+E, C+E, D, D+E, D1, D1+E is vereist, evenals taxichauffeurs, gehuurd voertuig met chauffeur, ziekenwagen enz.). Gezien het zeer geringe aantal overtredingen op dit vlak, worden ze hier niet behandeld.

Percentage positieve ademtests
>0,22 mg/l UAL (A+P)

- 0 - 3%
- 3 - 6%
- 6 - 10%
- 10 - 18%
- 18 - 84%

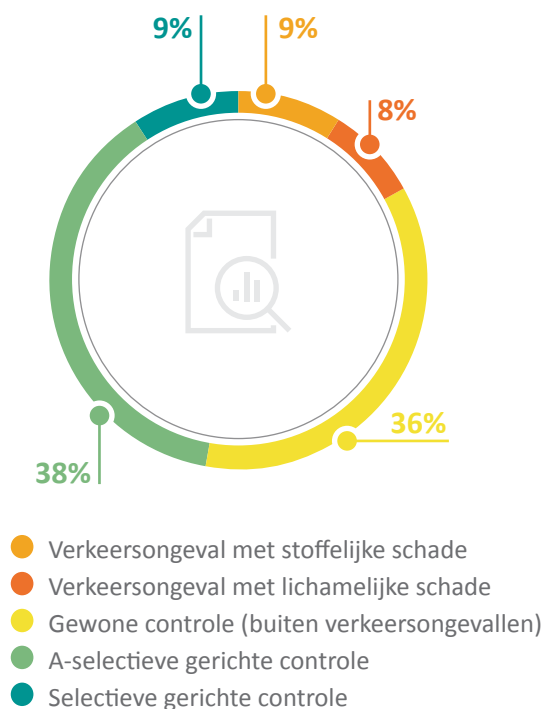
Figuur 31: Aantal chauffeurs van wie het resultaat van de ademtest 'alarm' (tussen 0,22 en 0,35 mg/l UAE) en positief (>0,35 mg/l UAE) aangeeft op het totaal aantal uitgevoerde alcoholtests in 2019 (behalve snelweg en ring) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 20/03/2020 (geolokalisatiepercentage: 97%)

Rijden onder invloed van drugs in de Brusselse wijken

Ook al gaat het om een erg gering aantal, toch zijn de druggerelateerde verkeersovertredingen in 2019 bijna vertienvoudigd ten opzichte van 2010 – van 43 naar 424 overtredingen – en zijn ze met +88% toegenomen in vergelijking met 2018. Sinds 1 oktober 2010 worden speekseltests afgenomen om het druggebruik te bepalen, wat voor een deel deze stijgende trend verklaart. De grafiek hiernaast toont de verdeling van de positieve tests op drugs achter het stuur.

Het opsporingsproces verloopt in drie stappen: het doorlopen van een gestandaardiseerde checklist 'drugs' om tekenen van druggebruik te identificeren, het uitvoeren van een speekseltest en de analyse van het speeksel. In 2019 werden 54.909 checklists uitgevoerd, waarvan 95% in het kader van aselechte controles, met andere woorden niet gebaseerd op uiterlijke kenmerken (geslacht, leeftijd, soort wagen enz.). 312 ervan bleken positief en hebben geleid tot de uitvoering van 294 tests die positief bleken wat druggebruik betreft. In 17% van de positieve gevallen betrof het controles die werden uitgevoerd in het kader van een verkeersongeval met materiële schade of lichamelijke letsels.

In 2019 stellen we een concentratie vast van dit type overtredingen in het centrum van het gewest, vooral binnen de Noordwijk (Paleizenstraat), de wijk Begijnhof-Diksmuide (Lakensestraat) en de Marollen, evenals in de Colignonwijk in Schaarbeek. Net als overtredingen in verband met alcoholgebruik werden de druggerelateerde overtredingen vooral vastgesteld op weekendavonden, tussen 20.00 en 23.00 uur. Merk op dat 54% van de controles plaatsvond tijdens het weekend.

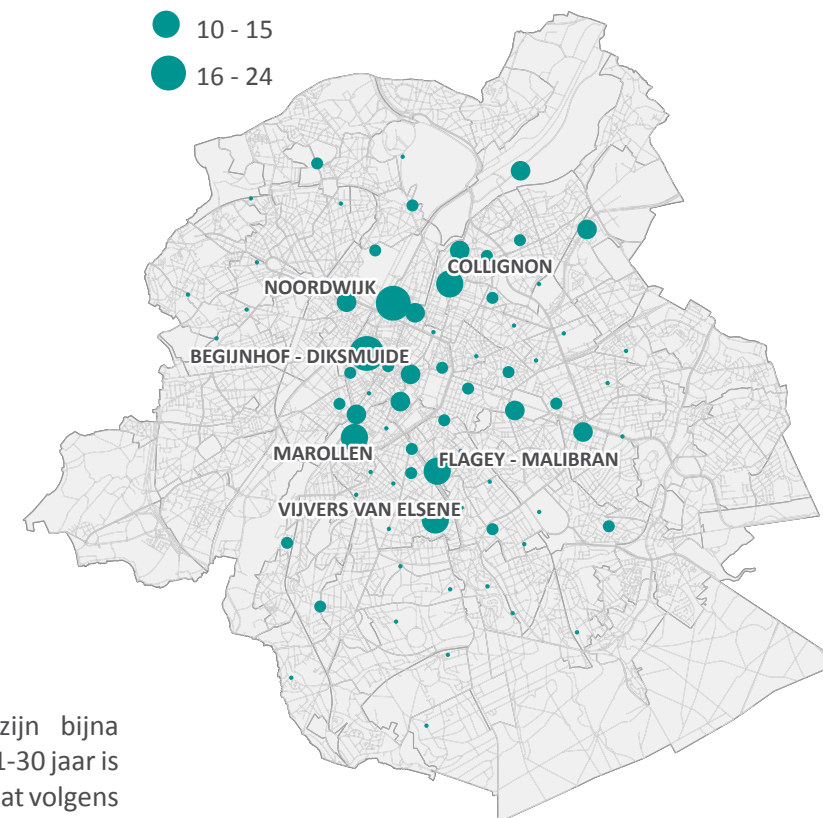
Figuur 32: Verdeling van de 'positieve' speekseltests volgens het type controle (2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI BIPOL, extr. d.d. 20/03/2020

De geverbaliseerde overtreders in 2019 zijn bijna uitsluitend mannen (97%). De leeftijdsgroep 21-30 jaar is oververtegenwoordigd (56%). We merken op dat volgens de nationale enquête 2019 inzake verkeersonveiligheid de prevalentie van mannen en vrouwen die bekennen ooit onder invloed van drugs te hebben gereden, in het BHG vrijwel gelijk is, met respectievelijk 19% en 21% van de ondervraagden die dit risicogedrag rapporteren.

2019

Aantal positieve speekseltests

- 1
- 2 - 4
- 5 - 9
- 10 - 15
- 16 - 24

Figuur 33: Verdeling van positieve speekseltests op het vlak van drugs in de Brusselse wijken (2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 20/03/2020

4.2. VERKEERSONGEVALLEN MET LICHAAMELIJKE LETSELS

4.2.1. ALGEMENE CIJFERS

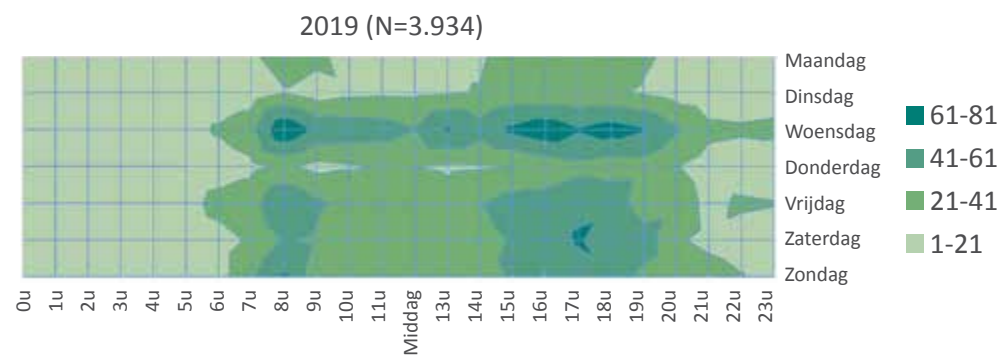
Het aantal verkeersongevallen met lichamelijke letsels is licht verhoogd tussen 2010 en 2019 (+4%). Het aantal ongevallen met één of meer dodelijke slachtoffers is quasi gelijk aan dat van tien jaar geleden (21 in 2010 en 19 in 2019) en bereikte een piek in 2012 (30 ongevallen). Tussen 2018 en 2019 blijft het aantal slachtoffers stabiel. Sinds 2010 is er een neerwaartse trend voor het aantal zwaargewonden en blijft het aantal stabiel voor het aantal lichtgewonden.

Indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2018-2019	Var. 2010-2019
# Letselongevallen	3.784	3.913	3.891	3.594	3.717	3.770	3.889	3.858	3.843	3.934	+2,37%	+3,96%
Waarvan # dodelijke ongevallen	21	19	30	23	24	27	17	22	21	19	-9,52%	-9,52%
# Overlijdens binnen 30 dagen ¹³¹	23	19	30	27	26	27	17	22	21	20	-4,76%	-13,04%
# Zwaargewonden	225	222	189	173	167	189	158	196	177	178	+1,14%	-20,89%
# Lichtgewonden	4.418	4.458	4.459	4.087	4.264	4.297	4.412	4.396	4.344	4.407	+1,45%	-0,25%

Tabel 24: Aantal verkeersongevallen en slachtoffers naargelang de gevolgen – BPV/BOPV.

Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

Van de 3.934 verkeersongevallen die zich in 2019 voordeden, vond 9% plaats op de autosnelweg/ring en 60% op gemeentelijke wegen. Verhoudingsgewijs zijn er meer zwaargewonden of dodelijke slachtoffers binnen dertig dagen door letselongevallen op de snelweg/ring dan op gemeentelijke of gewestelijke wegen. In 2019 waren er verhoudingsgewijs meer letselongevallen in de tijdsblokken van 7 tot 9 uur (12%) en van 15 tot 19 uur (30%), en meer in het bijzonder op woensdagen in datzelfde tijdsblok.

Figuur 34: Verdeling van de letselongevallen naargelang van het tijdstip van de dag in 2019 (N = 3.934) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

¹³¹ Omvat de overlijdens ter plaatse en de personen die binnen 30 dagen overlijden aan de gevolgen van hun verwondingen.

4.2.2. GEDETAILLEERD OVERZICHT

Lokale tendensen

Letselgevallen zijn het talrijkst (34%) op het grondgebied van de Stad Brussel. Dit kan worden verklaard door de oppervlakte en de densiteit van het wegennet. Ten opzichte van 2018 merken we een stijging met 9%, voornamelijk als gevolg van een toename van ongevallen op gemeentewegen.

Tot de andere gemeenten met een hoog aantal letselgevallen¹³² behoren Schaarbeek – waar de neerwaartse trend zich sinds 2017 doorzet met -15% in 2019 in vergelijking met het voorgaande jaar –, Sint-Jans-Molenbeek (-14%) en Anderlecht en Elsene, waar de situatie stabiel blijft.

Het aantal ongevallen stijgt in alle gemeenten waar het aantal letselgevallen gering is¹³³. Deze trend kan zowel op lange termijn (tussen 2010 en 2019) als ten opzichte van 2018 worden waargenomen. Vorst vormt hier een uitzondering aangezien het aantal ongevallen, ondanks een lichte stijging van +5% tussen 2018 en 2019, aanzienlijk is gedaald ten opzichte van 2010.

In de gemeenten met weinig ongevallen¹³⁴ vallen twee gemeenten op door hun tendensen op lange en korte termijn. De situatie in Sint-Pieters-Woluwe is in 2019 gestegen met +46% ten opzichte van 2010 en met +21% ten opzichte van 2018. In Koekelberg stijgen de letselgevallen tussen 2018 en 2019 met +41%, maar ze dalen wel met -24% ten opzichte van 2010.

Tot slot vertoont de situatie in de meeste gemeenten met zeer weinig ongevallen¹³⁵, meer in het bijzonder in Sint-Joost-ten-Node, een dalende trend. Die wordt niet waargenomen in Sint-Agatha-Berchem, waar het aantal ongevallen met 21% is gestegen tussen 2018 en 2019.

132 Boven het hoogste kwartiel (tussen 226 en 409 letselgevallen).

133 Gelegen tussen de mediaan en het hoogste kwartiel (van 117 tot 225 letselgevallen).

134 Gelegen tussen het laagste kwartiel en de mediaan (van 65 tot 104 letselgevallen).

135 Onder het laagste kwartiel (< 65 ongevallen).

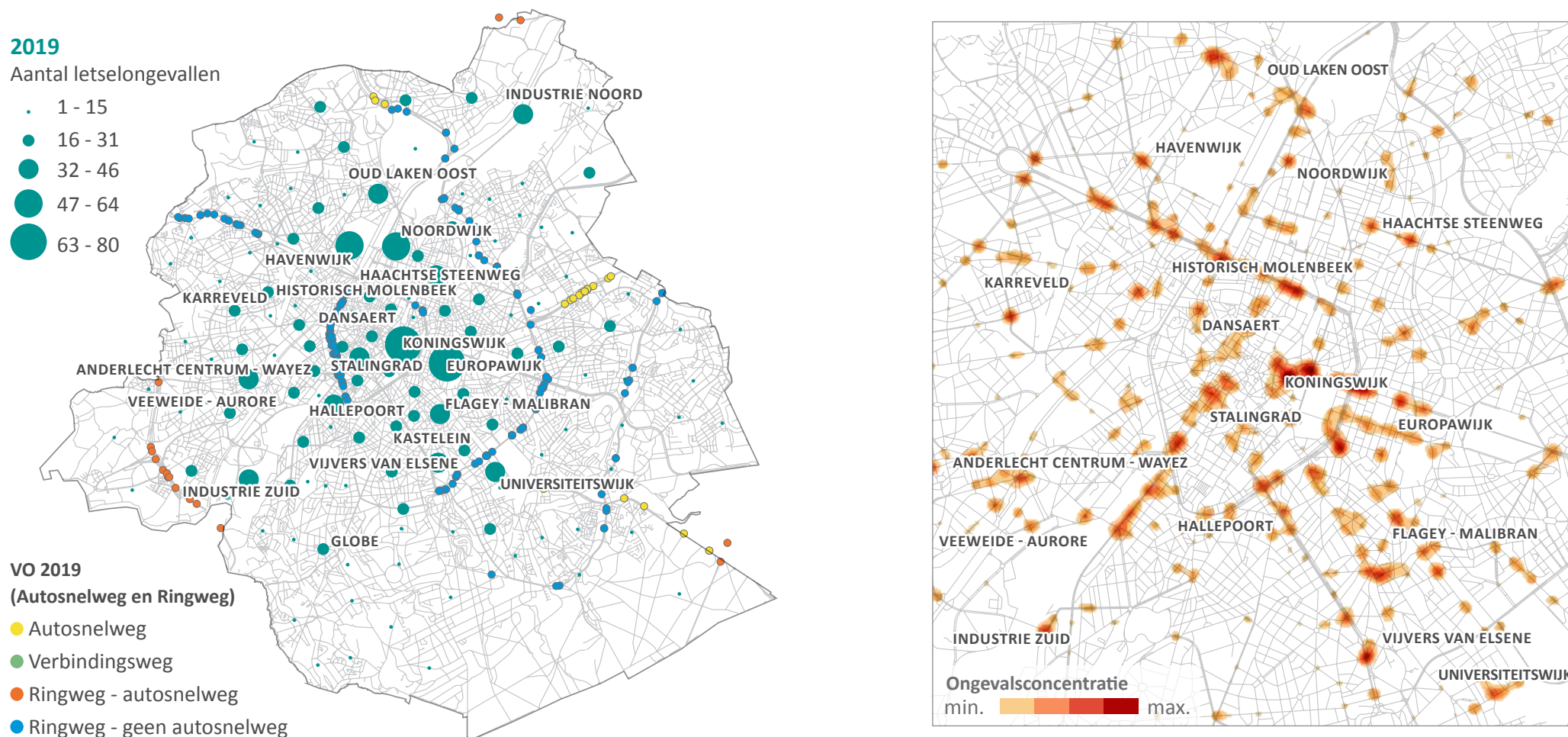

Gemeente	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2010-2019	Var. 2018-2019
Stad Brussel	1.189	1.329	1.245	1.157	1.189	1.258	1.300	1.249	1.233	1.341	+13%	+9%
Anderlecht	400	377	396	383	374	351	385	377	407	409	+2%	+0%
Elsene	290	285	304	275	311	285	352	340	351	339	+17%	-3%
Schaarbeek	346	332	342	327	323	296	325	368	361	307	-11%	-15%
Sint-Jans-Molenbeek	224	235	244	227	239	240	215	231	262	226	+1%	-14%
Ukkel	201	198	179	155	172	176	195	162	183	204	+1%	+11%
Sint-Gillis	158	165	169	135	151	155	172	164	130	162	+3%	+25%
Sint-Lambrechts-Woluwe	116	130	131	121	124	151	139	125	111	132	+14%	+19%
Vorst	122	130	138	120	122	112	109	117	113	119	-2%	+5%
Etterbeek	107	115	113	119	111	105	121	133	113	117	+9%	+4%
Sint-Pieters-Woluwe	71	86	109	81	83	114	94	86	86	104	+46%	+21%
Evere	90	64	88	79	96	80	75	99	94	87	-3%	-7%
Oudergem	79	111	78	83	68	83	83	89	79	80	+1%	+1%
Jette	92	88	115	97	80	98	91	67	85	68	-26%	-20%
Koekelberg	85	48	60	35	73	63	50	66	46	65	-24%	+41%
Sint-Joost-ten-Node	75	73	61	58	61	73	63	54	62	55	-27%	-11%
Sint-Agatha-Berchem	61	61	40	46	60	31	32	41	39	47	-23%	+21%
Ganshoren	49	41	53	56	50	55	49	49	45	44	-10%	-2%
Watermaal-Bosvoorde	29	45	26	41	31	44	39	40	45	28	-3%	-38%
BHG	3.784	3.913	3.891	3.595	3.718	3.770	3.889	3.857	3.845	3.934	+4%	+2%

Tabel 25: Evolutie van het aantal ongevallen met lichamelijk letsel volgens de gemeente – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

Aan de hand van de onderstaande kaarten kan de situatie binnen de gemeenten beter worden geschetst. In een Brusselse context, waar de aandacht gericht is op het herstel van de kalmte in de wijken, maakt de opvolging van de verkeersongevallen in deze wijken mogelijk dat algemene tendensen die voor elke gemeente worden

waargenomen, kunnen worden nuanceren. Op de volgende kaarten wordt dus een onderscheid gemaakt tussen de verkeersongevallen op de snelweg/ring en de verkeersongevallen in de wijken zelf.

Figuur 35: Aantal verkeersongevallen (behalve ong. op de snelweg en de ring) en densiteit van de ongevallen binnen de Brusselse wijken (rechts) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

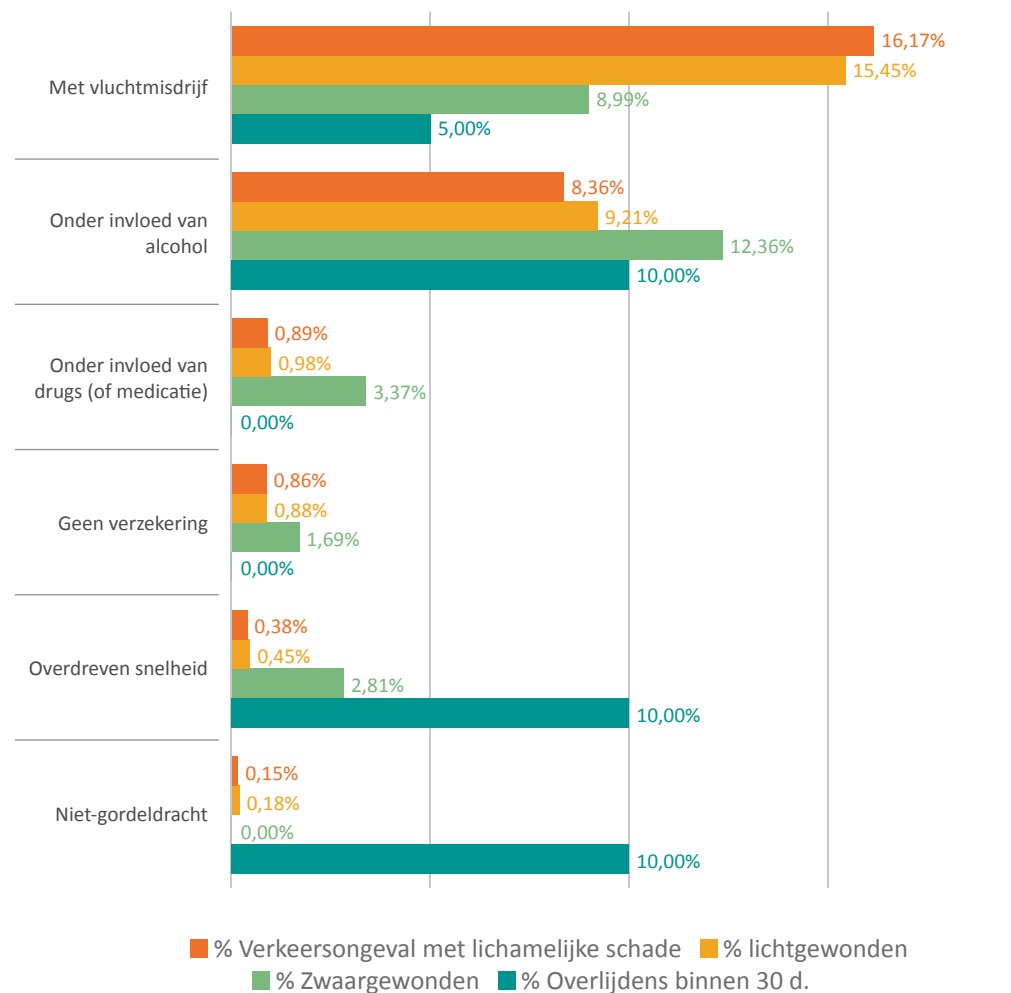
Verzwarende omstandigheden

De gegevens in verband met verzwarende omstandigheden zijn afkomstig uit de pv's en verkeersongevalformulieren. Ze hangen dus af van de kwaliteit van de registratie door de politieagenten die de vaststellingen moeten doen, maar ook van de technische middelen die nodig zijn om deze omstandigheden vast te stellen. Zo kunnen niet altijd speekseltests op drugs of alcoholtests worden afgenomen van de bestuurders en is overdreven snelheid technisch gezien niet gemakkelijk vast te stellen als een van de omstandigheden van het ongeval. Dit houdt in dat de politionele statistieken hieromtrent wellicht een onderschatting zijn.

Vluchtmisdrijven (16% van de letselongevallen, 636 ongevallen) en rijden onder invloed van alcohol (8%, 329 ongevallen) zijn de meest voorkomende verzwarende omstandigheden in 2019. Ten opzichte van 2010 is het aantal gevallen respectievelijk met +26% en met +6% gestegen (+3% en +19% in vergelijking met 2018).

De letselongevallen verbonden met het rijden onder invloed van drugs/geneesmiddelen zijn het sterkst toegenomen: 4 keer meer dan in 2010 en bijna het dubbele van 2018, hoewel het aandeel van dergelijke ongevallen slechts 1% van alle ongevallen met lichamelijke letsel in het BHG vertegenwoordigt (35 ongevallen in 2019).

Overdreven snelheid als verzwarende omstandigheid – op basis van politionele statistieken – treedt maar in 0,38% van de letselongevallen op, met een jaarlijks gemiddelde van 14 ongevallen tijdens het laatste decennium.

Figuur 37: Verhouding letselongevallen en slachtoffers naargelang van de omstandigheden (2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

4.2.3. SLACHTOFFERS EN BETROKKENEN

Volgens het type gebruiker en betrokkene

Alle ernstgraden samen genomen blijkt het aantal slachtoffers van letselongevallen in 2019 in het algemeen stabiel in vergelijking met 2010 en 2018. De laatste tien jaar is gemiddeld 1 op de 4 slachtoffers een voetganger. Voetgangers vormen gemiddeld ook 42% van de zwaargewonden (met of zonder overlijden binnen 30 dagen).

Type betrokkenen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2010-2019	Var. 2018-2019
Bestuurder*	2.488	2.569	2.501	2.374	2.459	2.556	2.691	2.660	2.771	2.821	+13%	+2%
Passagier	1.002	911	867	773	834	792	749	800	672	698	-30%	+4%
Voetganger	1.111	1.164	1.145	1.102	1.145	1.159	1.142	1.148	1.084	1.077	-3%	-1%
Andere	60	48	42	37	18	6	3	4	11	5	-92%	-55%
Onbekend	5	7	123	2	2		2	2	6	4	-20%	-33%
TOTAAL	4.666	4.699	4.678	4.288	4.458	4.513	4.587	4.614	4.544	4.605	-1%	+1%

* Bestuurder, bromfietser, fietser, motorrijder

Tabel 26: Slachtoffers volgens de betrokkenheid van de gebruiker (gewonden en dodelijke slachtoffers) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

Als we kijken naar de gebruikte verplaatsingsmiddelen, vallen twee soorten gebruikers sterk op: fietsers en bromfietsers, van wie het aantal slachtoffers respectievelijk met 136% en 31% is gestegen in 2019 ten opzichte van 2010.

De jaarlijkse opwaartse schommelingen die tussen 2018 en 2019 worden waargenomen, hebben vooral betrekking op fietsers (+16%), van wie het aantal

sinds 2012 onafgebroken groeit (jaarlijkse gemiddelde stijging van 13% sinds 2010) – evenals op de ‘andere’ gebruikers (+84%). Wat die laatste betreft heeft de stijging vooral te maken met het aantal ongevallen waarbij een tram is betrokken en, in mindere mate, de gebruikers van nieuwe gemotoriseerde verplaatsingsmiddelen (≤ 18 km/u)¹³⁶. Deze gebruikers, die wellicht worden onderschat in de politiestatistieken¹³⁷, zijn goed voor 8 lichtgewonden in 2019.

Soort gebruiker	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2010-2019	Var. 2018-2019
Auto	2.111	1.908	1.867	1.749	1.779	1.764	1.707	1.729	1.594	1.482	-30%	-7%
Voetganger	1.089	1.156	1.134	1.088	1.142	1.155	1.136	1.140	1.083	1.075	-1%	-1%
Fiets	407	463	453	480	516	596	719	725	829	962	+136%	+16%
Motorfiets	502	608	573	470	510	513	524	538	530	495	-1%	-7%
Bromfiets	166	222	209	191	210	193	205	189	225	217	+31%	-4%
Andere	188	147	256	157	127	116	134	109	99	182	-3%	+84%
Autobus	123	128	96	94	114	115	93	94	129	126	+2%	-2%
Bestelwagen	59	53	72	46	46	44	53	81	42	51	-14%	+21%
Vrachtwagen	21	14	18	13	14	17	16	9	13	15	-29%	+15%
ALGEMEEN TOTAAL	4.666	4.699	4.678	4.288	4.458	4.513	4.587	4.614	4.544	4.605	-1%	+1%

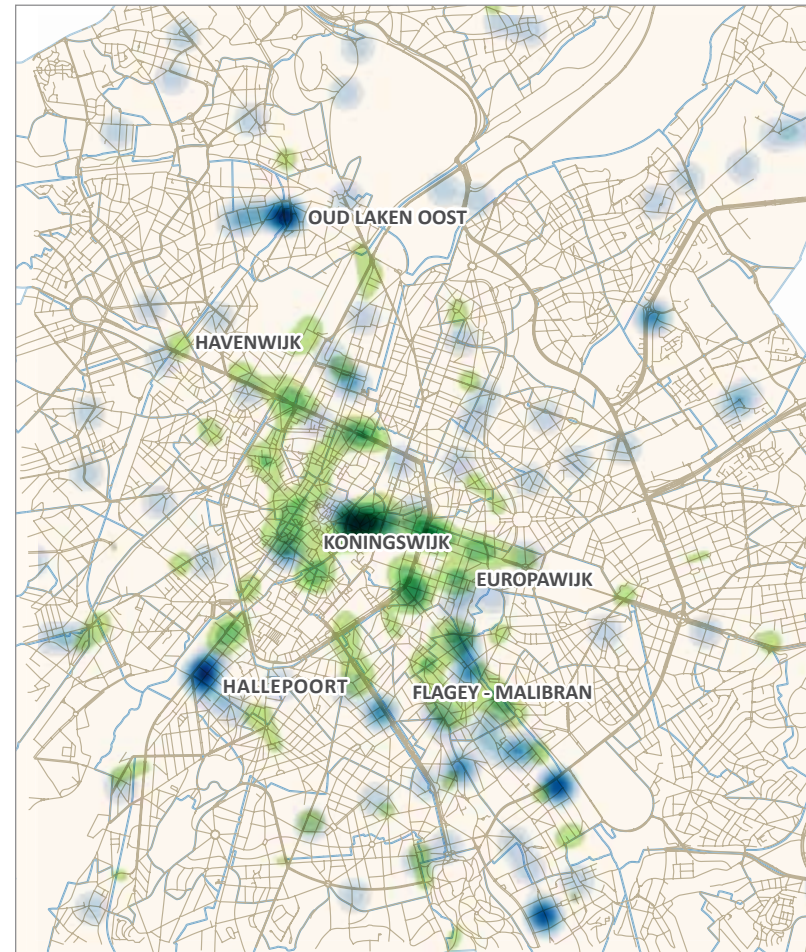
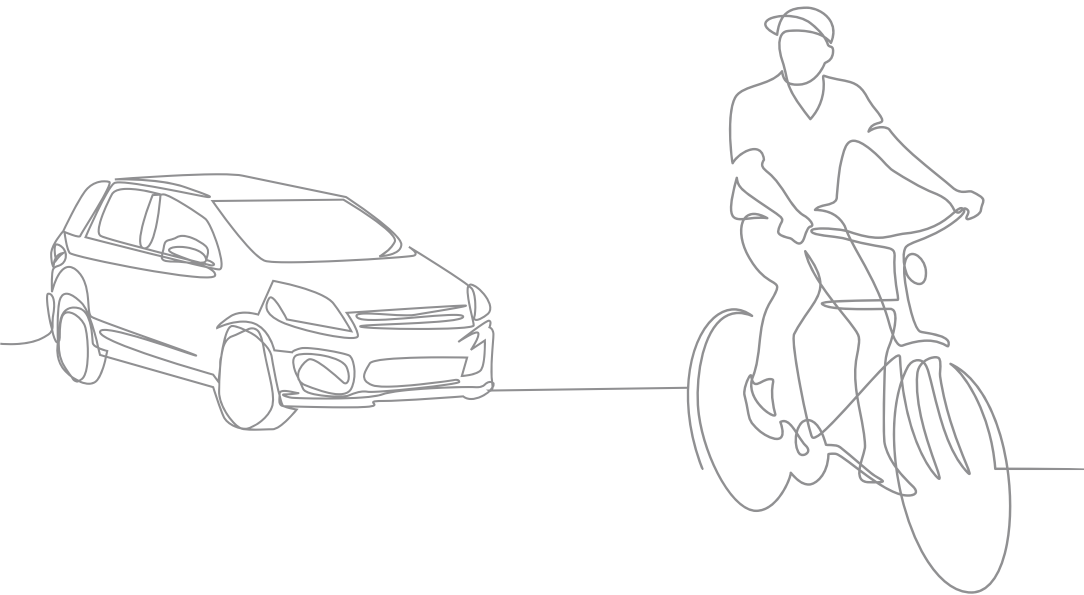
Tabel 27: Slachtoffers volgens type gebruiker – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

¹³⁶ Segways en andere zelfbalancerende voertuigen, elektrische steps enz.

¹³⁷ Deze nieuwe categorie gebruikers is pas recent (2018) opgenomen in het digitale systeem van de politie, wat gevolgen heeft voor de registratiepraktijken. Net als bij verkeersongevallen met fietsers is het bovendien erg waarschijnlijk dat ongevallen met nieuwe verplaatsingsmiddelen vaak niet worden gemeld bij de politie, met name in geval van een val of een ander ongeval waarbij geen andere gebruikers betrokken zijn, of wanneer de gebruiker het onnuttig vindt om actie te ondernemen (lichte verwondingen, gevoel van nutteloosheid enz.).

De dichtheid van verkeersongevallen waarbij een fietser betrokken is, ligt hoger in de centrale wijken van het gewest, met name in de Koninklijke wijk, de Europese wijk, Hallepoort en op de noordwestelijke grens van de Vijfhoek (wijk Begijnhof-Diksmuide, Noordwijk). Deze wijken behoren tot de wijken waar het vaakst wordt gefietst, met een gemiddeld aantal fietsers per uur tussen 550 en 973 in 2019¹³⁸.

Het aantal verkeersongevallen met lichamelijke letsels waarbij een vorm van openbaar vervoer is betrokken, is met 6% afgenomen in 2019 ten opzichte van het jaar ervoor. Dit is vooral te danken aan een daling van het aantal ongevallen waarbij een tram was betrokken. Het aantal ongevallen waarbij een bus is betrokken blijft stabiel en is goed voor 70% van het totaal aantal ongevallen waarbij het openbaar vervoer is betrokken. De wijken met de meeste van die ongevallen overlappen in grote mate met de hierboven beschreven wijken: de Koninklijke wijk, de Noordwijk en Hallepoort, maar ook in het noorden binnen de wijk Oud-Laken-Oost (Brussel) en in het zuidoosten van het gewest, en in de Universitaire wijk (Elsene).

Ongevalseconcentratie

Figuur 38: Dichtheid van letselongevallen met een fietser (groen) of een vorm van openbaar vervoer (blauw) in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

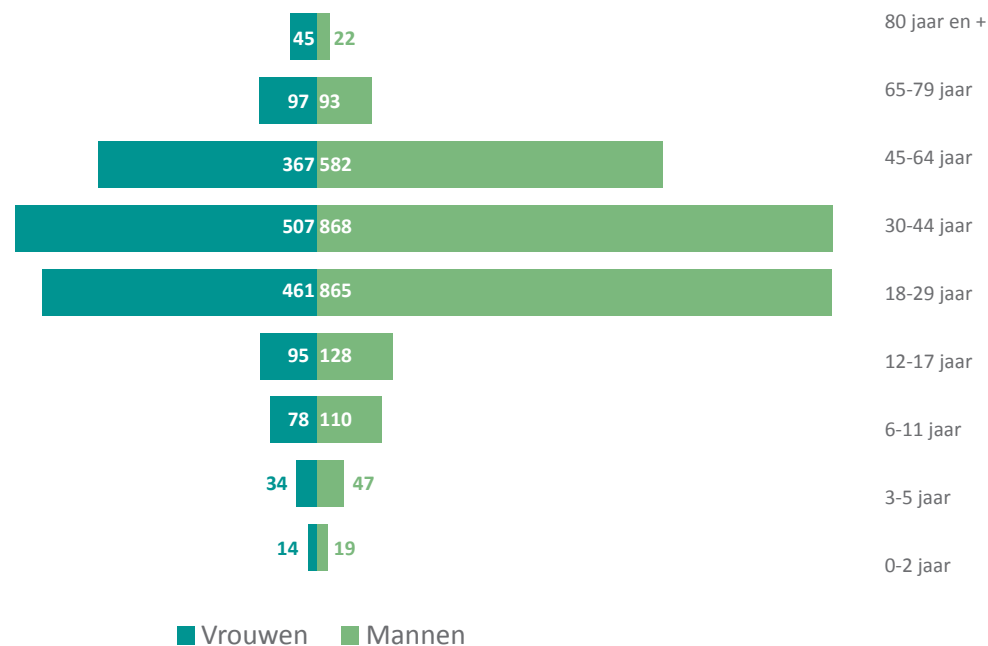
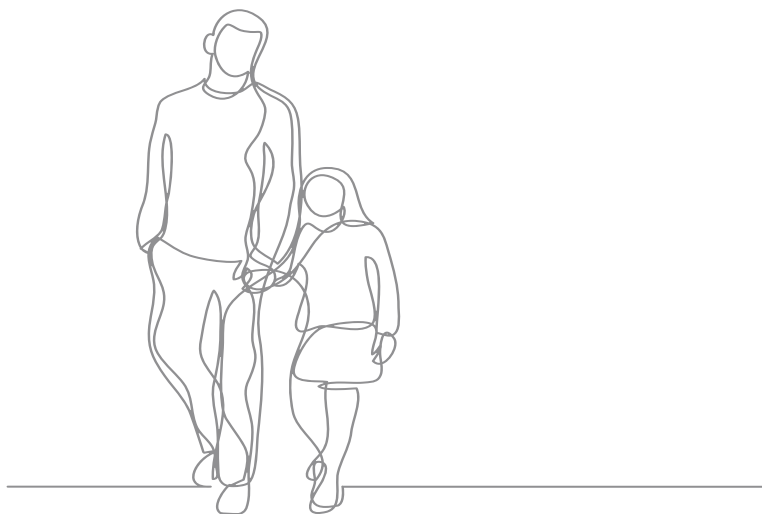
138 Pro Velo, o.c., pp. 6-7.

Volgens leeftijd en geslacht

In 2019 was 60% van de slachtoffers van letselongevallen een man. Er werd geen significant verband vastgesteld tussen het geslacht en de ernst van het ongeval.

Van de slachtoffers van wie de leeftijd kon worden vastgesteld¹³⁹, is 12% minderjarig. 50% van de minderjarigen is voetganger en 16% is fietser.

De twee meest voorkomende leeftijdsgroepen van slachtoffers zijn personen tussen 18-29 jaar en tussen 30-44 jaar, die in 2019 respectievelijk 30% en 31% van de slachtoffers uitmaken. In deze leeftijdsgroepen maakt de groep van 18-29 jaar verhoudingsgewijs vaker gebruik van bromfietsen of nieuwe verplaatsingsmiddelen in vergelijking met de groep van 30-44 jaar. Bij die laatste groep is het percentage motorrijders dan weer hoger ten opzichte van de groep van 18-29 jaar.

Figuur 39: Leeftijdspiramide van de slachtoffers in 2019 volgens de negen levensfasen – BPV/BOPV.
Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020

¹³⁹ De leeftijd kan niet altijd worden vastgesteld omdat het slachtoffer geen identiteitsdocumenten of andere identificatiemiddelen bij zich heeft. Het kan ook gebeuren dat de leeftijd van het slachtoffer niet kan worden vastgesteld om reden van registratiepraktijken door de politie.

4.3. CONCLUSIE

In dit hoofdstuk stonden we stil bij het objectieve beeld van de verkeersveiligheid binnen het gewest, aangevuld met subjectieve elementen via het onveiligheidsgevoel en de zelfverklaarde risicogedragingen van de Brusselaars, en dit vooral in de context van de wijken.

De politiestatistieken geven de bekommernissen en angsten van de burgers op het vlak van de verkeersveiligheid weer. De snelheids- en parkeerovertradingen, die centraal staan in het onveiligheidsgevoel, maken immers respectievelijk 46% en 25% uit van de in 2019 geregistreerde verkeersovertredingen. Het hoge aantal snelheidsovertredingen moet wel worden genuanceerd. Het is vooral een weerspiegeling van de inspanningen die het Gewest en de gemeenten hebben geleverd om radars te plaatsen en de controles op dit vlak dus te automatiseren. Andere risicogedragingen zijn moeilijker te controleren en vereisen eerder een interventie/menselijke aanwezigheid op het terrein. Dit is vooral het geval voor rijden onder invloed.

De impact van deze gedragingen op de risico's op verkeersongevallen is dan wel aangetoond in talloze studies, maar is moeilijk waar te nemen in de politiegegevens. Het kan ondersteuning bieden om de aandachtspunten te

definiëren met betrekking tot de nieuwe technologieën die in de toekomst de omstandigheden van de ongevallen nauwkeuriger en betrouwbaarder moeten vaststellen. Uit een onderzoek naar verzwarende omstandigheden in 2019 bleek dat er bij 16% van de letselongevallen vluchtmisdrijf werd gepleegd, dus een verhoging van +26% in vergelijking met 2010 (+3% in vergelijking met 2018). Deze vaststelling is verontrustend en vraagt om verder onderzoek. De investeringen van het Gewest voor de aankoop en inzet van ANPR-camera's moeten de identificatie van dit type overtreeders te vergemakkelijken.

Het aantal verkeersongevallen met lichamelijke letsels (-10% in vergelijking met 2010) is in 2019 lichtjes toegenomen in vergelijking tot het jaar ervoor (+4%). Het beeld dat we in dit verslag hebben geschetst van deze ongevallen in de Brusselse wijken, is niet exhaustief. In het algemeen neemt de densiteit van letselongevallen af naarmate men zich verwijderd van de Vijfhoek. De zwarte punten zijn vooral te vinden in de wijken van de eerste kroon van het gewest. Net als in 2018 springen de Koninklijke en de Europese wijk in het oog: ze omvatten immers erg drukke verkeersaders waar veel ongevallen zich concentreren. Deze concentratie in het centrum wordt ook vastgesteld voor ongevallen waarbij fietsers of het openbaar vervoer

zijn betrokken, met enkele verschillen: de concentraties van letselongevallen binnen de Noordwijk/de wijk Begijnhof-Diksmuide en Hallepoort en de wijken Oud-Laken-Oost en Universiteit voor de ongevallen waarbij een vorm van openbaar vervoer is betrokken.

Het aantal slachtoffers blijft vrij stabiel met 20 dodelijke slachtoffers (ter plaatse en binnen dertig dagen) in 2019 in het gewest. De prevalentie van zwakke weggebruikers bij de slachtoffers blijft hoog: 25% van hen is voetganger en de voetgangers vertegenwoordigen 42% van de zwaargewonden (inclusief dodelijke slachtoffers). Fietsers zijn de gebruikerscategorie van wie het aantal slachtoffers de laatste jaren gestaag toeneemt. Het aantal slachtoffers is op tien jaar tijd gestegen met +136% (+16% in vergelijking met 2018). In het algemeen zijn mannen oververtegenwoordigd bij de slachtoffers. 12% van de slachtoffers is minderjarig (vooral voetgangers (50%) of fietsers (16%)). De meest betrokken leeftijdsgroepen zijn personen tussen 18-29 jaar en tussen 30-44 jaar, maar we merken toch enkele verschillen naargelang de verplaatsingswijze: er zijn verhoudingsgewijs meer bromfietsers en gebruikers van micromobiliteit onder de jongste leeftijdsgroepen, terwijl bij de groep tussen 30-44 jaar het percentage motorrijders hoger is.

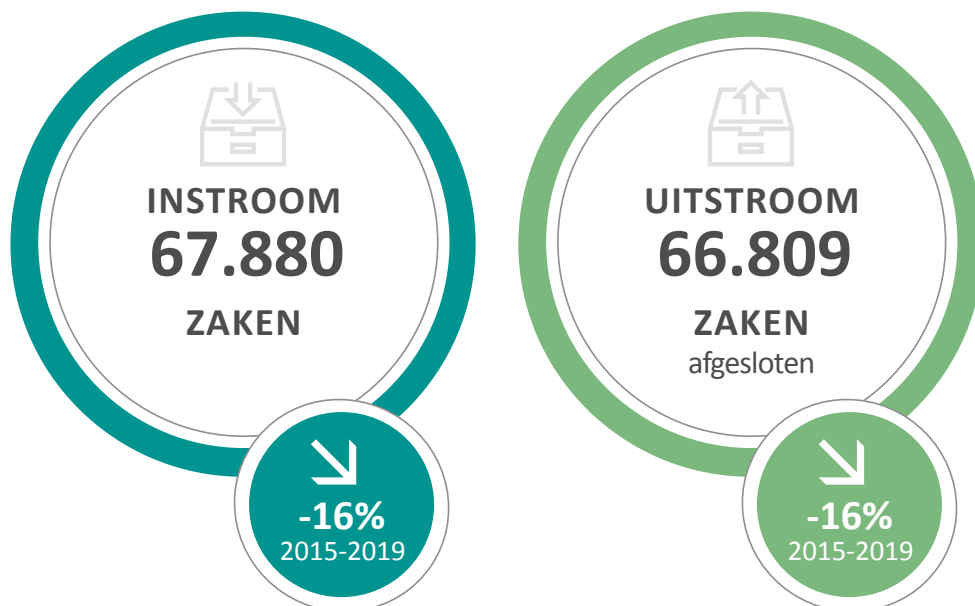
Gerechtelijke
STATISTIEKEN

Kerncijfers

Parketten in 2019

Correctioneel parket van Brussel

Types tenlastelegging

2/3 van de zaken
die instromen:

Eigendomsdelicten

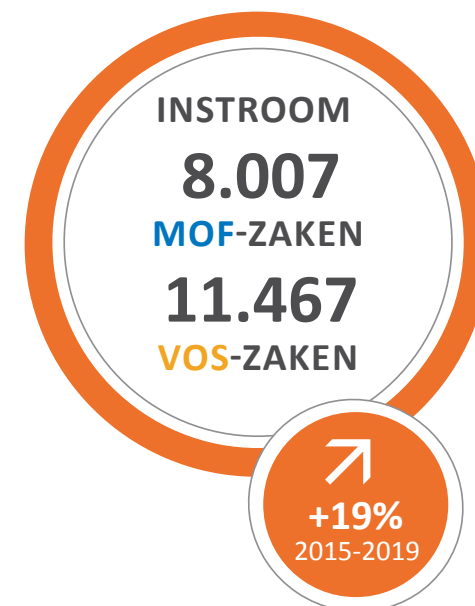

Persoonsdelicten

Openbare orde en
openbare veiligheid

Jeugdparket

Door een sterke toename van het aantal **minderjarigen in een verontrustende opvoedings situatie** (+38%), terwijl het aandeel van het aantal als **misdrijf omschreven feiten** afneemt

In dit hoofdstuk trachten we het proces van de strafrechtsketen en de gegevensstroom beter te begrijpen, meer bepaald de activiteiten op niveau van de parketten, de Hoven en rechtbanken, de strafuitvoering en de mandaten van de justitiehuisen. Het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid krijgt hiervoor de gegevens verstrekt door verschillende actoren (gemeenschapsdiensten, parketten en rechtbanken) en is dus afhankelijk van de beschikbaarheid van cijfers op dossierniveau, de berekeningswijze, de validatie van de statistieken en de institutionele en communautaire context van het BHG. In functie van de continuïteit en de afstemming van de statistieken binnen de strafrechtsketen, wordt geopteerd om (waar mogelijk) de evolutie weer te geven in de periode van 2015 tot 2019¹⁴⁰.

¹⁴⁰ Wat de statistieken van het Parket Brussel betreft, zijn de cijfers die we gebruiken voor de periode 2015-2018 gebaseerd op de op 22/11/2019 gepubliceerde jaarstatistieken. Aangezien ten gevolge van extra correcties (die na verloop van tijd werden doorgevoerd aan de databank) bij elke nieuwe publicatie eveneens de cijfers m.b.t. de vorige jaargangen geactualiseerd worden, kunnen bepaalde cijfers verschillen van hetgeen men op de website van het Openbaar Ministerie (www.om-mp.be/stat) terugvindt. Het betreft telkens minimale verschillen die geen impact hebben op de procentuele evoluties die hier geschetst worden. De hier gepresenteerde gegevens voor het jaar 2019 zijn afkomstig van het Openbaar Ministerie.

5.1. GEGEVENS VAN HET PARKET

5.1.1. CORRECTIONEEL PARKET

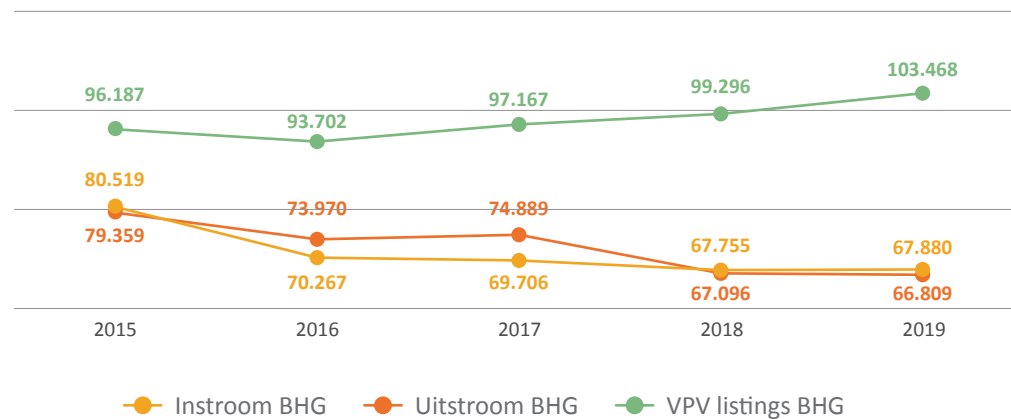
Evolutie van de in- en uitstroom

Tussen 2015 en 2019 daalde de instroom¹⁴¹ van nieuwe¹⁴² en heropende strafzaken op de correctionele afdeling van het Brussels parket van 80.519 naar 67.880 (Figuur 40), zijnde een terugval van bijna -16%. Deze daling was voornamelijk tussen 2015 en 2016 (-13%) het sterkst. Het aantal afgesloten zaken – “de uitstroom” – nam tussen 2015 en 2019 eveneens af met bijna 16%, van 79.359 naar 66.809. Dit valt hoofdzakelijk te verklaren door de daling tussen 2015 en 2016 (-7%), alsook tussen 2017 en 2018 (-10%). Eind 2019 waren 25.224 zaken hangend bij het correctioneel parket van Brussel, wat neerkomt op 22% minder dan eind 2015 (Figuur 41), toen 32.374 zaken nog in behandeling waren. De achterstand op het parket vertoonde dus een neerwaartse trend. Wel valt er op te merken dat de stock tussen 2017 en 2019 opnieuw in stijgende lijn is (+7%).

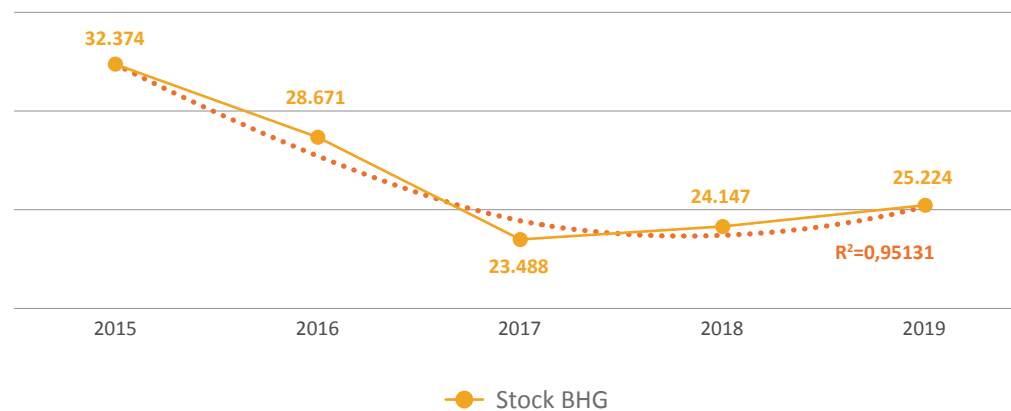

141 De instroom is samengesteld uit alle zaken die het parket in de loop van het burgerlijke jaar heeft ontvangen; het gaat zowel om nieuwe als om heropende zaken.

142 Op de correctionele parketten komt één zaak overeen met één zogenaamd systeemnummer waarbij één systeemnummer betrekking heeft op één notitienummer, met andere woorden iedere zaak wordt op het correctioneel parket dus slechts eenmaal geteld en dit dus onafhankelijk van het aantal in die zaak betrokken verdachten, tenlasteleggingen, benadeelden, enz.

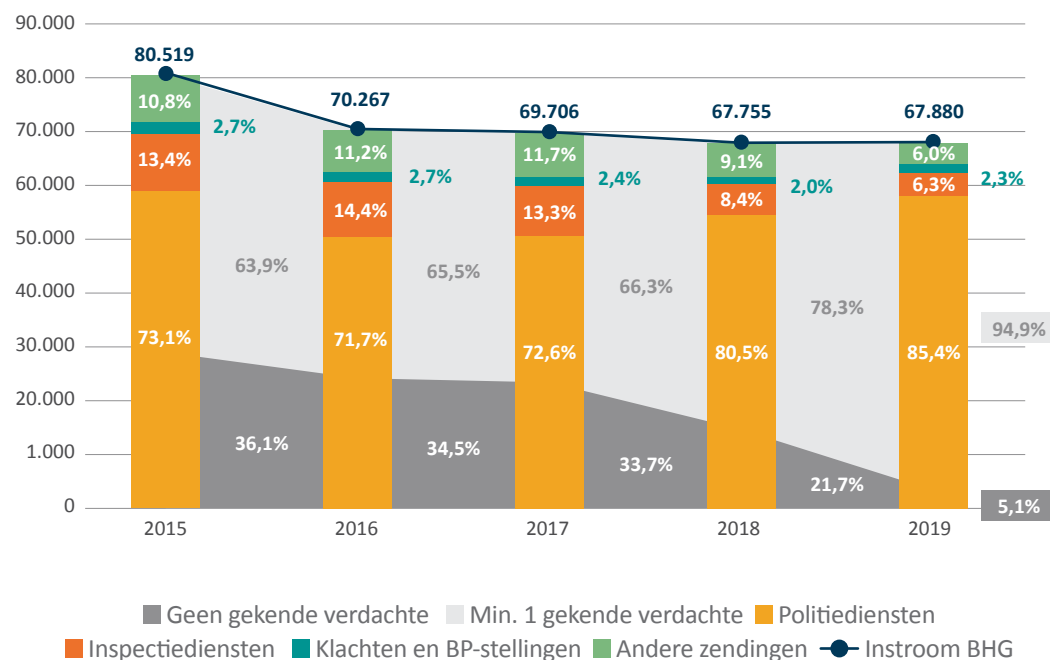
Figuur 40: Instroom, uitstroom en VPV-listing tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

Figuur 41: Stock van hangende zaken bij het correctioneel parket van Brussel op 31/12 tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

De aanzienlijke daling van de in- en uitstroom kan enerzijds worden verklaard door wijzigingen in de werkprocessen¹⁴³, waardoor er minder zaken geopend worden op de correctionele parketten en de administratieve belasting bijgevolg gereduceerd kon worden. De belangrijkste wijziging betreft de herziening van COL 8/2005¹⁴⁴ van het College van procureurs-generaal op 1 april 2015, waardoor politiediensten een autonoom beleid kunnen voeren dankzij een verruiming van het toepassingsgebied en de modaliteiten van de vereenvoudigde processen-verbaal (VPV) en de ambtshalve politionele onderzoeken (APO¹⁴⁵)¹⁴⁶. De basisgedachte is dat het parket een meerwaarde moet kunnen bieden bij de zaken die het behandelt, waardoor bepaalde feiten die worden afgehandeld via VPV, APO onbekende dader en vereenvoudigde APO op basis van listings door de parketten worden geregistreerd en nadien geseponneerd. In bovenstaande grafiek (Figuur 40) merken we inderdaad op dat het aantal VPV listings gestegen is van 96.187 in 2015 naar 103.468 in 2019 (+8%). Deze feiten, die relatief weinig ernstig zijn en/of waarvan de verdachte niet gekend is, worden bijgevolg niet meegerekend in de jaarstatistieken van het Openbaar Ministerie. De correcte toepassing hiervan creëert een capaciteitsbesparing voor beide organisaties (politie en parket) zonder dat dit noodzakelijkerwijs een kwaliteitsverlies inhoudt¹⁴⁷.

Daarenboven nam tijdens deze periode eveneens de autonomie toe van het Gewest en de gemeenten, onder andere door de ontwikkeling van de administratieve sancties. Anderzijds kan de daling van de in- en uitstroom op het parket Brussel ook verklaard worden door de daling van het aantal opgestelde processen-verbaal door de politie en inspectiediensten¹⁴⁸, alsook een afname van het aantal klachten met burgerlijke partijstelling en “andere zendingen”¹⁴⁹ (Figuur 42).

Figuur 42: Instroomvolgense van instroomverhouding tussengeen gekende verdachte en min. 1 gekende verdachte tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

143 Jaarstatistiek 2016-2018 van de correctionele parketten – Persconferentie 22 november 2019.

144 Zie Omzendbrief COL 8/2005 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van beroep.

145 Bepaalde strafbare feiten worden op de gebruikelijke wijze in een proces-verbaal opgenomen en verder ambtshalve onderzocht door de politiediensten, waarbij zij op eigen initiatief een onderzoek uitvoeren zonder daartoe vooraf specifieke, dossiergebonden opdrachten te moeten afwachten. Zij zenden na verloop van tijd een afgewerkt dossier aan de procureur des Konings toe, die hierin een eindbeslissing neemt.

146 Jaarstatistiek 2016-2018 van de correctionele parketten – Persconferentie 22 november 2019.

147 VANDERHALLEN M., JASPAERT E. en VERVAEKE G. (2009), *De relatie in de strafrechtssketen tussen politie, parket onderzoeksrechter en rechtbank*, Maklu, p. 101.

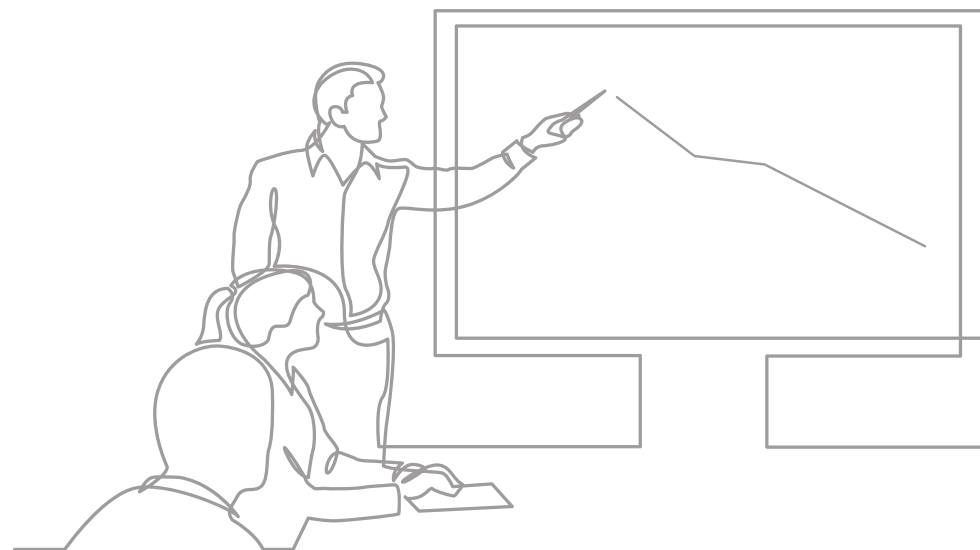
148 De inspectiediensten zijn de administratieve diensten met beperkte verbaliserende bevoegdheid. Het betreft onder andere Douanen en accijnzen, De Lijn, NMBS, luchthaveninspectie, boswachter, gewestelijke milieudienst, scheepvaartcontrole en scheepvaartdienst en verscheidene federale overheidsdiensten.

149 Zendingen van andere parketten (terbeschikkingstellingen) en rechtbanken, ook van andere afdelingen of secties van hetzelfde parket, van buitenlandse parketten/rechtbanken en van de rechtbanken van hetzelfde gerechtelijk arrondissement geven aanleiding tot de creatie van een nieuwe zaak.

Wanneer we dieper ingaan op de wijze van instroom, merken we dat de politie verhoudingsgewijs het grootste aandeel dossiers aanbrengt, naast de inspectiediensten en andere zendingen. Hoewel het aantal zaken dat instroomde via de politie licht daalde, steeg het aandeel van de instroom via politiediensten verhoudingsgewijs van 73% in 2015 tot 85% ten opzichte van de totale instroom op het parket Brussel in 2019. Dit valt voornamelijk te verklaren door de enorme terugval van het aantal PV's door de inspectiediensten van 10.762 in 2015 naar 4.285 in 2019 (-60%¹⁵⁰), waardoor hun verhouding ten opzichte van de totale instroom daalde van 13% in 2015 naar 6% in 2019. Ook de instroom via klachten met burgerlijke partijstelling en andere zendingen daalden aanzienlijk met respectievelijk 30% en 53%.

Een andere opmerkelijke evolutie is de enorme daling van het aantal dossiers dat instroomt bij het correctioneel parket zonder gekende verdachte: van 29.056 in 2015 naar amper 3.435 in 2019 (-88%). Dit kan deels verklaard worden door de wijziging van de werkprocessen en het instroombeleid (cf. *supra*). Het aantal nieuwe dossiers met minstens 1 gekende verdachte steeg dan weer met een kwart van 51.463 in 2015 tot 64.445 in 2019. Dit impliceert dat de verhouding van het aantal dossiers met geen gekende dader ten opzichte van het aantal dossiers met minstens 1 gekende verdachte evolueerde van respectievelijk 36% en 64% in 2015 naar 5% en 95% in 2019. Deze tendens - die ingezet werd in de periode 2018 en 2019 - moet echter sterk genuanceerd worden aangezien het parket van Brussel melding maakt van een bug in het systeem (MaCH) waardoor de spectaculaire daling van het aantal dossiers zonder gekende verdachte zo goed als zeker niet overeenstemt met de realiteit. De kans is groot dat er in toekomstige statistieken, na het doorvoeren van correcties in de cijfers, geen (of veel minder) sprake zal zijn van zo'n significante evolutie.

Evenwel kan er een verband zijn met de verminderde bezettingsgraad en middelen waarmee het Openbaar Ministerie al langer moet functioneren, met een gerechtelijke achterstand tot gevolg¹⁵¹. Hierdoor werd in 2018 beslist om een aantal 'lichtere feiten' te seponeren om werkkracht vrij te maken voor het onderzoek en de vervolging van zwaardere misdrijven¹⁵². Deze daling op het niveau van het correctioneel parket houdt dus geen vermindering van werklast in: er gaat zo meer capaciteit naar materies die verhoudingsgewijs een hogere graad van complexiteit hebben en/of waaraan een internationaal aspect verbonden is¹⁵³. Deze bedenkingen moeten we in het achterhoofd houden bij de analyse volgens type van tenlastelegging die wie hieronder verder bespreken.

150 De aanzienlijke afname van het aantal PV's van de inspectiediensten kan worden verklaard door de akkoorden die gesloten werden met enkele instituties om bepaalde zaken die afgehandeld worden via administratieve sancties binnen de materie ECOFIN en milieuzaken niet te coderen, om op die manier deze tijdrovende encoding te beperken aangezien ze geen meerwaarde bieden.

151 <https://plus.lesoir.be/222979/article/2019-05-08/classes-sans-suite-quand-les-dossiers-judiciaires-passent-la-trappe>.

152 <https://www.bruzz.be/justitie/onderbemand-parket-klasseert-1700-dossiers-2018-10-25>.

153 Jaarstatistiek 2016-2018 van de correctionele parketten — Persconferentie 22 november 2019.

Evolutie van de instroom volgens type van tenlastelegg

In onderstaande tabel wordt de evolutie weergegeven per type tenlastelegging volgens de algemene categorieën die weerhouden worden in de statistieken van het Openbaar Ministerie¹⁵⁴, alsook de verhouding van het aantal dossiers dat instroomt op het correctioneel parket van Brussel ten opzichte van het totaal aantal dat instroomde in België in 2019. De algemene categorieën betreffen ruime tenlasteleggingsrubrieken, die op hun beurt classificaties per fenomeentype omvatten en die vervolgens verder opgedeeld zijn in de tenlasteleggingscodes die het Openbaar Ministerie toepast.

	2015	2016	2017	2018	2019	% 2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	% BHG/BE 2019
Eigendom	28.601	24.403	24.630	24.117	24.757	36,5%	-13,4%	+2,7%	11,9%
Persoon	14.205	13.107	13.020	14.507	14.739	21,7%	+3,8%	+1,6%	13,3%
Openbare orde & openbare veiligheid	10.456	9.431	8.503	7.876	7.761	11,4%	-25,8%	-1,5%	9,1%
Financiële aangelegenheden	5.583	4.007	3.594	4.791	4.409	6,5%	-21,0%	-8,0%	34,1%
Milieu & stedenbouw	4.446	4.518	4.737	1.699	1.206	1,8%	-72,9%	-29,0%	8,4%
Openbare trouw	4.434	3.147	3.159	2.966	2.785	4,1%	-37,2%	-6,1%	19,8%
Drugs & doping	4.154	3.718	3.488	3.540	3.874	5,7%	-6,7%	+9,4%	9,7%
Andere	2.761	2.733	2.560	2.395	2.548	3,8%	-7,7%	+6,4%	7,9%
Familie & publieke moraal	2.743	2.560	3.408	2.999	3.524	5,2%	+28,5%	+17,5%	8,6%
Volksgezondheid	2.299	1.953	1.842	1.907	1.567	2,3%	-31,8%	-17,8%	14,4%
Economische aangelegenheden	837	689	763	957	710	1,0%	-15,2%	-25,8%	17,1%
TOTAAL	80.519	70.266	69.704	67.754	67.880	100%	-15,7%	+0,2%	11,8%

Tabel 28: Aantal zaken dat instroomt op het correctioneel Parket van Brussel per categorie tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

154 "Landbouw, jacht, visvangst & dierenbescherming", "arbeid & sociale zekerheid" en "materie politieparketten" werden onder de categorie "andere" ingedeeld.

De categorieën “eigendom”, “persoon¹⁵⁵” en “openbare orde en openbare veiligheid” vertegenwoordigen meer dan 2/3 van de totale instroom bij het parket van Brussel. De algemene daling van de instroom tussen 2015 en 2019 valt voornamelijk te verklaren door de terugval binnen de categorieën “eigendom” (-13%), “openbare orde & openbare veiligheid” (-26%), “financiële aangelegenheden” (-21%¹⁵⁶), “milieu & stedenbouw” (-73%), “openbare trouw” (-37%) en “volksgezondheid” (-32%). De enige categorie met een significante stijging betreft het aantal zaken “familie & publieke moraal¹⁵⁷” (+29%), al zien we dat dit varieert afhankelijk van het referentiejaar. Ten opzichte van 2018 zijn voornamelijk terugvallen op te merken in de categorieën “milieu & stedenbouw” (-29%), “volksgezondheid” (-18%) en “economische aangelegenheden” (-26%).

De verhouding tussen het totaal aantal dossiers dat instroomt op het correctioneel parket van Brussel en het totaal aantal dat instroomt in België, ligt voor 2019 op 12%. Door de economische en institutionele context van het BHG is het echter niet verwonderlijk dat de verhoudingen hoger liggen voor de categorieën “financiële aangelegenheden” (34%), “openbare trouw¹⁵⁸” (20%), “volksgezondheid” (14%) en “economische aangelegenheden” (17%). De statistieken moeten bijgevolg steeds geïnterpreteerd worden vanuit de specifieke context van het BHG, de verschillende classificaties van feiten binnen deze categorieën en de verschillen in de behandeling van bepaalde dossiers naar complexiteit en terbeschikkinggestelde middelen. Zo zijn er, ondanks het relatief sterk verband¹⁵⁹ in de evolutie tussen 2015-2019 van de totale instroom tussen het parket van Brussel en het totaal aantal dat instroomt in België, in dezelfde periode grote divergenties in de evolutie tussen de afzonderlijke categorieën.

In navolging van de evolutie binnen de algemene categorieën, gaan we enerzijds dieper in op de categorie “eigendom”, aangezien dit de grootste categorie betreft van instroom op de parketten, en anderzijds op de categorie “openbare orde & openbare veiligheid” wegens de complexiteit van interpretatie.

155 Onder andere moord, doodslag, slagen en verwondingen, persoonlijke vrijheid (belaging, racisme, xenofobie, discriminatie, etc.).

156 De algemene daling tussen 2015-2019 is voornamelijk te verklaren door de terugval tussen 2015-2016 ten gevolge van de inwerkingtreding van COL 12/2015, waarbij louter burgerlijke materies onderscheiden worden van financiële zaken waarin ook of enkel een strafrechtelijk luik is, en niet geregistreerd worden als instroom op het parket.

157 Deze categorie omvat ontucht en seksuele uitbuiting, familiale sfeer (verwaarlozing van kinderen, kind in gevaar, ontvluchting, etc.), aanranding en verkrachting.

158 Worden beoogd, dossiers met betrekking tot inbreuken op het strafwetboek inzake valsheid in geschriften, valse verklaring, valsheid in informatica (bv. namaking of vervalsing van kredietkaart), inmenging in openbare ambten, aanmatiging (van functies/titels/rangen/naam/...), valsmunterij, alsook valsheid voor het gerecht (valse getuigenis, meened, beïnvloeding van getuigen), etc.

159 Met een correlatie van 0,868.

Eigendom		2015	2016	2017	2018	2019	%	Var.	Var.	BHG/BE
							2019	2015-2019	2018-2019	2019
Diefstal & afpersing	Gewone diefstal	6.602	5.678	5.318	4.955	5.454	22,0%	-17,4%	+10,1%	10,4%
	Diefstal met geweld	8.194	6.601	7.006	6.404	6.615	26,7%	-19,3%	+3,3%	37,3%
	Zware diefstal	3.678	3.206	3.231	2.667	2.372	9,6%	-35,5%	-11,1%	5,3%
Vernielingen, beschadigingen & brandstichting	Vernielingen, beschadigingen & brandstichting	1.692	1.602	1.481	1.520	1.517	6,1%	-10,3%	-0,2%	7,8%
	Heling & witwas	1.215	982	1.080	1.080	1.294	5,2%	+6,5%	+19,8%	24,3%
Bedrog	Informatica	1.907	1.808	1.659	1.579	1.607	6,5%	-15,7%	+1,8%	5,9%
	Ander bedrog	5.313	4.526	4.855	5.912	5.898	23,8%	+11,0%	-0,2%	14,2%
TOTAAL		28.601	24.403	24.630	24.117	24.757	100%	-13,4%	+2,7%	11,9%

Tabel 29: Aantal zaken dat instroomt op het Parket Brussel binnen de categorie eigendom tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

Binnen de categorie “eigendom” (Tabel 29) is de daling (-13%) tussen 2015 en 2019 van het aantal zaken dat instroomt voornamelijk te verklaren door de sterke daling van aantal “gewone diefstallen¹⁶⁰” (-17%), “diefstallen met geweld¹⁶¹” (-19%) en “zware diefstallen¹⁶²” (-36%). Deze zaken die onder de categorie “diefstal & afpersing” vallen, vertegenwoordigen bijna 60% van de totale instroom van eigendomsdelicten in het parket van Brussel. Echter valt op dat in de periode van 2018 naar 2019 zich een algemene licht stijgende tendens voordoet (+3%), die vooral te wijten is aan de stijging van het aantal zaken binnen de classificatie “gewone diefstalen” (+10%) en “heling en witwas” (+20%). Het aantal zware diefstallen blijft echter ook in deze periode achteruitgaan (-11%). Wanneer we de verhouding bekijken ten opzichte van het totaal aantal dat instroomt binnen de categorie eigendom in België, valt op te merken dat voornamelijk de classificaties “diefstal met geweld” (37%) en “heling & witwas” (24%) sterk overgerepresenteerd zijn binnen het parket van Brussel. Het aantal zaken onder

de classificaties “zware diefstal” (5%) en “informatica” (6%) zijn in het parket van Brussel significant ondervertegenwoordigd.

Zoals eerder besproken vormt “openbare orde & openbare veiligheid” de derde grootste categorie, goed voor 11,4% van het totaal aantal zaken dat instroomt op het Parket van Brussel. Met 94 uiteenlopende tenlasteleggingscodes, is het bijgevolg interessant om een meer diepgaande analyse uit te voeren op niveau van de tenlasteleggingscodes.

Enerzijds selecteerden we 9 tenlasteleggingscodes op basis van hun kwantitatief belang, anderzijds werden 5 tenlasteleggingscodes (uitgelicht in Tabel 30) geselecteerd op basis van kwalitatieve criteria in functie van de complexiteit van de onderzoeken en de impact¹⁶³ op het BHG.

160 Zoals winkeldiefstal, huisdiefstal, gauwdiefstallen, fiets- of motodiefstal, etc.

161 Zoals diefstal d.m.v. geweld of bedreiging, met vertoon van wapens, afpersing, *carjacking* en *homejacking*.

162 Zoals diefstal in woning, autodiefstal, fietsdiefstal d.m.v. braak, inklimming of valse sleutels, garagediefstal, ramkraak, diefstal in wagen.

163 Er werd ook rekening gehouden met het kwantitatieve aspect om ervoor te zorgen dat de geselecteerde codes voldoende vertegenwoordigd waren.

	2015	2016	2017	2018	2019	% 2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	BHG/BE 2019
Bedreigingen	3.828	3.401	2.901	3.267	3.240	41,7%	-15,4%	-0,8%	13,3%
Wapens (wederrechtelijk dragen, onwettig bezitten,...)	1.820	1.701	1.795	1.634	1.801	23,2%	-1,0%	+10,2%	8,8%
Weerspannigheid	640	546	487	465	530	6,8%	-17,2%	+14,0%	14,0%
Smaad	336	290	221	248	185	2,4%	-44,9%	-25,4%	7,3%
PV van inlichtingen: geen klacht	365	313	243	171	154	2,0%	-57,8%	-9,9%	3,8%
Belemmering van het verkeer	203	249	217	240	294	3,8%	+44,8%	+22,5%	17,3%
Slagen persoon met openbare hoedanigheid	123	160	167	188	222	2,9%	+80,5%	+18,1%	32,0%
Onwettig verblijf	94	66	102	107	116	1,5%	+23,4%	+8,4%	2,3%
Schijnhuwelijk	1.512	1.352	1.093	434	81	1,0%	-94,6%	-81,3%	3,7%
Vereniging van misdadigers	189	182	200	193	167	2,2%	-11,6%	-13,5%	12,3%
Criminele organisatie	35	36	37	25	42	0,5%	+20,0%	+68,0%	20,9%
In-, uit- en doorvoer van wapens, munitie,...	11	14	14	11	44	0,6%	+300,0%	+300,0%	5,3%
Terrorisme	67	165	152	69	30	0,4%	-55,2%	-56,5%	27,0%
Mensensmokkel	23	12	37	36	27	0,3%	+17,4%	-25,0%	4,8%
Andere	1.211	938	825	779	828	10,7%	-31,6%	+6,3%	4,7%
TOTAAL	10.457	9.425	8.491	7.867	7.761	100%	-25,8%	-1,3%	9,1%

Tabel 30: Evolutie van 14 tenlasteleggingscodes binnen de categorie openbare orde & openbare veiligheid tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

In eerste instantie merken we op (Tabel 30) dat het aantal zaken met betrekking tot bedreigingen goed is voor maar liefst 42% van het totaal aantal dat instroomt in de categorie “openbare orde & openbare veiligheid”. Deze terugval (-15% tussen 2015 en 2019) heeft een grote impact op de inkrimping met een kwart van het aantal zaken in de categorie “openbare orde & openbare veiligheid” tijdens deze periode. Bijna een kwart van het aantal zaken dat instroomt betreft het dragen of bezitten van wapens, eveneens een goed vertegenwoordigde tenlasteleggingscode. Deze is evenwel relatief stabiel gebleven tussen 2015 en 2019, met uitzondering van een terugval in 2018. Daarnaast hebben we de zaken die betrekking hebben op personen met een openbare hoedanigheid. Opmerkelijk is dat daar waar het aantal feiten dat instroomt wegens weerspanning en smaad, respectievelijk gedaald is met 17% en 45%, terwijl het aantal zaken wegens slagen aan een persoon met openbare hoedanigheid gestegen is (+81%). Bovendien is de instroom van dergelijke zaken op het parket Brussel in 2019 verhoudingsgewijs goed voor 1/3de van de instroom in België.

Een andere opvallende vaststelling is de enorme terugval het aantal schijnhuwelijken, dat in 2015 nog goed was voor 1.512 zaken, naar amper 81 zaken in 2019¹⁶⁴ (-95%). Het aantal zaken met criminele organisaties¹⁶⁵ schommelt van jaar tot jaar. Evenwel werden in verhouding tot het nationale aantal 1/5de van de onderzoeken behandeld op het parket van Brussel. Voor terrorisme ligt dit aantal verhoudingsgewijs met 27% nog hoger¹⁶⁶. Hierbij merken we niet verwonderlijk een stevige piek in de periode 2016-2017, om in 2019 sterk terug te vallen.

Een andere tendens zien we bij het aantal zaken dat instroomt wegens in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en militair materieel. Dat is verviervoudigd. Toch betreft dit verhoudingsgewijs slechts 5% van het aantal zaken dat instroomt op Belgisch niveau. Dit is ook het geval voor het aantal zaken van mensensmokkel dat instroomt op het parket Brussel, waarvan cijfers variëren afhankelijk van het referentiejaar.

¹⁶⁴ Met betrekking tot “schijnhuwelijken” is de aanpak van het parket een burgerlijke aanpak. Het doel is om het huwelijk nietig te laten verklaren door de familierechtbank. In principe is er dus geen sprake van vervolging voor de correctionele rechtbank. De laatste jaren wordt er dus niet meer systematisch een strafzaak “schijnhuwelijk” geopend terwijl dat in het verleden wel het geval was, maar eerder een burgerlijke zaak “schijnhuwelijk”. Dit verklaart de sterke daling op niveau van het aantal strafzaken.

¹⁶⁵ Het aantal zaken dat instroomt wegens criminele organisatie is vaak gekoppeld aan een andere tenlastelegging. De 5 criteria die bepaald worden in artikel 324bis Sw. zijn niet eenvoudig te bewijzen voor de rechtbank, vaak wordt er bijgevolg geopteerd om te vervolgen wegens andere gekoppelde tenlasteleggingen.

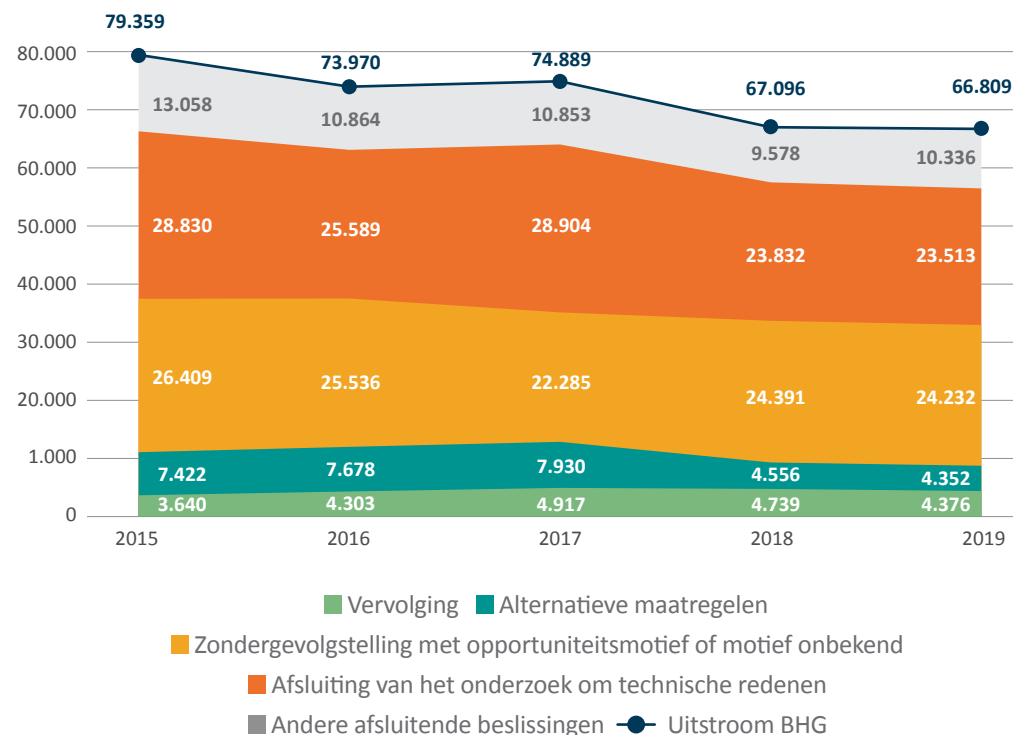
¹⁶⁶ De door het federaal parket behandelde zaken worden niet meegeteld in dit totaal aantal, deze worden opgenomen in de statistieken van het federaal parket.

Evolutie uitstroom naar afsluitende beslissing

Aangehaalde wijzigingen in de instroom op het Brussels parket en achterliggende verklaringen, hebben uiteraard hun impact op de afsluitende beslissingen en dus de samenstelling van de uitstroom. Wanneer we dieper ingaan op de evolutie van de afsluitende beslissingen in bovenstaande grafiek (Figuur 43), blijkt dat de dalende tendens van het aantal zaken dat uitstroomt op het Brussels parket van 2015 tot 2019 (-16%) resulteert in een daling van het aantal alternatieve maatregelen¹⁶⁷ (-41%), zondegevolgstellingen met opportunitiemotief (-8%), afsluiting om technische redenen (-18%) en andere afsluitende beslissingen (-21%).

Met een verhouding, afhankelijk van het referentiejaar, tussen de 30 à 36 % voor de beleidssepts en tussen de 34,6 à 38,6% voor de technische seponeringen zonder gevolg, zijn deze twee categorieën met zondegevolgstelling samen goed voor 2/3de van de uitstroom. De daling bij seponeringen wegens technische motieven valt voornamelijk toe te schrijven aan een substantiële terugval van het aantal dossiers met onbekende dader(s) (-28%), die om en bij de helft van de uitstroom binnen deze rubriek vertegenwoordigen. Anderzijds zien we bij het aantal seponeringen wegens opportunitiemotief een daling van het aantal motieven voor seponering eigen aan de aard van de feiten¹⁶⁸ en eigen aan de persoon¹⁶⁹ die beiden respectievelijk gedaald zijn met 23% en 19%. Dit wordt enigszins ingeperkt door de lichte stijging (+6%) van het aantal seponeringen wegens beleidsmotieven¹⁷⁰.

In tegenstelling tot de bovenstaande dalende tendensen is het aantal vervolgingen¹⁷¹ door het Brusselse parket gestegen met 20%. Om dit beter in zijn context te plaatsen is het relevant om de evoluties in de gevolgverleningsgraad te analyseren.

Figuur 43: Uitstroom op het correctioneel parket van Brussel, uitgesplitst naar afsluitende beslissing tussen 2015 en 2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

167 Dit betreft de som van het aantal praetoriaanse probaties, administratieve sancties, betaalde minnelijke schikkingen en voltooide bemiddelingen in strafzaken.

168 De belangrijkste motieven om te seponeren binnen deze rubriek betreffen het overschrijden van de redelijke termijn en geregulariseerde toestand.

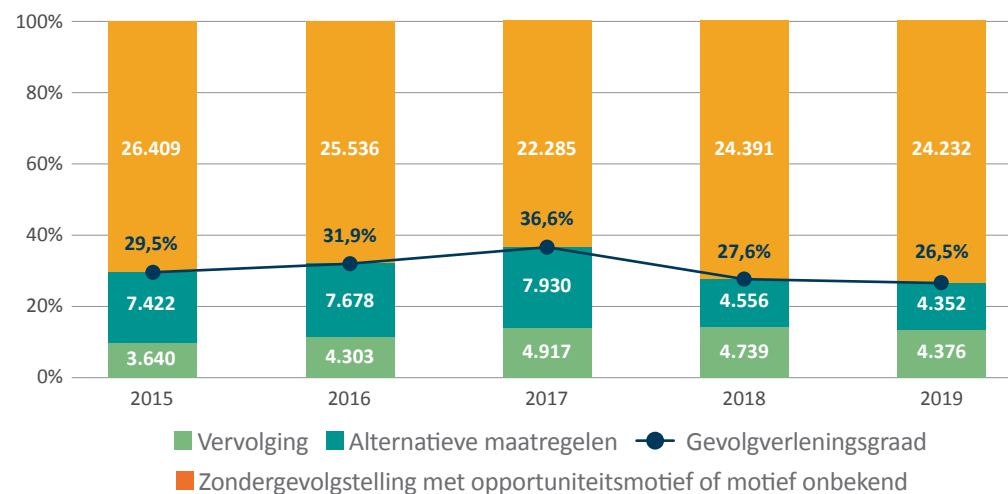
169 De belangrijkste motieven om te seponeren binnen deze rubriek betreffen de wanverhouding van de gevolgen van strafvervolging tegenover de maatschappelijke verstoring en de afwezigheid van voorgaanden.

170 De belangrijkste motieven om te seponeren binnen deze rubriek betreffen andere prioriteiten en het gebrek aan recherchecapaciteit, welke sterk variëren per referentiejaar.

171 Dit betreft de som van de rechtstreeks gedagvaarde zaken en de zaken die na het gerechtelijk onderzoek werden vastgesteld voor de raadkamer met het oog op de regeling van de rechtspleging.

Gevolgverleningsgraad

Het Openbaar Ministerie staat in voor de vervolging van misdrijven en beschikt over verschillende mogelijkheden om een passend gevolg te geven aan de dossiers. Zo kan de procureur des Konings een beslissing nemen om een zaak te vervolgen, alternatieve maatregelen opleggen of een voorlopige¹⁷² beslissing nemen om af te zien van vervolging, waardoor er een einde wordt gesteld aan het opsporingsonderzoek. Volgens het Wetboek van strafvorderingen¹⁷³ moeten deze beslissingen evenwel gemotiveerd worden door het Openbaar Ministerie. Bij seponeringen zonder gevolg wegens technische redenen ligt de motivering van verval bij een externe oorzaak. Bij seponeringen om beleidsredenen daarentegen is er voldoende maar beslist het parket bewust om iemand niet te vervolgen. Om een realistischer beeld te geven over de mate waarin het Openbaar Ministerie gevolg geeft aan het aantal zaken dat instroomt, moeten we voornamelijk kijken naar het aantal zaken dat werkelijk vervolgbaar is. Deze “gevolgverleningsgraad” houdt enkel rekening met de verhoudingen van de zondegevolgstellingen met opportunitieitsmotief, de alternatieve maatregelen en de vervolgingen. Evenwel moet de gevolgverleningsgraad met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden¹⁷⁴.

Figuur 44: Gevolgverleningsgraad op het correctioneel parket van Brussel en de verhoudingen van de ondergevolgstellingen met opportunitieitsmotief, de alternatieve maatregelen en de vervolgingen tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

De gevolgverleningsgraad op het parket van Brussel is toegenomen van 29,5% in 2015 tot 36,6% in 2017 om vervolgens terug te vallen naar 26,5% in 2019. Dit valt voornamelijk te verklaren door de significante terugval van het aantal alternatieve maatregelen van 7.930 in 2017 naar 4.352 in 2019 (-45%), waarbij voornamelijk het aantal administratieve sancties afnam met 2/3de¹⁷⁵. Het aantal vervolgingen daalde eveneens in deze periode met 11%, terwijl het aantal zondegevolgstellingen met opportunitieitsmotief toenam met 9%. Zoals eerder aangehaald, is deze dalende gevolgverleningsgraad in 2018 en 2019 te wijten aan de verminderde bezettingsgraad en middelen bij het Openbaar Ministerie, die evenwel geen vermindering van de werklust betreffen.

172 De zaak kan opnieuw geopend worden, zolang de openbare vordering niet is uitgedoofd.

173 Art. 28 quater al.1 Sv, ingevoegd door de wet van 12 maart 1998 voorziet een uniforme en lijst van motieven zonder gevolgstelling.

174 Zo is belangrijk om eveneens rekening te houden met alle geverbaliseerde inbreuken door de politie en andere verbaliserende overheden (zoals inspectiediensten en gemeentelijke sanctionerende ambtenaren), die niet in de applicatie MaCH van het parket worden opgenomen.

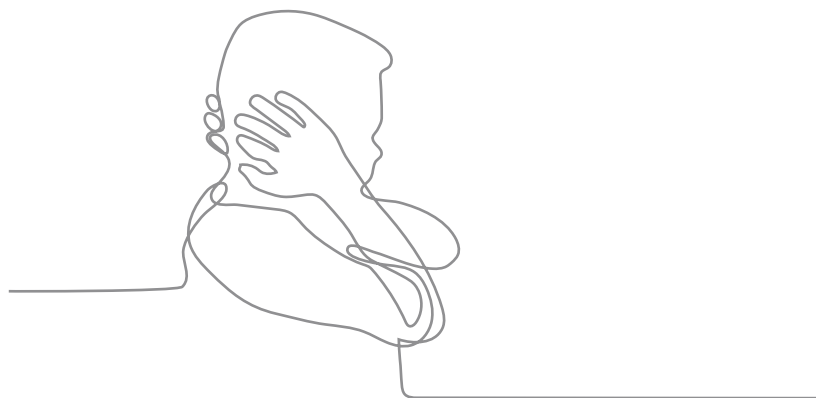
175 Deze daling valt voornamelijk toe te schrijven aan de materies ECOFIN en milieu die afgesloten worden met een administratieve sanctie, welke niet meer worden gecodeerd op het niveau van de instroom (Cf. *supra*, -72% zaken “milieu en stedenbouw” die instroomden van 2015 tot 2019). Zo worden bijvoorbeeld de door Net Brussel opgestelde dossiers sluikestort (ongesorteerde vuilniszakken, het op straat zetten van vuilniszakken buiten de uren,...), niet meer doorgestuurd naar het parket.

5.1.2. FEDERAAL PARKET

De federale procureur oefent de strafvordering uit in de materies die betrekking hebben op de zware en/of georganiseerde criminaliteit, zoals vervat in artikel 144ter §1 van het Gerechtelijk Wetboek. Het betreft voornamelijk misdaden en wanbedrijven tegen de Veiligheid van de staat, mensenhandel, terrorisme, misdrijven die in belangrijke mate verschillende rechtsgebieden betreffen of met een internationale dimensie in het bijzonder die van de georganiseerde criminaliteit, wapentrafië en criminele verenigingen of organisaties. De strafvordering van deze materies situeert zich op nationaal niveau. Vanwege haar strategische positie wordt het BHG in grote mate geconfronteerd met dit soort criminaliteit. De analyse van de gegevens met betrekking tot de activiteit van het Federaal Parket is echter niet opgenomen in dit rapport, dat veeleer synthetisch bedoeld is.

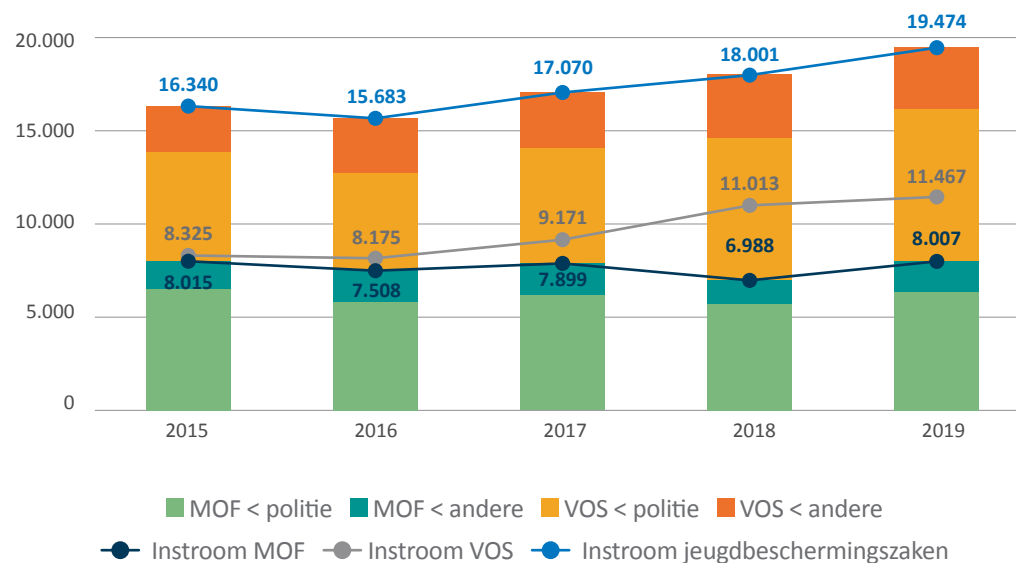
5.1.3. JEUGDPARKET

Wat de jeugdparket betreft, hebben de beschikbare statistieken deels te maken met het aantal instromende zaken¹⁷⁶, en deels met het aantal minderjarigen (in een verontrustende opvoedingssituatie – VOS – of een minderjarige delinquent die als misdrijf omschreven feiten heeft gepleegd – MOF) die bij deze dossiers betrokken zijn.

¹⁷⁶ Er bestaan momenteel geen statistieken in verband met hangende en uitstromende zaken voor de parketten van de jeugdrechtbank.

Instroom en wijze van instroom van jeugdbeschermingszaken

Figuur 45: Instroom en wijze van instroom van jeugdbeschermingszaken in het BHG tussen 2015-2018 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

Het aantal jeugdbeschermingszaken dat binnenstroomt bij het parket van Brussel, vertoont een opwaartse trend van 2015 tot 2019 (+19%) door een toename van zaken van minderjarigen in een verontrustende opvoedingssituatie (+38%). De MOF-zaken, die waren afgenomen tussen 2015 en 2018 (-13%), bereiken in 2019 weer een niveau dat in de buurt komt van de cijfers van 2015. Deze zaken waren oververtegenwoordigd in het BHG in 2015 (49% binnenkomende jeugdbeschermingszaken ten opzichte van 43% voor heel België)¹⁷⁷. Dit is niet langer zo in 2018 en 2019, waar ongeveer 40% van de jeugdbeschermingszaken betrekking heeft op een MOF in het BHG (39% in 2018 en 41% in 2019).

¹⁷⁷ BPV-BOPV, Verslag 2018, o.c., pp. 127-130.

De binnenkomende zaken bij het parket van de jeugdrechtbank van Brussel zijn hoofdzakelijk afkomstig van de politie (in 2019 betrof het 79% van de MOF-dossiers en 71% van de VOS-dossiers). Deze percentages blijven stabiel voor de onderzochte periode. Vanaf 2019 beschikken we over precieze gegevens over het aantal VOS-dossiers die zijn gemeld door de gemeenschapsdiensten voor jeugdhulp: 567 zaken werden naar het parket doorgestuurd door de Franstalige *services de l'aide à la jeunesse* (SAJ) (5% van alle binnenkomende VOS-zaken) en 44 door de Nederlandstalige gemandateerde voorzieningen (VK¹⁷⁸ en OCJ¹⁷⁹) (0,4% van de VOS-zaken).

178 Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.

179 Ondersteuningscentrum Jeugdzorg.

De vrijwillige jeugdhulp (minderjarigen in een verontrustende opvoedings-situatie)

De gemeenschapsdiensten voor de vrijwillige jeugdhulp komen tussen voorafgaand aan de interventie door het parket of op vraag van het parket bij melding dat minderjarigen zich in een verontrustende opvoedingssituatie¹⁸⁰ bevinden. Als de gezinnen niet meewerken aan de uitvoering van vrijwillige hulp en als er gevaar is voor de minderjarige, neemt het parket het opnieuw over en kan het de zaak aanhangig maken bij de jeugdrechter voor doorverwijzing naar gedwongen hulp (*cf. infra*).

Langs Franstalige kant werden in 2019 4.973 Brusselse minderjarigen ‘in gevaar’ of ‘in ‘moeilijkheden’ ten laste genomen door enkel de SAJ (service d’aide à la jeunesse), waarbij nog 340 minderjarigen komen die tegelijk door de SAJ en door de dienst voor gedwongen hulp, de SPJ (service de protection judiciaire), worden opgevolgd (zie *infra*). In vergelijking met 2016¹⁸¹ gaat het om een daling (-8%) van het aantal jongeren in gevaar die worden opgevangen door de SAJ van Brussel. In 2019 ving de SAJ ook 88 Brusselse minderjarigen op die tegelijk betrokken waren bij dossiers inzake een MOF en inzake gevaar/problemen (2% van de minderjarigen die door de SAJ worden opgevangen).

Langs Nederlandstalige kant heeft het OCJ van Brussel in 2019 meldingen ontvangen over 70 minderjarigen, van wie er 15 werden doorverwezen naar het parket. In vergelijking met 2017 dalen de ontvangen meldingen (-23%) maar het aantal naar het parket doorverwezen zaken stijgt (+23%). De andere gemandateerde instantie, het VK van Brussel, heeft 88 meldingen ontvangen in 2018 (97 in 2016 en 73 in 2017), waarvan iets meer dan de helft werd doorverwezen naar het parket. Voor die twee instanties is het parket het eerste aanspreekpunt maar zijn aandeel daalt deze laatste jaren in het voordeel van andere instellingen, zoals Jongerenwelzijn.

180 Zie de beschrijving van de werking van deze gemeenschapsdiensten in het *Verslag 2018* van het BOPV.

181 Zie de analyse van deze cijfers in het *Verslag 2018* van het BOPV.

Minderjarigen betrokken in jeugdbeschermingszaken ('unieke minderjarigen')

In 2018 zijn 10.864 minderjarigen betrokken bij de 18.002 jeugdbeschermingszaken die zijn binnengekomen op het jeugdparquet van Brussel. 62% van deze minderjarigen is enkel betrokken bij VOS-zaken en 31% enkel bij MOF-zaken, terwijl 7% van hen (718 minderjarigen) tegelijk betrokken zijn bij VOS- en bij MOF-zaken. Deze laatsten, die beide types zaken combineren, zijn vooral jongens tussen 14 en 18 jaar (63%).

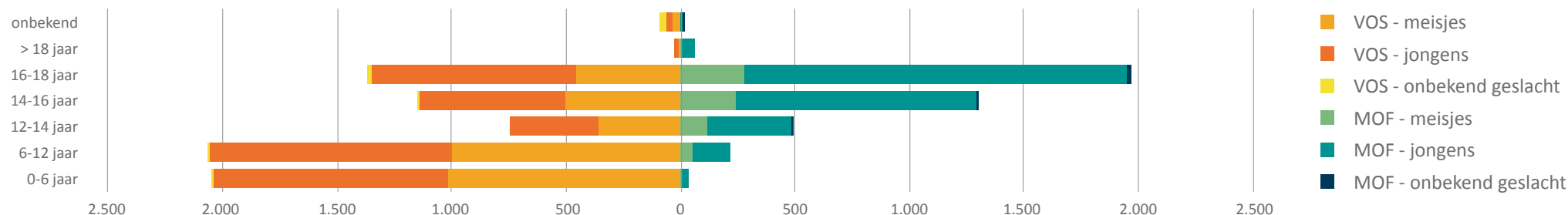
De volgende figuur toont het aantal unieke minderjarigen dat betrokken is bij enerzijds een MOF-zaak, en anderzijds een VOS-zaak, voor jeugdbeschermingszaken die in 2018 binnenkwamen op het jeugdparquet van Brussel¹⁸².

In 2018 is 95% van de jongeren onder 12 jaar in jeugdbeschermingszaken betrokken als minderjarige in een verontrustende opvoedingssituatie (4.044 van hen zijn enkel betrokken bij VOS, terwijl 61 van hen betrokken zijn bij twee soorten zaken: MOF en VOS). In de leeftijdsgroep van 14-18 jaar daarentegen is 63% van de unieke betrokken minderjarigen betrokken bij een MOF-zaak (2.702 enkel bij MOF, en 566 zowel bij een

MOF- als een VOS-zaak). Wat het geslacht betreft, zijn meisjes goed voor 36% van alle minderjarigen die betrokken zijn bij jeugdbeschermingszaken. Dit percentage stijgt tot 45% voor VOS-zaken, maar bedraagt slechts 18% voor MOF-zaken.

6% tot 7% van de minderjarigen is Nederlandstalig en 90% is Franstalig. Deze verhouding blijft relatief stabiel over de jaren. Het percentage minderjarigen van wie we de taal niet kennen of met een andere taal dan het Frans of het Nederlands¹⁸³ neemt wel toe sinds 2017 (van 3 tot 7% van de minderjarigen in 2019), wat gecompenseerd wordt door een afname van het aantal Franstaligen (87% in 2019).

Meer dan 70% van deze minderjarigen verschijnt slechts in één zaak in 2018. Minderjarige delinquenten zijn vaker betrokken bij een groot aantal zaken: 3,3% van de MOF-minderjarigen is betrokken bij meer dan 5 MOF-zaken die in 2018 bij het Brusselse jeugdparquet zijn binnengekomen, terwijl slechts 1,4% van de VOS-minderjarigen betrokken is bij meer dan 5 VOS-zaken¹⁸⁴. Wat de minderjarigen betreft die zowel bij MOF als bij VOS betrokken zijn, is 11% van hen betrokken bij meer dan 5 MOF-zaken in 2018¹⁸⁵.

Figuur 46: Aantal unieke minderjarige jongeren betrokken bij binnenkomende zaken bij het jeugdparquet van Brussel per type dossier, geslacht en leeftijd in 2018 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

¹⁸² Als we de cijfers van unieke minderjarigen per type zaak optellen, komen we tot een totaal dat hoger is dan de 10.864 unieke minderjarigen, want de 718 minderjarigen die betrokken zijn bij beide soorten zaken tegelijk, zijn hier tweemaal geteld.

¹⁸³ Het kan gaan om een onbekende taal, of een andere taal dan het Frans en het Nederlands, gekend bij het parket, maar die niet kan worden ingevoerd in het IT-systeem PJG dat gebruikt wordt door de jeugdparketten.

¹⁸⁴ Het gaat hier enkel om zaken die in 2018 zijn binnengekomen bij het Brusselse parket. Deze minderjarigen kunnen ook betrokken zijn bij andere zaken die de afgelopen jaren bij het parket zijn binnengekomen (net als de 70% minderjarigen die in 2018 bij één zaak betrokken waren).

¹⁸⁵ Het aantal VOS-zaken is niet bekend.

Als Misdrijf Omschreven Feiten

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 %	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	RBC/BE 2018
Eigendom	4.175	3.691	3.596	2.827	3.360	41,96%	-19,52%	+18,85%	12,70%
Openbare orde & openbare veiligheid	1.186	1.042	1.221	1.488	1.436	17,93%	+21,08%	-3,49%	18,80%
Persoon	1.100	964	1.290	1.171	1.284	16,04%	+16,73%	+9,65%	8,80%
Verdovende middelen en doping	737	735	805	730	820	10,24%	+11,26%	+12,33%	11,70%
Zaken voor de politieparketten ¹⁸⁶	314	487	431	293	671	8,38%	+113,69%	+129,01%	8,10%
Familie & publieke moraal	189	283	266	282	238	2,97%	+25,93%	-15,60%	8,70%
Openbare trouw	100	75	92	55	66	0,82%	-34,00%	+20,00%	10,20%
TOTAAL	8.015	7.508	7.899	6.988	8.007	100,00%	-0,10%	+14,58%	12,10%

Tabel 31: Instroom MOF in het BHG per preventietype tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

Net als meerderjarigen plegen de MOF-minderjarigen vooral eigendomsdelicten (42% van de MOF-zaken in 2019), ook al nemen die sinds 2015 af. De inbreuken op de openbare orde en openbare veiligheid, kwantitatief gezien op de tweede plaats, nemen daarentegen sinds 2015 toe en zijn oververtegenwoordigd in het BHG in vergelijking met heel België¹⁸⁷. In vergelijking met de meerderjarigen (*cf. supra*) zijn de minderjarigen verhoudingsgewijs meer betrokken bij zaken in verband met de openbare orde en openbare veiligheid (18% van de zaken waarbij minderjarigen betrokken zijn, 11% van de zaken waarbij meerderjarigen betrokken zijn), en minder bij persoonsdelicten (16% van de zaken met minderjarigen tegenover 22% van de

zaken met meerderjarigen). Op het vlak van openbare orde en openbare veiligheid verschillen de preventies van die bij de meerderjarigen. In 2019 betrof bijna de helft van die zaken (46%) een 'illegaal verblijf'¹⁸⁸ (sterke toename sinds 2015). Daarna volgen bedreigingen (13%) en illegaal wapenbezit/dracht (12%). Smaad en weerspanning jegens personen met een openbare hoedanigheid zijn ook goed vertegenwoordigd (8% in 2019, maar aan het afnemen). Feiten van hetzelfde type (geen respect voor (bevelen van) politieagenten of bevoegde ambtenaren) zijn ook de feiten waarvoor de minderjarigen in 2018 en 2019 het vaakst GAS kregen opgelegd¹⁸⁹.

¹⁸⁶ Zaken voor politieparketten: openbare overlast en verkeersovertredingen (6%), onder meer nachtlawaai, dronkenschap en plassen op de openbare weg. Cf. Openbaar Ministerie, "Het Openbaar Ministerie stelt de statistieken 2016, 2017 en 2018 van de jeugdparketten voor", Persconferentie van 22 november 2019, p. 2, nr. 2. Wat de verkeersovertredingen betreft, vallen de minderjarigen van 16 tot 18 jaar niet onder het toepassingsgebied van de jeugdbescherming, maar komen ze voor de politierechtbank.

¹⁸⁷ Berekening voor 2018.

¹⁸⁸ "De aanwezigheid op het grondgebied, van een vreemdeling die niet of niet langer voldoet aan de voorwaarden voor de toegang tot of het verblijf op het grondgebied" (wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, art. 1, eerste lid, 4°). De sterke stijging van deze categorie moet in verband worden gezien met de toename van transmigranten in het Maximiliaanpark.

¹⁸⁹ Zie het hoofdstuk 'Administratieve statistieken' van dit verslag.

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 %	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019	RBC/BE 2019
Illegaal verblijf	148	118	176	535	662	46,1%	+347,3%	+23,7%	35,6%
Bedreigingen	296	258	264	210	182	12,7%	-38,5%	-13,3%	8,2%
Wapens (illegale wapendracht, illegaal bezit enz.)	244	196	205	218	170	11,8%	-30,3%	-22,0%	11,6%
Vereniging van misdadigers	169	140	152	206	112	7,8%	-33,7%	-45,6%	23,9%
Pv met informatie: geen klacht	21	63	158	139	95	6,6%	+352,4%	-31,7%	20,4%
Weerspannigheid tegen de autoriteiten/personen met een openbare hoedanigheid	97	98	126	64	85	5,9%	-12,4%	+32,8%	18,1%
Smaad	41	42	45	31	30	2,1%	-26,8%	-3,2%	20,0%
Terrorisme	13	15	24	5	3	0,2%	-76,9%	-40%	20,0%
Andere	157	112	71	80	97	6,8%	-38,2%	+21,3%	7,9%
TOTAAL	1.186	1.042	1.221	1.488	1.436	100%	+21,1%	-3,5%	17,2%

Tabel 32: MOF-zaken met betrekking tot de openbare orde en de openbare veiligheid die zijn binnengekomen bij het jeugdparket van Brussel. 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie

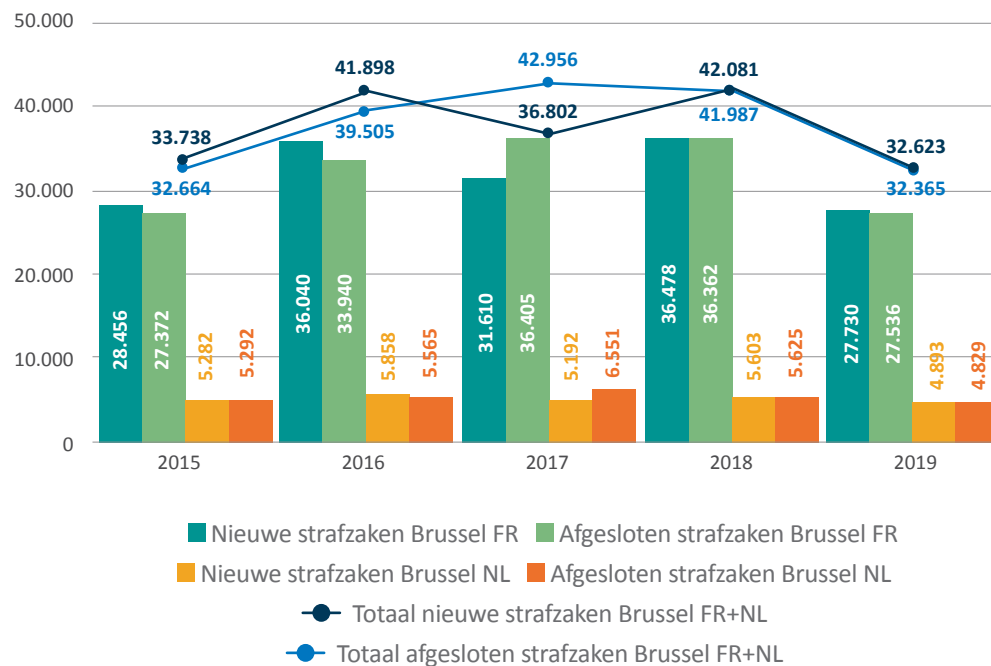
In 2018 had 14% van de binnekomende MOF-zaken betrekking op meisjes. Ze zijn verhoudingsgewijs meer dan jongens betrokken bij persoonsdelicten en minder bij dossiers inzake openbare orde en veiligheid. Wat de leeftijd betreft, zijn de jongsten (0-12 jaar) meer betrokken bij persoonsdelicten, terwijl jongeren vanaf 14 jaar het vaakst worden beschuldigd van eigendomsdelicten.

5.2. GEGEVENS VAN HOVEN EN RECHTBANKEN

De statistieken omtrent de activiteiten van de hoven en rechtbanken van strafrechtelijke aard kunnen onderscheiden worden in activiteiten van de rechtscolleges van het gerechtelijk onderzoek¹⁹⁰ en deze van de vonnisgerechten¹⁹¹. In navolging van de parketstatistieken gaan we dieper in op de evoluties van de statistieken van de politierechtbank, de rechtbank van eerste aanleg - meer bepaald de correctionele sectie - en de jeugdrechtbank.

5.2.1. POLITIERECHTBANK

In België zijn er 15 politierechtbanken die elk uit één of meerdere afdelingen bestaan. Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaan er twee afdelingen, een Franstalige en een Nederlandstalige. De politierechtbank is een hybride rechtscollege met zowel strafkamers als burgerlijke kamers. De rechtbank behandelt vooral inbreuken tegen de verkeerswetgeving¹⁹² en vorderingen tot schadevergoeding ingevolge een verkeersongeval. De evolutie (Figuur 47) van het aantal nieuwe strafzaken varieert van jaar tot jaar zowel voor de Franstalige als Nederlandstalige afdeling in Brussel, waardoor het totaal aantal nieuwe dossiers schommelt tussen de 32.623 en de 42.081. Bij het aantal afgesloten dossiers daarentegen zien we een jaarlijkse stijging met een piek van in 2017, toen er meer zaken uit- dan instroomden, om vervolgens terug te dalen tot 32.365 in 2019. De berekeningswijze voor de cijfers van 2018 en 2019 is echter verschillend in vergelijking met de voorgaande jaren, aangezien deze opnieuw werden bepaald in samenspraak met de rechtbanken. Hierdoor zijn de cijfers vanaf 2018 niet perfect vergelijkbaar met de cijfers van de jaren ervoor. Tussen 2018 en 2019 zien we echter een daling van 22% in het totaal aantal nieuwe strafzaken.

Figuur 47: Aantal (nieuwe en afgesloten) strafzaken op de Franstalige en Nederlandstalige afdeling van de politierechtbank in Brussel tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: College van Hoven en rechtbanken

190 Onderzoekrechter, raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling.

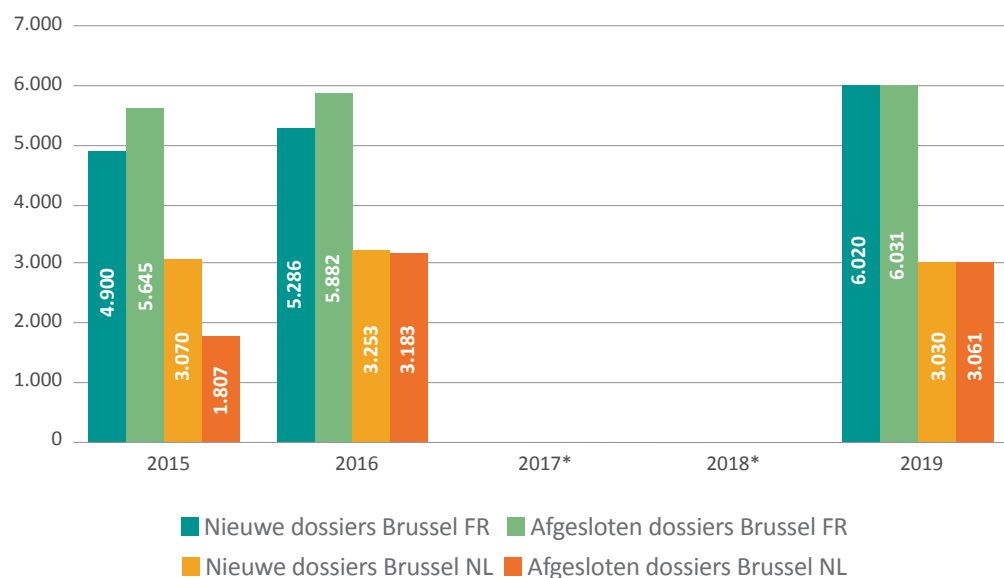
191 Politierechtbank, correctionele kamers en jeugdkamers van de rechtbank van eerste aanleg, hof van beroep, assisenhof.

192 In 2019 betrof het aantal verkeersinbreuken zonder ongeval bijna 90% van het totaal aantal dat instroomde op de politierechtbank van Brussel.

5.2.2. CORRECTIELE SECTIE VAN DE RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG

Na de splitsing van de parketten van Brussel en Halle-Vilvoorde is er nu sprake van een geografische vertekening tussen de gegevens van het Brusselse parket en die van de rechtbanken van eerste aanleg, die zijn opgesplitst in een Franstalige en een Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg (REA). Bovendien is de berekeningswijze voor de REA verschillend voor de cijfers van 2019, waarbij ook de applicatie waarin dossiers worden geregistreerd verschilt met de periode ervoor. Hierdoor zijn de cijfers vanaf 2019 niet perfect vergelijkbaar met de cijfers van de jaren ervoor. Onderstaande grafiek (Figuur 48) moet bijgevolg met de nodige nuance geïnterpreteerd worden. Voor

2017 was er zowel een toename van het aantal nieuwe¹⁹³ dossiers binnen de Franstalige correctionele rechtbank van +8%, als binnen de Nederlandstalige correctionele rechtbank met +6%. In diezelfde periode steeg ook het aantal afgesloten¹⁹⁴ dossiers met respectievelijk 4% voor de Franstalige sectie en met maar liefst 76% voor de Nederlandstalige sectie. In 2019 merken we op dat het aantal nieuwe dossiers en het aantal afgesloten dossiers bijna in evenwicht is. Aangezien er geen gegevens beschikbaar zijn voor 2017 en 2018, is het niet mogelijk om de evolutie weer te geven voor de periode 2017-2018-2019.

Figuur 48: Aantal (nieuwe en afgesloten) dossiers bij de Franstalige en Nederlandstalige correctionele sectie van de rechtbank van Eerste Aanleg tussen 2015-2019 (*geen cijfers beschikbaar voor 2017 en 2018) – BPV/BOPV. Bron: College van Hoven en rechtbanken

193 Deze worden geteld per dossier als nieuw beschouwd op de datum van de eerste zitting voor een correctionele kamer, en op basis van het type vaststelling (eerste vaststelling, verzet, burgerlijke belangen).

194 Deze worden geteld per dossier als afgesloten beschouwd op de datum van de (eerste) afsluitende beslissing voor de correctionele kamer, en op basis van de beslissing van de zaak op zitting en de preventiecode.

Wat de instroom volgens type zaak betreft (Tabel 33), zien we dat in 2019 68% van de nieuwe dossiers bij de Franstalige en Nederlandstalige correctionele sectie van de rechtbank van eerste aanleg in Brussel handelen over correctionele of gecorrectionaliseerde zaken. Dit aantal ligt iets lager dan het Belgisch niveau waarbij dit aandeel op 3/4de van het totaal aantal ligt. Dit valt te verklaren door het hoger aantal beroepen dat de politierechtbank behandelt, en voornamelijk bij de Nederlandstalige sectie, waardoor dit verhoudingsgewijs 30% vertegenwoordigt van

het aantal dat instroomt op de Franstalige en Nederlandstalige sectie, ten opzichte van 22,5% in België. Wanneer we de verhouding van het aantal nieuwe dossiers bekijken, stellen we vast dat bijna 1/5de van het aantal nieuwe dossiers dat instroomt op de correctionele rechtbanken in België wordt behandeld door de Franstalige en Nederlandstalige afdeling in Brussel. Voor het aantal beroepen op de politierechtbank ligt dit aandeel zelfs op meer dan 1/4de.

	Beroep politierechtbank	Correctioneel of gecorrec- tionaliseerd	Sociaal strafrecht	TOTAAL	% Beroep politierechtbank	% Correctioneel of gecorrec- tionaliseerd	% Sociaal strafrecht	
Nieuwe dossiers 2019	Brussel FR	1.570	4.376	74	6.020	26,1%	72,7%	1,2%
	Brussel NL	1.171	1.812	47	3.030	38,6%	59,8%	1,6%
	TOTAAL BRUSSEL FR+NL	2.741	6.188	121	9.050	30,3%	68,4%	1,3%
	TOTAAL BE	10.391	34.804	886	46.081	22,5%	75,5%	1,9%
	% BRUSSEL FR+NL/BE	26,4%	17,8%	13,7%	19,6%			

Tabel 33: Aantal nieuwe dossiers in 2019 op de correctionele sectie van de rechtbank van Eerste Aanleg in Brussel (FR+NL) volgens type zaak en verhouding ten opzichte van België– BPV/BOPV. Bron: College van Hoven en rechtbanken

5.2.3. JEUGDRECHTBANKEN

De jeugdrechtbank behandelt protectionele zaken in verband met minderjarigen (VOS- en MOF-zaken) en ouders (ontzetting uit het ouderlijke gezag). Ze spreekt ook vonnissen en burgerrechtelijke beschikkingen uit (territoriale uithandengeving, verwijzing op basis van de taalrol, kinderbijslag, beroep tegen GAS¹⁹⁵ ...). Wat het hier onderzochte protectionele luik betreft, hebben de beschikbare statistieken voor 2018 en 2019¹⁹⁶ betrekking op het aantal beslissingen van de jeugdrechters en het aantal minderjarigen onder toezicht van een jeugdrechter. Het betreft indicatoren waarvoor er momenteel in heel België uniforme procedures en een consensus over de berekeningsmethode voor de jeugdrechtbanken bestaan.

De meeste beslissingen werden genomen door de Franstalige rechtbank. De cijfers voor de Nederlandstalige rechtbank worden tussen haakjes vermeld als ze beschikbaar zijn.

Aantal beslissingen	2015	2016	2017	2018	2019	Var. 2018-2019	Var. 2015-2019	BXL/BE 2019
Ontzetting uit de ouderlijke macht	37 (3)	72	90	92 (6)	60 (2)	-37%	+55%	19%
Totaal MOF-beslissingen (vonnissen en beschikkingen)	2.501 (262)	2.765	2.630	2.673 (397)	1.264 (292)	-49%	-44%	13%
waarvan vonnissen tot uithandengeving	27 (0)	40	3	30 (1)	18 (0)	-42%	-33%	46%
Totaal VOS-beslissingen – inclusief spoed (vonnissen en beschikkingen)	3.856 (1.120)	4.024	4.128	4.318 (1.887)	4.479 (2.204)	+8%	+34%	16%

Tabel 34: Beslissingen van de Brusselse jeugdrechtbank. FR (NL) tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: College van hoven en rechtbanken

Er is een daling van het aantal beslissingen in MOF-zaken en een toename van beslissingen met betrekking tot minderjarigen in een verontrustende opvoedingssituatie, wat een weerspiegeling kan zijn van de toename van dergelijke zaken bij het jeugdparquet. Er kunnen echter veel beslissingen worden genomen in dezelfde zaak. De onbevoegdheidsverklaring¹⁹⁷ die bijna

uitsluitend door de Franstalige jeugdrechtbank wordt gebruikt, blijft oververtegenwoordigd in het BHG (46% van de Belgische onbevoegdheidsverklaringen in 2019). In 2019 werden echter wijzigingen ingevoerd in het coderingssysteem voor onbevoegdheidsverklaring, waardoor de cijfers voor 2018 en 2019 een vertekend beeld kunnen geven.

¹⁹⁵ De statistieken van de hoven en rechtbanken vermelden geen enkel beroep tegen een administratieve sanctie voor 2018. In 2019 is geen enkel beroep vermeld voor de Franstalige rechtbank, maar wel één voor de Nederlandstalige.

¹⁹⁶ Zie de analyse van de cijfers 2015-2017 in het *Verslag 2018* van het BOPV, o.c., pp. 42-81.

¹⁹⁷ Verwijzing naar de gewone strafrechtbank van een minderjarige die op het moment van de feiten minstens 16 jaar oud was.

De maatregelen getroffen door de jeugdrechtbank (minderjarigen in een verontrustende opvoedingssituatie en minderjarigen in een MOF-zaak)

De gemeenschappen interveniëren om de beslissingen van de rechter uit te voeren. Dit gebeurt enerzijds in het kader van de gedwongen hulp voor minderjarigen in een verontrustende opvoedingssituatie als de vrijwillige hulp mislukt of niet kan worden verstrekt, anderzijds voor de maatregelen die worden genomen voor minderjarigen die een MOF hebben gepleegd.

In 2019 heeft langs Nederlandstalige zijde heeft de SDJ in 2019 358 unieke minderjarigen, die in het BHG zijn gedomicilieerd, opgevolgd (+14% ten opzichte van 2017) in het kader van de uitvoering van 840 maatregelen die zijn genomen door de jeugdrechtbank. Hierbij kan één minderjarige betrokken zijn bij verschillende maatregelen. 91% van die minderjarigen is een minderjarige in een verontrustende opvoedingssituatie. Hun aandeel, onder de minderjarigen die aan een gerechtelijke maatregel zijn onderworpen, neemt toe sinds 2017 (+17%), terwijl dat van jeugddelinquenten afneemt (-21%) – wat een weerspiegeling is van de vastgestelde evolutie op het niveau van het Jeugdparquet.

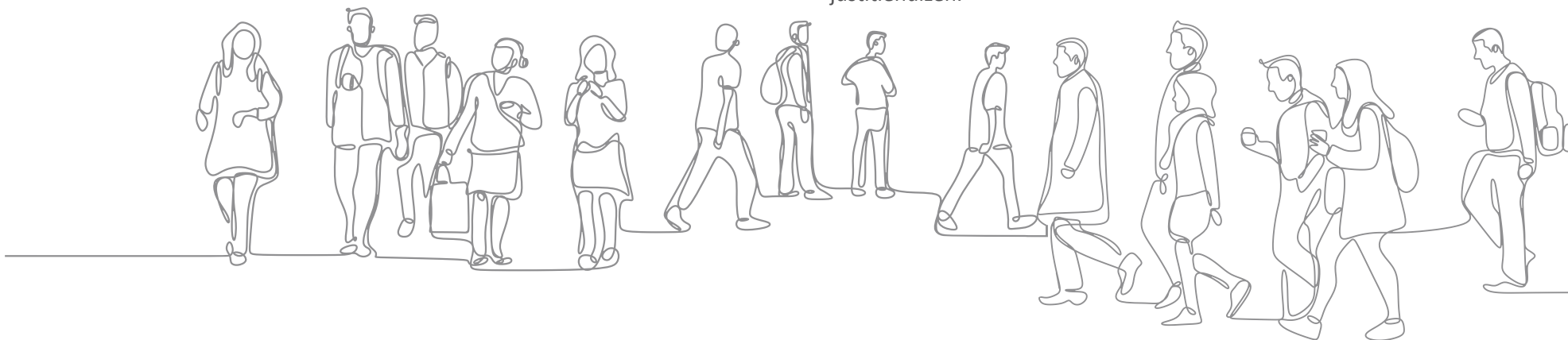
De Franstalige SPJ bood in 2019 op zijn beurt gedwongen hulp aan 2.380 jongeren in gevaar (+9% in vergelijking met 2016), onder wie 340 die in datzelfde jaar ook werden gevolgd door de SAJ. De SPJ is trouwens ook tussenbeide gekomen in de uitvoering van de maatregelen van de jeugdrechtbank voor 950 MOF-minderjarigen (-4% in vergelijking met 2016). In 2019 passeerden bovendien ook 177 jongeren die zowel bij VOS- als bij MOF-zaken zijn betrokken, bij de jeugdbeschermingsdienst SPJ.

5.3. GEGEVENS VAN VEROORDELINGEN, OPSCHORTINGEN EN INTERNERINGEN

De statistieken van de veroordelingen, opschortingen en interneringen worden beheerd door de Dienst Strafrechtelijk Beleid van de FOD Justitie en zijn gebaseerd op het veroordelingsbericht¹⁹⁸ dat per persoon wordt opgesteld. Dit betreft een verkorte neerslag van het vonnis uitgesproken door de hoven en rechtbanken dat door de griffies van de diverse rechtbanken wordt opgesteld. Het wordt vervolgens naar de dienst Centraal Strafregister verzonden die het invoert in het centraal strafregister. Hieruit kunnen het aantal veroordeelden, geïnterneerden of personen die een opschorting kregen worden geteld, evenals het aantal veroordelingen, opschortingen en interneringen per type strafrechtelijke inbreuk. Zo kan een vonnis betrekking hebben op meerdere strafrechtelijke inbreuken, of kan een individu meermaals per jaar veroordeeld worden. Door de modernisering van de informaticasystemen van de politierechtbanken en rechtbanken van eerste aanleg en door het feit dat ze rechtstreeks zijn aangesloten op het Centraal Strafregister, zijn deze statistieken sinds juli 2018 tijdelijk niet meer beschikbaar. De cijfers zullen worden geanalyseerd in ons volgend jaarrapport in functie van hun beschikbaarheid¹⁹⁹.

5.4. GEGEVENS VAN JUSTITIEHUIZEN

Sinds de 6de Staatshervorming werden de bevoegdheden van de justitiehuizen overgedragen van het federaal naar het gemeenschapsniveau. Hierdoor hangt het Franstalige justitiehuis in Brussel af van de Franse gemeenschap, en het Nederlandstalige justitiehuis van de Vlaamse gemeenschap. Doordat zij tot twee aparte gefedereerde entiteiten behoren is het niet wenselijk om de cijfers van de twee justitiehuizen met elkaar te vergelijken. Bovendien is het theoretisch mogelijk dat er een afzonderlijke methodologie uitgewerkt wordt, waardoor men uiterst omzichtig moet omgaan met de interpretatie van de cijfers. Om die reden kiezen we ervoor de gegevens apart voor te stellen en te bespreken. Daarnaast is het belangrijk aan te halen dat de justitiehuizen werken op basis van een mandaat van de gerechtelijke autoriteiten (Procureur des Konings, rechtbank) of administratieve autoriteiten (bv. gevangenisdirecteur), en niet op basis van het aantal personen. Hierdoor is het niet mogelijk om cijfers te verkrijgen over de betrokken personen (slachtoffers/daders). Dit vraagt enige nuance in de interpretatie aangezien een dader binnen verschillende registraties van mandaten kan vallen of dat hij verschillende feiten kan plegen. Voor verdere verduidelijking verwijzen we door naar de websites²⁰⁰ van de twee justitiehuizen.

198 Niet alleen strafrechtelijke veroordelingen, maar sinds 2016 worden ook beslissingen over de beëindiging van de vervolging in geval van een verlengde strafrechtelijke schikking in het strafregister opgenomen (art. 216bis).

199 http://www.dsb-spc.be/web/index.php?Itemid=47&id=28&lang=dutch&option=com_content&task=view.

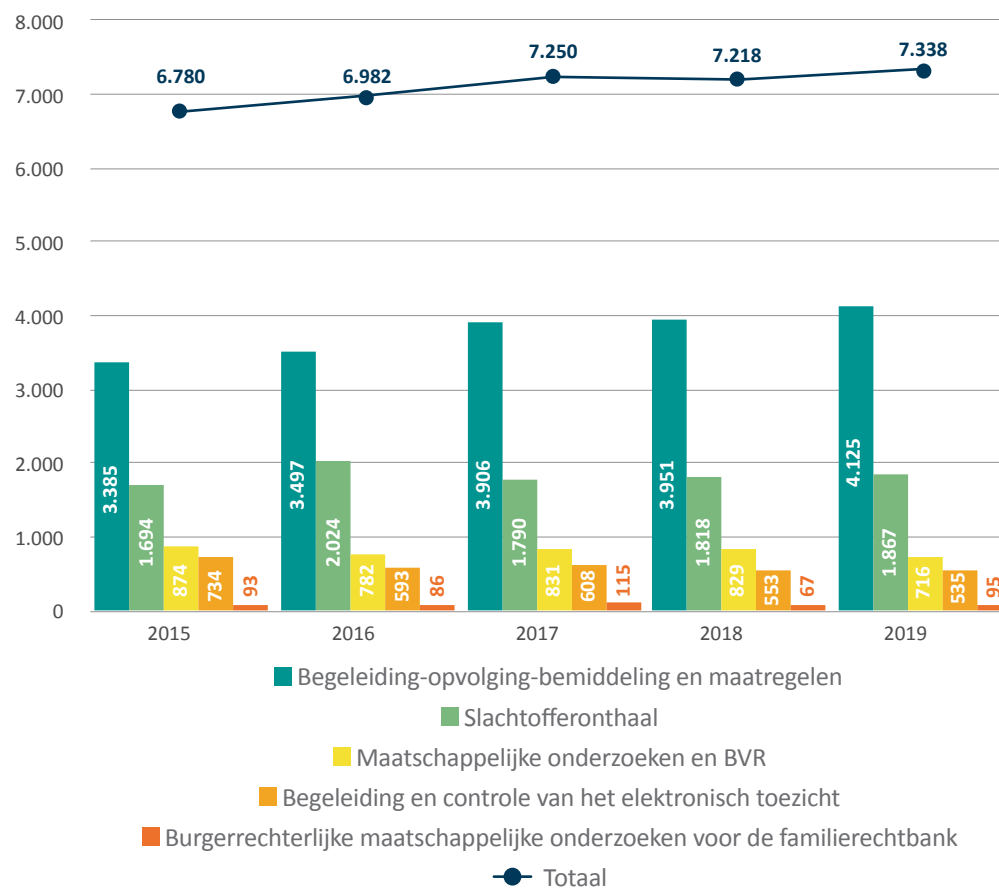
200 www.maisonsdejustice.be en <https://www.departementwvg.be/justitiehuizen>.

5.4.1. FRANSTALIG JUSTITIEHUIS BRUSSEL

Het aantal nieuwe mandaten van het Franstalig justitiehuis Brussel (Figuur 49) nam toe van 6.780 in 2015 naar 7.338 in 2019 (+8%). Dit valt voornamelijk te verklaren door de stijging van het aantal begeleidingen, opvolgingen, bemiddelingen en maatregelen in strafzaken in deze periode van 3.385 naar 4.125 (+22%), of meer dan de helft van het aantal opdrachten in 2019. In deze mandaatcategorie (Tabel 35) vertegenwoordigt de opvolging van de uitvoering van werkstraffen met 29% het grootste aandeel, gevolgd door de begeleidingen voor voorwaardelijke invrijheidstelling (alternatieve maatregelen voor voorlopige hechtenis) met 27%. Voor de periode van 2015 tot 2019 kenden deze twee types van opdrachten geen noemenswaardige schommelingen. Een andere evolutie zien we echter in het aantal probatiebegeleidingen²⁰¹, die anderhalf maal gestegen zijn waardoor deze in 2019 een aandeel innemen van 23%. Ook het aantal dossiers die behandeld worden via de procedure “bemiddeling en maatregelen” is met 1/4de gestegen in deze periode, hoewel dit aantal na een piek in 2017 terug in dalende lijn is.

²⁰¹ Vanaf 1 mei 2016 kan probatie niet alleen verwijzen naar een modaliteit van de tenuitvoerlegging van de hoofdstraf, maar ook naar een straf die als hoofdstraf kan worden opgelegd.

Figuur 49: Aantal nieuwe mandaten voor het Franstalig justitiehuis Brussel volgens mandaatcategorie tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (FR)

	2015	2016	2017	2018	2019	% 2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019
Werkstraf	1.212	1.163	1.247	1.147	1.196	29,0%	-1,3%	+4,3%
Vrijheid onder voorwaarden	1.060	1.003	970	1.098	1.099	26,6%	+3,7%	+0,1%
Probatiebegeleiding	372	501	663	771	940	22,8%	+152,7%	+21,9%
Bemiddeling en maatregelen	492	612	725	661	615	14,9%	+25,0%	-7,0%
Penitentiaire sector	190	175	182	179	175	4,2%	-7,9%	-2,2%
Begeleiding probatiestraf	0	8	65	58	71	1,7%		+22,4%
Internering	59	35	54	37	29	0,7%	-50,8%	-21,6%
TOTAAL	3.385	3.497	3.906	3.951	4.125	100%	+21,9%	+4,4%

Tabel 35: Aantal begeleidingen, opvolgingen en bemiddelingen en maatregelen bij het Franstalige justitiehuis Brussel volgens type mandaat tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (FR)

Het aantal verwijzingen naar slachtofferonthaal, dat goed is voor een kwart van de mandaten, vertoont eveneens een stijging van 1.694 naar 1.867 (+10), met een piek van 2.024 in 2016. Deze kan toegeschreven worden aan de verhoogde nood aan slachtofferonthaal na de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016. Het aantal maatschappelijke onderzoeken²⁰² en beknopte voorlichtingsrapporten in strafzaken is vooral tussen 2018 en 2019 afgenomen. Dit valt hoofdzakelijk te verklaren door de terugval van de mandaten in de penitentiaire sector, die goed zijn voor 86% van de

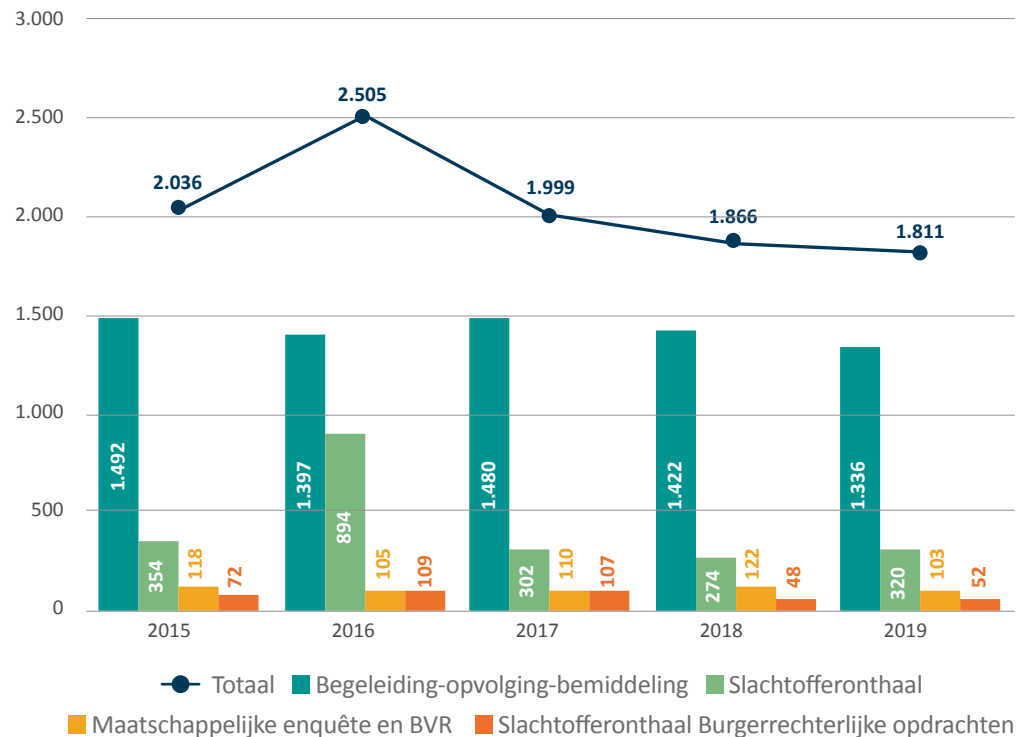
uitgegeven mandaten. Eenzelfde tendens zien we in het aantal begeleidingen die aan het justitiehuis zijn toevertrouwd in het kader van elektronisch toezicht, dat daalde van 734 in 2015 naar 535 in 2019 (-27%), met een daling tussen 2015 en 2017 en een stabilisering tussen 2018 en 2019. Dit gaat hier om de begeleidingsopdrachten voor elektronisch toezicht die zijn uitgesproken door de gevangenisdirecteuren, het directoraat-generaal van de penitentiaire instellingen (DG EPI) en de strafuitvoeringsrechtbank²⁰³.

202 Dit is een adviesverslag aan de mandaterende autoriteit waarin de justitieassistent samen met de persoon die terecht staat en/of zijn of haar onthaalomgeving, de feiten in hun sociale context plaatst om een geïndividualiseerde maatregel voor te stellen die gericht is op de toekomst en de schadeloosstelling.

203 De Wet van 5 mei 2019 wijzigde de Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van personen die tot een vrijheidsstraf zijn veroordeeld en de rechten van het slachtoffer in het kader van de regelingen voor de tenuitvoerlegging van de straf. De uitvoering van straffen >3j vallen onder de SURB, straffen van ≤3j vallen onder de verantwoordelijkheid van de rechter voor strafuitvoering (inwerkingtreding voorzien op 1 april 2021).

5.4.2. NEDERLANDSTALIG JUSTITIEHUIS BRUSSEL

In het Nederlandstalig Justitiehuis Brussel (Figuur 50) constateren we een daling van del nieuwe mandaten van 2.036 in 2015 naar 1.811 in 2019 (-11%). Dit valt grotendeels toe te schrijven aan de afname van het aantal begeleidingen, opvolgingen en bemiddelingen in strafzaken in deze periode van 1.492 naar 1.336 (-11%). Dit is goed voor 3/4de van de nieuwe mandaten in 2019. Wanneer we deze categorie in detail bekijken (Tabel 36), stellen we vast dat opvolging van werkstraffen en het toezicht op de vrijheid onder voorwaarden verhoudingsgewijs met respectievelijk 41% en 20% het grootste aandeel hebben binnen deze mandaatcategorie in 2019. Wat hun evolutie tussen 2015 en 2019 betreft zien we dat het aantal opvolgingen van werkstraffen gestegen is met 17%, daar waar het toezicht op vrijheid onder voorwaarden daalde met 10%. De oorzaak van de dalende tendens binnen deze categorie mandaten valt toe te schrijven aan het aantal bemiddelingen in strafzaken dat met meer dan de helft is afgenomen.

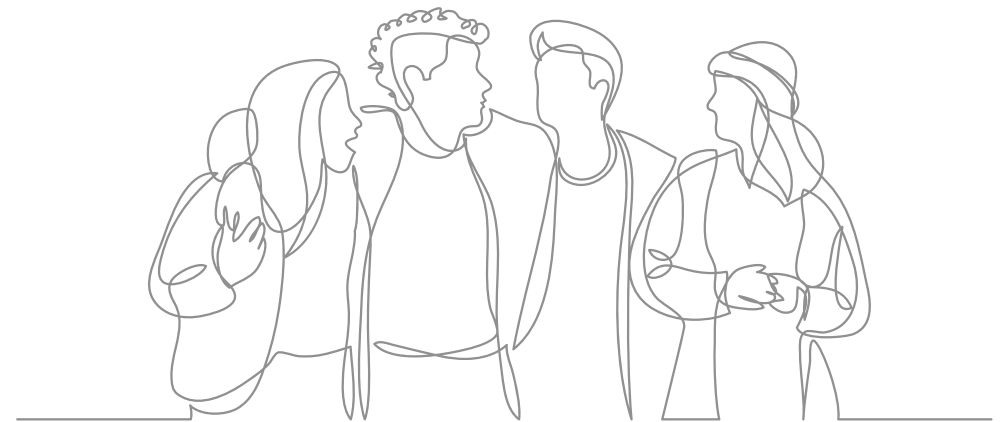
Figuur 50: Aantal nieuwe mandaten bij het Nederlandstalige Justitiehuis per mandaatcategorie tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (NL)

	2015	2016	2017	2018	2019	% 2019	Var. 2015-2019	Var. 2018-2019
Autonome werkstraf	476	434	525	507	558	41,8%	+17,2%	+10,1%
Vrijheid onder voorwaarden	304	291	261	323	273	20,4%	-10,2%	-15,5%
Bemiddeling in strafzaken	421	402	358	252	194	14,5%	-53,9%	-23,0%
Probatiebegeleidingen	158	156	192	212	178	13,3%	+12,7%	-16,0%
Elektronisch toezicht	100	89	89	85	83	6,2%	-17,0%	-2,4%
Penitentiaire sector	21	19	16	13	20	1,5%	-4,8%	+53,8%
Bescherming maatschappij	12	4	15	6	15	1,1%	+25,0%	+150,0%
Andere: Autonome probatiestraf	0	2	24	24	15	1,1%		-37,5%
TOTAAL	1.492	1.397	1.480	1.422	1.336	100,0%	-10,5%	-6,0%

Tabel 36: Aantal begeleidingen, opvolgingen en bemiddelingen bij het Nederlandstalig justitiehuis Brussel volgens type mandaat tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (NL)

Bij de mandaten slachtofferonthaal constateren we een daling van 10%, waarbij voornamelijk de gigantische piek opvalt in 2016. Zoals bij het Franstalig justitiehuis Brussel (cf. supra), valt dit ten gevolge van de aanslagen in Brussel in 2016²⁰⁴. Het aantal maatschappelijke enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten kende eveneens een dalende tendens, hoewel dit schommelt van jaar tot jaar, hetgeen ook het geval is voor de burgerrechtelijke opdrachten.

²⁰⁴ In principe is er per feit 1 dossier maar voor de aanslagen in Brussel werd een uitzondering gemaakt bij het Nederlandstalig justitiehuis Brussel door het dossier op te splitsen per familie.

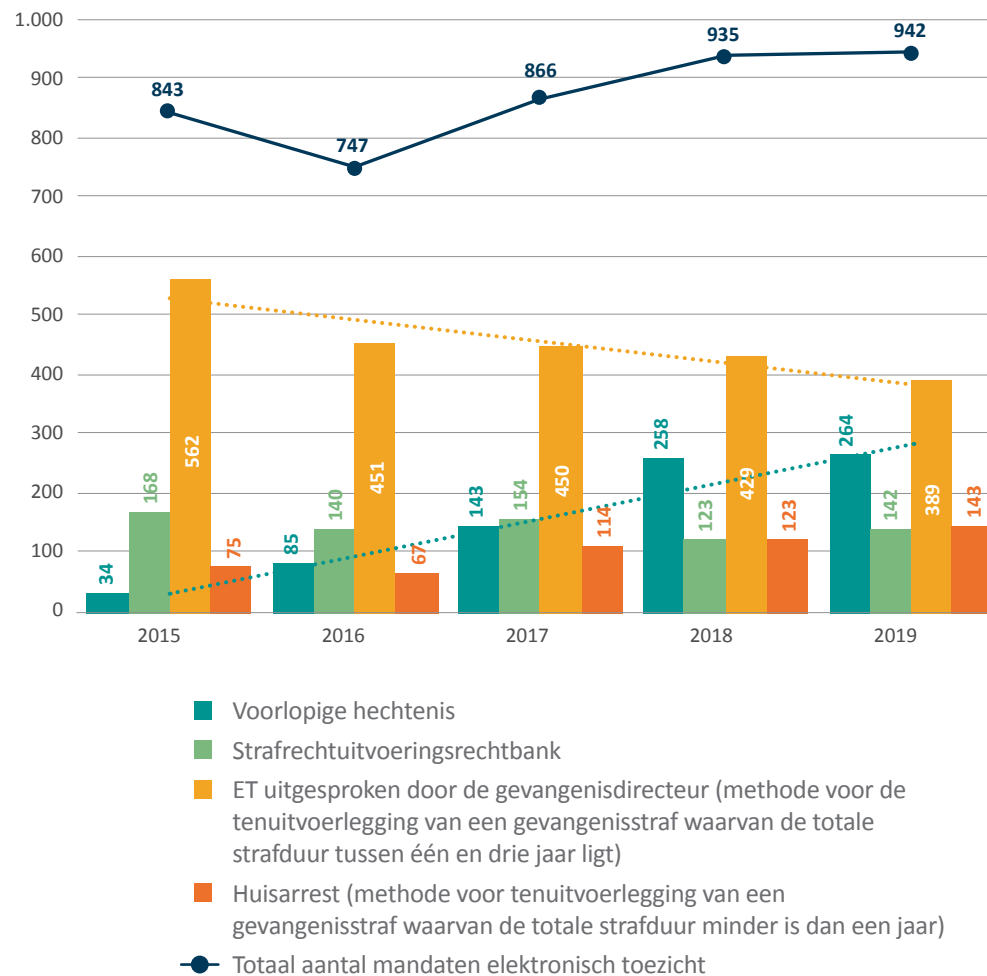
5.4.3. BEGELEIDINGEN “ELEKTRONISCH TOEZICHT” (ET)

De generieke term “elektronisch toezicht” kan slaan op verschillende procedures en wordt uitgesproken door een gerechtelijke of administratieve instantie (bijvoorbeeld de strafuitvoeringsrechtbank of de gevangenisdirecteur)²⁰⁵. Het vormt een uitvoeringsmodaliteit van de voorlopige hechtenis, een vrijheidsbeperkende straf of een autonome straf. Het ‘Centre de Surveillance Électronique’ aan Franstalige zijde en het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht aan de Nederlandstalige zijde, houden effectief toezicht op de naleving van het tijdschema op basis van elektronische middelen. Bij bepaalde procedures van elektronisch toezicht wordt bovendien gezorgd voor de opvolging of begeleiding door een justitieassistent. Naast de hiervoor aangehaalde begeleidingsopdrachten, gebeurt elektronisch toezicht ook bij voorlopige hechtenis²⁰⁶, huisarrest en in uitzonderlijke gevallen als autonome straf.

²⁰⁵ Een andere begeleiding zal worden uitgevoerd volgens de procedures en de methodologie die door het justitiehuis/Centrum voor Elektronisch toezicht in elk van de gemeenschappen worden toegepast.

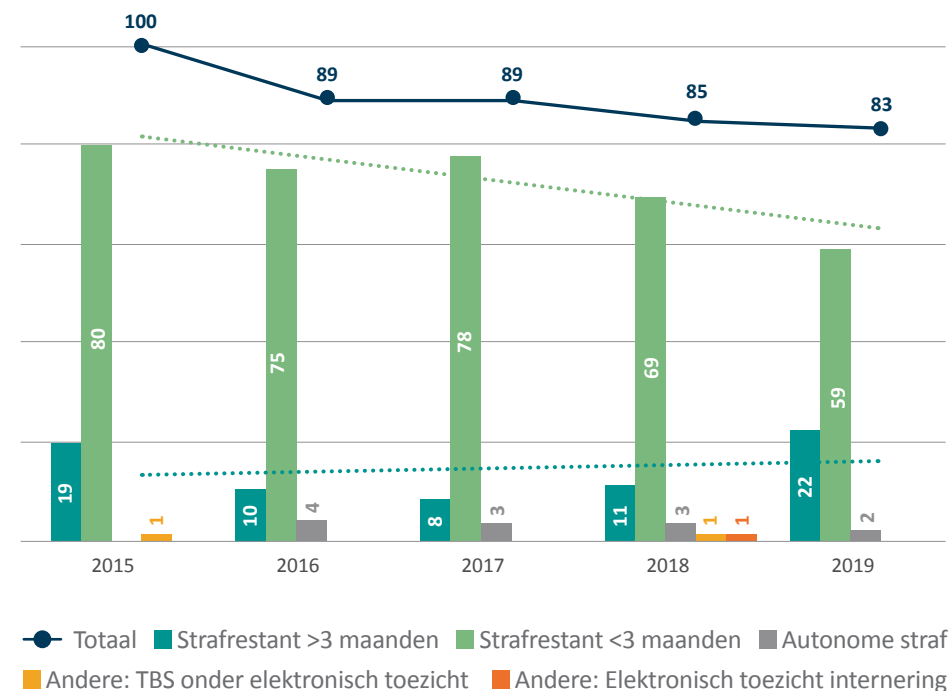
²⁰⁶ Enkel bij het Franstalig Justitiehuis; bij het Nederlandstalig justitiehuis hebben de justitieassistenten hierin geen opdracht. Dit betreft eerder een korte periode van toezicht, die wordt verzekerd door de dossierbeheerders van het VCET.

Figuur 51: Aantal mandaten elektronisch toezicht bij het Franstalig justitiehuis Brussel, met opvolging of begeleiding van een justitieassistent tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (FR)

Voor de opdrachten van het Franstalig Justitiehuis Brussel met betrekking tot ET geven we de vier belangrijkste begeleidingsopdrachten weer²⁰⁷ (Figuur 51) die door het *Centre de Surveillance Électronique* werden geactiveerd. Hieruit kunnen we afleiden dat het totaal aantal ET aanvankelijk was afgenomen tussen 2015 en 2016, om vervolgens weer te stijgen tot 2019. Hoewel de ET'en, uitgesproken door de gevangenisdirecteur, nog steeds het grootste aandeel hebben, is hun aantal sterk gedaald: van 562 in 2015 naar 389 in 2019 (-31%). We merken een eenzelfde dalende tendens bij de vonnissen van de strafuitvoeringsrechtbank (-15,4%). Een tegenovergestelde evolutie zien we bij het aantal ET bij voorlopige hechtenis, dat bijna verachtvoudigde van 34 naar 264. Het aantal ET bij huisarrest²⁰⁸ verdubbelde bijna, van 75 naar 143 in diezelfde periode.

Bij het Nederlandstalig Justitiehuis Brussel worden de begeleidingen voor ET opgedeeld als volgt: ET op basis van de strafrestant die meer of minder dan 3 maanden duurt, ET als autonome straf, terbeschikkingstelling onder ET en ET bij internering. De ET'en uitgesproken door de strafuitvoeringsrechtbank worden mee opgenomen met de cijfers van strafrestant meer dan 3 maanden. Hierdoor, en door het feit dat bij voorlopige hechtenis de justitieassistent geen opdracht heeft en deze gegevens bijgevolg niet meegedeeld worden, is het niet aangewezen om de cijfers van het Franstalig en Nederlandstalig justitiehuis te vergelijken. De grafiek hiernaast (Figuur 52) kent een neerwaartse evolutie (-17%) als gevolg van de daling van het aantal begeleidingen ET bij een strafrestant van minder dan 3 maanden, van 80 in 2015 naar 59 in 2019 (-26%).

Figuur 52: Aantal mandaten van elektronisch toezicht bij het Nederlandstalig Justitiehuis Brussel, met opvolging of begeleiding van een justitieassistent tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (NL)

207 De vier andere categorieën – Elektronisch toezicht als autonome straf, terbeschikkingstelling voor de strafuitvoeringsrechtbank, elektronisch toezicht onder toezicht van de Directie Detentiebeheer (DDB) – zijn in realiteit niet talrijk.

208 Elektronisch toezicht bij huisarrest komt overeen met de uitvoering van een of meer gevangenisstraffen waarvan de totale strafduur minder dan een jaar bedraagt.

5.5. CONCLUSIE

Bij de correctionele afdeling van het Brussels parket constateren we tussen 2015 en 2019 een daling van 16% van het aantal nieuwe en heropende strafzaken. Deze evolutie kan hoofdzakelijk verklaard worden door de wijzingen in de werkprocessen en de terugval van het aantal zaken dat instroomt via de inspectiediensten, klachten via burgerlijke partijstelling en andere zendingen. De categorieën “eigendom”, “persoon” en “openbare orde en openbare veiligheid” zijn goed voor 2/3 van de totale instroom op het Brussels correctioneel parket. Hierbij zijn het voornamelijk de categorie eigendom (met name door de terugval van het aantal gewone diefstallen, diefstallen met geweld en zware diefstallen) en openbare orde en openbare veiligheid (met name door de afname van het aantal bedreigingen en schijnhuwelijken) die de dalende tendens beïnvloeden.

Qua uitstroom merken we eveneens een daling van het aantal alternatieve maatregelen, beleidsseponeringen, seponeringen zonder gevolg wegens technische redenen en andere afsluitende beslissingen. Daarentegen steeg het aantal vervolgingen (rechtstreekse dagvaardingen en de middels een regeling van de rechtspleging [na gerechtelijk onderzoek] afgehandelde zaken) met 20%. De gevolgverleningsgraad steeg aanvankelijk van 29,5% in 2015 tot 36,6% in 2017 om vervolgens terug te vallen tot 26,5% in 2019.

De evolutie van het aantal nieuwe strafzaken dat instroomt op de Franstalige en Nederlandstalige afdeling van de politierechtbank Brussel varieert van jaar tot jaar, waardoor het totaal aantal nieuwe dossiers schommelt tussen de 32.623 en de 42.081. Aangezien er in 2018 nieuwe berekeningsmethoden zijn ingevoerd, is het niet mogelijk om de evolutie tussen 2015 en 2019 te bepalen. Tussen 2018 en 2019 zien we echter een daling van de instroom met 22%.

Op de Franstalige en Nederlandstalige correctionele rechtbank van Brussel, stromen verhoudingsgewijs minder correctionele of gecorrectionaliseerde zaken in ten opzichte van het Belgisch niveau. Dit valt voornamelijk te verklaren door het groter aantal hogere beroepen dat de politierechtbank in Brussel moet verwerken. Bovendien behandelen de correctionele rechtbanken in Brussel alleen 1/5de van het totaal aantal nieuwe dossiers van de Belgische correctionele, en zelfs 1/4de van de beroepen tegen de politierechtbank. Uiteraard dient er wel rekening gehouden te worden met het feit dat het geografisch gebied zowel Brussel als Halle-Vilvoorde omvat.

Bij het Franstalige justitiehuis Brussel zien we tussen 2015 en 2019 een toename van het aantal mandaten met 8%. Dit komt voornamelijk door de verdriedubbeling van het aantal probatiebegeleidingen en door het aantal dossiers dat behandeld wordt via de procedure “bemiddeling en maatregelen”, die met 1/4de is gestegen. Daarnaast draagt

ook de stijging van 10% van het aantal mandaten slachtofferonthaal bij aan de algemene opwaartse tendens, met een piek naar aanleiding van de aanslagen in 2016. Het werk van het justitiehuis in Brussel is de laatste jaren dan ook belangrijker geworden, zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht. Bij het Nederlandstalig justitiehuis is er een daling van het aantal nieuwe mandaten met 11%. Dit valt grotendeels toe te schrijven aan het aantal “bemiddelingen en maatregelen” dat met meer dan de helft is afgenomen, alsook het aantal mandaten slachtofferonthaal dat is verminderd met 10%.

Wat de minderjarigen betreft, is er niet langer sprake van een oververtegenwoordiging van MOF-zaken in het BHG, die wel naar voren kwam bij de vorige analyse. Op het niveau van het jeugdparket zien we immers een daling van MOF-zaken sinds 2015, terwijl de zaken van minderjarigen in een VOS zijn toegenomen, waardoor de verhouding tussen beide types zaken in het BHG op hetzelfde niveau ligt als voor heel België (39% MOF-zaken in 2018). De in dit verslag gepresenteerde cijfers van de jeugdrechtbanken en van jongeren die worden opgevangen door de jeugdhulp van de gemeenschappen, wijzen ook op een daling van het aandeel van MOF-minderjarigen en een stijging van het aandeel van de VOS-minderjarigen. In de MOF-zaken zijn minderjarigen het meest betrokken bij eigendomsdelicten (die sinds 2015 zijn afgenomen) en bij zaken die verband houden met de openbare orde en de openbare veiligheid (een categorie die 'illegaal verblijf' omvat, waarvoor minderjarigen vaak worden aangegeven bij het jeugdparket). In 2018 zijn 10.864 minderjarigen betrokken bij de 18.002 protectionele

jeugdzaken die zijn binnengekomen op het jeugdparket van Brussel, ofwel als daders van een als misdrijf omschreven feit, ofwel als slachtoffers (verontrustende opvoedingssituatie).

De statistieken van de veroordelingen, opschortingen en interneringen zijn tot op heden niet beschikbaar, waardoor deze niet geanalyseerd kunnen worden in huidig verslag. Hetzelfde geldt voor de penitentiaire statistieken. Deze zullen worden opgenomen in onze volgende jaarverslagen, afhankelijk van hun beschikbaarheid.

Algemene conclusies
EN AANBEVELINGEN

De beoordeling van de veiligheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is in het algemeen positief voor de burgers *largo sensu*. De bronnen van onveiligheid of ongerustheid draaien niet uitsluitend om de criminaliteit zelf. Ze hebben ook betrekking op alledaagse sociale problemen zoals gebrek aan netheid, ongepast gedrag in de openbare ruimte, het openbaar vervoer en het wegverkeer.

In de strijd tegen die overlast en tegen de aantasting van de leefomgeving is niet enkel de politie bevoegd. Uit de analyse van de gegevens over de administratieve sancties blijkt dat de lokale actoren een centrale rol spelen in de preventie en de repressie van deze feiten. Dit komt tot uiting in het aantal gemeentelijke administratieve sancties, dat tussen 2012 en 2017 meer dan verdrievoudigd is en zich tussen 2018 en 2019 heeft gestabiliseerd. Terwijl de problemen in verband met stilstaan en parkeren goed zijn voor meer dan 90% van de GAS, staan GAS-boetes voor openbare netheid op de tweede plaats op gemeentelijk niveau. Ook op het niveau van het Gewest (Net Brussel en Leefmilieu Brussel) leiden inbreuken in verband met netheid vaak tot administratieve sancties.

Op het niveau van de politie is in tien jaar tijd (tussen 2010 en 2019) de geregistreerde criminaliteit met 13% gedaald. In alle gemeenten wordt een neerwaartse trend waargenomen. Tussen 2018 en 2019 worden lichte stijgingen (tussen +3% en +9%) vastgesteld in 7 gemeenten (Stad Brussel, Elsene, Ukkel, Evere, Sint-Pieters-Woluwe, Oudergem en Watermaal-Bosvoorde),

voornamelijk als gevolg van een toename van diefstallen en afpersing, alsook van het politieoptreden op het vlak van verdovende middelen en inbreuken op de vreemdelingenwetgeving. Meer in het bijzonder blijven twee fenomenen een zorgwekkende evolutie op korte en lange termijn vertonen: fietsdiefstallen en gauwdiefstallen. Die laatste worden in meer dan één op de twee gevallen gepleegd in het Brussels Gewest en in één op de drie gevallen in het openbaar vervoer of in de omgeving ervan. Tussen 2015 en 2019 werd trouwens één op de tien gewelddaden gepleegd in het openbaar vervoer. Een andere belangrijke trend is de toename van de gemelde gevallen van seksueel geweld (+30% tussen 2015 en 2019). Een sterke evolutie die doet vermoeden dat slachtoffers steeds vaker geneigd zijn om een klacht in te dienen naar aanleiding van dit soort misdrijven.

Wat de verkeersveiligheid betreft, voelt bijna 45% van de Brusselaars zich onveilig op de Brusselse gewestwegen, vooral door een gebrek aan hoffelijkheid tussen de weggebruikers maar ook door het gebrek aan passende verkeersinrichtingen voor de groeiende verplaatsingswijzen in het gewest, zoals wandelen en fietsen. Wat de overtredingen betreft merken we een verdrievoudiging van het aantal snelheidsovertredingen tussen 2010 en 2019, wat wijst op de doeltreffendheid van de inspanningen van het Gewest voor de toenemende automatisering van de controles (radars, ANPR enz.). De inspanningen van de politie in de strijd tegen rijden onder invloed komen ook tot uiting in de toename van de alcoholcontroles en, als gevolg daarvan, een toename van

+58% van het aantal overtreeders onder invloed van alcohol en bijna 9 keer meer overtreeders onder invloed van drugs tussen 2010 en 2019. Het aantal verkeersongevallen met lichamelijke letsels is in 2019 gedaald in vergelijking met 2010 (-10%) en lichtjes verhoogd in vergelijking met 2018 (+4%). Voetgangers maken 25% van de verkeersslachtoffers uit en vertegenwoordigen 42% van de zwaargewonden (inclusief dodelijke slachtoffers) bij ongevallen. Het aantal fietsers dat het slachtoffer wordt van een ongeval, neemt sinds 2012 gestaag toe.

Op gerechtelijk vlak merken we in 2019, ten opzichte van 2015, een daling met -16% van het aantal binnenkomende (en heropende) zaken bij het correctioneel parket door de wijzigingen in de werkprocessen en de terugval van het aantal zaken dat instroomt via de inspectiediensten, klachten via burgerlijke partijstelling en andere doorverwijzingen. De waargenomen daling wordt hoofdzakelijk verklaard door de daling van het aantal eigendomsdelicten (diefstal) en zaken in verband met de openbare orde en openbare veiligheid. Wat de Justitiehuisen betreft stellen we tussen 2015 en 2019 een afname met -11% vast van het aantal mandaten voor het Nederlandstalige justitiehuis en een verhoging met +8% voor het Franstalige justitiehuis. Wat het Nederlandstalige Justitiehuis betreft heeft deze daling vooral te maken met de afname van het aantal strafrechtelijke bemiddelingen en mandaten slachtofferonthaal, terwijl de trend op Franstalig niveau vooral verband houdt met de toename van het aantal probatiebegeleidingen en “bemiddelingen en maatregelen”.

Uit dit verslag kunnen enkele algemene aanbevelingen worden gehaald:

Grotere bewustmaking van de burgers

Grotere bewustmaking van de burgers: in het licht van de resultaten van de gewestelijke veiligheidsenquêtes, en meer in het bijzonder het lage percentage aangiften bij de politiediensten voor bepaalde misdrijven, blijft het noodzakelijk om verdere inspanningen te leveren voor communicatie en contact met de bevolking en de meest kwetsbare bevolkingslagen (ouderen, jongeren, mensen in bestaansonzekerheid enz.) om zowel hun vertrouwen jegens de overheid op te krikken en hen te overtuigen van het nut om zich bij de politie te melden als ze het slachtoffer worden van misdrijven. Een noodzakelijke stap, enerzijds voor alle gerechtelijke procedures, en anderzijds voor de implementatie van passende middelen. Nog voordat er sprake is van slachtofferschap, moeten er inspanningen worden geleverd om dicht bij de burger te komen, met de focus op preventie. Dit kan onder meer gebeuren via het verspreiden van relevante informatie (bv. technisch-preventieve adviezen, doorverwijzingen naar aangepaste diensten, voorzieningen voor afvalinzameling, enz.), maar ook door de bereikbaarheid en de beschikbaarheid te verbeteren van de eerstelijnsdiensten op het vlak van preventie en veiligheid (bv. LISA²⁰⁹ enz.).

Een cultuur van preventie ontwikkelen

Het verslag heeft de nadruk gelegd op gauwdiefstallen, die sinds enkele jaren sterk zijn toegenomen, fietsdiefstallen en inbraken in woningen, die stuk voor stuk zorgwekkende fenomenen zijn. Als voor gauwdiefstallen een versterking van zichtbare aanwezigheid van de veiligheidsactoren cruciaal blijft om het fenomeen te bestrijden, dan is voor fietsdiefstallen en inbraken de ontwikkeling van alternatieven voor het politieoptreden

meer van toepassing. Verdere bewustmaking blijft noodzakelijk (cf. supra) maar het is ook zinvol om meer steun te verlenen aan investeringen in veiligheid, zowel voor particulieren als voor ondernemingen. In een Brusselse context waar de burgers vooral huurders zijn, is dit type investeringen niet steeds mogelijk vanwege de kostprijs of de voorwaarden die met de eigenaars zijn overeengekomen. Er zijn vele mogelijkheden om het risico op inbraak op lange termijn te verminderen: het ontplooiën van financiële initiatieven (beveiligingspremies enz.), partnerschappen met verzekeringsmaatschappijen (met name op het vlak van fietsdiefstallen), de invoering van minimale veiligheidsnormen die in in het BHG moeten worden nageleefd, de verplichting om een beveiligingsaudit uit te voeren bij plaatsbeschrijvingen, enz.

Geef voorrang aan de zorg voor de slachtoffers

Of het nu gaat om verbaal, fysiek of seksueel geweld, met name (maar niet alleen) intrafamiliaal, het is van essentieel belang dat de slachtoffers passende en gecoördineerde zorg krijgen van de verschillende belanghebbenden (psychosociaal, medisch, verenigingen, politie of justitie) om secundair slachtofferschap te voorkomen. Zoals we hebben gezien, wordt er nog maar zelden aangifte gedaan van discriminatie of intimidatie in de openbare ruimte: het is belangrijk om slachtoffers bewust te maken van het belang van het indienen van een klacht, maar ook om hen in staat te stellen om hulp te vinden en zich te uiten. Slachtoffers van andere fenomenen mogen niet worden vergeten: diefstal (zie hierboven) en overlast in allerlei vormen (bijvoorbeeld herhaaldelijk nachtlawaai) kunnen zwaar wegen op degenen die er last van hebben. Elk slachtoffer moet daarom serieus worden genomen en als zodanig worden erkend.

209 Local Integrated Security Antenna (LISA).

Innovatieve oplossingen op het vlak van controle blijven ontwikkelen

Verkeersveiligheid is een goed voorbeeld van het feit dat de geleidelijke automatisering van de controlemethoden ervoor heeft gezorgd dat het aantal controles op snelheidsovertredingen zowel kwantitatief als kwalitatief zijn verhoogd. Meer in het algemeen kan het progressieve gebruik en de inzet van ANPR-camera's en andere *smartcams* effectief bijdragen tot een snellere reactie op allerlei soorten incidenten (gemeenrechtelijke misdrijven, verkeersovertredingen, rampen enz.). Tegelijk kan het ook de follow-up van onderzoeken vergemakkelijken door de identificatie van verdachten, het verzamelen van materieel bewijs of het vergemakkelijken van het optreden van reddings- en politiediensten (bv. drones bij de vaststelling van verkeersongevallen of bij het beheer van gebeurtenissen). Dit geldt ook voor de openbare netheid, waarbij het gebruik van camera's de daders van sluikstortingen kan identificeren aan de hand van het kenteken van het voertuig waarin het afval werd vervoerd.

De veiligheidsdimensie integreren in de ruimtelijke ordening

Of het nu gaat om het milieu, de wegen- of vastgoedinfrastructuur, de *security by design* (SBD)-aanpak komt naar voren als een innovatieve oplossing om het risico op incidenten te verlagen: van bij het ontwerp of de ontwikkeling van infrastructuur. Op mobiliteitsvlak kan dit worden omgezet in de aanleg van de nodige infrastructuur voor bepaalde verplaatsingsmodi en het ontwikkelen van een betere leesbaarheid van de verkeersstromen. Een SBD-aanpak voor de ontwikkeling van parkeerplaatsen zou ook kunnen helpen om het wildparkeren, dat zo vaak voorkomt in de Brusselse gemeenten, tegen te gaan. Maar dat geldt ook voor de beveiliging van de openbare

infrastructuur, het openbaar vervoer of andere plaatsen (parken, winkelcentra enz.). Dit kan gebeuren door middel van architecturale, mechanische en elektronische maatregelen die de toe-eigening en het gebruik van deze ruimten vergemakkelijken en tegelijk de risico's van incidenten verminderen.

Versterking van netwerking, samenwerking en gezamenlijke acties

De federale, gewestelijke en gemeentelijke actoren, de politie en de privé-actoren (bv. de MIVB-controleurs²¹⁰) voeren reeds talrijke gezamenlijke acties uit in de meest uiteenlopende domeinen (sociale wetgeving, stedenbouw, milieu, mobiliteit enz.). Om een zo groot mogelijk deel van de Brusselse openbare ruimte te bestrijken en de beschikbare middelen zo goed mogelijk te benutten, moet de samenwerking tussen deze actoren worden versterkt. Zo sturen gemeenteambtenaren weinig vaststellingen naar de gewestelijke instanties, die op hun beurt weinig vaststellingen sturen naar de sanctionerende ambtenaren. Dezelfde logica is ook van toepassing op criminaliteit of verkeersveiligheid. Preventie en controle-/sanctiemechanismen vereisen immers een multidisciplinaire aanpak, ongeacht het veiligheidsprobleem. Hetzelfde geldt voor behandeling van slachtoffers en daders die betrokken zijn bij gerechtelijke procedures. Gezien de rol van de gemeenschapsactoren (justitiehuizen, jeugdhulp) is ook een intensievere samenwerking met hen noodzakelijk om de processen te verbeteren.

²¹⁰ Zo voeren de inspecteurs van de maatschappijen van het openbaar vervoer al veel gezamenlijke acties uit met de lokale politiediensten in het kader van de strijd tegen het onveiligheidsgevoel in het openbaar vervoer (*Zonal Integrated Police Action*, ZIPA) of in het kader van de controle van de vervoersbewijzen (*Local Integrated Control Action*, LICA).

De voorkeur geven aan versnelde procedures en alternatieve sanctiemechanismen voor de gerechtelijke procedure

Gezien de capaciteit van de gerechtelijke instanties, of het nu gaat om het Openbaar Ministerie of de hoven en rechtbanken, kan een verhoogde toepassing van versnelde procedures, met name voor minder ernstige misdrijven, bijdragen tot het bestrijden van het gevoel van straffeloosheid voor de daders. Het geeft de slachtoffers ook een gevoel van erkenning wanneer ze hierin stappen ondernemen. Door de soms erg lange proceduretermijnen kunnen ze immers ontgoocheld en teleurgesteld worden over de werking van justitie. De ontwikkeling en de harmonisatie van de praktijken van administratieve sancties als alternatief voor een gerechtelijke procedure (GAS, bemiddelingen enz.) kunnen dit doel helpen te verwezenlijken.

De registratie, verzameling en analyse van gegevens verbeteren

De kwaliteit van de gegevens is van het grootste belang voor het schetsen van een betrouwbaar beeld van de veiligheid. De ontwikkeling van een beeld van de criminaliteit impliceert met name de mogelijkheid om de feiten nauwkeuriger te lokaliseren binnen de wijken. Daarvoor moeten de registratiepraktijken van de eerstelijnsactoren kwaliteitsvol zijn. Om een genuanceerd beeld te krijgen van de onderzochte problemen is het bovendien noodzakelijk om hier een groot aantal partners te betrekken, naast de traditionele actoren zoals politie, justitie of de gemeenten. We denken dan in het bijzonder aan de gemeenschapsactoren (justitiehuisen, jeugdzorg, enz.) die een belangrijke rol spelen voor en na de strafrechtelijke keten, of aan de gewestelijke actoren die zich bezighouden met administratieve sancties. Het werk dat al is opgestart met deze partners zal in die richting worden voortgezet.

Bibliografie

SPECIFIEKE LITERATUUR

- MEUNIER *et al.*, *Themadossier Verkeersveiligheid nr. 20 – Het nemen van risico's en agressie*, Brussel: VIAS, 2019.
- SCHINCKUS L. en SCHOETERS A., *Rapport statistique 2018. Comportement dans le trafic*, Brussel: VIAS, 2018.
- VANDERHALLEN M., JASPAERT E. en VERVAEKE G., *De relatie in de strafrechtsketen tussen politie, parket onderzoeksrechter en rechtbank*, Maklu: Antwerpen, 2009.

OFFICIËLE TEKSTEN EN JURIDISCHE VERWIJZINGEN

- Wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, *BS* van 2 april 1998.
- Wet van 5 mei 2019 tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten tot aanpassing van de procedure voor de strafuitvoeringsrechter voor de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, *BS* van 14 juni 2019.
- Wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, *BS* van 1 juli 2013.
- Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, *BS* van 31 de onderneming 1980.
- Ordonnantie van 25 maart 1999 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu en de milieuaansprakelijkheid, *BS* van 24 juni 1999, gewijzigd door de ordonnantie van 8 mei 2014, *BS* van 18 juni 2014.
- Ordonnantie van 14 juni 2012 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende afvalstoffen, *BS* van 17 juni 2012.
- Ministeriële richtlijn MFO-1 van 13 december 2001 betreffende de openbare orde in hoven en rechtbanken, het overbrengen van gevangenen en het handhaven van de orde en veiligheid in de gevangenissen in geval van oproer en onlusten, niet gepubliceerd.
- Ministeriële richtlijn MFO-2 van 13 april 2012 betreffende het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie, *BS* van 18 mei 2012.
- Ministeriële richtlijn MFO-4 van 4 november 2002 betreffende de federale opdrachten van beveiliging, toezicht en controle door de politiediensten in het kader van de regelgeving inzake private veiligheid, *BS* van 14 november 2002.
- Ministeriële richtlijn MFO-5 van 23 december 2002 betreffende de opdrachten van federale aard uit te oefenen door de lokale politie, wat betreft de opdrachten van bijzondere bescherming van personen en roerende en onroerende goederen, *BS* van 27 januari 2003.
- Omzendbrief COL 8/2005 van het College van Procureurs-generaal bij de hoven van beroep van 1 juli 2005, herzien op 18 september 2014.
- Omzendbrief COL 12/2015 van het College van Procureurs-generaal bij de hoven van beroep van 19 november 2015.
- Gewestelijk mobiliteitsplan 2020-2030 goedgekeurd op 5 maart 2020 door de Brusselse ministerraad, beschikbaar op https://goodmove.brussels/wp-content/uploads/2020/05/13405_VNL_complete-1.pdf.

STATISTISCHE BRONNEN, VERSLAGEN EN ACTIVITEITENVERSLAGEN

- Leefmilieu Brussel, *Alternatieve administratieve geldboetes, een aanvullend preventie-instrument. Het wetboek van inspectie, drijvende kracht achter verschillende projecten in de periode 2014-2018*, Brussel, november 2019.
- Leefmilieu Brussel, *De milieu-inspectie in dienst van de Brusselaars. Het wetboek van inspectie, drijvende kracht achter verschillende projecten in de periode 2014-2018*, Brussel, november 2019.
- Leefmilieu Brussel, *Vademecum van de milieu-inbreuken voor professionelen, hoofdstuk 3 ‘Geluidshinder’*, Brussel, 2018.
- Brussel Plaatselijke Besturen (BPB), « État des finances des communes bruxelloises 2014-2018 », in *Focus 4*, november 2019.
- BPV (Brussel Preventie & Veiligheid) – BOPV, *Verslag 2018*, Brussel, 2020.
- Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, BOPV, *Methodologische gids van het Observatorium. Analyse en beeld van de fenomenen*, Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.
- BPV (Brussel Preventie & Veiligheid), *Resultaten van de Gewestelijke Veiligheidsenquête 2018 over het veiligheidsgevoel en het slachtofferschap ervaren door inwoners, pendelaars en toeristen*, Brussel, 2019.
- Brusselse Observatorium voor Preventie en Veiligheid, *Resultaten van de Gewestelijke veiligheidsenquête 2019. Veiligheidsgevoel en slachtofferschap van de bedrijven binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* (Cahier van het Observatorium n°3). Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020.
- Gemeente Anderlecht, *Actieprogramma van de meerderheid, legislatuur 2018-2024*, 2018.
- DGR/DRI/BIPOL, *Verkeersovertredingen. Verslag 2016*, Brussel: Federale Politie, 2017, 29 p.
- DGR/DRI/BIPOL, *Veiligheidsmonitor 2018. Eindverslag. Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Brussel: Federale Politie, 2019.
- Brussels Fietsobservatorium, *Verslag van de enquête 2016: fietsdiefstallen*, Brussel: Pro Velo vzw, 2017.
- Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving, *Europees Drugsrapport 2019. Trends en ontwikkelingen*, Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2019.
- Openbaar Ministerie, “Het Openbaar Ministerie stelt de statistieken 2016, 2017 en 2018 van de jeugdparquetten voor”, Persconferentie van 22 november 2019.
- MIVB, *Verslag Statistieken 2019*, Brussel, 2020.
- VIAS, *Nationaal onderzoek verkeersveiligheid 2019*, Brussel, 2019.

Lijst van de tabellen

■ Tabel 1: Totaal aantal pv's/vaststellingen GAS in het BHG. 2012-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	27
■ Tabel 2: Aantal pv's/vaststellingen per gemeente tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	29
■ Tabel 3: Aantal pv's/vaststellingen met betrekking tot minderjarigen gemeld door de gemeenten tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	32
■ Tabel 4: Pv's/vaststellingen GAS S&P – Overige tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	33
■ Tabel 5: Bedragen van de boetes (€) per gemeente in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	36
■ Tabel 6: Voorgestelde en afgeronde gemeenschapsdiensten. 5/19 gemeenten in 2018 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	39
■ Tabel 7: Voorgestelde en afgeronde bemiddelingen. 12/19 gemeenten in 2018 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	40
■ Tabel 8: Verweermiddelen en beroepsprocedures tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	40
■ Tabel 9: Gedwongen tenuitvoerlegging in het BHG tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	41
■ Tabel 10: Gedwongen tenuitvoerlegging per gemeente tussen 2017-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	41
■ Tabel 11: Belastingen op openbare netheid die in de Brusselse gemeenten werden geheven tussen 2016-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	43
■ Tabel 12: Details 'afval' en 'geluidshinder' in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel	49
■ Tabel 13: Misdrijven in verband met netheid per gemeente in 2019 – BPV/BOPV. Bronnen: gemeenten, Leefmilieu Brussel, GAN, <i>Fix My Street</i>	51
■ Tabel 14: Daadwerkelijk aantal personeelsleden binnen de Brusselse politiezones – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR	57
■ Tabel 15: Evolutie van het aantal geregistreerde gerechtelijke misdrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. ANG d.d. 25/04/2020	60
■ Tabel 16: Geregistreerde feiten volgens criminele figuren/fenomenen in het BHG – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. ANG d.d. 25/04/2020	65
■ Tabel 17: Evolutie van het aantal feiten met betrekking tot slagen en/of verwondingen (buiten de privésfeer) in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	68
■ Tabel 18: Evolutie van het aantal feiten van inbraak in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	71
■ Tabel 19: Evolutie van het aantal diefstallen van fietsen en bromfietsen in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	74
■ Tabel 20: Evolutie van het aantal feiten met betrekking tot drugsbezit en -handel in het Brussels Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	77

■ Tabel 21: Geregistreeerde criminaliteit in het openbaar vervoer (2015-2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 03/06/2020	81
■ Tabel 22: Evolutie van het aantal gauwdiefstallen – top 3 van de haltes – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 03/06/2020	84
■ Tabel 23: Verkeersovertredingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020	95
■ Tabel 24: Aantal verkeersongevallen en slachtoffers naargelang de gevolgen – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	102
■ Tabel 25: Evolutie van het aantal ongevallen met lichamelijk letsel volgens de gemeente – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020.	104
■ Tabel 26: Slachtoffers volgens de betrokkenheid van de gebruiker (gewonden en dodelijke slachtoffers) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	108
■ Tabel 27: Slachtoffers volgens type gebruiker – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	109
■ Tabel 28: Aantal zaken dat instroomt op het correctioneel Parket van Brussel per categorie tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	120
■ Tabel 29: Aantal zaken dat instroomt op het Parket Brussel binnen de categorie eigendom tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	122
■ Tabel 30: Evolutie van 14 tenlasteleggingscodes binnen de categorie openbare orde & openbare veiligheid tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	123
■ Tabel 31: Instroom MOF in het BHG per preventietype tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	130
■ Tabel 32: MOF-zaken met betrekking tot de openbare orde en de openbare veiligheid die zijn binnengekomen bij het jeugdparquet van Brussel. 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	131
■ Tabel 33: Aantal nieuwe dossiers in 2019 op de correctionele sectie van de rechtbank van Eerste Aanleg in Brussel (Fr+NL) volgens type zaak en verhouding ten opzichte van België – BPV/BOPV. Bron: College van Hoven en rechtbanken	134
■ Tabel 34: Beslissingen van de Brusselse jeugdrechtbank. FR (NL) tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: College van hoven en rechtbanken	135
■ Tabel 35: Aantal begeleidingen, opvolgingen en bemiddelingen en maatregelen bij het Franstalige justitiehuis Brussel volgens type mandaat tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (FR)	139
■ Tabel 36: Aantal begeleidingen, opvolgingen en bemiddelingen bij het Nederlandstalig justitiehuis Brussel volgens type mandaat tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (NL)	141

Lijst van de figuren

■ Figuur 1: Safe Cities Index van de belangrijkste Europese steden 2019 – BPV/BOPV. Bron: The Economist Intelligence Unit (UK)	19
■ Figuur 2: Evolutie van het aantal de pv's/vaststellingen GAS per gemeente, 2012-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	28
■ Figuur 3: Pv's/vaststellingen met betrekking tot GAS per gemeente en aandeel van dossiers in verband met S&P in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	29
■ Figuur 4: Pv's en vaststellingen naargelang het type verbalisant. Aantal en aandeel. 2012-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	30
■ Figuur 5: Profiel van de aangeklaagden in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	31
■ Figuur 6: Percentage vrouwen onder de overtredders-natuurlijke personen in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	31
■ Figuur 7: Verdeling van de dossiers per juridische categorie. 13/19 gemeenten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	34
■ Figuur 8: Verdeling van de overtredingen behalve S&P per gemeente (13/19 gemeenten) in 2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	35
■ Figuur 9: Evolutie van het aantal dossiers met een boete tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	36
■ Figuur 10: Waarschuwing, afsluiting zonder sanctie en seponering gemeld door de gemeenten tussen 2018-2019 – BPV/BOPV. Bron: gemeenten	38
■ Figuur 11: Door Net Brussel behandelde pv's en opgelegde boetes tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: GAN	44
■ Figuur 12: Pv's Net Brussel per type overtreding in 2018 – BPV/BOPV. Bron: GAN	45
■ Figuur 13: Dossiers en pv's. Alle thema's tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel	47
■ Figuur 14: Aantal pv's 'milieu' tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel	48
■ Figuur 15: Pv's 'milieu': boetes tussen 2014-2019 – BPV/BOPV. Bron: Leefmilieu Brussel	48
■ Figuur 16: Socio-economische typologie van de Brusselse gemeenten. Bron: Belfius	58
■ Figuur 17: Verdeling van de gemeenten volgens hun socio-economische typologie en hun incidentiegraad (voor 1.000 inw.) in 2019 – BPV/BOPV. Bronnen: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL en BISA	59
■ Figuur 18: Ruimtelijke spreiding van de feiten van slagen en/of verwondingen (buiten de privésfeer) binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	69
■ Figuur 19: Ruimtelijke spreiding van de inbraken binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	72

■ Figuur 20: Ruimtelijke spreiding van de diefstallen van fietsen en bromfietsen binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	75
■ Figuur 21: Ruimtelijke spreiding van de druggerelateerde feiten (bezit, handel, productie) binnen de Brusselse wijken en zones van ruimtelijke concentratie van de feiten in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	78
■ Figuur 22: Verdeling van de misdrijven in verband met het openbaar vervoer naargelang de vervoerswijze en de plaats (voertuig/station) in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD Brussel, extr. ANG d.d. 03/06/2020	82
■ Figuur 23: Evolutie van het aantal misdrijven in verband met het openbaar vervoer naargelang de vervoerswijze en de plaats (voertuig/station) tussen 2015 en 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD Brussel, extr. ANG d.d. 03/06/2020	82
■ Figuur 24: Evolutie van het aantal feiten van agressie in verband met het openbaar vervoer (2015-2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. ANG d.d. 25/04/2020	83
■ Figuur 25: Evolutie van het aantal gauwdiefstallen in het BHG volgens de lokalisatie van de feiten en verhouding tussen de feiten aan de halte/onderweg tussen 2015 en 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 03/06/2020	84
■ Figuur 26: Links, de verhouding tussen gauwdiefstallen aan de haltes van het openbaar vervoer, in de directe omgeving (NMBS-treinstation, MIVB-station (metro, tram, bus)) en totaal aantal geregistreerde gauwdiefstallen per statistische sector (2019). Rechts, het aantal gauwdiefstallen per statistische sector naargelang de plaats (haltes van het openbaar vervoer, overige) voor de Vijfhoek – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/CSD, extr. ANG d.d. 02/06/2020	85
■ Figuur 27: Verhouding van de verkeersovertredingen (top 3) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens de categorie (%) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020	96
■ Figuur 28: Verdeling van de snelheidsovertredingen per gemeente (2018-2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020	97
■ Figuur 29: Snelheidsovertredingen volgens de ernstgraad – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 29/02/2020	98
■ Figuur 30: Zelfverklaard risicogedrag in 2019 in België – BPV/BOPV. Bron: VIAS	99
■ Figuur 31: Aantal chauffeurs van wie het resultaat van de ademtest ‘alarm’ (tussen 0,22 en 0,35 mg/l UAE) en positief (>0,35 mg/l UAE) aangeeft op het totaal aantal uitgevoerde alcoholtests in 2019 (behalve snelweg en ring) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 20/03/2020 (geolokalisatiepercentage: 97%)	100
■ Figuur 32: Verdeling van de ‘positieve’ speekseltests volgens het type controle (2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 20/03/2020	101
■ Figuur 33: Verdeling van positieve speekseltests op het vlak van drugs in de Brusselse wijken (2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 20/03/2020	101

■ Figuur 34: Verdeling van de letselongevallen naargelang van het tijdstip van de dag in 2019 (N = 3.934) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	102
■ Figuur 35: Aantal verkeersongevallen (behalve ong. op de snelweg en de ring) en densiteit van de ongevallen binnen de Brusselse wijken (rechts) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	105
■ Figuur 36: Densiteit van de letselongevallen in de Koninklijke en de Europese wijk in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	106
■ Figuur 37: Verhouding letselongevallen en slachtoffers naargelang van de omstandigheden (2019) – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	107
■ Figuur 38: Dichtheid van letselongevallen met een fietser (groen) of een vorm van openbaar vervoer (blauw) in 2019 – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	110
■ Figuur 39: Leeftijdspiramide van de slachtoffers in 2019 volgens de negen levensfasen – BPV/BOPV. Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL, extr. d.d. 22/04/2020	111
■ Figuur 40: : Instroom, uitstroom en VPV-listings tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOBPV. Bron: Openbaar Ministerie	117
■ Figuur 41: Stock van hangende zaken bij het correctioneel parket van Brussel op 31/12 tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	117
■ Figuur 42: Instroom volgens wijze van instroom en verhouding tussen geen gekende verdachte en min. 1 gekende verdachte tussen 2015-2019. Correctioneel parket van Brussel – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	118
■ Figuur 43: Uitstroom op het correctioneel parket van Brussel, uitgesplitst naar afsluitende beslissing tussen 2015 en 2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	125
■ Figuur 44: Gevolgverleningsgraad op het correctioneel parket van Brussel en de verhoudingen van de zonderevolgstellingen met opportuniteitsmotief, de alternatieve maatregelen en de vervolgingen tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	126
■ Figuur 45: Instroom en wijze van instroom van jeugdbeschermingszaken in het BHG tussen 2015-2018 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	127
■ Figuur 46: Aantal unieke minderjarige jongeren betrokken bij binnenkomende zaken bij het jeugdparquet van Brussel per type dossier, geslacht en leeftijd in 2018 – BPV/BOPV. Bron: Openbaar Ministerie	129
■ Figuur 47: Aantal (nieuwe en afgesloten) strafzaken op de Franstalige en Nederlandstalige afdeling van de politierechtbank in Brussel tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: College van Hoven en rechtbanken	132
■ Figuur 48: Aantal (nieuwe en afgesloten) dossiers bij de Franstalige en Nederlandstalige correctionele sectie van de rechtbank van Eerste Aanleg tussen 2015-2019 (*geen cijfers beschikbaar voor 2017 en 2018) – BPV/BOPV. Bron: College van Hoven en rechtbanken	133
■ Figuur 49: Aantal nieuwe mandaten voor het Franstalig justitiehuis Brussel volgens mandaatcategorie tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (FR)	138

■ Figuur 50: Aantal nieuwe mandaten bij het Nederlandstalige Justitiehuis per mandaatcategorie tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (NL)	140
■ Figuur 51: Aantal mandaten elektronisch toezicht bij het Franstalig justitiehuis Brussel, met opvolging of begeleiding van een justitieassistent tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (FR)	142
■ Figuur 52: Aantal mandaten van elektronisch toezicht bij het Nederlandstalig Justitiehuis Brussel, met opvolging of begeleiding van een justitieassistent tussen 2015-2019 – BPV/BOPV. Bron: Justitiehuis Brussel (NL)	143

Contact:

BPV

Tel: +32 (0)2 507.99.11

info@bpv.brussels

de Lignestraat 40 – 1000 Brussel

Meer informatie over het *Verslag 2019 van het Observatorium*: www.bps-bpv.brussels

Verantwoordelijke uitgever:

Yves BASTAERTS, Adjunct-directeur-generaal

de Lignestraat 40

B-1000 Brussel

info@bpv.brussels

D/2020/14.168/14

© BPV 2020 Alle rechten voorbehouden

Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van deze publicatie is enkel toegestaan onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de bron duidelijk wordt vermeld als volgt:
"Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, *Verslag 2019 van het Observatorium*. Brussel: Brussel Preventie & Veiligheid, 2020"

Deze publicatie is gedrukt op FSC®-papier,
met afbreekbare bio-inkten.

bps-bpv
.brussels
Bruxelles Prévention & Sécurité
Brussel Preventie & Veiligheid

bps-bpv
.brussels

Bruxelles Prévention & Sécurité
Brussel Preventie & Veiligheid

www.bps-bpv.brussels

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST